13-20, d, 11

~~H VIIa 79~~

Digitized by Google

Digitized by Google

FRANCISCI MOLINI PATRITII ET IVRISCONSVLTI ILERDENSIS ILLIVS OLIM ACADEMIAE FLORENTISſimæ poſt patrem Petrum primariȩ functionis canonice profeſſorem Cȩſarei iuris interpretem.

DE BRACHIO SECVLARI ECCLESIAE PRAEſtando, & mutuis iudicum auxiliis celeberrimi Commentarij.

IN TRES LIBROS DISTINCTI.

HIS ACCESSIT LIBER SINGVLARIS DE SACRA HOMICIdio amittenda immunitate nec ne, hac ſecunda æditione omnibus quotquot contingere poſsint homicid ij caſibus auctus, locupletatus & mendis expunctus.

PAREMIA DICTVM.

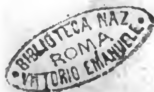

Anno 1607.

S. Andrea della Valle.

Vino Vendibili ſuſpenſa non opus hedera eſſe.

CVM LICENTIA, BARCINONE.

Apud Ioannem Simon. Anno. 1607.

SANCTISSIMO AC BEATISSIMO PATRI PAVLO QVINCTO D. N. Pontifici Maximo.

FRANCISCVS MOLINVS ſempiternam fœlicitatem.

IC improbis hominum moribus, ſanctiſsime pater hodierna eademq. ipſa infœliciſſima tempeſtate comparatum, vt pia & omnium mater eccleſia (lugens dixerim) vti improba nouerca deſpiciatur, exauthoretur indies & ab ſpurciſsimis gentibus nationibusq. ſpernatur & contēpnetur, Nunc impij in eccleſiam matrem audaces & impias & in illius ſacros miniſtros manus iniiciunt, fœde conturbant tumultuantur: Angliam Lues, Germaniam fere totam peſtilentiſsima occupauit inuaſit Galias, & ingemeſcens orbis Italiæ ora extrema. Deus

autem Maxi. qui suis sua quæque tẽporibus remedia comparat, ingruentibus malis, audaculis, & sceleratissimis distringendis duces excitat, vt sacrosancte matris ecclesiæ iussa obedientiam, & decreta spernentes, saltim timore & pœnis adacti illius gremium, leges, & prescripta amplexentur & suscipiant: Sanctissimum te Quinctum Paulum in summũ ecclesiæ suæ bonum Christus euexit, qui sanctitate tua, ingenio, & eruditione tot malis et calamitatibus obuiares, perniciosos et inobedientes depelleres, male multares, gratissimos ecclesiæ amplexareris, susciperes filios, subiectis parceres, superbos depelleres: Sic multa ruinam minabantur & infœlicem exitum, tua autem sanctitate & singulari prudentia, paucis adhuc quibus summi Dei Vicariatum in terris gessisti moderata fuere annis, labentes erexisti, concussisti perfidos, audaces compressisti populos, & obedientiam Romanæ ecclesiæ abnegantes, decreta spernentes spirituali percussisti mucrone: Tuam in rebus agendis agnouere omnes dexteritatem, demirantur, colunt

et lau-

& laudãt: Ego autẽ qui nullius simpretij nullius æstimationis, qualiscunque autem Christi vineæ mercenarius, quid hisce temporibus in vineam excolendam aptius foret animaduertens, destitutam ope & opibus vineam domini suspiciẽs, nihil eam magis qnam secularium Principũ et regũ ope et brachio iuuari posse crediderim; laboraui et Cõmentaria ædidi de brachio seculary et mutuis iudicum auxiliis Tuæ autem (et plus nimio audaci parce) sanctitati dicaui, vt quæ impolite ruditerue conscripta sint, tui sanctissimi nominis ornamento decorentur. Munusculum benignius amplexare, sic et alia que cudentur illico fœlicissimis claudentur auspiciis, et tui ipsius sanctissimi Pauli Quinti nomine permanebunt et extollentur. Vale foelix et in sacro sanctæ ecclesiæ bonum Romanæ ad Næstoreos vsque annos viue. Barcinone Calen. Decembris.

EGO Petrus Aegidius Doctor Theologus societatis IESV, ex cõmissione admodum Illustris.& Reuerendissimi D.D. Raphaelis de Rouirola Episcopi Barcinonensis legi hũc tractatum, qui inscribitur(de brachio seculari Ecclesiæ prestando & de immunitate Ecclesiæ,&c.) a Francisco Molino iureconsulto, compositum. Nihilque in eo reperi quod catholicę fidei, aut bonis moribus repugnaret. Quin potius censeo doctrinam in eo contẽtam, ab eodemque auctore diligenter, erudite atqne sapienter traditam, fore omnibns iure consultis vtilissimam. In quorum vtilitatem conueniens esse iudico vt imprimatur, Dat. Barcinone, in nostro Collegio sanctę Mariæ de Bethleem Societatis Iesu, die 6. mensis Ianuarij anni. 1606.

Petrus AEgidius doctor Theologus Iocietatis IESV.

TABV-

TABVLA CAPITVM QVAE IN HIS TRIBVS libris de brachio feculari ecclefiæ preftando & mutuis iudicum auxilijs continentur.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

muni, an

CA.

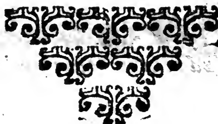

INDEX

INDEX NOTABILIVM QVAE IN HOC-
tractatu de Brachio seculari, continentur.

Primus numerum, Secundus Folium indicat.

Anima

Armo-

ter

Bellum

CANONES DECRETI, ET capita iuris canonici non vulgariter declarata.

Cal.

Cognitio

Delicta

Epis.

Exe-

Formam

Iudi-

ab illis

Iudex

Iudex

Iudi

¶¶¶ 2 *Iudex*

Laici

Obe-

O.

Remis-

Renun-

Remis-

Remis-

Secu-

Statuta

ERRATA

Beneuole lector tuo poteris sensu nonnulla reformare leuia grauiora enim est quæ aures offendunt inquirimus, primæ huius impressionis incuria calcographi traducta.

PAgi.9.linea 20.& de 11.li.30. insuitionem intuitionem.
16.li.4. cur cui.
20.li.12.animaduertendum attendendũ.
29.lib. 8. condendo condende.
29.li.16.Ecclesiasticis ecclesiasticus.
29.li. 19. iniqui ex qui.
33.li.3.epressimo expressim.
34.li.27.respicit respuit.
35 li. 19. custodiendum custodiendam.
39.li.28.miseratur inseratur.
42.li.6.delegata delegatis.
47.li.8. exempiũ exẽptũ.
47.li. exemplũ exemptũ.
50 li.28 im cumtionibus incurtionibus.
62.li.23.consultus consultius.
63.li.12delatam delatũ.
65.li.1. rerum reum.
69 li finali, arbitrari.arbitraria.
70.li.22. extimat existimat.
72.li.8.iubeãtur iubẽtur
79.li.11.saria necessaria.
79.li.21.Rebuff Belluga.
80.li.25.distringuere distringere.
89.li.30.eum enim.
95.li.25.eandem eadem.
97.li.31.sũmus summos.
99.li.31.laicus locus.
103.l.23.tollintor tollitur
103.li.28.rbẽbũ rhombũ.
107.li.1.Grabiel.Zabarel
107.li.15.Alleued.Atzebe:in l.14.
112 li.24.iurare.iauare.
112.li.27. exterminum exterminium.
123.l.10,ractasse arctasse
125.li.22. adunursum aduersum.
160.li 23. nenegari denegari.
166.li.27.satellitius.satellitibus.
175.li.1.memoriæ memoria.
177.l.12.bellocusbellouis
177.li.18. renũtiant renunciat.
180.l.28.cõsentio cõuẽtio.
183.l.5.sustineat sustineri.
185.l.vlti.habeat habeat.
187.l.15.iusticis iudicis
195.li. 2. excidẽtis excedentis.
195.li.18.superiore. Superior.
202.li.13.indicet iudicet
206.l. penul.interpelaum interpellatum.
206.li.4 fursere furere.
215.li.20. exrra extra.
215.li 28, docticilij domicilij.
215.li. 30. hominib. homicid.
216 li.30.hic ij.
217. li. 30. superipribus superioribus.
219.li. 13. sed ab eadem remissione sed ab eodem remissionem.
220 l.11.requirẽte requirentem.
237. li. 5 propinate preparate.
237.li.16.suindesubinde.
237.li.31.crimidiscriminis.
258.li.6.quod quid.
229.li. 16. collectro collectio.
259.l.8.grauioragrauiori
261.l.14.grauiorgrauiori,
261.li.21.stelista delicta
281.li 9. quistem quidẽ
347.li 9.admittatur admittitur.
348.l.15.aqualitate qualitate.
350.li 20,interpretata interpretatã.
351.4.li suo sic.
335.li.1.Cathari.Carthari.
357.li.22 preueditatus premeditatus.
358.li.6.subterfu subterfugio.

FRANCISCI MOLINI IVRISCONSVLTI ET PATRITII ILERDENSIS, ILLIVS olim Academiæ florentissimæ cæsarei iuris interpretis de brachio seculari Ecclesiæ prestando, & mutuis iudicum auxilijs.

SVMMARIVM.

1 *Dei Maximi omnipotentia in mundi creatione.*
2 *Luminare majus, potestas Pape, minus Regum.*
3 *Elementa à sole claritatem mutuant.*
4 *Dignitates multæ in terris, sicuti in cœli simagines.*
5 *Ecclesia una & uno regitur Diuino spiritu.*
6 *Caput Ecclesiæ unum.*
7 *Pontificum Romanorum gesta insignia, & potestas.*
8 *Regia potestas apud Romanum Pontificem.*
9 *Pontificæ & Regiæ Potestates unitæ.*
10 *Reges, filij ab Ecclesiæ Pontifice nominati.*
11 *Filius patrē lege naturæ defendre & eidē auxiliari cogitur.*
12 *Filius patrem non auxilians, veluti parricida damnatur, & noua ratio adducitur auxilij brachij secularis.*
13 *Cæsaris & reges, uti filij Ecclesiæ eidem auxiliari tenentur.*
14 *Auxilium Ecclesiæ denegantes, excomunicantur.*
15 *Reges uti filij charissimi in patrem, sic in Ecclesiam.*
16 *Ecclesia benignius agit.*
17 *Ecclesia aliquando paralitica ex monacho.*
18 *Brachia duo Ecclesiasticum & seculare.*
19 *Anima corpore prestantior.*

DE ORIGINE, CAVSA ET ratione ſecularis auxilij Eccleſiæ præſtandi non hucuſque ab aliquo tradita iucunde ad feruntur.

CAP. PRIMVM.

1 T Cunctis D.✝ M.incomparabilē ſummamque potentiam patefaceret &tantæ diuinitatis radios perfulgentes oſtēderet vt ex illius ſaltim operibusagnoſceretur ſicuti Diuinus cecinit pſaltes. Cœli enarrāt gloriamDei & opera manuum eius annuntiant firmamentum Prima.(fert Moſes) die lucem ædidit,& tenebras diiunxit ne obſcura caligine lucis ſplendor poſſet deturpari. Secunda tellus aquaſque diuiſit,vt celeri pede nulla aquarū precipiti voragine ſubducti humum homines excolerent & deambularent.Germinare ſemina,virentes herbas,& olera producere terram, Tertia iuſsit die.Luminare maius & minus,Quarta creauit, majus vt præeſſet diei,minus vt tenebroſas paululum perluſtraret noctes,ne oculorum & cœli orbate lumine gentes,ſcopulos oſtenderent & in profunda baratra præcipites ruerent.

2 Non✝inconcine intellexere veteres luminare maius ſolemque Ipſum poteſtatem & ditionem aſſore Chriſti viccarij Roma.Pontificis: luminare minus regum & Ceſaris. cap.ſolite de maior. & obe. Splendidiſsimus autem ſol tanto &tam eximio illuſtratus ſplendore,refulgentia non potuit

tuit certis cõtinere finibus radia:ſtellas,errãtia,ſidera,& lunã perluſtrat.Sed & viam lacteam(Greci Galaxiã dicunt.)
3 Quæq; ſint † illa ab ſplendidiſsimo mutuant ſole claritatem, cœlorum imagines,Saturnus,Iouis,Mercurius.Venus,Mars,Plane vti in cœlo diuerſæ Imagines radiantes,in
4 terris tot † & tam magnæ dignitates à Deo creatæ, radijs pontificiæ veluti fulgentiſsimi ſolis corruſcant. vt ficut ab vno lumine & clariſsimo ſole, luna & ſtellæ ſplendorem cõſequuntur,à Chriſti vicario ditiones,poteſtates omnes & Imperia terrena fœliciter decorantur.
5 Et † vt vna Dei eccleſia eſt, vno regitur diuino ſpiritu, vna etiam poteſtas eſt,cui alias ſubijci neceſſe vt in corpore eodem,membra capiti obediant,omnia:Noe archa diuino compacta Iuſſu,hominibus & animalibus ſimul vitã cuſtodit,que,alioquin inundatione perierãt,Chriſti eccleſia,vno illius nauclero Põtifice Maximo,ſcopulos, charibdim,& ſyrtes vitamus.
6 Vno † igitur corpori vno capiti(duo enim eſſe nequeũt) Pontificiæ ſubijciuntur omnes poteſtati.
7 Sic † antiquitus Zacharias pontifex Galiarum regẽ, regno inutilẽ Ludouicum, deponit & Pepinum Caroli Cæſaris patrem ſubſtituit. ca. alius 15. q. 6. Stephanus ſecundus a Grecis in Germanos imperium tranſtulit ca. per venerabilem de electione.Alexander tertius dirum & elatum Barbaroſſe animum cõfringit & calcat proſternit ſuperbiam. Innocentius quartus Federico ſecundo in Lugdunenſi cõſilio Imperium adimit,illius Turingiæ Comiti locum concedit. Gregorius ſeptimus Henricum Cæſarem nominat quo depoſito Fedricum eligit ſecundum.Innocẽtius quartus Luſitanorum regi quod bonorum omnium delapidator foret & prodigus,ſocium dedit neque ipſum niſi aliorum conſilio regere ſinit.
8 Non † ipſe dubitauerim regiam in Romano Pontifice vti in Chriſto Domino aſtore poteſtatem quam non fre-

quentius aut passim excerseat, sed cum non aliud aut ab alio fieri possit.

9 Paterna † igitur necte compagine Pōtificia & regia maiestas, filios reges appellare soliti sunt. ca. intellecto de Iu. Iuran.

10 Neq; † meliori nomine honorari potuerunt ca. conuenior 23.q.8. Rebuff. in concordan. in prefatione, verbo ecclesiæ filios. vt filios corripit ca. quanto de Iu. Iuran. arguit hortatur sepius ca. principes ca. regum officium ca. admini-
11 stratores 23.q. 5. † Plane & lege naturæ filius patrem deffendit & auxiliatur l. vtrum ff. ad l. pompe. de parricid. Ni-
12 si † fecerit vti parricida dānatur d.l. vtrum la. de Aret. ex illo tex. in l. 1. §. diuus ff. ad l. cornel. de sicar. Bal. in l. 2. q. 2. C. vnde vt idē in l. cum accutissimi C. de fidei. Bar. Alex. Ias. & Deci. in l. vt vim ff. de Iust. & Iur. alios recēset Carre. in prac. crim. §. quinto excusat nu. 32. innumeros Farina. in qq. cri-
13 rim. lib. 2. Quest. 51. nu. 26. & seque. Sic † sane Cæsares regesque quos sacra Dei ecclesia peperit, eidem & illius Romani Pontifici sicut filij opem ferre, iuuare opitulari tenētur: nisi fecerint iuste interpellati, vti parricide & ingrati filij exterminari & ab ecclesiȩ limine suffragijs & ingressu interdici possunt, vt nos suo loco infra, quam & si nouam rationem veram tamen a nullo hucusque animaduersam
14 omnes viderim probaturos. Sed † & seuerius aduersus seculares Iudices agit ecclesia auxilium abnegantes. Quod eos excommunicationis gladio persequatur ca. 2 de maledi & infra latius.

15 Porro cum † vt charissimi filij Cæsares & principes omnes in Dei ecclesiam & illius pontificem sese gerere debeant a qua ortum habuere ca. quando 3. q. 4. impium sane & ab omni Christiane religionis alienum foret obsequio, tumuluantem deserere ecclesiam, aut iuste aliquid prȩcipienti auxilium denegare ca. si ecclesia. 24. q. 4.

16 Cū † igitur Ecclesia quæ benignius agit, clericos vel laicos

cas nequeat Iusta animaduertione sepius choercere secula rem auocat potestatem & illius opem implorat, vt quæ sacris piȩ ecclesiæ institutis & traditionibus statuta fuere, exe cutionem consequãtur canonicam d.ca. principes ca 1. de offi.ordi.ca. dilecto de sen.excom.in 6 ca. postulasti de hõ. ca. vt officium §. compescendi de hæret. in 6. c. 1. ad fi. de statu Monacho.con.Trid. c.8. de refor. sesio.24. & ca. 5. de refor. sesio.25. ca. significasti de offi.deleg.& lex nostra re gia ca. 1. de Inuo.del bras secular. Dixit † facete ad Mona.
17 Prob. in ca. 1. de stat.regul.nu.fi. Ecclesiam aliquando paraliticam fieri, & alterius vt pedibus eat auxilium implorare.

18 Plane † sicut duo ex humano corpore captantia collum (vt Ouidius cecinit) brachia fluunt, ab Ecclesia militanti, dexterũ & sinistrum alterum digreditur; dexteram sacerdotium, sinistram secularis tenet sedem potestas can. duo sunt 12.q.2 extra. vnam sanctam de maio. & obedi. in com mu. † Equidem vti anima corpore prestantior, est, tanto
19 dignior sacerdotij dignitas seculari cã. duo sunt 96. disti. ca. solite de maior. & obedien. hȩc obsequi, parere, obedire, su perior Iubere, mandare, ca. benequidem ca. si Imperator. 96. disti. cap. Ecclesia sanctæ Mariæ de consti. ca. cum laicis de rebus. Eccle. non alienan.

SVMMARIVM.

1 *Brachij secularis necessitas in Ecclesia.*

2 *Crimina atrociora nisi brachij secularis auxilio coherceri minime possent.*

3 *Laici sæuia admittentes, nisi auxilio brachij secularis mulctari minime posseut.*

4 *Iudices Ecclesiarum sententias suas nisi brachio seculari innocato non recte exequerentur.*

QVAM NESSARIVM SIT brachij secularis auxilium, & illius summa vtilitas in Ecclesia.

CAP. SECVNDVM.

1 NIsi brachij † secularis opẽ Ecclesia postularet, ingẽtia sane mala orbẽ & vrbes inuaderẽt. Christiana periclitaretur respublica & Dominicũ Gregẽ lupus rapax peruaderet, nõ tuta Ecclesia foret, Ecclesiastica penitus periret Iurisdictio mala & hereses quæ supramodũ hac tẽporũ infœlicitate irrepsere, iusta cohertione minime multarẽtur ca. 1. §. cõpescẽtes de heret. in 6. cuius verba hæc. In versi. Deniq; vt circa præmissa plene vobis & singulis vestrũ cohertionis expedita adsit authoritas, volum9 vt ea omnia viriliter exequamini si opus fuerit inuocato auxilio brachij secularis, cõtradictores per cẽsurã Ecclesiasticã appellatione post posita cõpescẽdo &c. Hucusque tex. ille.

2 His † addiderim nec clericos qui sepius atrociora admitũt atrociores non posse pœnas sustinere vbi secularis subsidij defficeret auxiliũ, testãte Cęlestino Põ. Max. in c. cũ nõ ab homine in vers. post modũ vero. vbi hęc verba. Post modũ vero si in profundũ malorũ veniens cõtẽpserit, cũ Ecclesia nõ habeat vltra quid faciat ne possit esse vltra perditio plurimorũ, per seculare cõprimendus est potestatem &c. Hęc Cælestinus. Hinc & degradatio ipsa clericorũ nisi in subsidiũ est vbi Ecclesia nõ aliud possit c. 1. de pœnis in 6. Tunc autẽ nõ posse dicitur cum iustam delicto patrato pœnam infringere nequit. Quemadmodum Tudis. explicauit in ibi & alij post. extremo & pulcre Alciat. nu. 29.

3 Tertio † nec cũ laici qui deteriora sectantur & in Ecclesiastica inuerecũde sæpius crimina dilabũtur, iusto possẽt dãnari

nari suplicio vbi secularis deficeret auxiliũ potestatis ca. 1.
4 vbi omnes tirmatim de offi.ordi.Extremo,nec † Ecclesię Iudicum arresta executionem consequerentur nisi ius & auxilium seculare posit inuocari d.ca.principes d.c.administratores ca. 1. de offi.ordi.ca.dilecto de senten.excom.c. 5.de refor.sesio.25.pie igitur sacrosancta Dei Ecclesia statuit ne sacerdotes status sui refulgentem & diuinam obliti dignitatem qui in scelera & crimina submersi se ipsos fœde deturpant & inficiunt, Ecclesiastica spernentes præcepta, quando in Ecclesiam delinqunt, illius perfrui posint immeriti priuilegijs, vt in his quæ infœliciter peccauerint deteriores effecti, iustius puniantur.d.ca.cum non ab homine ca.4.de refor.sesio. 23. Hæc auxilium implorare seculare commoda consequntur quæ vti diuinitus instituta religiose custodienda.

SVMMARIVM.

1 *Auxilium brachij secularis prestandum, vbi opus sit illo.*
2 *Auxilium brachij seculari nisi in subsidium datur.*
3 *Malis extremis, extrema remedia.*
4 *Iura de brachio seculari loquẽtia, clausula si opus sit vtuntur.*
5 *Auxilium brachij secularis non conceditur, nisi prius de excõmunicatione & regrauatione constet.*
6 *Auxilium brachij secularis plumbeis pedibus prestandum.*
7 *Segurę & Salzedi opinio aduersus communem.*
8 *Seguræ argumentatio aduersus communem ex c.1.de offi.ordi.& alijs Iuribus.*
9 *Clausula si opus, sit vel necesse sit, in qualibet Iudicij parte verificatur.*
10 *Seguræ opinio improbatur.*
11 *Clausula, si opus sit, extremum designat auxilium.*
12 *Dictio præterea, extendit.*
13 *Dictiones præterea, postea, & his similes, interuallum indicãt.*

14 *Clausula si opus sit, vel necesse sit, nisi in extrema dispositione non inseritur.*

15 *Ordo litteræ mentem designat legislatoris.*

16 *Ordo litteræ voluntatem indicat disponentis.*

17 *Dictum voce, id prius mente conceptum intelligendum.*

18 *Ca. quoniam de offi. ordi. intellectus.*

19 *Verba & si, nec sic, subsidiarium indicant remedium.*

20 *Dictio & sic, præcedentem repetit formam & qualitatem.*

21 *Iura de brachio seculari loquentia, conditionali dictione vti, si opus sit, si necesse sit.*

22 *Dictio si, conditionem inducit.*

23 *Conditio formam inducit.*

24 *Formam prætermittere non licet.*

25 *Ius canonicum ab eodem Iure declarandum.*

26 *Statuta, ab eisdem declaranda.*

27 *Con. Trid. ab eodem ipso interprætandum.*

28 *Brachiũ seculare quando inuocandum, & Iura canonica de eo loquentia, ab eodem Iure canonico percipienda.*

29 *Con. Triden. quibus loquatur verbis, in inuocatione brachij secularis.*

30 *Seguræ argumentum aliud.*

31 *Seguræ obiectum tollitur.*

32 *Iudicium à solemnibus suis exordiendum.*

33 *Executio quando litis principium.*

34 *Seguræ argumentum ex ca. 3. sessio. 25. Trid. con.*

35 *Seguræ argumenti Solutio.*

36 *Con. Trid. mens & intentio.*

37 *Correctio Iurium odiosa.*

38 *Ca. 3. sessio. 25. in verbis (per alienos exequtores) intellectus.*

39 *Clausulæ si expedire videbitur, vis.*

40 *Expedit, pro eo quod vtile, est, vsurpatur.*

41 *Verbum videtur ad Iudicem relatum, non omnem sibi impartitur facultatem.*

42 *Menochius laudatur.*

QVAN-

QVANDOCVNQVE AN liceat Iudicibus Ecclesiasticis brachium seculare implorare, an tantum in executione sententiæ.

CAP. TERTIVM.

Redidere nostrates & quot quot in hanc conuenere sententiam, non quandocunque & pro arbitrio brachij secularis auxilium postulari, sed cum opus sit, ca. 1. de offi. ordi. ca. vt officiũ §. compescendi de heret. ca. dilecto de sen. excom. ca. postulasti. de homi. ca. 2. de maledi. & passim alia sanctissimorum decreta quæ his verbis & clausula loquuntur.

Hinc docuere † scriptores auxilij huius deprecationẽ secularis in subsidiũ dari, neq; nisi in extremo petẽdã, sicut enim
2 extremis † morbis (vt in veteri adagio est) extrema remedia solẽt adhiberi, sic sane cũ executio Ecc. nequit fieri discipli
3 næ ob trucẽ & impiam reorũ proteruiã siue clerici illi sint vel laici, extremũ remediũ adhibẽdũ, & potestatis secularis auxiliũ inuocãdũ nõ aliter. Inn. And. & Imo. in c. significasti de offi. deleg. Bal. in l. 2. ex eo tex. C. de his qui lat. occul. Panor. in ca. 1. de offi ordi. Dñi. & Trã. in d. ca. vt officiũ §. compescẽdi de hæret Felin. in ca. dilecta de maior. & obed. Ber. in ca. significasti nu. 24, de offi. dele. vbi idẽ Panor. in ver. ex hoc infertur. Feli. n. 4. Dec. n. 5. Boe. deci. 264. Prob. ad Monach. in c. 1. n. 14. & sta. regul. & n. 23. & 24. Bonif. in clem. 2. de reli. Do. Bal. in l. 1. C. de his qui latro. occul. Oltra. cõ. 89. Affli. in cõs. reg. in prefatio n. 54. Alciat. d. ca. 1. n. 127. de of. ord. Bos. in pract. crim. rub. de inuoca. brac. secul. a nu. 1. Lãfrã. in clem. dispẽdiosã de Iudi. Ro. in cõ. 51. vbi Mãdo. ad eum Cagno. in l. cũ quędam n. 33. de Iuris. om. Iudicũ Marsil. n. 119. prac. crim. §. post quã Portole. in Scho. ad Molin.

§.Iudex.nu.95.vbi Mādo.& Mēno.adfert Azebed.in l. 15. nu.1.& 2.tit.1.lib.4.And.Gail.lib.1.obseruat.115.nu.2.ad mediū Rolā.cō.37.nu.5.vbi ex Afflicto scriptum relinquit hanc receptiorem fore apud nostros opinionem.

Addit ille authoritate Fedri.de sen.cō.25.ad fi. Inuocari auxiliū seculare nō posse nisi Iuris ordine vt cū Ecclesiastica Iurisdictio sua prestitit neque amplius possit.

Neq;a cauda(hæc illius verba)inchoādū sed a capite.cū
4 Iura de brachio seculari loquētia †dixerint.†Si opus sit vel necesse est,vt in c.1.de offi.ordi.
5 Calcanei rursus cōsiliū adduxit.cō.119.vbi scripsisse ait,† nō auxiliū peti seculare nisi pri⁹ de excōmunicatione agrauatione & †reagrauatione appareat(sūt illi⁹ verb⁹.)& quod
6 effectus fuerit incorrigibilis antequam tale brachiū impetretur:Probus†autē ad Mona.supra pedibus plūbeis nō celeriter hoc auxiliū petēdū docuit.Nata cō.529.a n.1 Marā. disputa.1.nu.26.Antho. de nig. in cōsti.re.subditorum nu. 167.& sequent.

Quintili Mē.in prac.comis.forma 2.in versi. auxiliūq; Meno.in cōme.de retin.pos.remed.3.n.359.qui alios Zanc.de priuil.cul.priuil.44.n.2.Bere.cō.5.n.13.& cō.3.n.4.Ex Hispa.scriptoribus Ioan.Lu.in cap.per vestras de dona.inter vi. & vxo.nota.5.§.sed est pulchra duli.fo.nu.17.Dida.Couar. in prac.qq.c.10.n.1.Redin.de Maies.princ.in verbo sed per legitimos tramites nu.142.Auil.in c.prætorū.c.20.in glo.v.surpē n.14.Gōsal.de Paz in prac.2.to.c.3.n.18. Azeb.ad 4. lib. nouæ cōpil.to.2.lib.14.n.15.qui aliqua de huius modi auxilio scripsit.Et ex his quos citerior hęc Hispania peperit Bellu.vir impēse doctus is tēporibus Imo.& Rom.quorū fuit discipulus(vt idē asserit)floruit,in eādē nō obscure cōcēdit sētētiā,in specu.princi.Rubrica 11.§.&quę dicta n. 2.Anthoni.Olibā.Regiæ huius vrbis senator eruditus,& olim Ilerdę charissimæ patriæ præceptor in cōme. vsat.aliū namque cap.15.nu.52.vers.quamobrem, brachium secu-

lare

lare est extraordinarium. Ego ipse trac. de rit. nup. & pac. in matrim. conuen. lib. 2. desie. 10. nu. 75. 76: vt nefas videri possit ab hac discedere opinione:

Sed cum natura comparatum vt proni ad discentiendum homines. quæ multis placent, ipsi soli spernētur, ex Hispani
7 cis † duo neoterici certe † eruditi, sententiæ minime ad stipulantur, Didacus Segura in libello quem directorium inscripsit Iudicum Ecclesiastica. 2 parte ca. 13. nu. 37. & qui eundem sequitur. Salze. in quibusdā annotatio. ad prac. Di. de luco canonicam ca. 140. nu. 4. qui plus immo audaces quod hallucinari Panor. & omnes dixerint, Iudicem existimāt posse Ecclesiasticū quādocūq; seculare acclamare auxiliū, quorū vt cōfutē sentētiā eorundem opportet rationes prius & argumenta exarare. quæ vt soluantur facile erit.
8 Hanc † primā & his verbis prodidit ratiunculā † Segura primum ex eo communis opinionis error manifeste apparet quia tex. in c. 1. de offi. ordi. & in c. 2. de male. & in c. dilecto de sen. excom. lib. 6. & omnia alia Iura quæ in istius sententiæ comprobationem doctores adducuut cum de inuocatione brachihij secularis agunt, loquuntur per hæc
9 verba, si necesse fuerit, vel si opus † fuerit, & huiusmodi, quæ sane in qualibet parte litis & actu quolibet vbi necesse fuerit, verificari possunt, nec per ea verba restringimur vt in subsidium & quando Ecclesia non habeat vltra quid facit, inuocatione vtamur. nec ex dictis Iuribus si bene perpendantur hoc induci potest. Hæc † non secure
10 Segura †, securius si silentio præterijsset: neque tātorum patrū oculos obsecatos credere debuisset, quibus alioquin in Iure Interpretando & illius dissoluendis antinomijs oculos fuisse linceos incomperto est.

Et vt rationes & Iura quæ frequentius infuitionem communis senten. adducuntur ab interprætibus omiserim quæ Auilesius superius coaceruat, † animaduerti verba
11 huiusmudi, si † opus est, extremum designare auxilium cum

cum deficiunt alia l. 1. ff. de offi. prefec. vrbis custodire diligentius noctis excubias & incendia arcere ad officiũ pertinet prefecti vigilũ, at vbi tã magnũ & ingens incendium foret, vt solus cum socijs non posset. Erat autem (inquit Paulus) familia publica circa portas & muros disposita, que inde si opus esset euocabatur: Et in l. si quis separatim (in verbis pluribus eis appellationibus opus est ff. de apellatio. l. via constitui in fine ff. de serui. rus pudio.

Et ne eadem ipsa canonica decreta spernere videamur, apertissime suis ostẽdit verbis Alex. tertius in c. peruenit ex. de Deci. cuius verba hec: Peruenit ad nos & j. Mandamus quatenus parrochianos vestros monere curetis, & si opus fuerit sub excomunicationis districtione compellere, vt de prouentibus molẽdinorum, piscariarum, fœno & lana decimas ecclesijs quibus debentur, cum integritate persoluãt Hinc non incautę docuisse Panor. & alios viderim, qui verba illa ca. 1. de offi. ordi. aliorumque Iurium, Inuocato si opus sit auxilio brachij secularis, ad extremum & veluti nisi in subsidium acclamari voluerunt: hæc enim vis verborũ est & significatum genuinum. Non obscure id ipsum ostẽdit tex. in d. ca. 2. de maledi. cum enim dixisset santissimam virginem & sanctos blasphemantes diris fore pœnis multandos, in versi. Per temporalem subiungit per temporalẽ preterea potestatem coactione (si necesse fuerit) &c. Neq; apertius dicere potuisset priores prius in eo capite indictas penas in blasphemum infligendas, post ad secularis auxilij subsidium adeundem nisi resipiscat.

12 Dictio enim † preterea extendit mentemque & actus dispositionem protendit §. preterea quasdam de actio. ca. super quibusdam §. preterea de verbo. obliga. cum alijs plerisque. atqui † dictio preterea tum etiam postea, & his similis interuallum quoddam † annuunt, & veluti rerum a-
13 gendarum successionem & ordinem inducunt glo. 1. in l. pacta conuenta de con. emp. Hippol. Rimi. consi. 313.

num.

num.60. simo. de Pret de inter. verbo. vlti. volun. lib. 3. fol. 10. col. 9 nu. 3 ad medium. Et de hac ipsa dictione pręterea in specie Deci. in aut. preterea in principio C. vnde vir & vxor. Mazol. cõsi. 50. nu. 10. vbi adduxit textũ in p. §. preterea inst. quib. nõ est permis. fa. testa. Grece preterea, para frasetì composita dictio, ab preter & ea, sic Terentius in adelph. Agarus tuum animum quasi iam vsquam tibi sint viginti minæ, dum huic obsequare, preterea autem te ajunt proficisci Cyprum vbi pulcre Dona: Veteris inquit libenter dictiones multiplicabant. Et Virgilius in hunc cecinit sensum.

Et quisquam numen Iunonis adoret.
Preterea aut supplex aut imponat honorem.

Et vt seruius ibi interpretatur hoc est postea; vt modo mille alios Ciceronis & bonarum, litterarũ interpretũ locos omiserim.

14 Rursus quis † poterit abnegare nusquam (sicut & fatetur Segura) Romanum Pontificem, his verbis & clausula si opus est, vel necesse sit, nisi in extrema vti dispositione qui prius de censuris & multis aduersus contumaces indiscẽdis egisset, dicto ca. 1. de offi. ordi. & alijs adductis. quasi voluerint Iura extrema remedia, extrema locutione perquirẽ
15 da: ordo † enim verborum & littere, mentem legislatoris ostendit. l. quoties ff. de vsuf. l. generaliter §. quid ergo de
16 fidei. liberta. Et † ex verborum ordine mẽtis & intellectus ordo percipiendus est, tum voluntas disponentis ca. in Christo pater de conse. distinc. 2. l. heredes mei §. fin. vbi adamusim nostrates ff. ad 5. c. Trebel. Auten. hoc amplius
17 c. de fidei. & antea † voce, id mente & sensu cõceptũ prius presumendum. l. si seruus communis ad finem ff. de stipu. seruo ca. quoniam Abbas vbi glo. Panor. & alij de offi. deleg.

18 Tertio † fert suppetias tex. in ca. quoniam de offi. ordi. qui & si in hanc vulgo ad communem opinionem tuendã

adferatur

adferatur, a me tamen sic declarabitur vt nullus me prior id fecerit: Pontifex prohibuit illic ne duo in eodem sint diocesi Episcopi in versi. Vnde si qnis, hæc verba superaddit, (vnde si quis aliter se ingesserit, excom. se nouerint mucrone percussum, & si nec sic resipuerit, ab omni minis terio ecclesiastico deponēdū (adhibito si necesse fuerit) bra chio seculari &c. Plane verba † illa & si nec sic apertius in
19 dicant, non nisi in subsidium brachium posse seculare expostulari: mentem enim primum legislatoris patefaciunt demum ad oculum (quod nostri ajunt) legis aut disponentis voluntatem ostendunt, formā † enim & pre-
20 cedentem repetit qualitatem, dictio, & si Ruin. consi 112. nume. 12. consi. 184. num. 6. lib. 2. Menno. consi. 328. nu. 30. lib. 4. Et inducit conditionem, sic dictio l. 2. in princi. de condic. inde. conditio formam, forma, autē presse seruanda, neque ab illa fas est discedere vt hæc omnia de dictione & sic, coaceruauit pulchrius Cæphal. consi. 549. nu. 52. lib. 5.

Quarto, quis † non videat, vt & idem Segura afirmauit c.
21 1. de offi. ordi. & alia Iura de inuo. brachij secularis loquentia, cōditionali illa dictione si opus fuerit, vti, que sane dictio, si, † cōditionem inducit l. 1. vbi Bart. de cōdi, & demōs
22 & tunc demum vindicat, cum que precedunt deficiunt, si enim multe vel depositioni clerici parent, vel excomunicationi laicus, nō ad brachij secularis subsidiū quod frustra torium foret adeundum esset. conditio † autem formā in
23 ducit, neque vllus dissentit. Bal. Ruin. Gozad. Parisi. Tiraq. & alij quos recēsuit Mennoch. cōsi. 15. nu. 14. lib. 1. Cæpha. d. consi. 549. nu. 52. 53. † a forma autem non quisquam suo
24 dictu recedere potest, que cum tenacius obseruanda sit, ni si id fiat † pereunt omnia.

25 Quinto, ius † pontificiū ab eodem ipso declarationem re
26 cipit, sicut statuta † ab eisdē statutis, cōsuetudo † ab altera,
27 ciuile ius ab eodē ipso, & addidi ipse tract. de rit. nup. & pac.

in ma-

28 in matri.cō.li.secūdo differ.11.n.152.153.154.† Cō.Trid. ab eodē consilio Anchar.cōsi.92.& consi.423.Deci.consi. 65.Alciat.in l.1.verb.substituit num.18.& 19.de verbo.signi.Cla.in §.testamen.quest.76.nu.12.

29 Si † autem quispiam diligentius animaduertat,alijs viderit canonicis Statutis brachium non seculare inuocandum nisi insubsidium posse vbi Ecclesiastica potestas non sufficit;ca.cum non ab homine in verbis non habeat vltra quid faciat de Iudi.huic tex.alia plura concinunt quę prete reo vti ab alijs adducta;iustū enim ęqū que visum fuit Ro. Pon.in suos,suas,prius poenas experiri, quā alienas implorare,sed cum extremis malis extrema remedia soleant adhiberi,hinc Rom.Ponti.post enarratas poenas canonicas, extremū clamāt,auxiliū illis verbis inuocato si opus fuerit bra
30 chio seculari.& id ipsum † obseruat consil.Trid.ca.8.sessio. 24.de reforma.& ca.5.de refor.sessio.25.

31 Secūdo loco Segura † addidit,vix esse vt nisi maximo cū detrimēto opinio posit obseruari cōmunis, quid enim inquit ille cum rei capiendi & carcecibus mancipandi,vel sequestrū indicēdū,semiplena sepius sufficit probatio, si antea censuris agendū esset priusquam brachij secularis subsidium declamaretur, inde absurdum & summum reipublicæ malum, quod vel interim rei sese pedibus darent & fugā arriperent,bona insuper obtūderent & occultarent,hæc
32 autem lues magna,maximum detrimentum.sed † hæc objectio facile reuellitur,cum neque Panor. existimem neque alios patres aliud credidisse vbi vel mora est periculū allatura,aut de occultandis mobilibus presumptio vrgeat:Et si
33 enim Iudiciū nisi † a citatione & solēnibus suis inchoari debeat nō ab executione prepostere,l.1.ad fin.ff.de in ius voc. l.libellorū ff.de accusatio.si tamē vel rei fuga aut bonorum occulatio indicijs animum dimouerit iudicantis, princi-
34 piū litis † exequtio est l.ait pretor §.si debitorē ff.que infrau. credito.Bal.in l.sed & si quis ff.quē.testa.ape.Rip.respō.li. 2.ca.

2.ca.71. Hippo. de marsil singu. 648. Bal. Castren. Ioan. de Ann. pract. papien. Mant. & alijs quos Caual. decisi. 23. num. 8. par. 2.

34 Tertium † autem objectum difficilius, cut veluti tutissimo adherent cylindro Salze. & segu. consi. sacro Treden. ca. 3. sessio. 25. de refor. illius verba ad litteram me oportet referre, vt ex his verissimum (quod salua semper sacrosanctę Romanæ Ecclesiæ dixerim authoritate) sensum patefaciā in versi. In causis vero Iudicialibus. In causis vero Iudicialibus (ait) mādatur omnibꝰ iudicibus Ecclesiasticis cuiuscūq; dignitatis existant vt quādocunque executio realis vel personalis in qualibet parte Iudicij, propria authoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se tam in procedendo quam definiendo a censuris Ecclesiastisis seu interdicto, sed liceat eis si expedire videbitur, in causis ciuilibus ad forum Ecclesiastum quomodolibet pertinentibus, contra quos cunque etiam laicos, per multas pecuniarias que locis pijs ibidem existentibus eo ipso quod exacte fuerint assignare, seu per captionem pignorum, personarumque destrictionem per suos proprios aut alienos exequtores faciendam siue etiam per priuationem beneficiorum aliaque Iuris remedia procedere & causas diffinire.

Quod si executio realis vel personalis aduersus reos hac ratione fieri non poterit, sitque erga Iudicem contumacia tunc eos etiam anathematis mucrone arbitrio suo preter alias pœnas ferire poterit. Hucusque consilium: Ex his verbis opinantur non censuris prius ante secularis potestatis auxilij acclamationem agendum, sed conuerso ordine vt prius secularis auocetur potestas: aiunt hanc verba illa tutari opinionem per suos proprios aut alienos exequtores &c. cū alioquin exequtores vocari nisi expostulato possint brachio seculari: fortissimus certe obex. Qui duorū Seguræ & Salzedi mentem aduersus crebam detorsit opinionem, spero autem fore lucido me huic responsurum objecto.

Imprimis

Imprimis † nullus tam Hæbes & incircunſpectus eſt qui
credat voluiſſe ſacrum conſilium paucis illis verbis neque
apertis totã Iuris canonici praxim & diſpoſitionem reuelle
36 re voluiſſe l.ſi quãdo ff.de.inofi.teſta. Quimino † eiuſdem
met conſilij Tridentini(quo eadem inuocandi auxilium ſe-
culare praxi edocemur)vt multis ac pœnis prius, cenſuris
poſt demũ ad brachiũ ſeculare auocãdũ perueniamus ſta-
37 tuit d.ca.5.ſeſsio.25.d.ca.8.ſeſsio. 24. Porro † quã exoſa ſit
iurium correctio quilibet vel alphabetarius nouerit peda-
gogus. Atque interpretari † verba illa aut alienos executo-
res:inuocato brachio ſeculari ſcilicet, textus ille nõ dixit,di-
uinat ſenſus & vim littere infert,dixiſſet enim conſiliũ ſi vo
luiſſet l.v.§.ſin autẽ vbi glo.& alij c.de cadu.tollẽ.& cũ mu
tata non fuerit,perſiſtet forma eadem l.precipimus C.de ap
pel.Igit. vt † verũ verborũ(per alienos executores) ſenſum
38 patefaciamus,animaduertere † oportet ſacrum conſiliũ dũ
formam preſcripſit Iudicibus Eccleſiaſticis in reos animad
uertendi ſic Iudices alloqui & in hæc verba: Incauſis vero
Iudicialibus mandamus omnibus iudicibus Eccleſiaſticis
cuiuſcunque dignitatis exiſtant vt quandocunque execu-
tio realis vel perſonalis in qualibet parte Iudicij,propria au
thoritate ab ipſis fieri poterit abſtineant ſe tam in procedẽ
do quam definiendo a cẽſuris Eccleſiaſticis ſeu interdicto;
ſubiungit nunc,ſed liceat eis ſi ex pedire videbitur &c.Con
ceſsit conſilium facultatem Eccleſiaſticis Iudicibus ſi expe
dire videbitur pœnis,& multis,agẽdi per ſuos vel † alienos
39 executores aduerſum clericos vel laicos, non aliter, † vis
autem verborum, ſi expedire videbitur hæc eſt vt cui his
verbis cõceſſa iurisdictio erit,non ſuo ductu&arbitrio quã
docunque & quomodocũque animaduertat & multet, ſed
40 cum vel vrgens neceſsitas aut vtilitas adhortatur,† hinc ex
pedire,pro vtile eſſe apud bonos authores vſurpatur Terẽ.
in formio.noſtrapte culpa facimus vt malos expediat, eſſe,
dum nimium bonos nos eſſe ſtudemus:ca.expedit 12.q.7.

l.& si ff.de adop.l.1.ab fin.ff.manda.l.si non expedierit pupilo ff. de bono.autho.Iudi posi.sic & Pau. aquo tutum illud adagium primo ad corinth.6.omnia mihi licēt, sed nō omnia expedirēt Tobi.ca.3.expedit mihi magis mori quā viuere:Prouer. 17.expedit magis vrcæ occurre raptis foetibus quam fatuo cōfidēti sibi instultitijs suis.Ioā. 11.quia expidit nobis vt vnus homo moriatur pro populo ne tota gens pereat. Idem. Pau.1. corinth.expedit mihi magis mori,quam vt gloriam meam quis euacuet ca.sacerdos cui ad finem 1.q.Cicero pulchre in oratione pro Marcel. multi. dictitabant quid optimum esset, multi quid sibi expediret multi quid deceret, nōnulli etiam quid l.ceret His notissimum,licere & expedire diuersa omnino,& expedire iddici quod aliter fieri posit cum igitur consilium sacrum Iudicibus ecclesiasticis facultatem cōcesit si expedire videretur per alienos etiam executores &c.non aliud sensit si quādo mora foret periculū allatura dolus ve immineret, fuga,bonorum ve subductio,posit iudex Ecclesiasticus quod tunc expediat per alienos etiā executores. pignora capere, multare personas destringere,ne ecclesiastica ludibrio foret iurisdictio,id enim his casibus fieri debuit vt paulo ante dicebam.apertius hunc sensum verbum videbitur patefacit.si
41 (inquit)† expedire videbitur,verbum certe videbitur ad iudicem relatum non omnem concedit aut liberam impartitur agendi facultatem sed que modesta sit,rationis, legum & iuris affinis,vt interminis de clausula si tibi videbitur ex-
42 pedire,post signorol.Bal.Deci.Calca.&Pari.scripsit † Mennochi † idemque dignus vt nos & omnis miretur posteritas,de arbi.Iud.quest.lib.1.quest.8.nu.5.& si in ibi ad vim verbi minime animaduerterit. Sed de his satis.

SVMMARIVM.

1 *Laici an possint in criminibus ecclesiasticis, nec non in ciuilibus causis quorum cognitionem habent, laicos propria authoritate capere & multare.*
2 *Ioan. Lupus acerrimus defensor communis opinionis.*
3 *Laici in ecclesiasticis delictis capi propria authoritate non possunt nisi petito brachio seculari.*
4 *Episcopi a laicis pœnam pecuniariam extorquere nequeunt.*
5 *Confiteri semel saltim in anno quisque tenetur.*
6 *Cano. ita quorundam §. fina. de Iud. intellectus.*
7 *Exportantium arma infidelibus crimen mixti fori.*
8 *Can. excomunicamus in c. §. si vero dominus temporalis de hereti intellectus.*
9 *Can. secundum canonicam 23. q. 8. sensus.*
10 *Statuta laicorum armorum prohibentia delationem, publicã concernunt vtilitatem, & ecclesiasticas comprehendunt personas.*
11 *Pœna a laicis imposita que clericos comprehẽdit, ab eisdem extorquenda,*
12 *Laicorum statuta & si publicam referant vtilitatem, clericos non compreheudunt.*
13 *Canonico Iure armorum vsus interdictus.*
14 *Argumentum de minori ad maius inutile.*
15 *Episcopus clericum beneficio priuans in aliena situm diocesi, nõ exequitur sententiam, sed alteri in cuius dioccsi est mandat.*
16 *Ca. significasti de foro compe. intellectus.*
17 *Iudeus qui in clericum manus iniesserit violentas, qualiter pumendus.*
18 *Cap. postulasti de Iudi. intellectus.*
19 *Cap. postulasti de homici. sensus.*
20 *Blasphemantis Deum & sanctos pena.*

ri eisdem carceribus ecclesiasticis conijciuntur.
50 *Segure opinio recipitur.*
51 *Consuetudine fieri, vt laici propria authoritate in ciuilibus & criminalibus ab ecclesiasticis Iudicibus nullo inuocato brachio seculari capi possint.*

IN QVIBVS DELICTIS Ecclesiastici cognoscunt Iudices, an sua authoritate laicos capere & punire possint nullo inuocato brachio seculari.

CAP. QVARTVM.

1 Lteram † nũc excutiamus quercum & imquiramus an ecclesiastici qui criminũ aliquot cognitionem habent & ciuiliũ sepius in laicos, secularis brachij cura spreta, capere, multare, & punire propria authoritate possint eosdẽ. Vetus questio in qua in vnã multi in alterã plures abiere sententiã. Vt a crebra exordiũ sũpserim. credidere multi nec in criminibus vel ciuilib9 causis quarũ ecclesię cognitio est, laicos vel capi extermina-
2 ri aut mulctari posse, nisi secularis ditionis auxilio acclamato. Huius sẽtẽtię post antiquiores quos mox adducemus † acerrimũ defẽsorẽ viderim Ioã. Lupũ ind. c. per vestras. 2. not. § sed est pulchra dubitatio an. 1. cũ alijs post; Auil. in c. 20. de los corringidores, in ver. vsurpé. n. 14. sed hic a Lupo. iura & rationes mutuauit quas vt libẽti9 cõfutem9 referre oportet. Viderim mea me opera nunc laterem lauare vel ethiopem dealbare, nõ enim Regia vtriusque Hispaniæ subselia nostram verius dixerim antiquiorum aliquot sequntur opinionem receptam, & si alij aduersam frequentiorem dicant, Coeterum cum nec in Bartoli aut magistri verba iu-

rauerim nec nouam aliquam deffendam ſententiã, placet in illius perquirẽda veritate pauliſper ſpaciari.& nouæ etiã quę ab anteſceſoribus animaduerſa minime fuere producere,vt veritasveluti a caligine tenebricoſavindicata prodeat

Eundem Lupi ſequar ordinem,vt prius de criminalibus
3 de ciuilibus poſt verba faciam. † Hanc ille nu.11.in criminalibus regulam preſcripſit.poſſe minime Eccleſiarum in eccleſiaſticis Iudices delictis, propria authoritate laicos capere,ſed auxilio opus fore brachij ſecularis. ratiocinatur il-
4 lic,† quia inquit epiſcopi nequeunt a laicis pœnam extorquere pecuniariam,id enim laicis Iudicibus mandari ſolet Ioan.Andre.in ca.1.de Homi.li.6.ſed hęc argumentatio leuis eſt, cum probabilis ſit non neceſſaria Ioan. Andreæ opinio,& alij aliud plures affirmant.

5 Secundo † qui fidem Chriſti & illius ſacratas ſequimur leges, niſi annuatim ſaltim confiteamur, cenſuris cogi non dubium,poſſumus;ca.omnis vtriuſque ſexus de pœni.& remiſsio.conſi.Triden.ſeſsio.14.ca.5.ad finem Quid tandem? ſeculari coacti poteſtate diſtringimur ca.ita quorundam §. fina.de Iude.ca.excomonicamus,in ca.§.ſi vero dominus tẽporalis de hereti.ca.ſecundum canonicam 23.q.8.in verbis regia poteſtate. Reſponderim Iure probari nullo eum qui ſemel confiteri in anno recuſet a Iudice non poſſe eccleſia
6 ſtico capi & multari.tex.autem † in c.ita quorundam §.fin. noſtram non communis iuuat ſententiam.Ait ſarracenis & infidelibus arma deferẽtes,aut ſuarum remiges, vel nautas triremium,excomunicatos fore:ſtatim ſubijcit,hęc ipſa verba:Et excomunicationi ſubjectis rerum ſuarum per principes & conſules ciuitatum priuatione multari, & capiẽtium fieri ſeruos cenſemus:hucuſque tex. ille:Non bona eccleſię addici voluit Romã.Ponti;ſed principibus ſecularibus,potuiſset autem ſi voluiſſet,cum ſeruos capientium peſsimũ illud hominum genus fieri voluerit, ſed qui hoc in perſonis ſtatuit vt ſeruos efficiat,in bonis magis quis poterit dubita-

bitare? §.fina.inst.de iure natu.

7 Rursus † crimen non omnino ecclesiasticum est, sed mixtum, ante enim Gregorij constitutionem id ipsum Valē. & Gra.legibus sanccitum fuerat l.1.& 2 C. que res exporta non poss. Multa rursus que in illos infligitur, amissionis bonorū non Regum aut principū, sed eiusdē Gregorij Pape auctorithate indicitur; a lege igitur Gregoriana & canonicis decretis priuatio bonorū descēdit.argu.l.2.§.sed quia C. de vete.iur.enucle.sic magis nostrā tex.ille iuuerit opinionem.

8 Neque † tex.in d.§.siuero Dominus temporalis adduci debuit; Quū Dominos statuit hereticos tollerātes a Roma Pon. moneri ne id faciant, ab Ecclesia nisi recipiscant & pacatam reddant ab heretica prauitate prouinciam, anathematis a metropolitano & Episcopis comprouincialibus mucrone feriri Quod si adhuc intra annum contempserit. Renunciari Iubet Roma.Pontifici; qui tunc vassallos & subditos a fidelitate absoluet, & catholicis terram occupantibus largietur: quid queso his pro communi sententia: verbis .solam voluit fieri monitionem Papa Dominis: nullum inibi seculare brachium acclamatur, pontificia fit authorirate priuatio, & terrarum domini in alios translatio, Neque negat tex.impios dominos, hereticos iuuantes, capi ab Ecclesiasticis sua posse authoritate, crimen enim totum ad Ecclesiā pertinet & illius cognitio est: Quod si propria capi authoritate possint, & receptatores qui nec ab alijs differre videntur l.1.ff.de receptato.

9 Sed & † tex.in d.ca.secundum canonicam non offieit; aperte enim ibi Ludo.Imperatoris constitutio authoratur Qua noluit de decimis vel oblationibus clericorum tributum aliquot substrahi posse; Addit decretum illud, communionis in extorquentes priuationem, subjungit extremo, & Regia potestate dare cogatur: voluit tex. Ludouici Imperatoris pie prius legis authoris obseruantiam eadem ipsa qua fuerat lata potestate exequi vt qui ius

te a principibus ſtatuta ſint,ab eiſdem ipſis & ſua manu defendantur non quod ſua non poſsint.

10 Secundo ratiocinatur Lup.& illius cum † eo additio laicorum ſtatuta in eos qui arma deferunt pœnas erogantia, quia publicam concernunt vtilitatem,in principio auth.de armis,clericos continēt l.addictos C.de epiſ.audien.ca.1.§. ſi clericus in auth.de pace.tenen. & eius viola.in vſi. feudo. non enim clericos decet arma deferre.ca.2.de vit.&honeſ. cleri.minime a Iudice laico extorqueri ſed eccleſiaſtico auth.ſtatuimus C.de epiſ.& cler.d.§.ſi clericus ca.ſi diligēti de

11 fon.cōpeten.Conuerſo † igitur ordine pœna a laicis extorquenda lege inflicta canonica a laico Iudice non eccleſiæ abducenda eſt, vt vtriuſq; par ſit ratio & æqualis poteſtas:reſoluit multis nouiſsime Galier.in practi.qq.li.1.q. 12. n.1.2.&3.& ſequent.

Et ſi argumentatio valida videatur, nullius tamē eſt herecle momenti:Imprimis verum nō eſt laicorum aut principū ſtatuta & ſi communem referant vtilitatem clericos conſtringere,niſi & ipſa ab Eccleſia fuerint probata;ca.eccleſia ſanctæ Mariæ vbi poſt Panor.& omnes de cōſti.c.conſtitutus de reſti. in integ. nouiſsime Bolog. deciſi. 38. n. 18. 3. par. Alciat. in ca. cum non ab homine numero 1. ex. de Iudi. idem Bolog.deciſio. 15.nu.12.par.2. Petra.tract. de

12 poteſ.princi. ca. 4.nu. 23. Quamquam ipſe non inficio † legem vel ſtatutum arma prohibentem,clericos conſtringere, nam & iure canonico armorum clericis vſus interdictus eſt, vt pax & publica tranquilitas incrementum recipiat d. ca. 2.& ſimilibus Corne. Soci. Catte. Tiraq. & alij quos Dida.Couar.in practi.ques.ca.33.numer.7.Menoch. de arbi.Iudi.queſtio.lib.2.caſu.394. idem Couar. in reſolu. ca.20.ad fin.Clar.in practi.crimi §.fin.vbi ad eum Baiard. alios queſtio.82.numero 26.Gatie.in practi.qq.lib.1.queſ. 12.nnmero 2.& 3.verum aagumentatio hec.non iuſta eſt,

13 impar, & inequalis a minori ad † maius ducta, quæ

ſuſti-

ſuſtineri non debet vt in regula iuris eſt,cui licet de regu. iur.a maiori ad minus recte argumentamur. Hinc illud di-ci non poteſt,executionem ex decretis canonicis pœnæ in laicos inflicte per laicos fieri Iudices, quoniam & que ex ſecularibus decretis in clericos arma portantes datur, ab eccleſiaſticis fit.nam Eccleſia vtrumque gladium habet,ni ſi vnum regiæ conceditur poteſtati.& incriminibus Eccle-ſiaſticis non regio indiget auxilio Pontifex.

15 Tertio † Lupus cõfirmat tex.in ca.poſtulaſti de for.com peten.ſummumquè & precipuum receptioris ſententiæ aſ-ſeuerat fundamentum,cum epiſcopus clericum beneficio multat & alienæ ſit diocesis non hic Iudicãs, ſed exequitur alter: quod in altera nulla ſit Epiſcopi Iudicantis Iuriſdi-ctio parochia,ſubinde argumentatur id pſum eodem iure in hac ſpecie conſtituendum vt ſi quando eccleſiaſtici de laicis cognoſcant, cum perſona & bona eccleſie imperio non ſubjaceant, nec perſonas diſtringere,aut bona capere propria authoritate Iudices poterunt:ſed quam caducum & inutile ſit argumentum vel alphabetarius dixerit peda-gogus. primum repetit queſtionis principium. Quodque nos iuſte abnegamus,non perſonas fore eccleſiæ ſeculares vbi in eccleſiam delinqunt, vel vbi de his aliqua ex cauſa Iudices eccleſiarũ cognoſcũt,Lupus veluti tutiſsimũ cõſti-tuit anxioma ſi enim id verũ foret.nulla inter nos decerta-tio eſt,ſed cũ verũ non ſit alijs atque aliter probari debet.

16 Neque ad inſtitutum eſt tex.in d.ca.poſtulaſti cũ † enim dioceſes ſicuti prouintiæ & regna iure optimo fuerint diui-ſa, nequit vnus in alterius epiſcopatu Iuriſdictionem vindi care niſi conſenſu id fiat.d.c.poſtulaſti glo. & ceteri in ca. nouit de offi. delega. ca. fina. de offi. vicar. extra territo-rium enim nulla Iudicantis iuriſdictio eſt l. fina. vbi poſt glo.Bart. omnes.de Iuriſ.om.Iud. Hinc vſus praxiſque re-cepit vt litteris opus ſit, quibus iudices alieni monentur vt Iudicata exequantur Bart.& omnes in l.adiuo pio §.ſenten

tiam de re Iuri canonici Interpretes in ca.romana §. cōtra hentes de for.competen.

17 Quarto Lupus † contendit authoritate tex. in ca. postulasti de Iude. audax Iudeus qui manus inclericum violentas immittit, injuriam bonis ipsius multatis seculari potestate coactus, resarcire compellitur, non igitur ecclesiastica authoritate damnum instauratur aduersus sacrilegum cum alioquin Deum ille & ecclesiam ledat ca. in nonnullis ad finem ca. ita quorundam ca. ad li-
18 berandum illo eodem. Sed neque iura hec opitulantur, cum enim Iudei qui intra Ecclesiam non sunt excommunicari nequeant, quod frustratorium foret, meririto veluti viles & abjectas personas Ecclesia respuit, & cum sacrilegium commitunt, vti alieni ouilis ignominiosos homines seculari potestate cohercendos statuit, vt non male glo. in d. ca. postulasti scripsit.quos ergo ecclesia excommunicare non potuit nec capere precipit.

19 Quinto adduxit tex.† in ca.postulasti:de homici. sed neque juuat, quoniam non negat Innocentius laicum capi & condempnari posse qui spreta excomunicatione substraxit decimas,tantum inibi dubitatur,an cum clericus posit ciuili actione aduersus laicos intendere& res suas petere coram Iudice seculari si durius forsā ageret aduersus reum, & sanguinis, in eum sententiam ferret, clericus irregularis foret, & non fore sanccit,citra animum enim & preter intentionem clerici agentis contingit.Recte igitur Innocenti.duritiæ enim inquit seu malitiæ eorum computandum erit.

20 Sexto vlterius Lupus † receptiorem tuetur tex.in ca. 2. de maledi. vbi blasphemus in Deum, Mariam, vel sanctos, seculari potestate, quadraginta solidorum pœna si diues fuerit multatur. At non animaduertit ille blasphemū ob blasphemiam capi & carceribus mancipari posse, qui enim

enim tot aduersus talem & trucem hominum inpietatem jeiuniorum pœnitentiæ infligerentur nisi captura precederet? Qui fieri posśit aliter vt pro ecclesię foribus absque palio sine calceis pro omnium rostris publice corigia collo circũducta starent, vt qui inuerecũde de Deo O. M. & deipare virgine diuisque cœlestibus fuerint loquti totius populi aspectu irrisi. & verecundia correpti, pœnas luant: Quis se his vltro sponte offerret pœnis? vt hæc apud Ecclesiam fiant, captura opus est. Rursus addit tex. in versi. per temporalem preterea potestatem &c. vt cum di-
21 ctio illa † præterea adiungat & addat l. inter illam in fine de verbo. signifi. l. præterea ff. de rei vendi. l. preterea ff. si quis omis. cau. testa. innuit aperte potestatem etiam secularem quadraginta solidorum blasphemum multare, vel alia minori si inops fuerit, episcopo loci postulante pœna posse, vt in Deum & sanctos blasphemus vtraque potestate puniantur.

22 Pergit Lupus septimo tex. † in ca. 2. de cleri. exco. minis. clericus suo ex authoratus ministerio, qui ad huc interdicti ordinis operã subit, diro anathematis mucrone feriẽdus est quiq; omnes eidẽ cõmunicarint, sed si nec ille resipuerit, & episcopus huic malo mederi nõ posśit, regis (inquit tex.) Iuditio ad requisitionẽ Ecclesię exilio dãnetur. Subinde argumẽtatur Lupus, ab Ecclesia impositã pœnam, Regia exequi potestate: sed neque facit cum aperte Cõsiliũ Antiocen. pœnam impositam truci clerico ab eadem ecclesia voluerit exequendã, nisi vno casu, vbi episcopus minime emẽdare potuerit, Quoniam sepius clerici vel dignitate prestantes, aut suorum familia vel consanguineorum adiuti, episcopis (quorum exigua potestas est) parere recusant. Ne autẽ ecclesiæ Iudicia cassa fiant, vbi ipsa non posśit, Regis tunc auxilium clamat, vt clerici potentia, Regia compescatur potestate.

23 Octauo † satagit can. nec licuit 17. q. ille vero canõ, minime

me aduersatur, cum iuxta canonicas sanctiones velit peccatores distringi, Qui in malorum summum peruenerint fastigium, regia potestate: Quando vel crimen non omnino ad Ecclesiam pertinet, vel vbi Ecclesiæ potestas sua manu comprimere nequiret.

24 Nono ex consilio † Cathaginensi ca. petimus 11. q. 1. Lup. argumentatur, inuasores aduersus plebis qui plebem nõ deserunt, statuit iuxta gloriosissimorum statuta principum cohercendos fore: crimen autem seculare est neque omnino ad ecclesiam pertinet, & cum Cæsarum antea legibus prohibitum foret, eisdem voluit sacrum consilium pœnis seculari potestate coherceri.

25 Decimo † ca. de liguribus 23. q. 5. scismatici qui ecclesiã lacerant, & diuidunt, nedum excomunicatione, sed & bonorum proscriptione & dura personarum custodia principum authoritate arcentur. Hic preterea tex. vitatur quod cum ecclesiasticum crimen sit atque ideo scismatici excomunicentur & damnentur vt ille ait canon. cœterũ si nec rei pareant iudicate, & ecclesia tantum nequeat eradicare malum, principes qui vti Ecclesiæ filij acclamante ipsa eã inuare tenentur vt in 1. dixi capite huius libri, vim facient, & que blandi & infirma. ecclesiæ poteslate exterminari ne queunt, regia magnitudine possint. voluit autem canon vt
26 ij excomunicari & damnari possint; At verba illa † atque damnari, personam & bona comprehendunt, & damnari pro condemnari vsurpandum simplex pro composito l. fina. in verbis, accusator damnatur ff. de calumnia. l. 1. ff. de requi. rei. l. absentem ff. de pœn. l. 1. §. qui in Iudicio, in verbis, dolo malo & fraude suo nomine damnatus erit de his qui. notan. in fam. l. 2. ad finem de preto. stipula. l. si is qui se obtulit fundi vindicationi damnatus est. l. fin autem §. penul. ff. de rei vindi. Rubri. sic intelligenda de bõ. damn. & altera apud Iustiniani codicem de bo. proscrip. & damna.

Vnde

27 Vndecimo † contendit cap.extremi authoritate de for. comp.in 6.sed ille tex.adduci non meruit,qui solum statuit laicum iuramento,ecclesiasticum sibi iudicem constituere neque aliud inibi fuit dubitatum.

28 Duodecimo†ad ciuilia se iura Lupus detorquens tex.adducit in l.placet de sacro.Ecclesi.Excomunicant & anatematizant Episcopi,seculares autem distringunt & multant sed abnegari illius legis potestas condẽdo posset,Quod nõ semel superius dixerim nullas principũ leges fore quę de rebus Ecclesiæ & si in ipsarum commodum quidquã disponãt,& si valeãt.non Iustinianus abnegat Episcopos multare Ecclesiam grauãtes posse,& si id ipse vti optimus princeps statuat ne sordidorum munerum foece splendidissimæ Ecclesiæ deturpentur.

29 Decimo tertio † Innocentij Tertij decretum adferens idem Lup.ita raciotinatur,vbi Ecclesiasticis iudex incidenter de ciuili causa inter laicos cognoscit,executionem seculari deleget,non ipse exequitur glo.inclemen.1 verb. censura de vsur.ca. causamque *iniqui filij* sint legi. sic enim rectius respondetur,nos vel de causa aut crimine disceptare cuius ad Ecclesiam cognitio pertinet, non sic cum ex incidenti vel secundario.

30 Decimo quarto † rationem adiungit,distictas affore potestates Ecclesiasticam & secularem neque ecclesiasticam, secularem euellere posse ca. cum ad verum 96.dist.ca.nouit.de Iudi.id enim diffiteri nequit & ego ipse multis osten di tract. derit.nuptia. & pac.in ma.con.lib.2.diffe.10.a n.1. negauerim tamen in criminalibus aut ciuilibus Quę ad Ec clesiam pertinent non Ecclesiasticos omnia posse iudices.

Fugatis.Lupi rationibus nihil Iuuare posse communem oppinionem videtur: vtcunque autẽ receptior est.Oldra. con.86.recensuit inter cõmunes multis ab hinc seculis Ioã. Andre.ad specula titu.de offi. ordina.Anchar.in ca.cum Episcopus de offi.ordina.& in ca.ea quæ de re.iur. Inno.Sicul.

cul.Imol.& quidam alij antiqui quos refert Lup. ind.§.sed est pulchra dubitario nu.1.Felin.in ca. significasti in fin. de offi.delega.post Bal.ibi.glo.fina.vbi idem Bal.in l.episcopale C.de episco.audien Ange.in l.fina.C.de iudi Laudunen. in Clemen.1.de offi.ordi.vbi Zabarel.quest.quinta Lup.5. Aufred.in d.Cleme.1.5.q.de offi.ordina.& tract.de potes. ecclesi.super laicos nume.1.2.ex recentioribus Clar.vbi ad eum Bajar.lib.5.§.fina.ques.37.num.8.Ex. Hispanicis post Lupum accerrimus defensor Auiles.in c.preto.ca.20.num. 14.Auendani trac. de exeq.manda.reg.cap.1.numero 22. Mencha. tract. de testa.§. 22.numero 12.& 1.par.§.6.numero 16. versi. illud autem queri posset Bellu.in d. rubri. 11.§. tractandum: Oliban. in commen. vsa. Alium namque capi.15.n.49. Pazi. in prac.2.to.prelu.2.nu. 14.15.16.

Contrariæ adherent sententiæ multi.Domi, & Fran. in ca.cum episcopus de offi.ordina.Felin.in d. ca. cum sit generale numero 20. Dida.Couar.in pract.qq.ca.10.nu.2. Segur.in directo.Iur.ecclesi.2.par.ca.14.nu.41.Salze.in additio.ad prac.de Luco.ca.160.nu.6.alijq; quos neoterici memorant & preter alios vnus Gallus Rebuf.tract.quãdo. Iu. secul.n.68.inter reges regias paponi li.1. tit.5.arest.25.Scaturiunt rationes & Iura quæ hanc probare sententiam videntur, Quibus Lupus facere satis satagit, sed ærem verberat & frustra contorquetur, citra cauillum enim responderi nequit tex.in cap. Attendendum 17. ques. 4. † Cuius ver-
32 ba hæc Attendendum est omnibus ne predia vsibus secretorum cœlestium dedicata aquibusdam irruẽtibus vexentur quod siquis forte fecerit, post debitę vltionis acrimoniã quæ erga sacrilegos promenda est perpetua dãnetur infamia & carceri tradantur aut exilio perpetuæ deportationis vtatur vbi glo.carcerẽ ecclesiam habere adnotauit, Hu-
33 io enim textui † Lup. ridicule facit satis, dicẽs sacrilegos carceribus mancipãdos secularibus nõ ecclesiasticis, imprimis diminat & litterã peruertit, sed & cum alternatiuã Vrbanus

Ponti-

Pōtifex pœnā indixerit sacrilegis vt carceribus mācipētur aut perpetuo exterminentur exilio, fateri necesse, vt si nec carceribus tradere sacrilegos Ecclesia queat, nec exilio dānare perpetuo quod tex. ille abnegat. Respondit secundo Lupus specialē assore casū aduersus sacrilegos vt in heresi & quibusdā alijs sed iulca est ille & parum constans, quis enim non viderit eundem ipsum in suæ & communis opinionis sententiam pleraque adducere iura (quibus respō di) de sacrilegis maledicis & ecclesiarum inuasoribus loquentia, quequæ ille in sua admittit opinione in altera diffitetur & negat.

Sed & minus communis valide adiuuatur ca. contra ido
34 lorum 26.q.5.† Contra ydolorum cultores, arruspices, atq; sortilego? fraternitatē tuā vehemētius pastorali hortamur vigilare custodia, quod si emendare se a talibus nolle reperis, si serui sunt verberibus volumus castigari, si vero liberi inclusione digni districtāq; sūt in pœnā dirigēdi: hęc tex. quo glo. ibidē amplius scripsit posse Episcopos carceribus reos tradere: intellegit Lup. clericos incōcina certe ne dicā stulta intetpretatio.

35 Quis enim † vnquam potuit dubitare de clericis vt qui delinquerent ipsi ab Ecclesia capiantur prefectis & Carcerentur? Dida. in pract. qq. lib. 1. ca. 11. nu. 2 versi. Quarto nō est pretermittēdū Clar. in practi. crimi. §. fina. q. 35. nu. 8. in fine, & cum lex indubia magis specie quam alia intelligenda sit l. quod labeo vbi glo. de Carbo. edic. l. 1. ff. ad municipal. de laicis non clericis canon loquitur: Porro tex. ille inmodum
36 regule loquitur, † at lex generaliter loquens omnes continet casus, & si in vno major quam alio ratio sit, & licet materies odiosa Deci. cōsi, 29. & consi. 104. nu. 3. Gozadin. consil. 182. num. 3. Tiraq. & qui eundem recensuit Ancha. Regien. lib. 1. ques. 24. nu. 6. & 7. Tandem Lupus quo diffugiat nesciens ait tex. loqui in hereticis, & si enim (ait ille) vere heretici non sint, latiori tamen vocabulo aruspices, & sorti-

ſortilegi,non male heretici dicuntur:vt de his Eccleſia iudicet:nunc vere Lupus & ſuis ſe ipſum verbis perimit dum vitare contrariam ſtudet;vt cum Eccleſia poſsit incriminibus eccleſiaſticis aduerſus laicos ſtatuere, pœnas inflingere,exequi,male multare,ſortilegos & aruſpices capere, cur non in alijs criminibus certe nõ viderim,namquod ille hereticos dici poſſe ſcribit latiori vocabulo id in ſacrilegis dici poteſt qui in Chriſtos Domini irruentes res ſacras lacerãtes & decimas ſubtrahentes veluti abditi quidam heretici videantur,male de Eccleſia ſentiendo,ſed neque locum aliquem iuris adfert quo reſponſum probetur, vt merito inherere regule canonis debeamus.

38 Tertio acerrime† receptiori aduerſatur in omnium ore regula criminis admiſsi qualitatem forum transferre & laicum in Eccleſiæ iuriſdictionem ſi in ipſam delinquat traducere ca.cum ſit generale ca.extenore & ibidem interpretes frequentius ſcripſere defor.competen.auth. idem nulla
39 cõmunitas C. de Epiſ.& cleri.† iuriſdictionem autem nullã Eccleſia haberet,ſi carceribus mancipare reos nõ poſſet & ſi enim huic Lupus reſpondeat rationi vix ſequi laicum de foro Eccleſie proin ab ea Iudicari poſſe,q; niſi inter ſubjectos liceat & eodem territorio:ca.romana §. contrahẽtes de fo.competen. in 6. l.cum vnus §. is qui de bon. autho. iudi.poſsi. l. a diuo pio dere.Iudi.l.4 de dam.infer. iura tamen non noſtram inficiunt argumentationem, que in diuerſa loquntur ſpecie,& ſecus iudicandum cum lege pontificia ſeculares cohercentur eccleſiaſtico crimine, ij enim neque extra eccleſiam ſunt vel illius iuriſdictionem,neque alieni territorij quod orbis totus papæ in ſpiritualibus terri-
40 torium † ſit, ouile, & dioceſis,gladij duo,extra j. de maio. & obedi.in commu.Quid igitur ad rhombum iura illa, an ipſa papæ diſtringunt poteſtatem? neque dubium eſſe poteſt ſeculares delinquendo pœnis ſeſe pontificijs ſubdidiſſe l.imperatores inuerbis tute huic pœnæ ſubdidiſti ff. de iur.

fis.l.fina. in verbis quodammodo ſua mente punitur C. ad l. Iuli. maieſta. & eccleſiæ iuriſdictionem probaſſe, vt qui expreſsimo pacto id fecerint & conſenſerint. Tudis. Imol. & turmatim omnes in cap. ſi diligenti & in cap. ſignificaſti
41 de for. competen. & ſi nequeat clericus d.ca.ſi diligenti.

Quarto valide † crebriorem oppugnat ſentẽtiam auth. cauſa quę ſit cũ monacho C. de epiſ. & cleri. executores legi aduerſantes impios, Iuſtinianus cõcedit Epiſc. in decanicos tradere carceres & cohercere ſpeciale inquit Lupus cũ vſquam credi poſsit, nec cur rationem reddit.

42 Quinto, † communem proſternit tex. in c. 1. de offi. ordi. licet epiſcopis in diœceſsibus ſuis ſcelera, exquirere, punire, vlciſci, iudicare, ſed hæc quãdo & quoties, niſi rei. capi poſſent Lupus obijcit, ridicule vt canones cẽſent (ſic enim Ioãnis Papæ Synodus loquitur) Queſtionis typum repetit, & nolle canones eccleſiæ affirmat vt in laicos Epiſcopi quibuſuis eccleſiæ impetitos criminibus manus inijciant, carceribus mancipent, capiant mulctent, id enim regię relinquitur poteſtati: ſi vera fatur Lupus in ſuam me deducit ſentẽtiam, ſed cum aliud iura clamitent ab illius diſcedo ſententia ius velle vtrumque Ciuile, Canonicum.

43 Sexto † fert ſuppetias tex. in ca. vt comiſsi de hære. in 6. c. excõmunicamus in 2. de hære. ex. clem. 1. eod. capiuntur nouatores heretici, & obſcuris detruſi carceribus puniũtur, iudicãtur: extẽplo Lupus receptui canit, & ſe in miſerã leguleorum (vt in noſtrorũ adagio eſt) diffugiũ cõfert; ſpeciale inquit in hereſi. In hereſi ſpeciale, in omnibus ſpeciale vna ſpeciali ſolutione omnia dirimit aduerſantia, & ſi enim in hereſi maior quã alijs eccleſiæ criminibus ratio vindicet, in ceteris tamẽ neque Eccleſiarũ Iudicibus captura prohibetur aut poteſtas interdicitur: Nec quiſquam opinionẽ hanc cõmentitiam putet hæc ipſa apud conſilium inualuit Tridentinum, hanc authorauit ca. 3. de refor. ſeſsio. 25. ibi perſonarum diſtrictionem.

44 Alij † mediam deligentes sententiam censuerunt Ecclesiasticos Iudices qui aduersum laicos intẽderint,& acusatio nem totam instruxerint, posse capere, sententiam ferre & sua exequi authoritate eandem,& primam sic interpretantur receptiorem sententiam: Ecclesiasticum non posse Iudicem exequi cum, vel Ciuili (aiunt) agitur, vel Criminali actione ciuiliter agitata. Dida. sup. versi. secundo loco, Paz.
45 in pract. 2. to. prelu. 2. nu. 53. & 56. Sed † hæc opinio etsi arguta videatur cõmẽtitia est, & sustineri nõ potest vt rectius Salzed. animaduertit, nam & sacro Triden. consilio improbatur,& extremã interpretum opinionẽ aut verius ecclesię libertatem nimium prestringit & arctat.

46 Hæc in † criminalibus in ciuilibus autem actionibus cũ laicus Iudicis ecclesiastici potestati subijcitur, & coram eo conuenitur frequẽtius creditum vt etsi cognoscere exequi tamen nequeat, nisi Iudicis secularis authoritate; Panor. & alijs crebius asserentibus: quos superius cum adduxerim nũc silẽtio pretereo: his assentitur Dida. d. ca. 10. nu. 2. versi. Tertio illud erit. Quod nec laicus sit ecclesiastici subditus nec bona vti alieni territorij.

47 Aduersatur † Segura, post alios & ad stipulatur Salzed. d. ca. 160. nam & sacrum consilium expresim in ciuilibus loquitur causis, quomodolibet (hæc enim sunt illius verba) ad forum ecclesiasticum pertinentibus; vt si vellint ecclesiastici iudices districtione posint personarum vti d. ca. 3.
48 sesio. 25. dictio † enim illa quomodolibet fortius agit, omnia continet nullum respicit casum ca. idemptitatibus de elect. in 6. Grab. consi. 20. nu. 76. lib. 2. Et vera opinio est; Quis autem eam exequi ausit iudicum ecclesiæ? lex enim regia quę & notisima est sub titu. de Inuo. del bras se: formam indixit a qua recedere fas nõ est, & in vlteriori Hispania leges idipsum prohibent,& suo loco diseremus.

Plane vbi brachij secularis auxilio laici ab ecclesiæ Iudi-
49 cibus capiuntur † non in Regis carcerem, sed in ecclesiæ abditis

abditis detruduntur, hæc enim inoleuit iusta consuetudo vt quisque ille sit qui male fecerit, à suo etiã iudice vinculis & carcere custodiatur: Salzed. 5. num. 7. versi. illud vero fatendum. Quamquam Segura d. ca. 14. num. 44. dum Ecclesiæ Iudices auxilium auocant seculare, dixerit aliquando in regios immitti carceres reos solitum ecclesia authorante, vel quod administri & satellites regij rigidiores sint vt Hora. 1. episto. cęcinit, aut quia ecclesiæ executores & ministri vti mansueti & humiles sperni soleant. Neq; displicet illius eodẽ loco animaduertio, ingrauioribus vel vbi fuga timeri posset, regijs reos includi carceribus posse vsque in pœnã irrogatam, vt cũ posint sepius seculares Iudices maiorẽ inflingere vbi minorem ecclesia reddit. Clar. in pract. crim. §. fina. quęs. 57. versi. sed occurrit non ad alienas carceres eundum sit & ab ecclesia scelestis requirẽdus.

51 Sane vbi consuetudo. † inualuit vel in ciuilibus aut criminalibus causis vt laici ab ecclesiæ iudicibus propria possit capi authoritate & male multari, haud dubium iustã locorum consuetudinem tenaciter fore custodiendum quẽ admodum post Bal. & Lup. censuit Dida. d. ca. 10. nu. 2. versi. Primum vbi consuetudine & frequentius apud vtriusq; Iuris asseclas receptum scribit Mencha. li. 3. de tes. §. 22. nu. 17. Pazi. in pract. 2. to. prelud. 2. nu. 56. & incertus author. apud consil. Berete consi. 3. nu. 10. Segu. in directo. Iudi. eccle si. 2. par. ca. 14. nu. 24. Auen. de exequen. mã reg. li. 1. c. 1. nu. 22. Azebed. in l. 14. lib. 4. tit. 1. nu. 7.

SVMMARIVM.

1 *Auxilium brachij secularis a maioribus magistratibus an peti posit.*

2 *Auxilium brachij secularis quanto a maioribus iudicibus impartitur eo validius.*

3 *Auxilium brachij secularis a quibuscunque Iudicibus postulatur.*

4 *Auxilium denegantes ecclesia excõmunicatione, & pro arbitrio multat.*

5 *Obedientia ecclesiæ ab omnibus regibus & principibus debita.*

6 *Consilij Trideutini monitum in reges & principes Christianos.*

7 *Segure opinio probata.*

8 *Episcopi quodammodo regum vassalli.*

9 *Episcopi in Cathalonia regi fidelitatem iurant, neque aliter admittuntur.*

10 *Episcopi in Cathalonia se sæpius præsentare regi, aut illius locũ tenenti debent.*

11 *Episcopi quo ad temporalia regibus obediunt in Cathalonia.*

12 *Rex in Cathalonia summus, neque alium recognoscit.*

BRACHII SECVLARIS auxilium an a summis magistratibus petendum vel minoribus.

CAP. QVINTVM.

1 BArduli duo exquirunt † neoterici, an auxilium seculare a pedaneis & carthularijs judicibus flagitandum sit an, ne a summis magistratibus qui vel sacris sunt ascripti consilijs, aut maiori refulgent dignitate Segu. indirecto. Iu. eccles. 2. par. c. 14. nu. 47. Salzed. ad Dia. de Luco in pract. cano. c. 160. nu. 9. versi. 6. non solum, peti posse existimant, & nouissime id ipsum ob seruari in camera Imperiali arrestis pluribus iudicatũ, memorat quem ipsi non viderunt Andre. Gail lib. 1. obserua. 115. num. 9.

Et si

Etsi michi hæc disputatio nullam adferat hesistationem;
2 Quo enim † maiores Iudices, eo maioribus pugnabit auxilijs ecclesia. Et auxilium etsi à minori quandoque postuletur, Quemadmodum pulchro emblemate quidam cecinit dum murem depingit, funem detortum qua leo foret districtus; corrodentem.

En leo terribilis quem soluit mus laqueo.
Sic magni minima sepe iuuantur ope.

Sepius tamen à maioribus postulatur, vel paribus nè cas-
3 sasit opera & studium: & indiscriminatim † censuerint interpretes in d.c. 1. de offi. ordina. quosuis Iudices interpelari vt auxilium prestent & ecclesiam iuuent, si secus faxint anathemati tradi possunt etsi Reges sint aut Principes. Tudis nu. 11. in d. ca. 1. Iass. in l. Diuopio. §. sententiam nu. 16. ff. de
4 re Iudi. † arbitrio etiam punire suo ecclesia non parentes posit vt Menochi. scripsit de arbi. Iudi. qq. casu. 452. nu. 4. Quamquam Segura non aliam quam excõmunicationis pœnam dari praxim asseueret recepisse, id nos infra latius suo loco.

5 Sed & cum omnes. † voluerit petrus Reges Episcopis obedire ca. omnes de maio. & obedi. præsintq; illi regibus ca. solite de maio. & obedi. neq; à regibus Episcopi, Reges autem ab his iudicentur. ca. Imperator. 96. dist. ca. sacerdotibus. 11. q. 1. quis à summis principibus posse auxilium postulari ab negabit? ca. principes seculi. 23. q. 5. ca. cum ad verum ca. duo sunt 96. dist.

6 Atque ideo. † Sacrum Tridentin. Consilium Reges admonet omnes & paterna adhortatur charitate vt filios se dilectissimos orthodoxe agnoscãt ecclesiæ, vt quo longius bonis temporalibus, atque alijs potestate ornati fuere, eo sanctius quę ecclesiastici iuris sunt, tanquam Dei precipua eiusque patrocinio tecta venerentur. Nec ab vllis Baronibus, Domicelis, Rectoribus, alijsue dominis temporalibus seu magistratibus maxime ministris ipsorum principũ

lædi patiatur sed seuere in eos qui illius libertaté, immunitaté atq; iurisdictioné impediunt, animaduertant: quibus etiã ipsimet exemplo ad pietatem, religioné ecclesiasticãq; protectioné existant: Imitãtes anteriores optimos religiosissimosq; principes, qui res ecclesiæ qui sua imprimis authoritate, & munificétia auxerunt nedũ ab aliorũ iniuria vindicarũt. Hæc 5. cõsiliũ. ca. 20. de refor. sess. 25. sed & antea ca. 17. hæc verba Reliquis vero tam principibus quã cęteris omnibus, vt eos paterno honore ac debita reuerétia prosequãtur. Nam & cũ principes ab ecclesia illiusq; Pontifice maximo auxiliũ possint postulare vt suo inferius loco, ita sane principes & illorũ summi magistratus, vt mutua vtriusq; sint brachij auxilia; Quéadmodũ pulchro carmine Alciatus noster.

Lampidem sublatum humeris fert lumine captus.
Et socij hæc oculis munera retribuit.
Quo caret alteruter, concors sic prestat vterq;
Mutuat hic oculos, mutuat ille pedes.

7 Arridet autem † quod inibi Segura animaduertit, non extéplo censuris vbi maiorũ magistratuum auxiliũ imploratur, agendũ, sed lenius, blãdiuscule, & cõcine literis rogare suis & deprecari: Episcopi enim † quodãmodo Regis
8 subditi sunt. glo. in ca. tribulũ. 23. q. 8. & Rege imperante ipsi potius quã Archipiscopo parere tenentur. Imol. in ca. cum parati. de Appella. Alexan. consi. 124. nu. 7. lib. 1 Conrad. in Temp. om. iudi. li. 1. ca. 2. n. 9. Segu. sup. n. 52. Quod si in alijs id videris, in hoc ipso vastitissimo & Cathalonie inclyto Principatu lucido intuere. Iurãt enim Episcopi fidelitaté † Ca-
9 tholico Regi, qui alioquin cũ nolent suspectos habere posset, & alios qui ecclesiastica (nisi ab eodem Rege nominati fuissent) dignitate forét ornati; prius se Regi. aut ei qui illius vices gerit, presentiam † exponunt, fidelitatis offerunt. iura-
10 mentũ. Neq; aliter a subditis homagium & sacramentum abducunt vbi vassallos habere illos cõtingerit, vti preclare Calicerus noster ex antiquioribus docuit in margari. fisc. dub. 8. versi. 175. vbi suspitionum ab Innocen. in ca. his, de Accu.

exem-

exempla adfert. Oliban. in Cõmen. vsati. Aliũ namq; ca. 10. nu. 2. vbi praxim & alia scripsit. non spernenda.

11 Sed vt ad † institutum reuertar a quo discesserã, Episc. vti Regis vassalli (Quia temporalia, castra & oppida possident donata ipsis antiquitus & eorum ecclesijs,) parere, reuereri, & obtemperare his nisi quæ ad fidei, vel catholice religionis decrementum pertinerent, non dubium est Penna. in l. euectiones de Cur. publi. li. 12. C. idẽ Oliba. qui alijs atq; alijs comprobat. d. ca. 10. nu. 5.

12 Rex deniq; in hoc † principatu in temporalibus, non ab alio quã aseipso ius metitur, & quod barbare practici nostri post interpretes dixere, fundatã habet intentionem: Panor. in ca. veniens de Accusa. Oliban. d. cap. nu. 2. Hinc illud vt antea precenseram, non illico litteris suis deprecatorijs censuris, & anathemate aduersus summos magistratus agent ecclesiastici Iudices vti aduersus pædaneos Iudices & inferioris gradus, sed rogando primum & blandiendo: probat Salzed. in d. cap. 160. nu. 9. & docuerat antea Redin. Episc. Taraco. prius Regij Hispaniarum concilij Senator. de Maiest. princi. verbo. Sed etiã per legitimos tramites. nu. 141.

SVMMARIVM.

1 *Delegati Iudices, an auxilium implorare possint seculare.*
2 *Delegati iurisdictionem habent.*
3 *Iurisdictionis appellatione proprie non venit delegata.*
4 *Iudicib9 omnib9 ecclesiæ cõcessũ, brachiũ posse ĩplorare seculare*
5 *Inuocare in Cathalonia iudices delegatos posse brachium seculare lege statutum regia.*
6 *Clausula, Inuocato si opus fuerit brachio seculari, cur in litteris Miseratur apostolicis.*
7 *Argumentum aduersus communem tollitur.*
8 *Solita stillum indicant.*
9 *Inuocare brachium seculare in casu heresis speciale non est.*
10 *Delegatus priusquam inuocet brachium seculare, an prius ad episcopum ordinarium recurrere debeat.*

11 *Felin. Rolan. & aliorum opinio confutata.*
12 *Delegatus ordinario maior.*
13 *Cardinal. traditio declarata.*
14 *Rolan. opinio declaratur.*
15 *Delegatus delinquens ordinarij iurisdictioni subijcitur.*
16 *Delegatus inuocans brachium seculare, fidem sue potestatis facere tenetur.*
17 *Iurisdictio delegata. Quid facti.*
18 *Azpil. traditio.*

IVDEX DELEGATVS AN auxilium inuocet brachij secularis sicut ordinarius.

CAP. SEXTVM.

1 CErtant interpretes † num delegati axilium inuocare posśint secularium, quasi delegati. iudices nō sint, nec iudicū appellatione cōtineātur: nā & si non ordinarij, delegati tamē iudices sūt & hoc nomine honorantur. glo. in. l. ait pretor de re. Iudi. c. fin. versi. iurisdictio duorum de offi. delega. vbi. Panor. nu. 4. cap. licet versi. illius iurisdictio, de offi, delega. vbi idem Panor. & licet extra aliorum Iudicum ordinē dati videantur, iudices tamē dicuntur, & illorū referunt personam qui eos substituerūt. c. de cetero, versi. ad extraordinariū iudicē de Transf. quāquā nihil propriū habeant. l. 1. §. fina. de offi. eius cū illius qui mādauit iurisdictionē exerceāt. l. 1. §. fin. in verbis: Eius qui mandauit iurisdictionem vtitur, de offi. eius.

2 Sic omnes fateri † oportet delegatos, iurisdictionē & si delegatā habere. cap. querēti de offi. dele. ab eo mandatam cuius vicem getit. l. solet, in verbis: Is cui mandata est iurisdictio, fungitur vice eius qui mandauit, & non sua. de Iurisdi. om.

om.iudi.ca.sane de offi.dele.ca.pastolaris de offi.ordi.l.a Iudice. C. de iudi.& quãuis proprie & † strictim iurisdictionis
3 appellatione nõ delegata veniat, Queinadomodũ Bartol.& alij post docuere.in d.l.ait pretor, in legibus tamen & Iuris. Romani dispositione iudices appellari soliti sunt.
4 Plane cũ omnibus † cõcesũ sit iudicibus ecclesiasticis, brachiũ posse acclamare seculare.c.1.de offi.ordi.& sup.1.2.& 3.cap. Quis in delegatis poterit abnegare? Quod si quispiã delegatos nõ iudices esse velit, sed ecclesiasticas tãtũ personas, & his quoq; auxilij postulatio minime denegatur.c.administratores, in verbis, ab episcopis & ecclesiasticis viris 23.q.5.atque ideo in hanc crebius sententiam itum est. Archi.in d.ca. administratores.Fedri.de Senis.consil.163.Panor.Imol.Felin.& Deci. in ca.significasti vbi antea ex vetustioribus Innocẽ.nu.3.de offi.dele. Lap.in ca.vt officium.§. denique de Hereti.Oldra.consil.89.Lupus in Repe.Ru.de donatio. in. vi. & vxo.2.notab. §.sed est pulchra dubitatio. nu.17.Cardin.in Clem.1.q.10.de offi.or.Rola.a Vall.consil.37.nu.1.li.1.Bermo.tract.de pub.concu.in verbo curent à subditis nu.8.Alber.& Castren.in l.Episcopale c.de epis.& cleri.Bal.& Sali.in l.in criminali C.de Iuris.om.iu.Azpil.in c. cum cõtingat.remed.1.nu.1.de res.Salzed.in praxi ad Diaz. de lu.capi.160.nu.8.Azebe.in.l.15.nu.3.titu.1.lib.4. Meno. de recup. posse reme.3. num.359. Couar. in pract.cap.10. nu.1.Rebuff.in.ll.Reg.3. to. titu. de Contu.nu.39.Et ex his quos Citterior hæc Hispania peperit Bellu.in specu. Prin. Rub.11.§.& quę dicta à nu.1.vbi Borrell.ad eum, in verbo, Delegatus.Portolesi.olim Ilerde.condiscipulus in Schol.ad Molin.§.Iudex.nu.91.ex Germanis nouisse Gail.li.1.obser
5 ua.115.nu.10.Dẽq; † apud nos nulla est controuertia lege enim regia ca.2.de lite.requisito.id terminatũ viderim:& si cõspiciã Abba.antiqũ aliud sensisse.in ca.significasti.de offi. dele.Arch.in ca.vt officiũ de Here.Calca.cõs.119.& asseuerãt glosam fuisse Bernardi.in.ca.fina.de offi.dele.& si nũc in

ter illius glosem mata minime repertitur: Mar.Mant.li.10. obserua.capi.92.Sed & Fran.Peng.nunc rotæ auditor Romanę clarissimus,in hãc ipsam concendit sententiã in scho. ad Directo.Inquisito.li.3.Schol.115.fo.220.Non ij meliorem quam Romanæ praxis argumentationem adferunt: †
6 si enim (aiunt) delegato implorare seculare liceret auxiliũ, non ipsis opus clausula foret, Inuocato si opus sit brachio seculari,sed cum non possint,concedit Pontifex,frustatoria enim foret alioquin cõcessio. argu.l.1.de peti.bono. subla.
7 Tolletur.† autem argumentatio facile,non ideo Rom. põti.clausulam inserere, Quod delegatis potestas deficiat, nã & sepius quę a iure insunt,rescriptis adijcit suis. Bellu.in.d.
8 §.nu.1.Et † que solita sint,stillum tantum referunt; Mãdo. in pract.comissio.for.2.vers.auxiliũque.Salzed. d. ca. 160. nume.8.Auil.d.ca.pretorum.ca.26.nu.27.Azpil.in d. ca.cũ contingat.d.reme.1.nu.2.

Maior certe ratio delegatos iuuat auxilium inuocandi, quã ordinarios,illi superiores.ca.sane.ca.pastoralis. de offi. dele.Quod non iniucunde alijs comprobat.Bellu.d.§.nu.2.

Neque existimauerim † speciale in heresi vt id delegati
9 possint in ea, vti Archi.& alij scripserũt ex tex.in ca.vt officiũ.§.deniq; de Hęre.in 6.huic enim refructario etsi Tudis. ausus respondere non fuerit Deci.nu.4. & alij in d.ca.significasti satisfaciunt nõ Roma.Pontificẽ Inquisitoribus tantũ heretice prauitatis delegatis specialiter indulgere vt brachiũ implorẽt seculare sed cõmunibus inherens iuris regulis precipit,vt queuis alijs cõcessa Iudicibus apostolicis,eisdẽ liberius mãdata intelligãtur, exequãturq; At inuocare brachiũ seculare omnibus conceditur, vel ordinarijs aut delegatis. Auij.5.

Ex † his dubitatio maxima prodit. an delegatos oporteat
10 priusquã auxilium deprecãtur secularis,episcopum loci interpellare vt auxilium ferat & opituletur: Crediderunt enim plerique id facere delegatos oportere, alioquin iuste his brachium denegari seculare. Nam cum subsidiarium sit

ſit,neque ad illud conſequemdum perueniri niſi in ſubſidium poſsit, vt multis ca.3. oſtendimus, nefas videretur in alienam prius meſſem poteſtatis ſecularis manum mittere, quã ſuã prius eccleſiaſticam exegitauerint: Atq; ideo ex antiquioribus Guiler.de Mon.laud.hanc prius docuit ſententia in clem. Iudices de offi. ordi. vbi Cardi. q. 10. Decius ſequitur in d.c.ſignificaſti.nu.4.verſ. retēta cōmuni opinione de offi.delega.Filin.ibidē Rolan.a Vall.d.conſ.37.nu.5.li.1.

11 Verũ hæc † opinio vera nõ eſt neq; defendi poteſt licet viderim neminẽ obiecto Cardinal. hucuſque reſpondiſſe recte: Et ſi enim ſubſidiaria ſit acclamatio illa, Quoad ſecularem poteſtatem lemma intelligendum eſt non eccleſiaſticam; Neque vſquam auditũ Epiſcopum priuſquam auxilium auocet ſeculare, Archipiſcopũ prius vt iuuerit ipſum interpellare teneri, aut Archipiſcopos Roma. Pontificem.

12 Porro delegatus † ordinarium iuriſdictione cauſę, ſuperat.ca.ſane.ca.paſtoralis de offi.dele.precipit, iubet, & mandat ordinario.ca.ſignificaſti de offi.ordi.cenſuris aduerſus ordinarium agit, neque lite finita ordinarius cauſæ conſequitur cognitionem, quamquam moreretur delegatus. Bellu.mox recenſendus, Qui non male argumentatur, cũ tota ſit cauſæ delegati iuriſdictio, cur ordinarium adire cogetur? vt non immerito quibuſdam adductus rationibus.Fedri.de Sen. conſ. 167. veram non eſſe Guiler.& ſequiorum opinionem oſtendat. Et Mar.deciſsio.72.num.4. 1.par.Azpil.in d.ca.cum contringat 1.Reme.nu.3. de reſc. erudite Bellu. in ſpe. prin. Rub. 11. §. & que dicta.numero 2.3.Salzed.d.cap.160.numer.8.verſi.Nęc debet Iudex delegatus.

13 Sed neq; † Cardinal.vt me prior Azpil.animaduertid indiſcriminatim docuit delegatũ, ordinarij prius eccleſię auxiliũ inuocare cõpelli, voluit tãtum executionẽ quę in bonis ſit laicorũ, ſubſidij ſecularis interpellatione ſimplici expediri, executione ſeculari mãdata.Iudici, ſin minus, ſi neque ipſe, auocare ordi.vt iuuet poterit, ſi neq; ille poſsit, ſecularis adeũda po-

da poteſtas erit: Tres Car. conſtituit gradus, de delegato primus: Alterũ, cũ ordinarij eccleſiæ delegatus auxiliũ flagitat Tertiũ, vbi ſeculare interpellat poteſtatẽ. Cœterũ nullꝰ abnegare poteſt vbi vellit delegatꝰ, ordinarij auxiliũ poſſe inuocare, ne in illius cõmodũ ſtatuta ſibi odio fiãt. Bellu. 5, nu. 3: Salzed. licet Bellugæ non meminerit d. ca. 160. nu. 8. in verſ. Nec debet Iudex delegatus.

14 Sane † vno caſu ſuſtineri Guiler. Dec. & Rolã. opinionẽ putauerim, cũ inter delegatos duos cõtẽtio foret quis eorũ videretur eſſe maior, quod diuerſa eſſent reſcripta & difficile quis iuſtus iudex foret diſcernere, quilibet autẽ brachiũ imploraret ſeculare, nõ enim ſecularis in hac ſpecie auxiliũ impartiri teneretur, quoadusq; ordina. eccle. iudicaret quis eorũ vere afforet delegatus cui parẽdũ c. cũ cõtingat de reſ.

15 preclare. Bell. ſup. n. 3. ad finẽ Quoties † enim (ait ille) n. 4. delegatus extra cauſam delinquit, ſe ſuo auſu iuriſdictioni ordinarij Subicit. Cy. in Auth. qua. in prouincia. C. vbi crim.

16 Illud plane † in comperto eſt, delegatum iudicem qui auxiliũ poſtulat, ſuę iuriſdictionis poteſtatiſque fidẽ facere oportere iudicibus ſecularibus. & nõ aliter ipſũ eos iuuare
17 teneri: nõ enim delegata † preſumitur (quæ facti ſit) iuriſdictio. Bal. & Sali. in l. in criminali C. de Iu. om. Iu. quinimo qui ſecus faxint iudices ſeculares ſcripſerũt dignos vt male multentur. & Fedri. de ſen. cõſi. 251. Calca. conſi. 119. Rol. d. conſil. 37. nu. 2. Natt. conſil. 519. nu. 37. li. 3. Salzed. d. cap. 160. nu. 8. verſi. eſt neceſſarium.

18 Quamquam † animaduertere velim Azpil. Qui Bellu. traditionem non viderat, ſenſiſſe d. reme. nu. 9. duobus brachium ſeculare in eadem cauſa implorantibus, & inuicem contendentibus, ſeculare Iudicem amborum auocato proceſſu diligẽter exquiſiturum vt iuſtius inuocanti brachium ſubueniat; verior enim Bellu. traditio videtur, vt ad Iudicẽ pertineat ordinarium eccleſiaſticum id decernere non ad ſecularem, Qui eum poſt iuuabit quem vere delegatum eccleſiaſticus pronunciauerit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iudices seculares qualem causæ cognitionem adhibere debeāt in Concessione brachij secularis.*
2 *Iudices seculares causæ cognitionem adhibent in concessione brachij secularis.*
3 *Heresis crimen inter ecclesiastica, primam tenet sedem.*
4 *Bartol. opinio an vera.*
5 *Bartol. temporibus ecclesia ab hereticis minime vexata.*
6 *Heretici rigide tractandi.*
7 *Tex. in §. Siquis contra aliquem. in Auth. de santi. episco. declaratur.*
8 *Cap. cum non ab homine de Iudi. sensus.*
9 *Can. circunciliones. 23. q. 5. declaratio.*
10 *Cap. super eo & here. expenditur.*
11 *Iudicij nomen varium.*
12 *Iudicij nomen ex subiecta materia declarandum.*
13 *Iudicium sepe pro deliberatione & authoritate sumitur.*
14 *Executor merus cognoscit aliquando.*
15 *Hereseos criminis cognitio, secularibus interdicta.*
16 *Ca. in questioni §. prohibemus de Here. interpretatio.*
17 *Alciat. ponderatio confutata.*
18 *Opinio communis.*
19 *Franciscus Pegna Auditor Rotæ Romanæ laudatus.*
20 *Mencha opinio reiecta.*
21 *Salzed. opinio reprobata.*
22 *Innocen. 4. rescriptum declaratum.*
23 *Crimina ecclesiastica quæ remissiue.*
24 *Seculares potestates de criminibus ecclesiasticis non cognoscūt.*
25 *Opinio communis.*
26 *Iudices ecclesiastici excepto hæresis crimine aduersus laicos, nisi inuocatione brachij secularis, non exequuntur.*
27 *Argumentatio communis labefactatur.*

Executor

28 *Executor cum de causa cognoscere nequit, executionem non differt.*
29 *Cognitio causæ ad quem pertineat vbi inter sese disceptant ecclesiastici & seculares.*
30 *Preuentio locum habet in criminibus mixtis.*
31 *Iudices seculares in mixtis criminibus pares sunt cum ecclesiastici.*
32 *Iudex ecclesiasticus nõ indiget brachio seculari, cum criminis canonici pœnis multat.*
33 *Iudices seculares non cognoscunt petito a his brachio seculari de causis ciuilibus in ecclesiastica curia agitatis.*
34 *Iudex secularis qualem, qualem interponit causæ cognitionẽ in ciuilibus, ipsius brachio implorato.*
35 *Executor mocrus iniquam non cogitur exequi sententiam.*
36 *Citatio requiritur inuocato brachio seculari.*
37 *Bellu opinio.*
38 *Iudex secularis cognoscit inuocato brachio quando nullitas sententiæ ecclisiastici iudicis proponitur.*
39 *Executor, nullam sententiam exequi non cogitur.*
40 *Iudex secularis iuuocato brachio, de nullitate cognoscit, quę illico probanda sit, secus aliter.*
41 *Iudex secularis inuocato illius brachio nõ dicitur inferior, sed par & æqualis cum ecclesiastico.*
42 *Cathalonie pruxis in inuocatione brachij secularis.*
43 *Executori quid liceat.*
44 *Iudex secularis inuocato brachio vbi iniusta dicitur ecclesiastici sententia, cognoscet.*
45 *Auxiliũ brachij secularis non debet imparliri, nisi ad ea que-*
46 *deo placent.*
47 *Iniustitia euidens nullitati comparatur.*
48 *Auxilium iniuste sententiæ non datur.*
49 *Alciati Cauillus.*
50 *Salzedi argumentatio.*
Azpil. solutio.

Auxi-

SECV-

SECVLARES IVDICES quorum auxilium postulatur qualem causę cognitionem ante con cessionem adhibeant.

CAP. SEPTIMVM.

No omnes ore clamistant nostri, seculares non pro arbitrio iuuare suo ecclesiasticos iudices brachio posse sed cognitione adhibita, appen-
1 sate, & †cõsulto an ecclesiastici auxiliũ deprecãtis iudicis iustum sit nec ne. Atque hac regula (Cõmune interpretum nostrorum malum) veluti pertica vna, omnes metiuntur & decidunt casus. Ipse vt intricatum & diffusum articulũ multis dispersum in vnum clare & familiater locũ coaceruem & explicem, quasdam instituam inspectiones quibus, quando & vbi seculare sit auxilium prestandũ, vel hebetes aut ignari omnes facile percipient.

2 Hanc igitur † omnes regulã docent, in brachij secularis, seculares iudices concessione, agnoscere prius oportere sũmatim, an auxilium sit concedendum nec ne; ne celeri propenso & veluti precipiti ducti voluntate iudices, iuris ordine pretermisso subsidiarium alioquim impartiantur auxilium: Et quod plerumque tam delicati sint iudices, ecclesiastici vt illico sepius secularem auocent potestatem & alienum petãt iuuamen. Innocen. in ca. 1. de sta. mona. in. 6. Oldra. consil. 89. Fedri. de Se. consil. 251. Ancha. cõsil. 382.

Castren.

Castren.in l. episcopale.c. de Epis. & cle. Calcan.in consil. 119. Felin. in ca. cum sit, in fine de fo. com. Afflic.vbi vrsill. Decisio.220.nu.9. & hos sequtus est Rolan.consil.37. nu.7.& 8.li.1.Bellu.in spe.princi.Rub.11.nu.41.ad mediũ §.tractandum.vers. & de his saltim summarie. Azpilcue.in ca.cum contingat.1.reme.nu.8.vers.ex predictis ex de rescrip. Did. Segu. in Directo. Iu.Eccles. licet is recedere videatur. nu. 33. 2.par. capi. 13. Receptissimam post antiquiores Deci.in ca. atsi clerici de Iudi. Gram.consil.crim. 42.nu.1.Viui.inter communes verbo.Iudex laicus Iafred. Decis.88.Rebuf.in.ll.regias.titu.de litte.requisi.nu.20. 21. Bossi.in pract.crimi.titul.de fo.compe.nu.87.post Bartol. & alios in l.à diuopio. §. sententiam de re. Iudi.Bere.consi. 3.nu. 15. Menoch.in commen.de reti.pos.remed.3.num. 160. Ex nostris, Auil. in cap. prætorum. cap. 20. verbo. vsurpan. num.20.Redin.de Maies.princi.verbo,sed etiam per legitimos tramites,a nu.142. Paz.in pract.2.to.in presa. num.6.Diaz.de Iu.in pract.cano.vbi Salzed.ad eum. d. ca.160.num. 17. Dida.Perezi.in l.4.titulo.1.lib.3. ordina. glo.3.vbi decisionis Afflic.meminit Portoles.olim Ilerdæ patriæ condiscipulus,ad Molin.§.iudex num.95.Bell. sup. Atzebed.in l. 15.titu.1.li.4.nu.1.Oliban.olim Ilerdæ preceptor ,regius huius Senatus Cathaloniæ consiliarius in Commenta. vsati. Alium namque cap. 15. numer. 31. iure nostro Cathalonię regio, dubitari nequit.ca.1.de Inuo. del bras.secula.Ex ordine, igitur obseruabit quisque inspectiones sequentes.

INSPECTIO PRIMA QVID in criminibus mere ecclesiasticis.

CAP. OCTAVVM.

3 INtra † ecclesiastica primam hereseos crimen sedē occupet delicta. Et vt nouatores illi omnia spernuāt ecclesiæ dogmata sacrosancta, tēpla diripiunt, sanctissimum Christi corpus dilaniant, depredantur ecclesias, benedicta lacerant, sic aduersus eos iura armari oportet, & sicuti aduersus fures omnis degenerat actio §. sic itaq; discrelis de Actio. aduersum hereticos queq; illa sint & excogitari possint, quibus tam impia soboles extemplo queat exterminari. Et licet pri-
4 mipilarius, & iuris † auriga Bartol. in l. magistratibus nume. 4. de Iuris. om. indi. docuerit in heresis crimine non seculares exequi nisi prius. Episcoporum, Inquisitorum ve accusationis viderint seriem & processum, simulq; an sententia executionem mercatur inspexerint; quem sequti fuere pleriq; & illius apud Cæsarei iuris interpetes Receptiorem dixerit Imol. in cap. 1. nume. 13. de Offic. Iu. ordina. Felin. in cap. ad abolendam de Hereti. Alcia. in d. cap. 1. glos. in verbo publicum. nume. 100. vbi antea Sicul. vsu receptam dicit. Ludo. in pract. crim. cap. 61. nume. 54. Igne in l. 1. §. si dominus nume. 41. ad Silla. Conrad. & quidam alij quos recensuit, & Salzed. in d. cap. 141. verbo nisi in crimine heresis. Septim catho. institu. cap. 36. num. 4. Mencha. de testame. §. 6. nume 16. lib. 1. Cur. Iun. in. l. magistratibus. nume. 4. de Iu. om. Iudi. videamus num iure defendi possit, nequisquam post hac
5 quin verior contraria sit dubitare possit. Bartholi † ecclesia floruit ætate, nullis tunc impiorum nugis, nullis hereticorum incunrionibus vti nunc exagitabatur, fœlicissimis illis temporibus nulli erant nouatores, nullus sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ dogmata aspernabatur, sed cum infœlicissima

licissima hereticorũ rabies omnia perturbauerit; rigidius nunc aduersus eos agendum vt quę de nouo emergunt noua ope confringantur & pereant.

7 Mouetur Bartol. † (neque alia vtitur argumentatione, tex. in §. siquis aliquem. vers. si vero crimina, in Auth. de Sanctissi. Episco. Qui cum non in crimine heresis loquatur, nostram verius receptiorem nõ infringit sentemtiam. Sed inficiari potest tex. illum in criminibus loqui mere ecclesiasticis, sed mixtis, quorum cognitio ad vtramque pertinet potestatem. Et vt plane finiam, nec & si in heresis crimine loqueretur obseruandus foret quod illius punitio non ad Reges & Principes seculares, sed ad ecclesiã pertineat. Sane Cæsarum placita non ecclesias ipsarumue iura pertingere possunt, vti á me hoc libro cap.4. fusius.

8 Post Bartol. qui illius sequuntur sententiam, tex. adferunt in cap. † cum non ab homine de Iu. vbi de gradanto & secularibus tradito clerico seculares agnoscunt an exlij grauiorue indicenda sit pœna. Sed neque ille text. Bartol. iuuat sententiam, nam non in hæretico loquitur clerico; Sed in qui alia admisit facinora, furtum, homicidium, periurium, Heresis autem crimen mere ecclesiasticum est. precensit Solutionem Clar. in d. §. fina. questio. 96. nume. 7. vers. Qum etiam. Bellug. in specul. princi. Rubri. 11. §. tractandum. num. 3. ad medium. Porro Alciat. in d. ca. 1. num. 100. tribus tuetur Bartol. opinio-

9 nem rationibus. † primam excipit a ca. circuncilliones. 23. q. 5. hereticos, heresi etiam secularis fieri iurisdictionis. Sed illum tex. non vidisse Alcia. iudicarim, quod nec de heresi vel hereticis loquatur. sed homicidis quibusdam & inua-

10 soribus clericorũ. Altero † dimonetur tex. Alciat. ca. super eo de heret. in 6. vbi qui in abiuratam cecidere heresim, seculari decernũtur iudicio, nusquã ab ecclesia audiẽdi. His sane verbis, cognitionẽ in hereticos seculares habere pote-

11 states, agnoscimus. Sed leuis argumẽtatio est. Cũ † Iudicij

D 2 nomen

nomen varium ſit,& innumeros ſub ſe ſignificatus contineat;quos Panor. Félin.Deci.& Rip.coaceruant in Rubrica de Iudi.&.Iaſſ.in RubricaC. eo.titu.Maran.de ordi.Iudi.in principio.Vt † verius eſſe noſtri crediderint ex ſubiecta materia illius ſignificationem fore aſſumendam Bal. in c.1.§.donare ex eodem tex.Quali feud.alie Deci.in ru. de Iudi.nu.5.Meno.de Arbi.Iud.qq.lib.1.queſ. 8. nu. 14. cũ ſequen.nõ igitur in illo tex.in vero ſumitur iudicio ſignificatũ,ſed ex ſubiecta materia, pro deliberatione authoritate,auxilio,fauore quem ſeculares iudices eccleſiaſtico

12

13 exequenti impendunt, ſic & apud † iura noſtra ſepius in hoc ſenſu vſurpatur.c.1.62.diſt.ca.ſicut.2.q.7.l.Thais.§.lucius de fidei.liberta.vt modo alia preteream iura multa.

14 Tertiam Alciat.ſubiungit,nam † inquit,etiam mœrus executor cognoſcit in criminalibus, ne iniuſtam exequatur ſententiam.Quoniam (vt ille ait.) de irreparabili agitur preiudicio.Panor.& alij turmatim in ca. ſi quando de Reſcrip.Sed & tertia hæc ratio leuis eſt, etſi enim lemma verum ſit, & executor iniquam cogi exequi ſententiã nequeat,id tũc † vindicat cũ de crimine alioquin cognoſcere

15

poteſt,at hereſis crimen, eccleſiaſticũ eſt & illius cognitio ſecularibus denegatur:c.vt inquiſitioni.§.† prohibemus.

16 de Here.in 6.Bellu.&alij ſup.& licet huic textui facere ſatis Barba.&Alciat.velint,dũ in eo laborẽt,in feliciter deficiũt: Quis enim dicet vt illi?§.prohibemus, cauſæ cognitionẽ totam interdicere, non qualemqualem:cum in modum regulę loquatur,& generaliter hereſeos cognitionem quibus cunque interdixerit ſecularibus poteſtatibus.

17 Deterius verba §.illius † (prõpte exequẽtur) exponũt: habent enim (Ait Alciat.) latitudinem verba illa:& ſic interpretãda,vt quę ad oficium pertinẽt ſecularis poteſtatis nõ abiiciant,cui cũ detur proceſsũ & acta circũſpicere,aliquibus poterit executionẽ differre diebus:Nõ ego inficio ex ſubiecta materia verã Alciat.argumentationem;ſed in here

heresis crimine abnegarim libēter, quod mora sit periculū allatura, & quia ex materia subiecta verba illa (prompte exequantur) propriam retineant naturā, quod sepius dixerim nō laicos de heresi cognoscere, quod crimen ecclesiasticum sit totum.

18 Vnde † in alterā deflectunt sententiam plures, quamque idem Alciat. receptiorem fatetur: Panor. in ca. 1. nu. 11. de. offi. ordin. vbi Inno. Simā. in chato. Insti. cap. 36. nu. 3. Diaz in pract. Cano. ca. 141. vbi Salzed. ad eum & receptoribus ad scripsit Bero. in ca. atsi clerici. nu. 79. de Iudi. Bossi. in pract. crimi. titu. de. Here. nu. 35. obseruari eandem. Clar. in §. fina. quest. 96. nume. 7. Afflic. in pref. ad consti. reg. Sci. in verbo. (gladij. Alpho. de Castro. de Ius. here. Puni. lib. 1. c. 23. Villa. tract. de Here. q. 19. Rojas. singula. 107. & trac. de Here. 2. par. quęs. 50. Rebuf. in ll. Reg. 2. tom. titu. de litt. requisito. nu. 20. Gam. decisio. 207. nu. 6. Scap. tracta. de Iu. no. Scrip. lib. 6. ca. 132. & falsam Bartol. sentētiam dixit Areti. in ca. at si clerici §. de adulterijs ex. de Iudi.

Pontificia rursus Questionem quondam terminatam Bonifacij octaui cōstitutione fuisse refert Bernar. cō. apud iuris lucernā, verbo. Executio. Auil. in c. pretorū. c. 20. nu. 20. celeri enim manu extēplo iudices seculares exequi inquisitorū heretice prauitatis sentētias iubētur. Frācis. Pegn. auditor Rotę Romane ex his quos ab hac citteriori Hispania Catholicus deligit Rex. ad directo. Inquisito. par. 3. Schol. ca. 36. vbi & locorum consuetudinem Seruandam post longam dixit disputationem.

19 Sed & eo loci † Cathalonie & huius alme vrbis Barchino. morem refert, cum Inquisitorum studio & iussu hereticorum de superiori loco & supremis subselijs processus & acta publice referuntur auocato regio senatu ab altera parte sedenti toto, Inquisitorū prespecta sententia, id ipsum senatus concludit Regius. iubetq; regio nomine, iuris penas in hereticos dari: Et Anto. Oliban. preceptor noster Ilerde

eruditus in commen. vsat. Alium nãque c. 15. nu. 55. ad mediũ. Sine cũctatione igitur parẽdũ Inquisitorib' vt male mi
20 hi audire videantur antiquiores quos & Mẽcha. † sequitur dũ alia negãt, argumẽtatione inquisitorũ sentẽtiã aduersus hereticos exequendã, illico nisi cognitione adhibita, quod in parẽ par imperio careat, & secularis potestas ecclesiastice nõ subijciatur, hæc enim argumẽtatio etsi in ceteris vera sit, in heresis impia crimine, nõ enim par aut æqualis est potestas secularis hec vnũ, altera vtrumque in hoc crimine gladium defert.: dixi sup. cap. 4.
21 Displicet † itidem Salze. traditio d. c. 141. dũ sua adnotatione Versic. est quęstio hæc diffinita, decretum recensens Innocen. Quarti: locorum quorundam Italiæ cõsuetudinẽ refert, vbi damnatos de heresi viros, tribus plus minusue diebus carceribus clausos retinent, priusquam eos nec tra-
22 dant. Eum (inquit) morem † Inno. Quartus probare suis verbis videtur, Recipiat statim, vel infra quinque dies ad minus. Non enim illa verba ad cognitionem criminis referẽda, vel vt ille opinatur potestates seculares haud illico traditos hereticos damnare cogi: voluit autem Rectores, vel alios Iudices seculares ab inquisitoribus damnatos hereticos & illis traditos, recipere statim, secum ducere, vel infra quinque adminus dies teneri, vt eos vel igni tradere aut male multare sicut iura iubent, possint: apertissime verba hũc sensum indicant, illis, Damnatos vero de heresi per diocesaneum vel eius vicarium, seu per Inquisitores predictos, potestas vel Rector, vel eius nuntius specialis eos sibi relictos recipiat statim vel infra quinque dies adminus, circa eos constitutiones contra tales æditas seruaturos. Hec verba: cum fieri possit vt, vel pre defectu familiæ executorum aut carceris, non statim Secularis hereticos potestas recipere possit.

SECVNDA INSPECTIO circa alia crimina omnino ecclesiastica.

CAP. NONVM.

23 Lia nunc † decurramus ecclesiastica crimina tota, quæ illa sint Clarus admonet in §. final. q. 37. nu. 1. & seq. & alij pasim, idem plane ius in his constituẽdum sicut in heresis crimine: Crediderunt multi in his, seculares iudices quorum inuocatur presidium nõ cognoscere posse, an iusta sit ecclesiastici iudicis sententia sed illico eandem exequi oportere.

24 Valida testãtur † ratione opinionẽ, quod cũ inquirere de ecclesiasticis criminibus seculari prohibitũ fuerit, potestati. §. si vero crimen in Auth. de Ecclesi. titul. alias sub Rubr. de Sanctis. Episc. ca. vt inquisitionis §. prohibemus de Hereti. in 6. Auth. clericus qui vbi Bal. c. de Epis. & cleri. (quo tex. Angel. adductus. Guiler. & Bartol. reprehendit aliud existimantes vt mox dixerim, in d. l. magistratibus de Iuris. om. Iudi. illius enim immemores fuisse scribit;) Iustũ æqumque visum est maioribus nostris, vt qui inquirere aut cognoscere de criminibus omnino nequeãt ecclesiasticis, obtemperare sine cunctatione eisdem teneantur; Ne quidem via vna prohibita, altera permissa videantur.

25 ca. cum quid de Regu. Iur. Hanc † crebiorem dixere apud Iuris canonici interpretes. Alciat. in d. ca. 1. de Iudi. nume. 100. Bossi. in prac. crim. Ru. de fo. compet. nume. 87. Clar. post Bero. Cagnol. & alios quosdam, in pract. Crim. §. fina. Ques. 96. nume. 7. alios plerosque Sim. in catho. institu. ca. 36. nume. 13. Villa. in tract. de here. Ques. 19. Igneu. in l. 1. §. cum dominus nu. 41. ad Silla. 5. c. Paz. ex Neoteri-

cis in pract.2.to.in pref.nu.10.verſ.in criminibus vero. Az pil.receptiori ad ſtipulatur in ca.cum contringat reme. 1. nu.6.de reſcrip.Redin.de maieſt.princi.2.par.in verbis,nõ ſolum armis.nu.150.& quẽ nullus adducit,Bellug.in ſpecu.pr inci.§.tractandum.nu.3.& 4.

26 Cenſuere † alij neq; illis pauciores,preter hereſeos crimẽ ſeculares iudices niſi ab eccleſiaſtco panditis prius iudiciorũ actis haud aliter iuuare autſuũ impartiri auxiliũ cogi:nõ quod iudicatũ infringere poſsint,ſed vt,an petiti auxilij iuſta ſit poſtulatio proceſſu animum inſtruant & informent Panor.in d.ca.1.nu.12. de offi.ordi.Inno.in c.1.de ſta. mona.Oldra.d.conſil.89.Anchar.conſil.132.Fedri.cõſil.251. Caſtren.in l.Epiſcopale C.de Epiſ.& cleri.eos recẽſuit Rolan.conſil.37.nu.7.li.1.Nalt.conſil.519.li.3.Diaz. de lu. in pract.cano.ca.133.Azebed.in l.15.nu.4.5.& 6.li.1.titu. 4. Moran. diſpu. 1. vbi ad vtramque partem.Auil.in ca.preto.ca.20.nu.20.Did.Perezi.in l.4.titu.1.li.3. ordina. Afflic. Deciſsi.220.nu.9. vbi Vrcil. Azpil. in d.ca. cum contingat. reme. 1. in extremis verbis Salzed.d.cap.160. nume.11. Segur.in directo.Iud.eccleſi.2.par.ca.17. nume.33.Mencha. tract.de Succeſ. creatio. li. 1. §.6.nu.16.ad medium in verſi. contrariam opinionem Oliban.in comm.vſa.alium namque ca.14.nu.54.verſ.Cœterũ in criminibus:Et hanc ipſam opinionem citra cauillũ receptiorẽ cenſeo,quãquã

27 nõ mihi multũ arrideat: † Nã argumẽtatio potiſsima qua hãc defendũt,infringi poteſt:Aiũt,de preiudicio agi in crimibus cohercẽdis irrefragabili:tũ quod executor, & ſi executorẽ cõfiteamur(cũ nõ ſit ſed par)Iudex ſecularis,iniuſtã non cogitur ſentẽtiã exequi.Tudiſ.& alij gregatim in d.ca. ſi quãdo de Reſcrip.Alcia.ſup. nu.3. Azpil.dicto reme.nu.

28 6.&.7.Afflic.d.deciſio.220.nu.9.Retundi † enim obiectũ poteſt vt vindicet cũ executor alioquin de cauſa cognoſcere poſſet,poteſt ſane tũc ille executionẽ differre & cognoſcere,vbi nequit executor(quia res eccleſiaſtice ſint)refracta

fractario locus nō est vt Bellug.& alij superius animaduertūt. Neq; male scripsit Segu.d.c.nu.33.frustratoriā quidem fore sentētiā,nisi verā priorem dixeris,quod ecclesiasticus secularē distringere potestatē excomunicatione possit, vt iuuet & auxiliū impartiatur,leui enim ex causa seculari liceret resilire,& nō recte instructum processum affirmare atque ita disciplinā eludere ecclesiasticā, neq; obtēperare.

29 Porro † cū inter ecclesiasticū & secularem agitur quis eorum legitimus & competens sit cognitio ecclesiastico datur vti superius. Dida. in pract. quęs. ca.33.a nu.1.Et si in Cathalonia aliam praxis amplectatur consuetudinem: ita fieret vt quandocunque ecclesiastici iudicis iussa obtemperanda sint:alia quedam absurda non iniucunde Segura depromsit illic.

INSPECTIO TERTIA quid in criminibus mixtis.

CAP. DECIMVM.

30 Onueniūt † omnes neque dissentit quisquā in criminibus mixtis (quę Clar. recensuit in d.§. fina. Quęs.37. nu. 1.in quibus iudicum quisq; seculariū aut ecclesiæ,alterius preuenire cognitionē potest,non seculares magistratus auxilij sui copias ecclesiasticis cogi iudicibus impartiri,nisi summatim & breuiloce,saltim acta viderint ecclesiastici iudicis,ne forsan inique aut iniuste,quę executionem non meretur subsidium largiatur sententię.§. si vero crimen,in aut. de sancti. Epis.

31 Nō enim † in hac specie vti inferior laicus sed ęqualis cognoscet neq; Itidem moerus est executor. vti probe Panor.

ſcripſit in d.ca.1.de offi.ordi.Anto.de Bu.Inno.Sicul.Imo. Alciat.nu.119.in d.ca.1.confutato Angel. & Salicet.intellectu ad d.§.ſi vero crimen, quem aliter illi perceperant. Clar.in d.§.fina.96.nu.7.Boſsi.in pract.crim.titu.de fo.cō. nu.87.Diaz de Lu.in pract.cano.c.133.Pazi.in practica.2. to.in prefa.nu.8.Salzed.in directo. iudi.eccleſiaſ.2. par.ca. 13.nu.33.Salzed.d.ca.160.nu.11.verſ.Nono eſt quidē obſeruandum.Oliban.in comm.vſa.alium namque.c.15.nu. 54.55.Bellu. quē adduxit nullus, in ſpecu.prin. Rub.11.§. tractandum.nu.2.verſ.in alijs vero cauſis.

32 Plane vbi † eccleſiaſticus canonicis multare penis reum vellet iudex,neq; auxilium poſtularet,ſed familiā qua ſentētiæ facilius executio fieret, nec cognoſcere ſecularis poſſet,non enim tum iudex vel executor eſt,ſed petitos tātum ſatellites concedit & adminiſtros cōmodat, vt perpulchre docet Panor.in d.ca.1.vbi poſt cum alij.& Alciat.nu.120. Salzed.d.ca.160.nu.11.verſ. etiam recepta ſententia. Pazi. d.prefa.nu.9.Oliban.d.ca.15.nu.57.in fine.

INSPECTIO QVARTA quid in ciuilibus iudicialibus.

CAP. VNDECIMVM.

33 iuiles nunc † Tranſcurramus Iudiciales in quibus ſuas dixerint eccleſiaſtici ſententias iudices : crebius interpretes docuere petito ab his auxilio ſecularibus, ne cognoſcant interdici, quos parere & obtemperare oporteat. Imol. in d. ca. 1. Boſsi.in prac.crimi.titu.de fo.com.nu.87.Paz.in prac.2.to. in pref.

in pref. nu. 7. Salzed. d.ca. 160.nu. 13.verſ.vndecimo hoc eodem tractatu. Bellu. in d. §. tractandum. nu.4. poſt Innocen.& alios quos adduxit. Tēperant autem interpretes multipliciter, referre ipſas oportet vt que vere ſint probentur.

34 Primo † nō tam præſe regulā intelligendam aiunt quin & ſi de iuſtitia cognoſcere ſecularis nequeat, poſsit tamen qualemcunque adhibere cognitionem, vt vel propenſius auxilietur aut deneget: ita fiet vt quæ executoribus datur cognitio, hec eiſdem concedatur.

35 Plane & † mœrus executor inquam non cogitur ſentē tiā exequi. Archi. Ioan. And. Domi. Fran. Mona. & poſteriores in ca. ſi eo tēpore. de reſ. in 6. Tudis. & turmatim ceteri in c. ſi quādo de Reſ. Alciat. in ca. 1. nu. 108. de offi. ordi. & hac adducta ratione ſic fere omnes cēſuerunt. Oldra. Fed. de Sen. Anchar. Pau. de Caſ. Calca. Felin. & Afflic. deciſi. 220. quos recenſuit Rolā. cōſi. 37. nu. 7. li. 1. Natt. con. 529. Ioan. de Imol, in d. ca. 1. Boſsi. in pract. crim. titu. de fo. cōp. num. 87. Pazi. in prct. d. prefa. num. 7. verſ. quando iudex. eccleſiaſticus. Bellu. in ſpecu. Prin. Rub. 11. §. tractādū. nu. 4. ad finem & de his ſaltem ſummarie. Azpil. in d. ca. cum contringat. 1. remed. nu. 7. & 8. Salzed. d. ca. 160. num. 13. verſi. vndecimo hoc eodem: Redin. de Maie. Prin. in verſi. ſed etiam per legitimos tramites a nu. 142. Auil. d. c. 20. Azebed. in l. 15. nu. 6. titu. 1. li. 4. Portoleſi. ad Molin. in §. Iudex. num. 94. 95. And. Gail. obſerua. 115. num. 4. & 6.

36 Opportune † igitur is aduerſus quē imploratur auxiliū in ius vocabitur ſi forſan exceptiones dixerit cur auxilium debeat denegari. Imol. Pazi. & alij ſup. Rebuf. in ll. Reg. titu. de litt. requiſito. num. 21. 22. Hanc praxis Cathalonię amplexatur noſtre. Olib. in Commen. vſa. Alium namque ca. 15. nu. 56. verſ. In cauſis criminalibus. ex traditione Bar. in l. ad inopio §. ſentētiam de re. Iudi.

37 † Quamquam Bellu. aliter cenſeat, & opinetur in Iudicialibus & extraiudicialibus

libus non in Ius vocationẽ exquiri vbi pars aduersum quã postulatur subsidium tacet,sed illico auxilium concedendum : nisi forte acclamatio illa auxilij iniqua foret, & iniusta vt ille ibi latius.

38 Temperant † secundo interpretes cũ nullitas diceretur sententie Iudicis ecclesiastici, non enim nulla exequenda sententia est,quæ nec nomen meretur sententiæ.Alciat.in d.ca.1.nu.108.de offi. ordi. etsi enim executor qui iniustã
39 scit sententiam, exequi eandem teneatur. ca. pastoralis §. quia vero.de offi.delega. Nullam † tamẽ exequi nõ cogitur,glosemma in d.§.ad notauit,eandemq; receptorẽ scripsit post Panor.& alios Azpil.in d.ca.si quãdo,in 1.Reme. nu.7.Bossi.& Auil.sup.Bellu.d.§.tractandum.nu.4. Salze. in d. cap.160. num.14.& num.12. vers.verum tamen est fussius Roland. Qui multas rationes, d.consil.37. nu. 13. vers. Quinto & vltim. Atzebed.d.l.15.num.6. tit.1. lib. 4. Gracian. regul.422.num.3.Natt. consil. 529. Portol. ad Molin.§. Iudex. numer.95.96. Nouissime Gail. obserua. 115.num.4.&.5.lib.1.

Restringit † paulisper Salzed. cum nullitas illico pro-
40 batur alioquin si longius peruestiganda foret: auxilium sæcularis non denegaret. Afflic. in præfa.consti. Scici. nu. 55. & nos latius cap.38. Sane non executor recte secula-
41 ris in hac specie appellatur † sed par& ęqualis;vnde quod vulgo (etsi verum foret) dicitur non executorẽ de iniquitate cognoscere sententiiæ posse, potestatẽ tamẽ secularẽ iuste conari:Azpil.sup.nu.7.& 8. Auil.d.ca.20.nu.20. Ca-
42 thalonię † Praxis hæc:vt in ius vocato reo, & eidem dilatione concessa,vt si quas habent exceptiones proferat, secularis non causæ merita, vel iniquitatem inquiret, illud aget,an ecclesiastico auxilium petẽti iudici sit concedẽdũ cætera eidem reicit iudici. Oliban. in commen. vsa. Aliũ namque cap.15.nu.56.

43 Neque † improbatum est iure nostro id licere executo-

ri,vti

ri, vti pulchre decidit Gam.decisi.207.nu.6.Bellu.d.§.nu. 4.diserte Maran.dis.1.a nu.1.

44 Tertio † non vindicare regulam arbitrantur multi cum iniustam reus apud secularem iudicē sententiam diceret vt sicut de nullitate cognoscere secularis potest, iniuste id ipsum sententiæ liceat: Et credidit Inno.in ca.cum in iure de offi.deleg. neque executorem iniustam cogi sententiā exequi. Panor.& alij turmatim in d.c.pastoralis.§.quia vero Cur.& purpur.in d. l. magistratibus de Iuris. om. Iudi. concinit tex.in ca.inter ceteras de re.Iudica. † Nam non

45 auxilium voluit Romanus pontifex a secularibus concedi, nisi ad ea quæ deo placent persequendum.d.ca.1.de offi. ordi. absit autem vt credamus iniustā Deo placere sentētiam posse, qui totus iustus & integer, sit cunctorum domi

46 nus, † at iniusticia euidēs nullitati comparatur, ex multis vanti.de nulli:procef. Rub. de nulli ex def.procef. nu.126. ex l. si pars de Inno.tef. clem. pastoralis de re.Iudi. d. cap. inter ceteras de Res.

47 Vnde † Innocen.in d.ca.cum in Iure de offi.dele.aperte docuit iniustæ sententiæ auxilium secularem non dare. Anchar. consi. 382. Panor.& Alcia.in d.ca.1. nu.110. de offi.or.Mona.Archidia.Ioan.And.Fed.de Senis.Calca.Afflic.Azebed.Bellu.Redin.Auilef.quos recensui hac inspectione in principio. Salzed. d.ca. num.12. Portol.in Scho. ad Molin.§. iudex.num.94.& preter eos Azebed.in l. 15. nu.8.titu.1.li.4. And. Gail. li.1. obserua.115. num.4.& 5. de hac ipsa exeptione latius infra capi.38.versi. Non aliud censuere.

48 Incidit vero † Alciat.in ibi in refractariū, qui fieri posit vt secularis iniustitiā ecclesiastici sua delegat cognitione, cum non seculari processum neq; iudicij acta prodere teneatur. Panor. ibidē.& Alciat. ceteri omnes pasim in dicto cap. pastoralis §. quia vero. Alex. Cur.purpura.in d. l. magistratibus Dida.lib.1.resolu.c.1.nu.10.Salzed. nu.12.

ad

ad medium. Tollit obiectum Alciatus ipse aliũde posse secularem iustitiã percipere rei, si acta illa sua deferat & processum.
49 † Reluctatur Salzed. & communem falsam putat Panor. & sequiorum sententiã: quia priuata secularis cognitione, auxilium denegare non possit ex Caieta. 2. secũdę quæst. 67. art. 2. & quod publica authoritate non fit, sentẽtię nequeat executionem retardare. Sed his † facile obiectis
50 respondit prius Azpil. in d. remed. 1. non seculare executorẽ; sed æqualem & parem, eidemque qualem, qualem concedi cognitionem, sed quod iniustũ sit & nullũ executionem nullam mereri. Ceterum impie & iniuste gestorum auxilium petere ecclesiasticis interdici.

51 Quarto neq; † regula vindicat, cum reus appellat: iuste etenim tunc auxilium denegat secularis: nã appellatione pendente conquiescunt omnia, neq; nouare iudici quicquã licet. c. non solum de appella. li. 6. Habet enim appellatio præsumptionem, vt ea sedi sacrosanctæ Apostolicæ
52 deferatur. cap. dilecti. de appellatio. Sed id † ita intelligan-
53 dum cum appellare licet: alioquin † vt in possessoris, & his similibus contra Deci. subtiliter respondit cons. 28. ad finem. initur enim speciali regulæ hic aduersus alium
54 generalem † adeferentẽ. Quamquam Alciatus nu. 115. & 116. consultus facturum Ecclesiasticũ Iudicem putat, si deferendum interloquatur, quod ea in dubijs opinio diligenda, qua vtriq; consultum sit parti, quæq; minus fuerit onerosa l. 1. ff. si quis cautio, atq; ideo in dubio non appellationem desertam iudicandum, vt ille inibi, & alij passim.

55 Sed ad coeptam † reuertamur traditionem, appellatione interposita secularis subsidium iuste recusat suspensa iudicis, à quo iurisdictione l. 1. ff. ad Terpil. & veluti priuata interim persona sit, non publica l. 3. de offic. præsid. cui impune pareri nõ solet l. fin. de iurisd. omni. iudi. l. fi. C. si à nõ comp. Iudi. atque ita in hac controuersia censuere omnes Alberi. & Pau. de Cast. in l. Episcopale. C. de Episc. & cleri.

Oldrad.

Oldrad.consil.87.Deci. in d.cap. significasti nu.4. versi.2. limitatur.de offi. delega.Affli. in consti. Regni.in præfata. n.44.Menochi.de retin. possessi.rem.3.nu.360. ad finem. Portolesi. in scho.ad Molin.§.Iudex nu.98.Gail.lib.1.obser.115.nu.4.Roland.d.consil.37.nu.7.versi.quarto quod non habeat.Auf. de potest.secu.regu.4. nu.37. Azpil.in d. ca.cũ contingat dicto remed.n.7.versi.quarto respondeo, vbi idem, & in interlocutoria dixit sententia.de rescrip. Auil.in d.cap.20.verbo vsrpan. nu.25. Salzed. d. cap. 160. nume. 18. versic. decimo tertio. vt casibus. scripsere id
56 ipsum plerique, vbi secularis appellatum † agnosceret, nec de latum appellationi deferendum tamen, & a denegatione iterum prouocatum, iudex secularis, neque auxilium dabit, nec obtemperare cogetur, vti perpulchre Afflic. scriptum reliquit in proœ. consti. scili. nume.48. Roland. vbi sic aresto senatus montisferrati iudicatum scribit d.consil. 37.nume.13.Salzed.d.c.160.num.18. ad medium. & in versic. hæc tamen communis Bellu. d.§.
57 tractandum. num.3.& 4. hinc inferunt † interpretes non secularem potestatem iuuare ecclesiasticum cogi aduersum eum, qui se exemptum dicens ab Episcopi prouocat visitatione. Hic dubius magis casus est, quod Ius huic resistat, alteri assistat & opituletur.

Quam olim prior disputationem contenxuit Iohannes de Monte Merulo, quem Oldred. memorat consil.89. Episcopus de Prælato. Is igitur Oldrad. & Panorm. in d. cap. 1. existimarunt haud quidem secularem iuuare Episcopum, in hac specie, quod præsumetur exemptum appellantem ius fouere: iniuste autem Espiscopum agere ex his, quę paulo ante. Declarat Panorm. †
58 ipse vbi ilico exemptus exemptionis ostendit priuilegium. cap. cum personæ de priuileg. in sexto Alioquin secus, cum epiicopus iuri innitatur, & canonice regula. secutus fuit Oldrad.& Panor. traditionem Alcia.in d.ca.1.

nu.114.

eruditus in commen. vsat. Alium nãque c. 15. nu. 55. ad me diũ. Sine cũctatione igitur parẽdũ Inquisitorib' vt male mi
20 hi audire videantur antiquiores quos & Mẽcha. † sequitur dũ alia negãt, argumẽtatione inquisitorũ sentẽtiã aduersus hereticos exequendã, illico nisi cognitione adhibita, quod in parẽ pur imperio careat, & secularis potestas ecclesiastice nõ subijciatur, hæc enim argumẽtatio etsi in ceteris vera sit, in heresis impia crimine, nõ enim par aut æqualis est potestas secularis hec vnũ, altera vtrumque in hoc crimine gladium defert.: dixi sup. cap. 4.
21 Displicet † itidem Salze. traditio d. c. 141. dũ sua adnotatione Versic. est questio hæc diffinita, decretum recensens Innocen. Quarti: locorum quorundam Italiæ cõsuetudinẽ refert, vbi damnatos de heresi viros, tribus plus minusue diebus carceribus clausos retinent, priusquam eos nec tradant. Eum (inquit) morem † Inno. Quartus probare suis
22 verbis videtur, Recipiat statim, vel infra quinque dies ad minus. Non enim illa verba ad cognitionem criminis referẽda, vel vt ille opinatur potestates seculares haud illico traditos hereticos damnare cogi: voluit autem Rectores, vel alios Iudices seculares ab inquisitoribus damnatos hereticos & illis traditos, recipere statim, secum ducere, vel infra quinque adminus dies teneri, vt eos vel ignitradere aut male multare sicut iura iubent, possint: apertissime verba hũc sensum indicant, illis, Damnatos vero de heresi per dioceseanum vel eius vicarium, seu per Inquisitores predictos, potestas vel Rector, vel eius nuntius specialis eos sibi relictos recipiat statim vel infra quinque dies adminus, circa eos constitutiones contra tales æditas seruaturos. Hec verba: cum fieri possit vt, vel predefectu familiæ executorum aut carceris, non statim Secularis hereticos potestas recipere possit.

SECVNDA INSPECTIO circa alia crimina omnino ecclesiastica.

CAP. NONVM.

23 ALia nunc † decurramus ecclesiastica crimina tota, quæ illa sint Clarus admonet in §.final.q. 37.nu.1.& seq.& alij passim, idem plane ius in his constituẽdum sicut in heresis crimine: Crediderunt multi in his, seculares iudices quorum inuocatur presidium nõ cognoscere posse, an iusta sit ecclesiastici iudicis sententia sed illico eandem exequi oportere.

24 Valida testãtur † ratione opinioné, quod cũ inquirere de ecclesiasticis criminibus seculari prohibitũ fuerit, potestati. §. si vero crimen in Auth. de Ecclesi. titul. alias sub Rubr. de Sanctis. Episc. ca. vt inquisitionis §. prohibemus de Hereti. in 6. Auth. clericus qui vbi Bal. c. de Epis. & cleri. (quo tex. Angel. adductus. Guiler. & Bartol. reprehendit aliud existimantes vt mox dixerim, in d. l. magistratibus de Iuris. om. Iudi. illius enim immemores fuisse scribit;) Iustũ æqumque visum est maioribus nostris, vt qui inquirere aut cognoscere de criminibus omnino nequeãt ecclesiasticis, obtemperare sine cunctatione eisdem teneantur; Ne quidem via vna prohibita, altera permissa videantur.

25 ca. cum quid de Regu. Iur. Hanc † crebiorem dixere apud Iuris canonici interpretes. Alciat. in d. ca. 1. de Iudi. nume. 100. Bosi. in prac. crim. Ru. de fo. compet. nume. 87. Clar. post Bero. Cagnol. & alios quosdam, in pract. Crim. §. fina. Quef. 96. nume. 7. alios plerosque Sim. in catho. institu. ca. 36. nume. 13. Villa. in tract. de here. Quef. 19. Igneu. in l. 1. §. cum dominus nu. 41. ad Silla. 5. c. Paz. ex Neoterici

cis in pract.2.to.in pref.nu.10.verf.in criminibus vero. Az pil.receptiori ad ftipulatur in ca.cum contringat reme. 1. nu.6.de refcrip.Redin.de maieft.princi.2.par.in verbis,nō folum armis.nu.150.& quē nullus adducit,Bellug.in fpecu.pr inci.§.tractandum.nu.3.& 4.

26 Cenfuere † alij neq; illis pauciores,preter herefeos crimē feculares iudices nifi ab ecclefiaftco panditis prius iudicio rū actis haud aliter iuuare autfuū impartiri auxiliū cogi:nō quod iudicatū infringere pofsint,fed vt,an petiti auxilij iufta fit poftulatio proceffu animum inftruant & informent Panor.in d.ca.1.nu.12. de offi.ordi.Inno.in c.1.de fta. mona.Oldra.d.confil.89.Anchar.confil.132.Fedri.cōfil.251. Caftren.in l.Epifcopale C.de Epif.& cleri.eos recēfuit Rolan.confil.37.nu.7.li.1.Nalt.confil.519.li.3.Diaz. de lu. in pract.cano.ca.133.Azebed.in l.15.nu.4.5.& 6.li.1.titu.4. Moran. difpu. 1. vbi ad vtramque partem.Auil.in ca.preto.ca.20.nu.20.Did.Perezi.in l.4.titu.1.li.3. ordina. Afflic. Decifsi.220.nu.9. vbi Vrcil. Azpil. in d.ca. cum contingat. reme. 1. in extremis verbis Salzed.d.cap.160. nume.11. Segur.in directo.Iud.ecclefi.2.par.ca.17. nume.33.Mencha. tract.de Succef. creatio. li.1. §.6.nu.16.ad medium in verfi. contrariam opinionem Oliban.in comm.vfa.alium namque ca.14.nu.54.verf.Cœterū in criminibus:Et hanc ipfam opinionem citra cauillū receptiorē cenfeo,quāquā

27 nō mihi multū arrideat: † Nā argumētatio potifsima qua hāc defendūt,infringi poteft:Aiūt,de preiudicio agi in crinibus cohercēdis irrefragabili:tū quod executor, & fi executorē cōfiteamur(cū nō fit fed par)Iudex fecularis,iniuftā non cogitur fentētiā exequi.Tudif.& alij gregatim in d.ca. fi quādo de Refcrip.Alcia.fup. nu.3. Azpil.dicto reme.nu.

28 6.&.7.Afflic.d.decifio.220.nu.9.Retundi † enim obiectū poteft vt vindicet cū executor alioquin de caufa cognofcere poffet,poteft fane tūc ille executionē differre & cognofcere,vbi nequit executor(quia res ecclefiaftice fint)refracta

fractario locus nõ est vt Bellug. & alij superius animaduertũt. Neq; male scripsit Segu. d.c. nu. 33. frustratoriã quidem fore sentẽtiã, nisi verã priorem dixeris, quod ecclesiasticus secularẽ distringere potestatẽ excomunicatione possit, vt iuuet & auxiliũ impartiatur, leui enim ex causa seculari liceret resilire, & nõ recte instructum processum affirmare atque ita disciplinã eludere ecclesiasticã, neq; obtẽperare.

29 Porro † cũ inter ecclesiasticũ & secularem agitur quis eorum legitimus & competens sit cognitio ecclesiastico datur vti superius. Dida. in pract. quęs. ca. 33. a nu. 1. Et si in Cathalonia aliam praxis amplectatur consuetudinem: ita fieret vt quandocunque ecclesiastici iudicis iussa obtemperanda sint: alia quedam absurda non iniucunde Segura depromsit illic.

INSPECTIO TERtia quid in criminibus mixtis.

CAP. DECIMVM.

30 COnueniũt † omnes neque dissentit quisquã in criminibus mixtis (quę Clar. recensuit in d. §. fina. Quęs. 37. nu. 1. in quibus iudicum quisq; seculariũ aut ecclesiæ, alterius preuenire cognitionẽ potest, non seculares magistratus auxilij sui copias ecclesiasticis cogi iudicibus impartiri, nisi summatim & breuiloce, saltim acta viderint ecclesiastici iudicis, ne forsan inique aut iniuste, quę executionem non meretur subsidium largiatur sententię. §. si vero crimen, in aut. de sancti. Epis.

31 Nõ enim † in hac specie vti inferior laicus sed ęqualis cognoscet neq; Itidem moerus est executor. vti probe Panor.

ſcripſit in d.ca.1.de offi.ordi.Anto.de Bu.Inno.Sicul.Imo. Alciat.nu.119.in d.ca.1.confutato Angel. & Salicet.intellectu ad d.§.ſi vero crimen, quem aliter illi perceperant. Clar.in d.§.fina.96.nu.7.Boſsi.in pract.crim.titu.de fo.cõ. nu.87.Diaz de Lu.in pract.cano.c.133.Pazi.in practica.2. to.in prefa.nu.8.Salzed.in directo. iudi.eccleſiaſ.2. par.ca. 13.nu.33.Salzed.d.ca.160.nu.11.verſ.Nono eſt quidẽ obſeruandum.Oliban.in comm.vſa.alium namque.c.15.nu. 54.55.Bellu. quẽ adduxit nullus, in ſpecu.prin. Rub.11.§. tractandum.nu.2.verſ.in alijs vero cauſis.

32 Plane vbi † eccleſiaſticus canonicis multare penis reum vellet iudex, neq; auxilium poſtularet, ſed familiã qua ſentẽtiæ facilius executio fieret, nec cognoſcere ſecularis poſſet, non enim tum iudex vel executor eſt, ſed petitos tãtum ſatellites concedit & administros cõmodat, vt perpulchre docet Panor.in d.ca.1.vbi poſt cum alij.& Alciat. nu. 120. Salzed.d.ca.160.nu.11.verſ. etiam recepta ſententia. Pazi. d.prefa.nu.9.Oliban.d.ca.15.nu.57.in fine.

INSPECTIO QVARTA quid in ciuilibus iudicialibus.

CAP. VNDECIMVM.

33 Ciuiles nunc † Tranſcurramus Iudiciales in quibus ſuas dixerint eccleſiaſtici ſententias iudices: crebius interpretes docuere petito ab his auxilio ſecularibus, ne cognoſcant interdici, quos parere & obtemperare oporteat. Imol. in d. ca.1. Boſsi.in prac.crimi.titu.de fo.com.nu.87.Paz.in prac.2.to. in pref.

in pref. nu. 7. Salzed. d.ca. 160.nu. 13.verſ.vndecimo hoc eodem tractatu. Bellu. in d. §. tractandum. nu.4. poſt Innocen.& alios quos adduxit. Tẽperant autem interpretes multipliciter, referre ipſas oportet vt que vere ſint probentur.

34 Primo † nõ tam præſe regulã intelligendam aiunt quin & ſi de iuſtitia cognoſcere ſecularis nequeat, poſsit tamen qualemcunque adhibere cognitionem, vt vel propenſius auxilietur aut deneget: ita fiet vt quæ executoribus datur cognitio, hec eiſdem concedatur.

35 Plane & † mœrus executor inquam non cogitur ſentẽtiã exequi. Archi. Ioan. And. Domi. Fran. Mona. & poſteriores in ca. ſi eo tẽpore. de reſ. in 6. Tudis. & turmatim ceteri in c. ſi quãdo de Reſ. Alciat. in ca. 1. nu. 108. de offi. ordi. & hac adducta ratione ſic fere omnes cẽſuerunt. Oldra. Fed. de Sen. Anchar. Pau. de Caſ. Calca. Felin. & Afflic. deciſi. 220. quos recenſuit Rolã. cõſi. 37. nu. 7. li. 1. Natt. con. 529. Ioan. de Imol, in d. ca. 1. Boſsi. in pract. crim. titu. de fo. cõp. num. 87. Pazi. in prct. d. prefa. num. 7. verſ. quando iudex. eccleſiaſticus. Bellu. in ſpecu. Prin. Rub. 11. §. tractãdũ. nu. 4. ad finem & de his ſaltem ſummarie. Azpil. in d. ca. cum contringat. 1. remed. nu. 7. & 8. Salzed. d. ca. 160. num. 13. verſi. vndecimo hoc eodem: Redin. de Maie. Prin. in verſi. ſed etiam per legitimos tramites a nu. 142. Auil. d. c. 20. Azebed. in l. 15. nu. 6. titu. 1. li. 4. Portoleſi. ad Molin. in §. Iudex. num. 94. 95. And. Gail. obſerua. 115. num. 4. & 6.

36 Opportune † igitur is aduerſus quẽ imploratur auxiliũ in ius vocabitur ſi forſan exceptiones dixerit cur auxilium debeat denegari. Imol. Pazi. & alij ſup. Rebuf. in ll. Reg. titu. de litt. requiſito. num. 21. 22. Hanc praxis Cathalonię amplexatur noſtre. Olib. in Commen. vſa. Alium namque ca. 15. nu. 56. verſ. In cauſis criminalibus. ex traditione Bar. in l. adinopio §. ſentẽtiam de re. Iudi. † Quamquam Bellu.
37 aliter cenſeat, & opinetur in Iudicialibus & extraiudicialibus

libus non in Ius vocationẽ exquiri vbi pars aduersum quã postulatur subsidium tacet, sed illico auxilium concedendum: nisi forte acclamatio illa auxilij iniqua foret, & iniusta vt ille ibi latius.

38 Temperant † secundo interpretes cũ nullitas diceretur sententie Iudicis ecclesiastici, non enim nulla exequenda sententia est, quæ nec nomen meretur sententiæ, Alciat. in d.ca.1.nu.108.de offi. ordi. etsi enim executor qui iniustã
39 scit sententiam, exequi eandem teneatur. ca. pastoralis §. quia vero.de offi.delega. Nullam † tamẽ exequi nõ cogitur, glosemma in d.§.ad notauit, eandemq; receptorẽ scripsit post Panor. & alios Azpil.in d.ca.si quãdo, in 1.Reme. nu.7.Bossi.& Auil.sup.Bellu.d.§.tractandum.nu.4. Salze. in d. cap.160. num.14.& num.12. vers.verum tamen est fussius Roland. Qui multas rationes, d.consil.37. nu. 13. vers. Quinto & vltim. Atzebed.d.l.15.num.6. tit.1. lib. 4. Gracian. regul.422.num.3.Natt. consil. 529. Portol. ad Molin.§. Iudex. numer.95: 96. Nouissime Gail. obserua. 115.num.4.&.5. lib. 1.

Restringit † paulisper Salzed. cum nullitas illico pro-
40 batur alioquin si longius peruestiganda foret: auxilium sæcularis non denegaret. Afflic. in præfa.consti. Scici. nu. 55. & nos latius cap.38. Sane non executor recte secula-
41 ris in hac specie appellatur † sed par & ęqualis; vnde quod vulgo (etsi verum foret) dicitur non executorẽ de iniquitate cognoscere sententiiæ posse, potestatẽ tamẽ secularẽ iuste conari: Azpil.sup.nu.7.& 8. Auil.d.ca.20.nu.20. Ca-
42 thalonię † Praxis hæc: vt in ius vocato reo, & eidem dilatione concessa, vt si quas habent exceptiones proferat, secularis non causæ merita, vel iniquitatem inquiret, illud aget, an ecclesiastico auxilium petẽti iudici sit concedẽdũ cætera eidem reicit iudici. Oliban. in commen. vsa. Aliũ namque cap.15.nu.56.

43 Neque † improbatum est iure nostro id licere executori, vti

ri,vti pulchre decidit Gam.decisi.207.nu.6.Bellu.d.§.nu. 4.diserte Maran.dis.1.a nu.1.

44 Tertio † non vindicare regulam arbitrantur multi cum iniustam reus apud secularem iudicē sententiam diceret vt sicut de nullitate cognoscere secularis potest, iniuste id ipsum sententiæ liceat:Et credidit Inno.in ca.cum in iure de offi.deleg. neque executorem iniustam cogi sententiā exequi.Panor.& alij turmatim in d.c.pastoralis.§.quia vero Cur.& purpur.in d. l. magistratibus de Iuris. om. Iudi. concinit tex.in ca.inter ceteras de re.Iudica. † Nam non
45 auxilium voluit Romanus pontifex a secularibus concedi, nisi ad ea quæ deo placent persequendum.d.ca.1.de offi. ordi.absit autem vt credamus iniustā Deo placere sententiam posse,qui totus iustus & integer,sit cunctorum domi
46 nus, † at iniusticia euidēs nullitati comparatur, ex multis vanti.de nulli:proces. Rub. de nulli ex def.proces. nu.126. ex l. si pars de Inno.tes. clem. pastoralis de re.Iudi. d. cap. inter ceteras de Res.

47 Vnde † Innocen.in d.ca.cum in Iure de offi.dele.aperte docuit iniustæ sententiæ auxilium secularem non dare. Anchar.consi. 382. Panor.& Alcia.in d.ca.1. nu.110. de offi.or.Mona.Archidia.Ioan.And.Fed.de Senis.Calca.Afflic.Azebed.Bellu.Redin.Auiles.quos recensui hac inspectione in principio.Salzed. d.ca. num.12.Portol.in Scho. ad Molin.§. iudex.num.94.& preter eos Azebed.in l. 15. nu.8.titu.1.li.4. And. Gail. li.1. obserua.115. num.4.& 5. de hac ipsa exeptione latius infra capi.38.versi. Non aliud censuere.

48 Incidit vero † Alciat.in ibi in refractariū,qui fieri posit vt secularis iniustitiā ecclesiastici sua delegat cognitione, cum non seculari processum neq; iudicij acta prodere teneatur.Panor.ibidē.& Alciat.ceteri omnes pasim in dicto cap. pastoralis §. quia vero. Alex. Cur.purpura.in d. l. magistratibus Dida.lib.1.resolu.c.1.nu.10.Salzed.nu.12.

ad

ad medium. Tollit obiectum Alciatus ipse aliũde posse secularem iustitiã percipere rei, si acta illa sua deferat & pro
49 cessum. † Reluctatur Salzed. & communem falsam putat Panor. & sequiorum sententiã: quia priuata secularis cognitione, auxilium denegare non possit ex Caieta. 2. secũdę quæst. 67. art. 2. & quod publica authoritate non fit, sentē-
50 tię nequeat executionem retardare. Sed his † facile obiectis respondit prius Azpil. in d. remed. 1. non secularē executorē; sed æqualem & parem, eidemque qualem, qualem concedi cognitionem, sed quod ininstũ sit & nullũ executionem nullam mereri. Ceterum impie & iniuste gestorum auxilium petere ecclesiasticis interdici.

51 Quarto neq; † regula vindicat, cum reus appellat iuste etenim tunc auxilium denegat secularis: nã appellatione pendente conquiescunt omnia, neq; nouare iudici quicquã licet. c. non solum de appella. li. 6. Habet enim appellatio præsumptionem, vt ea sedi sacrosanctæ Apostolicæ
52 deferatur. cap. dilecti. de appellatio. Sed id † ita intelligan-
53 dum cum appellare licet: alioquin † vt in possessoris, & his similibus contra Deci. subtiliter respondit consi. 28. ad finem. innititur enim speciali regulæ hic aduersus alium
54 generalem † adeferentē. Quamquam Alciatus nu. 115. & 116. consultus facturum Ecclesiasticũ Iudicem putat, si deferendum interloquatur, quod ea in dubijs opinio diligenda, qua vtriq; consultum sit parti, quæq; minus fuerit, onerosa l. 1. ff. si quis cautio, atq; ideo indubio non appellationem desertam iudicandum, vt ille inibi, & alij passim.

55 Sed ad cœptam † reuertamur traditionem, appellatione interposita secularis subsidium iuste recusat suspensa iudicis, à quo iurisdictione l. 1. ff. ad Terpil. & veluti priuata interim persona sit, non publica l. 3. de offic. præsid. cui impune pareri nõ solet l. fin. de iurisd. omni. iudi. l. fi. C. si à nõ comp. iudi. atque ita in hac controuersia censuere omnes Alberi. & Pau. de Cast. in l. Episcopale. C. de Episc. & cleri.

Oldrad.

Oldrad.consil.87.Deci. in d.cap. significasti nu.4. versi.2. limitatur.de offi. delega.Affli. in consti. Regni.in præfata. n.44.Menochi.de retin. possessi.rem.3. nu.360. ad finem. Portolesi. in scho.ad Molin.§.Iudex nu.98.Gail.lib.1.obser.115.nu.4.Roland.d.consil.37.nu.7.versi.quarto quod non habeat.Auf. de potest.secu.regu.4. nu.37. Azpil.in d. ca.cũ contingat dicto remed.n.7.versi.quarto respondeo, vbi idem, & in interlocutoria dixit sententia.de rescrip. Auil.in d.cap.20.verbo vsrpan. nu.25. Salzed. d. cap. 160. nume. 18. versic. decimo tertio. vt casibus. scripsere id
56 ipsum plerique, vbi secularis appellatum † agnosceret, nec de latum appellationi deferendum tamen, & à denegatione iterum prouocatum, iudex secularis, neque auxilium dabit, nec obtemperare cogetur, vti perpulchre Afflic. scriptum reliquit in proœ. consti. scili. nume.48. Roland. vbi sic aresto senatus montis ferrati iudicatum scribit d.consil. 37. nume.13.Salzed.d.c.160.num.18. ad medium. & in versic. hæc tamen communis Bellu. d.§.
57 tractandum. num.3.& 4. hinc inferunt † interpretes non secularem potestatem iuuare ecclesiasticum cogi aduersum eum, qui se exemptum dicens ab Episcopi prouocat visitatione. Hic dubius magis casus est, quod Ius huic resistat, alteri assistat & opituletur.

Quam olim prior disputationem contenxuit Iohannes de Monte Merulo, quem Oldred. memorat consil.89. Episcopus de Prælato. Is igitur Oldrad. & Panorm. in d. cap. 1. existimarunt haud quidem secularem iuuare Episcopum, in hac specie, quod præsumetur exẽptum appellantem ius fouere: iniuste autem Espiscopum agere ex his, quę paulo ante. Declarat Panorm. †
58 ipse vbi ilico exemptus exemptionis ostendit priuilegium. cap. cum personæ de priuileg. in sexto Alioquin secus, cum epicopus iuri innitatur, & canonice regula. secutus fuit Oldrad.& Panor. traditionem Alcia. in d.ca. 1. nu.114.

num. 114. vbi aliter confirmat. Innocen. Domi. & Perusin. in cap. solet. de senten. excom. lib. 6. Salzed. probat. d. cap. 160. nu. 18. ad medium. vbi Rotæ Decisio. adsert.

59 Verum † hæc opinio vix est vt iure nouo sacri Consilij Trident. admitti possit, quo religiose statutũ exeptas quomodolibet ecclesias locorũ ordinarios singulis visitare ecclesias annis posse, & opportunis iuris prouidere remedijs vt quæ repertatione indigent, reparentur, ne ve cura animarum, si quæ illis immineat minime defraudetur, appellationibus, priuilegijs quibuscumque vel cõsuetudinibus & si immemorabilibus non obstantibus cap. 8. sessio. 7. de reformartione cap. 8. sessio. 21. de reformatio. cap. 8. 9. 10. sessio. 25. de refor.

60 Sexto † nec regulæ locus est cũ iudex incompetens est nec legitimus, cui impune auxilium denegabitur, Fedr. de sen. d. conf. 351. col. 2. Calcan. consf. 19. Rolan. post Bald. & Salicet. in d. conf. 37. nu. 3. & 4. Menoc. de retinenda possessio. reme. 3. nu. 360. & post Bellu. sup. Portolesi. in schol. ad Molin. §. iudex nu. 94.

INSPECTIO QVINTA

Quid in excomunicatis.

CAP. XII.

61 Requens vsu † & quotidiana agitabitur nunc quæstio, quid cum aduersus excõmunicatum auxilium ecclesiasticus postulat, suisque id secularibus testatur iudicibus, an litteris credent

epis-

Epiſcoporum excõmunicatum aſſerentibus rerum. An-
ceps quæſtio,in qua vtrinque communes certant opinio-
62 nes: crediderunt multi plurimum † his credendum litte-
ris,quibus locorum ordinarij, quemquam excommuni-
catum aſſeuerent ex conſi. Baſilien. ſeſsio.20. cuius me-
minere Florentinus in ſum.3.par. tit.25.cap.3. Coſinas in
prag. ſanccion. tit. de excom.non vitan. in princip. Felin.
in cap. ad probandum. de re iudicata Dida. in cap. alma
63 mater. 1.par. §.3. de ſenten. excom. atq. ideo † voluere
credi litteris ordinarij, glo. in cap. licet de ſenten. excom.
municati lib.6. Deci. in cap.Paſtoralis.§. verum de ſentẽ.
excom. & in cap.dilecti num.4. de appella. Felin. in cap.
prudentiam.§. ſexta num.9. de offi. delega. Aufre. Deciſ.
Toloſa.300. vbi adden. receptam.Decius d.cap. Pruden-
tiam.§. ſexta num.10.Imol.in cap. licet de ſententia excõ.
in 6. Anto.de But. in cap. pia. de exempti. & alij, quos ſe-
cutus eſt Dida.d. §.3. num.1. Pariſi. conſi.104. nu.3. li.4.
64 Ex † aduerſo Romanus in l.1. ff. de no.ope. nunc. idem
Deci.in d.cap.prudentiam §.ſexta.de officio de leg.nu.10.
Barba.ibi.ante eum Rota. deciſ.8. alias. 400. ſubtitulo de
ſententia excommunica. quidquod & ſeruare curiam te-
ſtatur nõ excomunicationem probari,ſiue in actione, vel
exceptione:denunciatione dumtaxat. traditionem ſecuta
Iohan. And.in cap. pia. de exep. qui eo tex. in verbis aper
tiſsimis documentis,hanc putat probari opinionem Bo-
nifaci.in Clem. ſi ſummus. de ſententia excommu. Fran.
in cap.paſtoralis §. verum. 3.notab.de appella.idem Fran.
vbi præpoſi.in cap.dilectus de appella. Firmian.in reper-
to.verbo excommunicatio,& alii quidam,quod recenſuit
Maſcar. de probatio. to.2. conclu.692. nume.15. 16. &
ſequen.

65 Alij mediam † tenuere ſententiam , & in hanc decur-
runt opinionem , vt cum excommunicatio exceptione
obijcitur perepmtoria: vel vbi de graui agitur præiudicio

non excommunicationem probari denunciatione,vbi dilatoria vtique. Rota in nouis decisio.252. Panor. in d.§. sexta.Roma.consi.349.dixit receptam,licet ille inibi contrarium. Deci in d.§.sexta Cosm.in prag.sancti.rub. de excommu. non vitan.in verbo denunciata. Didacus in d.§. num.1. & 2. Salzed. in d.cap.160. num.15. versi. duodecima Panor.Imola.Domi.Rota,Fran.Archid.Iohan.And. Iohan. de S. Greg. Milis & alij plerique, quos seriatim affert. Mascard. d. conclu. 692. à num.1. vsque ad 15.
66 qui numer. 19. †. aperte scripsit denunciatione, excommunicationem probari, eamque ipsam, crebiorem. Restringit tamen, & moderatur cum denunciatio excommunicationis certam continet formulam,idest speciem excommunicationis, excommunicantisque nomen d.cap. pia.§.1. Domi. Fran.Felin. Rota,& numero plures, quos inibi refert. Verum æqua illa,benigna,nec minus cõmunis est, cõcilatio Pano.Rotę & Dida.à qua vix est vt iudicãdo rece dere fas sit.Vt igitur resoluã,nisi acta viderit, iustãque causam excommunicationis: secularis non suum largietur auxilium Salzed.d.cap.nu.17.

INPECTIO SEXTA QVID in extraiudicialibus.

CAP. XIII.

67

NVNC † extraiudicialia perquiramus,quid cũ ecclesiasticus quicquam extraiudicialiter egit, & extraiudicialiter itidem brachium postulat. Et omnes in vnam conueniunt opinionem vt cum in his non ecclesiasticus maior sit, sed æqualis præcipere vt inuitus faciat,non potest seculari cap.cum ad verũ

99.dis-

68 99.distinc. † Quinimo illud proditum fuit à legislatoribus, iudici extra iuris ordinem impune resisti: non enim vt iudex tunc: sed vt priuatus agit, l. prohibitum. de iure fisc. lib. x. scriptores in cap. si quando. de officio deleg. Diffusius Menoch. in comment. de recu. possessi. remed. 8. num. 8. igitur citra ecclesiasticæ offendiculum disciplinæ secularis non obtemperat, Innocen. in cap. 1. de offi. ordin. vbi Alciat. num. 117. Salzed. d. cap. nu. 19. versi. decimo quarto. Azebet. in lib. 15. num. 8. ad med. titu. 1. lib. 4. Bellu. in d. §. tractandum rub. 11. num. 4. in principio vbi ille, etsi confuse pulchre huuc exagitat articulum, qui vt apertus post hac fiat ex eiusdem & antiquiorum traditionibus dupliciter Innocen. Alciat. & aliorum sententiam declarari posse autumo.

69 Primo † nisi velit parere sponte secularis, id tnnc maximc contingit cum is, aduersum, quem imploratur, tacet, nec qucquid obiicit, dum sciat auxilium acclamari: non enim volenti, & tacenti iniuria fit idem Bellug. nume. 4. in princ.

70 Sub declarauit † ille nisi iniustum omniuo præceptum viderit ecclesiastici, quod ex officio nou parere, & iudicis, iniustique præcepti depellere audaciam posset. l. si quis bella. C. vt nemo priua. l. sicut. C. de Pagan. interpretes ex eo tex. in l. vbi pactum. C. de transacti. Innocen. & Bald. in d. cap. 1 de officio ordina diximus sup. in specti. 2. Subinde

71 † pulchre intulit ecclesiastico non pareri iuste iudici, qui quæmuis non monitione præcedente excommunicaret cap. sacro. de senten. excommu. cap. constitutionem, eo tit. absentem, nec vocatum, vt hæc, & alia egregie inibi contexuit.

72 Secundo declaranda nisi ecclesiastici præceptum iudicis in extraiudicialibus sibi vti iudici ecclesiæ incumberet: etsi enim tunc cognitio deficeret causæ, ab eo ommissa, non præceptum irritaret illius, quemadmo-

modum Innocen. Archan.& ab eo alij adducti docuerũt, nisi & à præcepto foret prouocatum cap. concertationi. de appella. illo sane casu non extremò secuaris auxiliari teneretur. Quæ Bellu. diffusius exarauit illæ exquirendus.

SVMMARIVM.

1 *Potestates seculares vt puniantur auxilinm denegando ecclesiæ, expedit reipublicæ.*

2 *Excommuuicantur potestates seculores auxilium denegantes.*

3 *Menochij traditio affirmantis potestates seculares auxilium denegantes arbitrio puniri iudicium ecclesiæ: nunquam ab aliquo alio tradita.*

4 *Pœna arbitraria puniuntur, qui potestati malefactorem insequenti non auxiliantur.*

5 *Menochij traditio nullo iure: nec auctore probatur.*

6 *Magistratus seculares egregijs: puniri posse ab ecclesiasticis quauis pæna: indecens.*

7 *Interpretatio in pænalibus & odiosis stringenda.*

8 *Menochius dicere ausus est, quod nullus alius.*

9 *Menochius vtinam tot casus iudicium arbitrio minime reliquisset.*

10 *Aristotelis pronunciatum aduersus Menochium.*

11 *Ordinarius tantum potest, brachium seculare inuocare: non alij iudices ecclesiastici.*

12 *Ordinarius iniuste brachium inuocans & seculares excommunicans: dum hoc agit, potest ab eo appellari.*

QVALI

QVALI POENA AVXIlium postulatum secularis cogatur impartiri potestas.

CAP. XIIII.

1 ISI in † seculares pœna potestates daretur, auxilium denegantes, oleum, operamque tototam canonicæ perdidissent sanctiones: neq; vero satis habueruut summi Pōtifices vt auxilium acclamantibus ecclesijs: seculares præstarent: sed præterea pœnam adiicere voluerunt: vt si forsan ex secularibus quispiam iudicibus morose cunctaretut: aut ceruicose resisteret, proteruos ecclesiarum prefecti & contumaces
2 cohercerēt & male multarent excommunicatione: † quæ neruus est ecclesiasticę disciplinę, dixit tex. in cap. 3. sessionis. 25. Consi. Triden. sic sane statuere Pontifices in ca. 2. de maledi. cano. administratores. 23. q. 5. Panor. num. 11. in d. cap. 1. de officio ordinarij, vbi alij post Alcia nu. 123. Lup. in cap per vestras. de donatioi. in. vir. & vxor. notab. 2. versi. sed est pulchra dubitatio. num. 2. & 3. Bellug. in speculo principum Rub. 11. §. tractandum. num. 2. Paz. in practica to. 2. in prefatio. num. 4. & 5. Salzed. ad Di. de Lu. cap. 160. num. 20. Segu. in directo. iudic. eccle. 2. par. cap. 14. nume. 32. Menoc. de arbit. iud. cas. 452. lib. 2. Dida. in practicis quęsti. cap. 10. num. 1. ad med. Auil. in cap. prętorum. cap. 20. num. 26. Portolesius in scho. ad Molinam §. iudex num. 92. And. Gail. lib. 1. obser. 115. num. 1. & 2.

3 Plane † & si Menochius scripserit seculares non parētes ecclesiasticis dum auxilium postulant, & brachium petunt arbitrari posse pœna coherceri, nullibi scriptū legi; ex

eo illo suam tutatur sententiam, quod pœna arbitraria multãtur, qui auxilium potestati delinquẽtem insequenti
4 ferre spernunt l.3. §. tribuni. C. de his qui latro. occult.
5 sed cum dissimilis † ratio sit, neq; iure, vel autore sua probetur opinio exterminanda omnino est, qua, † in re non me minima admiratio capit de Segu. & Salzed. in adductis locis qui, cum Menochi viderint traditionem quam memorant, probant & sequuntur. Nisi quod Segu. praxim solam dixerit excomunicationis pœnam aduersus seculares non obtemperantes amplexatam.

6 Indecens † sane videretur magistratus seculares iudicibus ecclesiasticis pares, pro arbitrio, & fœda si liberet pæna posse multari, & cum iura nisi excommunicationem in
7 dixerint canonicam & in odiosis † versemur, & pœnali-
8 bus non vltra sanctiones canonicæ protendi debent, vt passim iura clamitant. Neque vllus vnquam † præter vnum Menochi. Hanc dicere ausus fuit opinionem. Vtinam (etsi operam & ingenium laudem) tot iudicum arbi-
9 trio casus ille minime reliquisset, ne quisquam suo ductu & pro arbitrio sacrosanctas iuris regulas euertere posset.
10 Vnde † Aristoteles Paripateticæ, totiusq; Phisophicæ academiæ parens & princeps eas primo Rhetorico. extimat rectas fore leges, quę in omnibus, qui incidere possunt, casibus statutæ sint, quæque quam paucissimæ iudicis arbitrio relinquerunt. Idem enim Aristo. alibi lib.3 Polyti. cap.fi. scripsit, qui legem imperare iubet, is Deum & leges præcipit imperare, qui uero hominem belluam adiungit, cum vtriusq; communis cupiditas sit, & ira, quibus magistratus facile euertantur.

11 Sed † aduertẽdum putauerim, idque ipsum notandum, non omnem ecclesiasticum seculari imperare potestati, vt auxilium prestet sed ordinarium tantum. cap.2. de exceptio. in 6. cui in his ratione peccati, & subditus, & obediens est: alieno enim ecclesiastico iudici non paretur,

cap.2.

cap.2.de consti.in 6.L.final.de iurisd.om.iud. Auil.in cap. prætor. ca.20.verbo vsurpā.num.21. Verum cum iniuste auxilium ecelesiasticus petit non parendum casus diximus multos sup. ca. 7.& sequen. Si in stet † & excommu-
12 nicet prouocare oportet,vti Atzeb. scripsit in l.15.nu. 12. titu.1.lib.4.vbi praxim.

SVMMARIVM.

1 *Exemptorum brachium vbi imploratur an impartiri teneantur.*
2 *Exemptionis priuilegium facilius amittitur, quam commune iud.*
3 *Brachium seculare non inuocatur nisi in subsidium.*
4 *Priuilegia non extenduntur ad ea, quæ extra ordinem concedit solent.*
5 *Implorare auxilium ad superiorem refertur.*
6 *Exempti quorum brachium inuocatur iuuare tenentur.*
7 *Exempti excommuuicari ab ordinario nequeunt.*
8 *Opinionis communis declaratio.*
9 *Priuilegium quod facilius tollatur, quam ius commune, quo modo intelligendum.*
10 *Brachij secularis inuocatio remedium frequens, & solitum.*
11 *Alciati racciotinatio fallax.*
12 *Verba, ex subiecta materia interpretandæ.*
13 *Exempti si auxilium implorent ordidarij, an præstandum noua quæstio.*
13 *Auctoris opinio in noua quæstione.*

EXEMPTI VOCATI VT auxilium præstent an obedire cogantur.

CAP. XV.

1 Recursoris † Christi Iohannis milites, aliique exempti si ab ordinario in auxilium auocentur opitulari & iuuare, vel ex eo teneri videntur,
2 † quod exemptionis priuilegium facilius, quã commune perfringi posit l. 3. §. si militia missus. ff. de mili. test. atqui seculares potestates ecclesiasticis pares & illorũ soluti legibus can. cum ad verum 96. dist. cap. solitę. cum vulg. de maior. & obedi. auxiliũ præstare iubeatnr, exẽpti priuilegio magis multo, auctén. multo magis. C. de Sacrosanct. Eccles.

3 Secundo † acclamatio hęc brachij secularis nisi in subsidium conceditur can. 1. de offi. ordi. dixi sup. cap. 3. a n. 1.
4 ad ea autem, quę extra † ordinem concedi solent priuilegia extendi non debent, quę concedens ipse animaduertisse non videtur cap. 2. de immunit. eccle. Clement. 1. ad
5 finem de censibus. Tertio † auxilium secularis imploratur potestatis d. cap. 1. in verbo imploret. Implorare autẽ ad superiorem refertur eo in actu cap. 1. de offic. iud. exẽpti sane etsi á præceptis immunes ordinariorum cap. si Papa. de priuile. in 6. haud quidem vbi ipsorum imploratur auxilium. Argutæ sane Alciat. rationes in d. cap. num. 126.
6 127. Sed quæ facile diluentur, vt mox dixero. Igitur † non exemptos teneri iuuare brachio ordinarium suo, Innocẽ. & quot sunt. Tudisc. Imol. Barba. Cardi. Felin. Deci. aliiq; quorum idem Alciat. inibi receptiorem scribit opinionẽ. Testan-

Testātur glo.in c.1.§.1.de priuil.in 6.ex eo tex.Gemin. & Franc.in cap. episcoporum.de priuil.cap.cum capella vbi Panor.& alii.de priuile.Inno.Geminia.& alii quos Caual.
7 Decis.33.nu.1.& 5.2.par.cum enim † exempti excommu nicari nequeant ab ordinario dicto cap.pastoralis,si nolint,iuuare ordinarium non cogentur.

8 Sed declaranda † sententia communis vt etsi excōmunicatione compellere exemptos nequeat ordinarius, orare tamen & a papa vt faciant obtinere,non interdicitur, quid id imperabit,argu. cap.fin.de excep. in 6. neque tres
9 illæ rationes oberint † nō prior, qua facilius priuilegium: quam ius tolli possit commune. Verum enim lemma vbi de vtroque agitur iure infringendo, alia nunc facti series: non enim ius commune inuertitur, sed vt qui exemptionis à summo cōditore Rom. Ponti. singulari fuerunt priuilegio honorati,eodem fœliciter perfruantur & gaudeant. Secunda † tolli ratio potest priuilegium ad inso-
10 lita non protendi;abnegandum vero brachij secularis acclmationem (qua nulla frequentior ipsa in Dei ecclesia) insolitam fore. Vnde etsi subsidiaria dici, insolita tamen
11 nequit. Tertia † fallax est Alciati raciotinatio: etsi enim implorare, quandoque ad superiorem: sæpius tamen ex subiecta materia ad pares & minores refertur, vti in hac de qua sermo est specie inuocationis brachij secularis d. cap.1. de offic. ordin. cap. quoniam, in verbis,si necesse fuerit eo tit. cap. fin.in verbis si opus fuerit,de sta.regu.ca. statuimus in verbis,si necesse fuerit,de maledi. Consi.Trident.sessi.24. de reforma.cap.8.in verbis inuocato si opus fuerit brachio seculari cap.5. de reform. eiusdem Consil. Triden.in verbis inuocato etiam auxilio,si opus fuerit bra-
12 chij secularis &c. Et ex † subiecta materia verba solent declarari.l. si vno.cum vulga.ff.loca.

Nunc † noua conuerso ordine agitanda quæstio à nul-
13 lo huc vsque me ante tractata, quid si exempti auxilium

implorer seculare an iuste denegabitur: id enim videtur, vt quod quisque in alium iuris statuit, ipse eodem vtatur l. 1. & rub. ff. quod quisque iu. sane cum ij auxilium ordinarijs implorantibus præstent nullum, eodem aduersum eos iure ordinarij agent, neque dimoueri ipsorum
14 postulationibus debent vt auxilientur: Verius † ipse suspicor contrarium exempti enim ordinarij sunt, suisque in locis, castris & oppidis propriam habent iurisdictiorem & si immediate Romano pareant pontifici: qui autem non alienam ji ordinariam exercere dicuntur, vt post veteres in rub. de officio ordinar. Alcia. scripsit nu. 5. Plane si delegatis minime denegatut ex his, quæ fusius sup. cap. 6. a nu. 1. in exemptis quis poterit diffiteri?

SVMMARIVM.

1 *Iudex lege clementior esse non debet.*
2 *Causa, cuius occasione brachium imploratur, redditur de foro seculari.*
3 *Iudice seculari grauante in executione brachij secularis, non ad ecclesiasticum, sed secularis superiorem appellandum.*
4 *Ecclesiasticus, qui brachium inuocauit, seulvre, vbi in causa cessaret, cessare, & secularis debet.*

QVA FORMVLA SECVlares potestates ecclesiasticos iuuent.

CAP. XVI.

NON

1 NOn † quiſquam lege clementior eſſe vel in puniendo audacior debet, vt infames lex iudicet magiſtratus, qui certam a iure pœnam in reos datam minuut aut extenuant, l. ſeruos. C. ad leg. Iul de vi pub. Quinimo eadem rei pœna plecti poſſunt l. 3. ad finem C. ne ſanc. baptiſ. qua de re. Clar. tn pract. crim. §. fi. q. 85. Meno. de arbi. iud. quæſti. 96. nu. 11. 12. Hinc il-
2 lud † crebrius noſtri prodiderunt, vt cum brachij ſecularis declamatione in illius cauſa forum decidat Aiciat. in c. 1. nu. 125. verſ. tu aduerte de offi. ordina. Salzed. ad Di. de lu. cap. 160. num. 21. Rebu. in ll. regias rub. de litte. requi. in prefati. nu. 33. Oliban. in commen. vſa. Alium namque
3 cap. 15. nu. 45. 46. Atque † ideo prægrauante in executione ſeculari, non eccleſiaſticus, ſed ſuperior ſecularis ſit adeundus vt ex nouiſsimis Azebed. ſcriptum reliquit in l. 15. num. 11. titu. 1. to. 2. & Oliban. d. capi. 15. nu. 47. & non relatus Beret. conſil. 3. nu. 17. Secularis ſane in reum vt in ſuos & ſibi ſubditos aget, neque ideo quod eccleſiaſtici iudicis contemnatur auctoritas, ſeuerius multabit, aut durius aduerſus iuris placita, quicquam interloquetur. Alcia.
4 poſt alios d. cap. 1. nu. 125. Salzed. d. ca. num. 21. † Verum & hoc notatu dignum eſt, quando & quoties ceſſandum ſuaderet eccleſiaſticus, qui auxilium poſtulauerat ceſſare illico ſecularis cognitionem, vt idem Oliban. præcenſit dicto cap. num. 46. ſua enim res agitur eccleſiaſtici cui cognitio pertinebat.

SVMMARIVM.

1 *Citatio in Cathalonia lege regia requiritur in brachij ſecularis inuocatione.*

2 *Iudices ſeculares in Cathalonia interloquuntur, an brachiū ſeculare petitum dari debeat nec ne.*

Appel-

quitur tunc secularis an auxiliũ dari debeat nec ne, ab eo
3 prouocari ad senatum † potest. executio vbi ab eodem se
natu auxilium postulatur, nõ differtur, cautione enim præ
stita, auxilium datur, & appellationis supplicationisue cau
sas olito iudiciorum digreditur ordine, vti hæc & alia Oli
ban. prosequitur in comment. vsat. alium namq. cap. 15.
nu. 43. 44. 45. Sed cum non solis nobis natisimus, vbi lege
quæstio terminata non est, iuris, quid sit paulisper agitare
placet.

Nam Salzed. ex † neotericis nostris dicto cap. 160. nu.
4 22. ad Di. de Luco existimat non citationem exquiri nam
etsi causa cognita, auxilium seculare donetur vti creberri-
mis omnium ostendimus traditionibus supra cap. 7. Non
5 hinc citationem necessariam, quod sæpius † causa cogni-
ta quidquam fieri debeat; nec citatione sit opus. Nam &
Baldus alicubi scripsit in l. sed & si lege. §. prætor ait. ff. de
in ius voc. quod inibi iudici verbis illis: Et totũ causa cog-
nita debet facere, &c. mandatur absque citatione expedi-
ri posse, l. cum hi. in principio in verbis prætoris notio et
§. si prętor verbis prætori res quęrenda est. de transacti. ad
dit ille textum in l. 3. §. si causa cognita. iuncta glo. in ver-
6 bo si. pro tribunali. ff. de bon. pos. nã & ibidẽ † Barth. scrip
tum reliquit non citationem necessariam etsi causæ cogni
tio intercedat, l. magis puto. §. non passim in verbis hoc
excutere, & in verbis item requirit, & rursus in verbis item
requirit, & rursus in verbis illis idem prætor ęstimare de-
bet. ff. de reb. eor.

7 Extremo † adiuuare opinatur sententiam responsum
iuris in l. 1. ff. nihil nouari appella. pen. verbis quoad deli-
berandum: nam & his existimauit Ioannes Andreas in c.
pastoralis de officio delegati. recipiendam nec ne appel-
lationem parte posse absente expediri. Sed & Bal. affert
8 pronunciatum † in l. neque naturales. C. de probationib.
executorem Papę cuiqnam datum, vt sibi beneficium cõ
ferat,

admitti multorum profert testimonio. Ille videndus.

13 Hoc certe † nisi truci facie abnegare ausit vllus in executione citationem necessariam sententiæ cum vel saltim iudex mutatur, aut persona, vti Bart. docuit primipilarius in l. a diuo pio. §. in venditione de re iud. Bal. Aug. Salicet. Alexan. Panor. Anton. de Butr. Cast. Decius, Sozin. Cassan. & aliis quos seriatim Gabriel in communib. lib. 2. concl. 1. num. 123. Quinmo & in sola executione etsi vel iudex aut persona non aliæ sint, citatio multorum testimonio necessaria est, idem Gabriel dicta conclu. num. 122. Ceterũ mutari iudicis personã omnes viderint, nam & reus illius denuo subiicitur potestati, cuius auxiliũ implorat, & executio ab eodẽ, ipsius nõ ecclesiastici nomine instruenda, et si ab ea appellandum, ad superiorem exequentis fiet secularem, non ecclesiasticum, vt superius scripsimus cap. 16.

14 Denique † falcem immitamus, citatio nullo deficere casu potest, cum illius res agitur qui si pręsens foret iudicis interlocutionem posset impedire Ioan. And. rot. Mil. Bar. Brun. Curs. Oldrad. Alberic. Castr. Calca. Hyppo. Zasi. Angel. Imo. Marian. Alex. & alij numero plures, quos idẽ digessit Gabriel. dictu conclu. num. 132. & his addendi Tiraq. Natta, Bellon. & decis. Perusin. eos refert & sequitur. Surd. cons. 1. uum. 94. lib. 1. & rectius sentiunt nostrates in ius vocandum reum aduersus quem inuocatur auxilium, vt eo secularis audito iuste dicernat an iuuare brachio teneatur suo, nec ne: multa enim dicere ne id fiat potest quæ nos super cap. 11. inspect. 4.

SVMMARIVM.

1 *Arma & leges decertant in ardua quæstione.*

2 *Crimina ecclesiastica patrantes laici, ab ordinariis capi & multari possunt propria anctoritate.*

Iudi-

3 *Iudices ecclesiastici in ciuilib. causis ad ipsorum forum pertinentib. manu militari executionem faciunt.*
4 *Bellum indicere solius principis est.*
5 *Leges Hispaniæ citterioris & vlterioris iustæ.*
6 *Auctoris in Beretæ consilium an imaduersiones.*
7 *Episcopis familiam armatam habere non licet.*
8 *Auctoris incerti responsum.*
9 *Iudex ecclesiasticus si carcerem habeat nequit cogere iudicem secularem vt suos delinquentes in illis teneat carceribus custoditos.*
10 *Cap. 1. sessio. 25. intellectus.*
11 *Inquisitorib. hæreticæ prauitatis armatā tenere familiālicet.*
12 *Incerti auctoris argumenta a Bereta Labefactata.*
13 *Cap. 1. de offi. ordi. verbis illis cum opus fuerit, sensus*
14 *Conditio nihil ponit in esse.*
15 *Ius canonicum si facultatem dedisset episcopis propria auctoritate capiendi laicos non inuocato brachio secular, i verbis præceptiuis id statuisset.*
16 *Can. administratores. 23. q. 5. sensus.*
17 *Potestas ecclesiastica quæ vere dicatur.*
18 *Beretæ in incerti auctoris consilium Cauillus*
19 *Auctoris solutio.*
20 *Beretæ consideratio.*
21 *Beretæ rationes confutantur.*
22 *Distringuere apud bonos auctores quomodo vsurpetur.*
23 *Districtus apud nostros.*
24 *Principes seculares in spiritualibus ad ecclesiam confugiunt conuerso ordine, ecclesiastico in secularibus ad principes & Reges.*
25 *Iurisdictiones non confunduntur ex retentione familiæ armatæ.*
26 *Christus seruator officia & dignitates distinctas esse voluit.*
27 *Executiones quæ fiunt familia armuta ad negotia pertinent secularia.*

28. *Ius*

28 *Ius gladij,& necis secularibus tantum datum.*
29 *Suspicio sinistra in his quæ à senatibus aguntur non præsumenda.*
30 *Ecclesiæ executio gladij temporalis interdicta.*
31 *Christus seruator Petro iussit gladium in vaginam mittere.*
32 *Papa vtrumque habet gladium.*
33 *Defensio moderata non interdicitur ecclesiasticis.*
34 *Papa vnus Christi vicarius.*
35 *Papæ vtrumque concessum gladium.*
36 *Chistus voluit Petrum gladium habere, sed in vagina reconditum.*
37 *Extrauagantis vuum sanctam intellectus.*
38 *Iudices proprias exequuntur sententias.*
39 *Gladinm ecclesiæ abduci potest, non ad lædendum: sed ad defendendum.*
40 *Extrauagantis vnam sanctam, intellectus.*
41 *Executores alij sunt à militibus.*
42 *Can. principium 23. q.8. intellectus.*
43 *Arma clericorum lacrymæ & orationes.*
44 *Ecclesiæ Dei mundanis non constringitur legibus.*
45 *Pontifex ad bella non vadit.*
46 *Executio, quæ fit manu militari bellum appellari potest.*
47 *Armorum vsus laicis & clericis simul interdictus.*
48 *Clericis multis in casibus licet arma deferre.*
49 *Clerico licet in defensionem sue, iurisdictionis arma deferre.*
50 *Argumentationes Beretre soluuntur.*
51 *Defensio ecclesiis conecessa necessario, alioquin perirent penitus.*
52 *Can. conuenior 25. q.2. sensus.*
53 *Iuris diuini monita multa ad perfectionem spectant.*
54 *Defendere seipsum nolens laudandus.*
55 *Ambrosii verba, vero & nouo sensu percepta.*

57 *Can. inter 33. q. 2. interpretatio.*
58 *Can. sina: 36. distin. declaratur.*
59 *Iura abnegantia Papæ, & ecclesiasticis bella qui intelligenda.*
60 *Ias. traditio vera.*
61 *Bellum non proprie dicitur quod ab episcopis & inferioribus infertur.*
62 *Arma clericorum orationes fore, & lachrymas quomodo intelligatur.*
63 *Armorum delatio clericis quam presse iuterdicta.*
64 *Armorum vsus clericis probibitus per se non alijs.*
65 *Actus mandanti tribui solet.*
66 *Iudices seculares nudi ministri & executore.*
67 *Executionis actus qui fit à brachio seculari ab ecclesiastico iudice fieri non dicitur.*
68 *Executor nudum præbet ministerium.*
69 *Beretæ argumenta confutantur.*
70 *Clerico sacra facienti aggresso licet missam relinquere & se defendere.*
71 *Beretæ traditio declaratur.*
72 *Beretæ traditio improbatur.*
73 *Causæ cognitio ad ecclesiasticum pertinet non secularem.*
74 *Beretæ argumentationes soluuntur.*
75 *Cap. cum non ab homine de iudi. interpretatio.*
76 *Auctoris consideratio.*
77 *Beretæ argumentum tollitur.*
78 *Bellum gerere proprie non is dicitur, qui se defendit: dum à principe inferior sit.*
79 *Principes seculares gladium portant, vt suam & ecclesiæ iurisdictionem tueantur.*
80 *Executio, quæ manu militari fit recte bellum appellari.*
81 *Prælati ecclesiarum temporalem habentes iurisdictionem iuste in vassallos bellum mouere possint.*
82 *Angeli traditio male percepta.*

Beretæ

ARMA DEFERENTEM familiam, episcopi & ceteri ecclesiarum rectores, an iuste vt suas exequantur sententias, teneant.

CAP. XVIII.

CLAMARE nunc † arma oportet & decertare leges ipsas, & inermia armis iura decorare, vt vtrumque tempus bellorum & pacis recte posit gubernari.

Accinguntur vtrinque interpretes, clarescunt sonitus & armorum ingruit horror: confundunt sese, vt de his vaticinari visus fuerit Lucanus. Li. 1.

Imminet armorũm rabies ferrique poteſtas
Confundet ius omne manu.

Ipſe poſt optimorum terga, & iuſta induam arma etſi cum Cicero. lib. 1. orato. Fas ſit proloqui: armis prudentiæ cauſas tueri atque defendere. Iterum nunc multa repetam ex his quæ cap. 4. cum enim ius noſtrum pelagus ſit vaſtiſsimum, peruolutaſſem autem poſt ſuperiora exarata Beretæ conſi. 3. & 4 multa de his diſerentem, & incerti cuiuſdam auctoris conſultationi ad Gregor. XIII. Reſpondẽti eo liberius adductus quędam addam & repetam, quę nec iniucunda ſpero aut inutilia ſint futura. Facinoroſos igitur, & eos qui crimina admiſerunt in eccleſia quæ
2 † eccleſiaſtica vulgo appellamus carceribus mancipare diſtringere & multare niſi vim fecerit & reſiſtant poſſe,
3 plerique docuerũt, ſed & in ciuilibus † manu militari ſeculares deprimit, & in poſſeſsionẽ bonorum mittit dum illi pareant & obtemperent: alioquin non armis, vt faciant contendent bellũ enim indicerent eccleſiaſtici: illud autẽ principis eſt. 3. q. 3. cap. 1. iudex itaque ſecularis adeundus † ſoluis erit, a quo auxilium petatur. Sic Bellug. noſter
4 ex Innoc. ſcriptum reliquit in ſpecul. Princi. §. & quę dicta nume. 2. Rub. 11. & ad illum Borrell. in annota. verbo manu militari Oliban. regius huius vrbis Senator Barcinoneñ. in Commentari. vſa. alium namque. cap. 15. nume. 50.

Sed an hæc vera ſint videamus, etſi me meminerim dixiſſe cap. 4. operam totam perdere, qui aliud cenſerit cum regiæ ſanctiones aduerſentur. Neque inficio Vlterioris & Citterioris † Hiſpaniæ leges iuſtas: cum
5 enim in condendis legibus, & tam ancipiti dubio antiquiores noſtri primarij omnium decretorum interpretis Tudici & aliorum opinionem fuerint amplexati, nulla certe legiſlatoribus culpa impingi poteſt. Ceterum ſub-

ductis

ductis hisce legibus, quid iuris inquiramus, nec commentaria hæc iusta frustrentur tractatione. Neque à mea me dimouebo sententia, quam cap. 4. scripsi posse episcopos.

Rationes primum & iura, quibus non posse illos multi existimarunt adferre oportet: sed cum illa cap. 4. adduxerim, & eisdem feliciter satisfecerim, non refricabo, melio-
6 rem me operam nunc impēdere credens si Beretæ † animaduersiones & consilium totum quartum labefactem, incerti illius auctoris ad Gregorium XIII. Pontif. Maximum consultationi consi. 3. illiusque rationibus respondenti.

Num. 1. 2. & 3. hæc ille summatim: non † licet episco-
7 pis familiam habere armatam auctoritate Panor. in cap. significasti de officio deleg. ij enim in exequendo brachium implorare seculare tenentur cap. administratores cap. principes. 23. qæst. 5. Neque se Beretā vidisse ab aliquo recte responsum huic ait retioni Panormitani. Sed his ipse respondi accurate iuribus cap. 4. Rursus & idem affert caput, primum de offic. ordin. illis verbis, & cum
8 opus fuerit publicum conuocent auxilium † Incertus ille auctor respondit ea verba non ius auferre episcopis familiam habendi armatam: tametsi eo tex. permiserit Pontifex, vt iudicata liberius exequantur, secularem quoque auocare potestatem, vbi satellibus & armata carent familia, non ve eam posint tantam sustinere, quę his per necessaria sit nam & innuere idipsum visus est Tudis. in cap. postulasti num. 5. de Iud. Oldrad. Villadie. Barba. Butri. Areti. & Felin. quos recensuit, dum ij auxilij huius secularis acclamationem subsidiariam docent, & quoties ecclesia nihil amplius posit siue nequeat iure factoue exequi
9 subinde † prodidere, non iudici licet ecclesiastico secularem distringere, vt careratos suos habeat clericos si carcerem habeat, & carceribus posit mancipare: idē Bert. n. 2.

10 Demum † hæc Sacro Tridentini Decreto confirmatur consilij cap. 1. sessio. 25. vbi iuris peruertitur ordo antiqui, ne quisquam ecclesiarum iudex ab spirituali exordiatur excommunicationis mucrone, cum illic inuocatio secularis brachij minime memoretur.

Idem Bere. nume. 3 neque (inquit) probabile argu-
12 mentum est, Episcopus implorat Brachium seculare dum opus est: nam † & hæreticæ prauitatis Inquisitoribus satellites habere armatos licet, cum sæpius etiam brachium implorent seculare. Hæc † incerti illius auctoris argumenta diluit nunc Beteta sic loques: Panor. inquit & alia adduxit iura pręter tex. in d. cap. 1. de officio ordina. Quibus non hęc solutiones adiungi possunt, quęque Episcopis necessariam brachij velint secularis inuocationem, text. in dicto cap. administratores, cuius text. verba illa ad longum (ne ipse longior sim) refert, vt igitur aperte, quę illa non iure improbauit incerti auctoris confringam, ex ordine in ipsum arma (qnando armis certamus) retundam. In primis respondi cap. 4. can. administratores, non repertam.

13 Rursus † animaduerto text. in dicto cap. 1. de officio ordin. illis verbis, cum opus fuerit, & alia pleraque in nouissimum vsque Triden. Consilij ius, conditionali illa. Si, nota adiecta brachij secularis meminisse cap. quoniam ibi. Si necesse fuerit de offici. ordin. cap. fin. verbis si opus fuerit de excessi. Prælato. cap. periculoso. Ibi si opus fuerit de statu regul. cap. statuimus, verbis si necesse fuerit. de maled. cap. 8. de reforma. sessio. 24. in verbis Inuocato si opus fuerit brachio seculari cap. 5. de refor. sessi. 25. verbis Inuocato etiam auxilio si opus fuerit brachij secularis.

Conditio † plane (vt in nostro, etsi barbaro diuerbio
14 est) nihil ponit in esse, non disponit, l. si quis sub conditione dandoaum decem. ff. si quis omi. cau. testam. l. cede-

cedere diem. cum vulg. de verbor. obliga. quis igitur iure dixerit episcopis, & ceteris ecclesiarum præfectis necessariam brachij secularis declamationem.

Adhæc † si canonicæ sanctiones id inuitus Episco-
15 pos facere voluissent legibus sane suis præceptiuis verbis imperassent ad text. in l. legis virtus. ff. de legibus. id autem nusquam legimus. Neque verisimile est voluisse Roma. Pontifices ius episcopis familiam armatam alendi
16 sustulisse, quę tam necessaria sit in defensionem rerum, & propriæ iurisdictionis in ecclesia Dei, & præter † solutionem, quam d. cap. 4. pręstiti ad text. in d. cap. administratores, nunc iterum respondeo male Beretam verba illius cano. in suam deferre sententiam, cum generaliter loquatur de omni disciplina, qua vtilitas ecclesię exerceri non preualet ceruicibus super bonorum per principalem potestatem impositam &c. Neque enim illis sequitur verbis non licere episcopis propria suaque familia exequi auctoritate. Nam & † idem tex. ecclesiam, potestatem dixit habere, vti clarius tex. in cap. duo. 96. distin. cap. cum ad verum ea. distin. cap. omnis de cen-
17 sibus. At non recte potestas diceretur ecclesiastica si familia careret armata, cum † potestatis verbum latissimum sit, & imperium contineat, l. potestatis. de verbor. significa. Imperij autem potestas, gladium continet ad animaduerrendum in facinorosos, l. Imperium, de iuris. om. iud.

Addit idem † Bere. nu. 4. veterum & incerti auctoris sen
1 sum cap. 1. de offic. ordi. non eum esse posse, vt dũ dixerit, cum opus fuerit publicũ conuocent auxiliũ, &c. Interpretari, quoties armata caruerint familia, aut talis esse nequeat, qualem causę postulet magnitudo, nam intellexere ea fere omnes verba, cum opus fuerit, idest vbi semel, & iterum anathemati datus non resipiscit, proterue mandatis resistens ecclesiæ. Sic enim intellexire Oldrad.

Panorm. Calca. Alcia. Afflic. Deci. Rolan. Nata. Huic. † sane refractario ad manum solutio est, eundem Panor
20 in cap. Postulasti nume. 5. de iudicijs aperte sic intellexisse & alios omnes qui ecclesiæ tuentur iura & libertatem, quos sua inclasse distinguemus. Vnus enim & idem sensus est illorum verborum: cum scilicet excomunicati semel, & pluries obsistant adhuc, nec ecclesia posit familiæ, & potestatis prædefectu cohercere.

Quintus † nunc sequitur numerus Beretæ cõsilij & illius
21 verba: at (inquit) licet sacra Synodus Tridentina supra citata ordinem mutauerit, quod iubeat episcopos incipere à multis pecuniarijs, seu à captione pignorum, personarumque districtione per suos proprios aut alienos executores faciendam, & vbi hæc fieri non posint anathematis mucrone vtendo potestatem tribuat: nihil tamen his verbis apparet conditores Synodi agere de familia armata episcopis tribuenda, postquam simpliciter iubetur captio pignorum aut personarum per suos proprios, aut alienos executores. Neque hic contenditur, quin episcopis sui quoque sint executores, si armata vis absit ab eis, hæc ille. Quę † vt confutem, non alio: quam eisdem Consilij Tridentini verbis indigeo cum enim distringere seculares posse personas Synodus dixerit & vi adhibita idipsum permisisse credendum. Neque enim temere à verborum proprietate recedendum est. l. non aliter. de leg. 3. Et destringere apud bonos auctores pro eo quod pressæ strictim veluti & vi quadam adhibita stringitur, vsurpatur, Cicero. 3. offici. Fraus enim distringit, non soluit periurium. idẽ Cicero ad Cœli. lib. 2. districtus enim mihi videris esse: quod & bonus ciuis & bonus amicus es. Hoc est ita in angustum redactus, vt nescias quo te vertas: & quãdo de armis agimus, distringere gladium, vbi vi quadam a vagina educitur, idem Cicero. 3. offi. At ille vt ingressus est confestim gladium distrinxit, iurauitque se illum statim interfectu-

fectarum. Igitur distringi vbi personæ possunt & vi fas adhibita: hoc est manu militari, l. qui restituere, ff. de rerum vendi, & ne † nostros spernere videamur interpretes dis-
23 trictum territorium esse dixerunt cui iurisdictio inest Aretin. cons. 77. num. 4. Deci. cons. 649. num. 4. iurisdictio merum & mixtum continet imperium, vti executio ipsa ex postulat ca. licet causam vbi interpretes de proba. Feli. in cap. Rodolphus in verb. districtus nu 17. de rescriptis post Bal. consi. 47. nouissime Moronti. cons. 46. nu. 12. 13 14. Surd. decis. 129. num. 14. supplere autem vt ille dum vis absit vim & veram vocis proprietatẽ inuertit, supplet & diuinat. Neque enim verisimile est voluisse sacrum cõsilium Tridentinum hæreticorum expellendorum & tuẽdæ libertatis: ecclesiæ ergò congregatum, infringere illius iura voluisse, & quæ antiquis licita erant decretis sustulisse intempestiua igitur dum vis absit interpretatio est, & reiicienda.

Numero 6. 7. 8. & 10. Bereta, nunc (inquit) capiamus secundum Abba. fundamentum in cap. significasti, quod
24 illud est: sicut: † pro spiritualibus debent principes recurrere ad eeclesiam: ita prælati debent recurrere ad principes seculares ca. cum ad verum. ca. si imperator. 96 distin.
25 nec promiscuis actibus sunt eorum officia † perturbandal, l. consulta diualia C. de testam. Responsum est quod nulla confunditur iurisdictio ex retentione familiæ armatæ apud episcopum, plusquam fieret ea remanente apud iudicem secularem: quia vnusquisque ea vtitur in executionẽ vt contingit, cum clericus traditur curię seculari. Additur confundi potius iurisdictionem ineo quod episcopi seruunt sententias si per laicos et seculares eas exequantur: quoniam vt plurimum se difficiles reddunt in concedendo brachium seculare, prius eum processum videre volunt. Vnde fit vt fugiant delinquentes & delicta impunita remaneant. Melius ergo si episcopus fa-

miliam habeat armatam,& medicata non quærant suffragia,& eo modo circuitus vitantur inutiles, & vna iurisdictio cum alia non confundetur.sed quisque in sua iurisdictione conseruabitur ad tex.in cap. peruenit. 11. q. 1. Hæc demum sic infringit Bere. Non responsum primam attingit Panor.argumentationem in eo quod proponit debere prelatos pro temporalibus recurrere ad principes seculares,sicuti pro spiritualibus recurrunt principes ad ecclesiam vt probant iura per Abbat.citata. Nam & dominus
26 † IESVS actibus propriis & dignitatibus distinctis officia vtriusq. discreuit, vt deo militans minime se implicaret negociis securalibus,dicto c. verum & d. ca. si imperator vult Ioan. Papa,neminem sibi vindicare debere alienum ius & ministerium alteri deputatum, sic namque fit vt cum executio que per familiam armatam fit, negotiũ seculare proculdubio concernat: quia a secularibus arma tractantur.

27 In super † ius gladij & necis secularibus iudicibus deputatum est: iudicibus vero ecclesiasticis excommunicationis mucro & censuræ ecclesiasticæ pro gladio sunt. Subdit deinde Bereta non insistendum in difficultate
28 concedendi brachij secularis ecclesiæ, † cum omnis sinistra suspicio nequaquam sit in senatibus maxime regiis presumenda: tum nec circuitus ille inutilis non est: sed
29 vtilis & necessarius. Idem † deinde Bere. vers. Tertio abbas mouetur ex eo quod ecclesiæ est interdicta executio gladij temporalis, dicente domino, Petro, conuerte gladium tuum in vaginam. Respondetur illud intelligi quo ad inferendam mortem, vel vembri mutilationem, & sic quoad gladium sanguinis, quo reus occiditur ab executore iustitiæ vel membro mutilatur, cap. inter 33. questio. 2. vbi glosa in verbo gladio & ita respondit Gondis. de Here. quæst. 11. numero. 18. quin potius probare euangelium fuisse Petro concessam potestatem

têm gladij cum dixerit dominus, †. conuerte gladium
30 tuum in vaginam: nõ enim Petrum gladio hæc verba pri-
uarunt, quominus vti illo poſſet in executione iuriſdictio-
nis, & caſibus permiſsis, alioquin ſequeretur epiſcopum,
qui temporalem habet iuriſdictionem eo priuari, atque
ideo non dixit dominus Petro remoue, vel dimitte gla-
dium, ſed pone in vaginam, vt ſcilicet cum cauſa iuſta ad-
31 uenerit eo vti poſsis: nam † Papa & eccleſia vtrumque
gladium habet cap. 2. cum ibi nota. 22. diſt. extra. vnam
ſanctam. de maio. & obedi. Confirmantur ipſa, quod do-
minus Lucæ. 22. cap. dixerit & qui non habet gladium
32 vendat tunicam ſuam, & emat eum. Quod ad † modera-
tam defenſionem intelligitur veluti etiam glo. cenſit, in ca.
clerici de vi. & ho. cleri. Vel aliter dicitur, quod per ea
verba, quibus dominus erga Petrum vſus eſt, prohibitus
fuit gladij vſus, vbi ſanguis per clericos effundi poteſt, non
vt aliæ pœnæ citra ſanguinis effuſionem clericis interdi-
cantur, Franc. Varg. in tract. de iuris reſponſo. Hæc ſunt
incerti auctoris eruditiſsimi rationes, quas vt confutaret
Bere. retulit, num. nunc. 10. ſic reprobat, & in hæc verba,
quę breuiter decurram.
33 In defenſionem † Albatis inquit ille, ſummemus quod
cõmuniter receptum eſt Papam tanquã vnicum Christi
Vicarium vtrumque gladium à Deo habere: ſed ſpiri-
tualem actu temporalem habitu & non actu: quia quoad
actum tranſtulit illum in Imperatorem, quem tamen
ipſe Papa in aliquibus caſibus exercet, vt in arduis, &
grauibus negotijs, & vbi iudicis ſecularis copia non eſ-
ſet, notatur in cap. nouit de iudi. Innoce. & Maria.
Socin. in cap. licet ex ſuſcepto de fo. com. vbi plures re-
tulit caſus, & communem dixit Theolog. & Canonis.
Bero. in cap. 1. nume. 35. & 36. de proba. idem Bero.
in cap. 1. nume. 127. de conſtit. & frequentiorem Dida-
cus, Couarruu. in capit. peccatum in. 2. part. §. 9. in verſi,
pri-

primam an verum sit. de re iud. Ex quibus intelligi potest per illud dominicum citatum per Abbat impediri ipsi Papæ exercitium gladij. dum dominus permittit Petro habere gladium temporalem sed † vagina coopertū: ita vt illo
34 sibi vti non liceret, sed permitteret vt alius eo vteretur pro ecclesiæ vtilitate. Et istud est quod clare probatur in
35 d. † extra. vnam sanctam dum dicitur: vterque ergo est in postate ecclesiæ spiritualis scilicet & materialis: sed is quidem pro ecclesia ille vero ab ecclesia exeruendus, ille sacerdotis, is manu regum & militum, sed ad nutum & patientiam sacerdotis. Ponderandum est, quod dicitur, is quidem pro ecclesia: ille ab ecclesia exercendus, per quod intelligendum gladium temporalem non ab ecclesia exerceri sed per iudices seculares pro ecclesia: veluti etiam ex illis verbis is manu regum & militum: neque enim ait regum: sed regum & militum. Vnde sat colligimus de militibus non intelligere quos sibi ecclesia habet armatos: sed de militibus sub potestate seculari existētibus, & ad id quoque simpliciter citatur illa extrauagans per Bero. in d. cap. 1. sub num. 36. de probat. Hæc Beret. vsque ad nu. 12.

36 In primis † verum non est Bere. pronunciatum seculare fore negocium familiam episcopos armatam sustinere dum ad tuendos se suamque iurisdictionem & res ecclesiæ deferatur, quę cum omnibus licita sit defensio: episcopis denegari certe non debet in prin. 23. q. 1. cap. quicunque. 23. q. 8. & idem fatetur ipso consilio Bere. nu. 12. Sed neque cōfunduntur iurisdictiones, vt ille putat ecclesiastica & secularis: non enim illa, nisi sua curat executionesq. causarum ad illius forum perficit pertinentium, vt quia causę principalis & executionis iudex sit & moderator l.
37 ordinarij, C. de iudi. sane † cum suus quisque iudex suas exequatur sententias, l. cum quædam puella, ff. de iu. om. iud. cap. quoad consultationem de re iud. cur nō id ipsum episcopi inficiari non potest: concessa enim iurisdictione

(vt in

(vt in nostrorum adagio est) omnia licent, quæ impedire iurisdictionem possent. l.2. vbi à Bart. omnes. de iu. om. Iudi.

38 Cete ecclesia † etsi vagina inclusum gladium deferat propter Petrum, id ne lædat, occidat, ve, vt defendat subducere potest. Nam Christi seruatoris verba in Petrum redde gladium in vaginam ea illi mente à Christo dicta fuere, qui suo in Pontificis seruum gladio irruens abscindit auriculam, neue mucrone impio piam & diu ab antiquis partibus desideratam sui ipsius mortem præpediret. Vnde iterum illi dictum: An non putas quod possum rogare patrem meum, & exhibebit plus quam duodecim legiones angelorum. Detorquere autẽ verba illa ad aliud institutum, & menti & verbis repugnat saluatoris.

Sed † neque extrauagantis vnam sanctam. verba efficiunt: non enim de militibus agitur: sed executorib. arma
39
40 deferentibus, qui alij † à militibus sunt. Atque ideo & distincta nomine fuere apud digesta & codicẽ, l. si idem. C. de cond. ij. executores. l. penul. de exe. re. iud. C. l.4. de appella. ff. l.3. §. si executor. ff. de neg. gest. vel apparitores, l. fin. §. vlt. ff. quod met. cau. l.3. de ser. fugiti. Milites qui in castris degentes sub suis belli ducibus dimicant tot. tit. ff. & C. de re mili.

Verum si vt ille in executione inuocare auxilium ecclesia seculare debet, cum familia careat, vel non possit intelligendum, atque ideo subsidiarium est auxilium, & alienũ non proprium, vt & ipse supra animaduerti, inuocatio voluntaria est: non necessaria.

41 Sed & num. 12. † in tuitionem adfert tex. in princip. 23. q. 8. qui neque ad rem confert, cum loquatur de ecclesiastica potestate, quę gladio velit abuti lædendo, occidẽdo. Id enim nõ licet, (& millies diximus) defendendo minime ille. can. abnegat.

42 Num. 13. & 14. † sic ille: Quarto sic Abbas argumentatus

tatur, arma clericorum sunt orationes & lachrymæ can. cõuenior. 23. q. 8. ca. inter. 33. q. 2. quo dicitur quod sancta
43 Dei ecclesia † mundanis non constringitur legib. nec gladium habet nisi spirituale quo non occidit: sed viuificat: addi etiam poterat tex. in cap. fin. 36. distin. vbi habetur,
44 † quod Pontifex ad bella non vadit, neque pugnat contra inimicos, sed orat & orationibus vincit populos: ad idem tex. in cap. porro. 16. q. 3. vbi habetur quod ecclesiæ corporalia nesciunt arma: non igitur Episcopis familiam armatam habere licebit, & ea vti aduersus resistentes & oppugnantes iustitiam & iurisdictionem ecclesiasticam. Namque † executio, quę eo modo fit militari manu
45 potest bellum appellari, vt in proposito dicebat Angel. in l. qui restituere. de rei vendica. pro inde mirum non erit si dicatur eos non posse vti familia armata ad executiones faciendas.

Huic cõtrario plures & variæ fuerũt cõquisite solutiones: Prima (breuissime illius dicta nũc colligã) armorũ † vsum & clericis & laicis regulariter prohibitum, ru. vt armo. vs. lib. 10. rub. & §. penul. in Auth. de armis. Ceterum multis casibus regula fallit quos Socin. regu. 30. à nu. 1. inter alios
46 in † clericis, quibus multis in casibus licet arma deferre, Barba. de præs. Cardi. q. 5. nu. 4. & 14. Butri. & alij in cap. clerici. de vi. & hom. cle. maxime in † Episcopo fallit, qui in defensionem iurisdictionis potest, Soci. d. reg. prima fallentia. Ceterum hæc læuis est & negligenda responsio: quoniam argumentum Abba. non fundatur super titu. C. vt armo. vs. ad quem responsio applicatur. Sed super alijs iuribus, in quibus laicis & in foro temporali & secundum leges ciuiles vsus armorum prohibitus non est: sed permissus. Clericis vero prohibetur quia eorũ arma sunt lachrymæ & orationes, quibus vincit ecclesia gladium nõ habet nisi spiritualem, neque pugnat: sed orat, & ecclesiæ corporalia nesciunt arma. Ad hæc retorquetur argumentum in fauo-

fauorem Abba. quoniam dicere in multis casibus permissa est delatio armorum clericis non inde sequitur,& in casu,de qua agimus:imo stabitur regulę donec exceptio probetur. Respondetur secundo quod argumentum procedit vbi clerici manibus proprijs arma tractarent voluntate non necessitatę coacti:secus vero, vbi de execntione agitur,& ad eam armata habeatur familia. At nos replicando dicimus multa ex aduerso ad textus claros proponi:sed pauca ptobari:atque addimus eam responsionem repugnare textibus iam citatis, in quibus rationes generales afferunt communes, & militantes ad omnes casus, tam necessitatis: quam voluntatis.

Repugnant etiam illimet textus, in quibus si videantur, agitur potius in casib. necessitatis,& in quibus negatur absolute ecclesiæ permitti arma tractare per se vel per alios: sed potius lachrymas ad Deũ effũdereque pro armis sunt. Dicetur igitur nec pro executione iustitię censeri posse eis permissam familiam armatam:& quia nulla subest necessitas,& quia sua sint remedia adinuenta, & censuræ magis metuendæ fidelibus, quam arma materialia, & vbi ea remedia non sufficiunt remedium datum est gladij temporalis per viam brachij secularis d. cap. de offi. ordin. Hæc Bereta vsq; in versi. Adiungitur tertia responsio. Quibus illæ solutiones incerti auctoris pro ecclesia strenue decertantis confutauit.

17 Sed cum inermia † sunt confrigere eandem ad manum est, vt modo præterea, quę cap. 4. dixi quibus addiderim arma clericorum lacrymas fore & orationes, atque id ipsum proprium fore sacerdotum. Nam & sacrosancta ecclesia, nõ semel aut bis, sæpius idipsum quadragesimali repetit tẽpore. Ioel. 7. inter vestibulũ,& altare plorabant sacerdotes ministri domini dicẽtes: Parce dñe, parce populo tuo,&c. Hæc iustius sacerdotes arma induunt: sed cũ sæpius sese suaq; defendere & impias deperditorũ manus

nus cogantur effugere, neque hæc illis arma prohibentur, vti Barba. & Socin. Paulo ante adducti expresſim docuere
48 re † alioquin ecclesia nec tuta Romana foret, non aliæ, de perirent reditus, iuriſdictiones bona earum temporalia, funderentur omnia, nequam enim & impij homines ne dicam hæretici (quos tot tantoſque, Anglia, Polonia, Germania, & Galia ſustinent) dum multam in eos, niſi in Deum precibus vim fieri poſſe intelligerent, cuncta occuparent, euellerent, deprædarentur, qui metu aliquando iuſtæ corripiantur defenſionis. Et ſæpius, vel noſtris, vel orantium peccatis, orationibus Deus non adſit deprecantium: interiere in iuſto multibello, qui profuſſis in Deum, precibus ante certamen ingrediebantur gladijs impiorum ſancti occubuerunt Machabei, & alij plerique, quos ſacra recenſet biblia: tum hiſtoriæ innumeræ alię.

49 Neque oberit tex. in cap. conuenior. 23. q. 2. ea enim tex. verba: Nec † debeo, nec poſſum reſiſtere. verba ſunt Diui Ambroſij Epiſcopi ad Marcellinam ſororem non Papę ſtatuentis. Rurſus etſi foret aperte interpretandus, vti verba indicant, illius. Aliter (inquit) nec debeo nec poſſem reſiſtere, ipſe ſcilicet, ſuaque manu, at aliena defendendo, non negat, quin eccleſia poſsit, glo. & alij in cap. quicunque de cleri. ex. miniſt.

50 Ad hęc † ex his multa: Quę Iuris diuini ſunt perfectionem illius ſpectant (vt Theologi aiunt) ſic illud vade, & vende omnia quę habes. atque aliud maxilam percutienti vltro offerre, & his innumera quę illi coaceruant: ſimile eccleſia illis ſacroſancta ſtatuit, vt qui nolit, nec defendere laudandus, qui velit obſiſtere, obiungandus non ſit; ſic expreſsim ſcripſere ex Theologis ſummus D. Tho. de reg. princi. ca. 6. Caie. 2. 2. q. 64. artic. 7. col. 2. Ancho. de poteſta. eccleſ. quæſt. 52. artic. 2. Nauar. tomo. 1. de reſt. lib. 2. cap. 3 num. 62. Medin. in co. de reſti. quæſt. 25. verſi.

his

his tamen domi. de Soto. lib. 5. de iuſ. & iure. quæſt. 1. art. 8. & in hunc ſenſum vti mihi videtur, verum etſi nouum ſi quæ verba illa Ambroſij, & alia ſunt, quę his ad ſtipulentur interpretanda erunt.

51 Non † etiam oberit cap. inter. 33. quæſt. 2. neque enim illius facti ſeries quæſtioni adiungi huic, nec verba poſſunt: cum enim quæſitũ fuiſſet an iuſte viro vxorem occidere licet, reſpondit legibus id principum & Cæſareo iure concedi. Sed cum his legibus eccleſia non obtemperet, neque gladium habeat niſi ſpiritualem, quo non occidit ſed viuificat, minime id Canonico iure concedi Canon voluit, nefandi, & deterioris foret exempli eccleſiam ſtatuere vt vir vxorem, alterumue ſponte occidere quiſquam poſſet. Nos vero de defenſione, que aliquando ne-

52 ceſſaria ſit.

Sed neque facit tex. in cap. fin. 36. diſtincti. orat. enim ſacerdos, orat Pontifex, & orandum ſemper Chriſtus admonet, certat populus, orat ſimul ſacerdos: ſed vbi idem ſacerdos, vel Pontifex agrederetur orare & ſe ſimul defen

53 dere poterit: neque aliud ille can. ſtauit.

Porro † vt finiam, & vna ſimulque reſpondeam iuribus Papam, vel Eſpiſcopos abnegantibus bella poſſe gere re, & præliari non de priuata ſenſiſſe defenſione, perſonæ vel iuriſdictionis, quæ tot tãtiſque ſanctorum decretis patrum acclamatur: ſed de bello publico eoque. quale prin-

54 cipes ſuis inferre hoſtibus ſolent. Terminos enim confundit Bere. iuris, vt recte † Mainus dixerit in l. ex hoc iure. nu. 38. de iuſt. & iure, bellum in repellendã & pro pulſandã indictam iniuriam, non recte bellum appellari: ſed de-

55 fenſionem, l. vt vim de iuſt. & iur. l. 1. §. vim. ff. de vi, & vi arma. l. 1. C. vnde vi. Addiderim † ipſe in epiſcopis, & inferioribus principibus, nõ proprie bellũ dici: ad ſummus enim principes & reges pertinet, vt ex multis noetericus quidã eruditus exiſtimat, Petra trac. de pote. pri. c. 13. n. 26

Bereta præterea in eodem num. 14. 15. 16. & 17. versi adiungitur tertia responseo, hæc in incerti auctoris consilium (confutat enim illud totum, & nos eundem Beret.) id quod dicitur clericorum arma lachrymas esse & orationes
56 † dictum ex nimia humilitate, vt glo. declarat in c. dilecto. in ver. ecclesiastico, & ibi Geminia. de sent excō. in vi. vel etiam dicitur illud posse dici eo respectu per se ipsos non debent arma exercere: per quod haud infertur quin per alios posit: quia non esset simpliciter prohibitus armorum vsus: nam si id esset nunquam ecclesia posset arma corporalia exercere, ita videtur haberi in c. quicunq. ex de cler. exc. ministran. Replicat ille in vers. pro repsicatione aduertatur, non hoc dixisse glos. in c. dilecto: sed & iura canonica generaliter loquentia, † quibus armorū
57 vsus clericis interdicitur, sic arma vetare, vt nec hi, vel alij eorum nomine arma posint deferre.

Non enim nisi spirituale gladium habet ecclesia, quanquam & armis hostilibus vti posint episcopi cum vel de ecclesiæ defensione, aut patrię contendunt, vti Gratian. in d. c. quicunque ex clero. §. his ita 23. q. 8. sacerdotes enim
58 ait, non propria debere puguare manu: sed alios ad arripiē dum in oppressorum defensionem, & inimicorum Dei oppugnationem hortari: vt probatur ex capitulis sequentibus, que loquuntur in casibus specialibus, & ita Bero. explicat in d. c. significasti, in vltimis verbis.

Quarta responsio datur armorum vsum prohibitum esse per se: non disponendo per alium: quia hic vsus non est malus absolute: sed clericis prohibetur: quia incongruus ob id, cessante incongruitate in aliorum persona, debet prohibitio cessare, censit Gratian. in d. §. his ita. Et sicuti non est inconueniens, quod episcopus mandet iudici seculari capturam seu executionem, ita
59 non debet videri inconueniens, quod id mandet suis propriis officialibus: quia vtroque modo dicuntur executores

cutores Episcopi, Archi. in d. cap. dilectus. numero. 9. Alberic. in d. l. episcopale, nume. 3. C. de episco. aud. nam actus tribuitur mandanti, non exequenti, l. item
60 eorum. §. si decuriones, ff. quod cuiusque vniuer. nom. Hucusque incertus auctor, in quem sic Bereta.

Hęc ita tolluntur, quia quod primũ dicitur, iã in præcedẽtibus sublatũ est, cũ ostẽsum sit regulariter armorũ vsũ, tã per se quã per ministros & medias personas interdictũ & incongruitas, quæ in ipsis cadit etiã si per ministros proprios arma tractent, & dispar ratio est executionis quæ, fit medio brachij secularis ab ea, quæ per ministros armatos ecclesię, quia prebet nudũ menisteriũ facti, & immediatũ, quod ecclesiasticis non congruit, nec permittitur. Iudex
61 † vero secularis nudus minister, & execntor non est, quic quid male sentire videatur Alberi. in d. l. episcopale. Nam potest se opponere iudici ecclesiastico, & denegare brachium iniuste petitum, vt supra probaui: imo debet aliqualem causæ cognitionem in eo adhibere an iustum sit quod petitur, Ancha. cons. 38. Federi. cons. 251. cum aliis pluribus ad id citatis per Rolan. cons. 37. nume. 7. & 8. quæ ipsa ei non liceret si nudus foret executor, l. executorem. C. de ex. rei iud. l. si vt proponis eod. tit. cap. pastoralis. §. quia vero de offi. Rebuf. in. ll. regias in reg. tract. de sen. executo. art. 7. glo. 12. nu. 19.

62 Et per hæc etiam facile respondetur actum attribui mandanti: executionis enim actus, qui fit a brachio seculari dicitur fieri, quia immediatã & sub se familiam habet armatam. Sic finis idem est & ab eodem prouenit: sed modus proueniendi ad finem in quo stat difficultas: diuersus est: siue dicamus, quod cum iudex laicus non consideretur, vt nudus executor non est lai-
63 cus regulæ dicti. §. item decurriores, veluti Castr. locet in eod. §. post. Barth. & alios ibi, idipsum planius facio. Quia cum quis nudum ministerium mandat ali-

 cuius

cuius actus, quem ipse si vellet facere posset, vtique cum is cui mandatur nudum præbet ministerium, tribuitur actus mandati. Ita probat d. §. item decuriones, at iudex ecclesiasticus, cum inuocat brachium seculare in primis implorando non dicitur mandare, deinde implorat illud, quod ipse exequi non potest neque nudum ministerium constituit cum posit nolle parere, vt supra dictum est: non ergo executionis actus, qui fit per ministros seculares tribuitur iudici ecclesiastico, vt tribueretur, si ipse propria familia armata id faceret, sed iudici temporali. Addit idem aliqua alia, quæ simul superioribus sublatis disoluentur vsque ad vers. quinta restat responsio.

64 Hæc Baretæ † sic iure inuertuntur, glosem matarium id non obscure affirmare: etsi ille abneget, simul pleraque iura & interprætes, & nouissimum Tridentinum Consilium, quo personarum districtio indiscriminatim in causis, quæ fori sint ecclesiæ espiscopis permititur: sed & defensio licita est propria sæpius manu, tum aliena

65 hortando & impellendo, quemadmodum idem Berefatetur, licet plane † sacra facienti sacerdoti aggresso missam reliquere inuassorem assequi, & interficere nulla irregularitatis nota contracta. Panor. in cap. clerici numero 2. de vi & homi. clerico. Socin. in cap. ad audientiam numero. 40. de homi. Placa. in epi. delicto cap. 28. numero. 6. queque de hac & suorum defensione nostri & Theologi pasim tradiderunt. Pulchre Lelius Zanc. 6. mili. sacro lib. 1. cap. 2. numero. 24. Azpil. in cap. nullam 18. q. 2. nu. 52. Gutie. in practi. quæst. lib. 2. quæst. nu. 21. Placa. d. c. 28. à num. 1. Sebast. Medi. de reg. iur. reg. 5. ampli. 137. Maiol. Trac. de irreg. lib. 5. c. 48. num. 6. & seq. Cardub. in q. Theolo. lib. 1. q. 38. vt modo alios præterea innumeros.

66 Sane † quod Bere. ait secularem nudum non fore executorem: sed cognitionē etiam qualem, qualem saltim interpo-

interponere, verissimum est, dum brachium seculare, & illius familia armata imploratur, nos non acclamare cogi affirmamus, illud cum suam familia episcopi possunt exequi sententiam, id tunc tantum quando ipsa careant, vel si inutilem habeant, qua non possint.

67 Porro † non recte putauit Bereta actum executionis totum seculari tribuendum: nam etsi illi cognitio aliquando tribuatur, non in omnibus id casibus, neque enim in mere ecclesiasticis vindicat, vt supra cap. 10. prima in spec. & sequentib. scriptum reliqui. Sed & cum ecclesiasticus suis in criminibus mixtis, pœnis multare rerum velit ad secularẽ minime adeundũ, nisi vt assistat tantũ, scripsi ca. 10. in spe. 3. Præterea caussę † cognitio ad ecclesiastic pertinet, etsi

68 imploretur brachiũ seculare. Sed vbi ecclesiasticus executionem perficere nollet insinuaret seculari, qui illi abtemperare tenetur: nisi enim eo instante fit Oliban. in cõmenr. v sati. alium namq; cap. 15. num. 46. & 47. & subticente ecclesiastico secularis conquiescit potestas, idem Oliban. inibi. Vnde frustra suis contorquetur Bereta exẽplis, dum in l. item eorum, §. si decuriones intellectum multa profert, quę & inficiari tum ad casum conferre, minime quisquam viderit.

69 Occurramus rursus & Beretæ rationibus, qui eodem num. 17. ad medium versi. quinta restat responsio incerti reprobans solutiones auctoris, ait, armorum delationem, vel timore effusionis sanguinis, & quod non itidem deceat clericis prohibitam: & quia arma deferre non ad ecclesiasticos pertineat sacerdotes: sed secularibus detur cum de executione rerum iudicatarum agitur, sed de his plus satis respondimus, ne millies eadem repetamus.

Eodem nu. 17. versi. atq; quinto loco in Panor. & suæ opinionis Bereta tuitionem adduxit cap. cum non ab homine de iudi. crebriori † enim verba textus illa: Cum ecclesia non habeat vltra quid faciat per potestatem secula-

primam an verum ſit. de re iud. Ex quibus intelligi poteſt per illud dominicum citatum per Abbat impediri ipſi Papæ exercitium gladij.dum dominus permittit Petro habere gladium temporalem ſed † vagina coopertũ: ita vt illo
34 ſibi vti non liceret, ſed permitteret vt alius eo vteretur pro eccleſiæ vtilitate. Et iſtud eſt quod clare probatur in
35 d. † extra.vnam ſanctam dum dicitur:vterque ergo eſt in poſtate eccleſiæ ſpiritualis ſcilicet & materialis: ſed is quidem pro eccleſia ille vero ab eccleſia exeruendus, ille ſacerdotis,is manu regum & militum, ſed ad nutum & patientiam ſacerdotis.Ponderandum eſt,quod dicitur,is quidem pro eccleſia: ille ab eccleſia exercendus, per quod intelligendum gladium temporalem non ab eccleſia exerceri ſed per iudices ſeculares pro eccleſia: veluti etiam ex illis verbis is manu regum & militum:neque enim ait regum:ſed regum & militum. Vnde ſat colligimus de militibus non intelligere quos ſibi eccleſia habet armatos: ſed de militibus ſub poteſtate ſeculari exiſtẽtibus,& ad id quoque ſimpliciter citatur illa extrauagans per Bero.in d.cap. 1.ſub num. 36. de probat. Hæc Beret. vſque ad nu. 12.

36 In primis † verum non eſt Bere. pronunciatum ſeculare fore negocium familiam epiſcopos armatam ſuſtinere dum ad tuendos ſe ſuamque iuriſdictionem & res eccleſiæ deferatur, quę cum omnibus licita ſit defenſio:epiſcopis denegari certe non debet in prin.23.q.1.cap.quicunque.23.q. 8. & idem fatetur ipſo conſilio Bere.nu. 12.Sed neque cõfunduntur iuriſdictiones, vt ille putat eccleſiaſtica & ſecularis: non enim illa,niſi ſua curat executioneſq. cauſarum ad illius forum perficit pertinentium, vt quia cauſę principalis & executionis iudex ſit & moderator l.
37 ordinarij,C.de iudi. ſane † cum ſuus quiſque iudex ſuas exequatur ſententias,l.cum quædam puella, ff. de iu.om. iud. cap. quoad conſultationem de re iud.cur nõ id ipſum epiſcopi inficiari non poteſt: conceſſa enim iuriſdictione

(vt in

(vt in nostrorum adagio est) omnia licent, quæ impedire iurisdictionem possent. l.2. vbi à Bart. omnes. de iu. om. Iudi.

38 Cete ecclesia † etsi vagina inclusum gladium deferat propter Petrum, id ne lædat, occidat, ve, vt defendat subducere potest. Nam Christi seruatoris verba in Petrum redde gladium in vaginam ea illi mente à Christo dicta fuere, qui suo in Pontificis seruum gladio irruens abscindit auriculam, neue mucrone impio piam & diu ab antiquis partibus desideratam sui ipsius mortem præpediret. Vnde iterum illi dictum: An non putas quod possum rogare patrem meum, & exhibebit plus quam duodecim legiones angelorum. Detorquere autē verba illa ad aliud institutum, & menti & verbis repugnat saluatoris.

Sed † neque extrauagantis vnam sanctam. verba efficiunt: non enim de militibus agitur: sed executorib. arma
39
40 deferentibus, qui alij † à militibus sunt. Atque ideo & distincta nomine fuere apud digesta & codice, l. si idem. C. de cond. ij. executores. l. penul. de exe. re. iud. C. l.4. de appella. ff. l.3. §. si executor. ff. de neg. gest. vel apparitores, l. fin. §. vlt. ff. quod met. cau. l.3. de ser. fugiti. Milites qui in castris degentes sub suis belli ducibus dimicant tot. tit. ff. & C. de re mili.

Verum si vt ille in executione inuocare auxilium ecclesia seculare debet, cum familia careat, vel non posit intelligendum, atque ideo subsidiarium est auxilium, & alienū non proprium, vt & ipse supra animaduerti, inuocatio voluntaria est: non necessaria.

41 Sed & num. 12. † in tuitionem adfert tex. in princip. 23. q. 8. qui neque ad rem confert, cum loquatur de ecclesiastica potestate, quę gladio velit abuti lædendo, occidēdo. Id enim nō licet, (& millies diximus) defendendo minime ille. can. abnegat.

42 Num. 13. & 14. † sic ille: Quarto sic Abbas argumentatur

tatur, arma clericorum sunt orationes & lachrymæ can. cōuenior. 23. q. 8. ca. inter. 33. q. 2. quo dicitur quod sancta
43 Dei ecclesia † mundanis non constringitur legib. nec gladium habet nisi spirituale quo non occidit: sed viuificat: addi etiam poterat tex. in cap. fin. 36. distin. vbi habetur,
44 † quod Pontifex ad bella non vadit, neque pugnat contra inimicos, sed orat & orationibus vincit populos: ad idem tex. in cap. porro. 16. q. 3. vbi habetur quod ecclesiæ corporalia nesciunt arma: non igitur Episcopis familiam armatam habere licebit, & ea vti aduersus resistentes & oppugnantes iustitiam & iurisdictionem ecclesiasticam. Namque † executio, quę eo modo fit militari manu
45 potest bellum appellari, vt in proposito dicebat Angel. in l. qui restituere. de rei vendica. proinde mirum non erit si dicatur eos non posse vti familia armata ad executiones faciendas.

Huic cōtrario plures & variæ fuerūt cōquisite solutiones: Prima (breuissime illius dicta nūc colligā) armorū † vsum & clericis & laicis regulariter prohibitum, ru. vt armo. vs. lib. 10. rub. & §. penul. in Auth. de armis. Ceterum multis casibus regula fallit quos Socin. regu. 30. à nu. 1. inter alios
46 in † clericis, quibus multis in casibus licet arma deferre, Barba. de præs. Cardi. q. 5. nu. 4. & 14. Butri. & alij in cap. clerici. de vi. & hon. cle. maxime in † Episcopo fallit, qui in defensionem iurisdictionis potest, Soci. d. reg. prima fallentia. Ceterum hæc læuis est & negligenda responsio: quoniam argumentum Abba. non fundatur super titu. C. vt armo. vs. ad quem responsio applicatur. Sed super alijs iuribus, in quibus laicis & in foro temporali & secundum leges ciuiles vsus armorum prohibitus non est: sed permissus. Clericis vero prohibetur quia eorū arma sunt lachrymæ & orationes, quibus vincit ecclesia gladium nō habet nisi spiritualem, neque pugnat: sed orat, & ecclesiæ corporalia nesciunt arma. Ad hæc retorquetur argumentum in fauo-

fauorem Abba. quoniam dicere in multis casibus permissa est delatio armorum clericis non inde sequitur,& in casu,de qua agimus:imo stabitur regulę donec exceptio probetur. Respondetur secundo quod argumentum procedit vbi clerici manibus proprijs arma tractarent voluntate non necessitate coacti:secus vero, vbi de execntione agitur,& ad eam armata habeatur familia. At nos replicando dicimus multa ex aduerso ad textus claros proponi:sed pauca ptobari:atque addimus eam responsionem repugnare textibus iam citatis , in quibus rationes generales afferunt communes, & militantes ad omnes casus, tam necessitatis: quam voluntatis.

Repugnant etiam illimet textus,in quibus si videantur, agitur potius in casib. necessitatis,& in quibus negatur absolute ecclesiæ permitti arma tractare per se vel per alios: sed potius lachrymas ad Deũ effũdereque pro armis sunt. Dicetur igitur nec pro executione iustitię censeri posse eis permissam familiam armatam:& quia nulla subest necessitas,& quia sua sint remedia adinuenta, & censuræ magis metuendæ fidelibus,quam arma materialia, & vbi ea remedia non sufficiunt remedium datum est gladij temporalis per viam brachij secularis d. cap. de offi. ordin. Hæc Bereta vsq; in versi. Adiungitur tertia responsio. Quibus illæ solutiones incerti auctoris pro ecclesia strenue decertantis confutauit.

47 Sed cum inermia † sunt confrigere eandem ad manum est, vt modo præterea, quę cap. 4. dixi quibus addiderim arma clericorum lacrymas fore & orationes, atque id ipsum proprium fore sacerdotum. Nam & sacrosancta ecclesia,nõ semel aut bis,sæpius idipsum quadragesimali repetit tẽpore. Ioel.7. inter vestibulũ,& altare plorabant sacerdotes ministri domini dicẽtes:Parce dñe,parce populo tuo,&c. Hæc iustius sacerdotes arma induunt:sed cũ sæpius sese suaq; defendere & impias deperditorũ manus

nus cogantur effugere, neque hæc illis arma prohibentur, vti Barba. & Socin. Paulo ante adducti expreſsim docue-
48 re † alioquin eccleſia nec tuta Romana foret, non aliæ, deperirent reditus, iuriſdictiones bona earum temporalia, funderentur omnia, nequam enim & impij homines ne dicam hæretici (quos tot tantoſque, Anglia, Polonia, Germania, & Galia ſuſtinent) dum multam in eos, niſi in Deum precibus vim fieri poſſe intelligerent, cuncta occuparent, euellerent, deprædarentur, qui metu aliquando iuſtæ corripiantur defenſionis. Et ſæpius, vel noſtris, vel orantium peccatis, orationibus Deus non adſit deprecantium: interiere in iuſto multi bello, qui profuſſis in Deum, precibus ante certamen ingrediebantur gladijs impiorum ſancti occubuerunt Machabei, & alij plerique, quos ſacra recenſet biblia: tum hiſtoriæ innumeræ alię.

49 Neque oberit tex. in cap. conuenior. 23. q. 2. ea enim tex. verba: Nec † debeo, nec poſſum reſiſtere. verba ſunt Diui Ambroſij Epiſcopi ad Marcellinam ſororem non Papę ſtatuentis. Rurſus etſi foret aperte interpretandus, vti verba indicant, illius. Aliter (inquit) nec debeo nec poſſem reſiſtere, ipſe ſcilicet, ſuaque manu, at aliena defendendo, non negat, quin eccleſia poſsit, glo. & alij in cap. quicunq; de cleri. ex. miniſt.

50 Ad hęc † ex his multa: Quę Iuris diuini ſunt perfectionem illius ſpectant (vt Theologi aiunt) ſic illud vade, & vende omnia quę habes. atque aliud maxilam percutienti vltro offerre, & his innumera quę illi coaceruant: ſimile eccleſia illis ſacroſancta ſtatuit, vt qui nolit, nec defendere laudandus, qui velit obſiſtere, obiungandus non ſit; ſic expreſsim ſcripſere ex Theologis ſummus D. Tho. de reg. princi. ca. 6. Caie. 2. 2. q. 64. artic. 7. col. 2. Ancho. de poteſta. eccleſ. quæſt. 52. artic. 2. Nauar. tomo. 1. de reſt. lib. 2. cap. 3. num. 62. Medin. in co. de reſti. quæſt. 25. verſi.

his

his tamen domi.de Soto.lib.5.de iuſ.& iure.quæſt. 1.art.8. & in hunc ſenſum vti mihi videtur, verum etſi nouum ſi quæ verba illa Ambroſij,& alia ſunt,quę his ad ſtipulentur interpretanda erunt.

51 Non † etiam oberit cap. inter.33. quæſt.2. neque enim illius facti ſeries quæſtioni adiungi huic, nec verba poſſunt:cum enim quæſitũ fuiſſet an iuſte viro vxorem occidere licet,reſpondit legibus id principum & Cæſareo iure concedi. Sed cum his legibus eccleſia non obtemperet, neque gladium habeat niſi ſpiritualem, quo non occidit ſed viuificat, minime id Canonico iure concedi Canon voluit,nefandi, & deterioris foret exempli eccleſiam ſtatuere vt vir vxorem, alterumue ſponte occidere quiſquam poſſet. Nos vero de defenſione,que aliquando ne-

52 ceſſaria ſit.

Sed neque facit tex. in cap. fin.36. diſtincti. orat.enim ſacerdos,orat Pontifex,& orandum ſemper Chriſtus admonet,certat populus, orat ſimul ſacerdos: ſed vbi idem ſacerdos,vel Pontifex agrederetur orare & ſe ſimul defen

53 dere poterit:neque aliud ille can.ſtauit.

Porro † vt finiam, & vna ſimulque reſpondeam iuribus Papam,vel Eſpiſcopos abnegantibus bella poſſe gerere,& præliari non de priuata ſenſiſſe defenſione, perſonæ vel iuriſdictionis,quæ tot tãtiſque ſanctorum decretis patrum acclamatur:ſed de bello publico eoque quale prin-

54 cipes ſuis inferre hoſtibus ſolent. Terminos enim confundit Bere. iuris, vt recte † Mainus dixerit in l.ex hoc iure. nu.38. de iuſt.& iure, bellum in repellendã & pro pulſandã indictam iniuriam, non recte bellum appellari: ſed de-

55 fenſionem, l. vt vim de iuſt. & iur. l.1. §. vim. ff. de vi, & vi arma. l.1. C. vnde vi. Addiderim † ipſe in epiſcopis, & inferioribus principibus,nõ proprie bellũ dici:ad ſummus enim principes & reges pertinet, vt ex multis noetericus quidã eruditus exiſtimat, Petra trac.de pote.pri.c.13.n.26

G Bere-

Bereta præterea in eodem num. 14. 15. 16. & 17. versi adiungitur tertia responseo, hæc in incerti auctoris consilium (confutat enim illud totum, & nos eundem Beret.) id quod dicitur clericorum arma lachrymas esse & orationes
56 † dictum ex nimia humilitate, vt glo. declarat in c. dilecto. in ver. ecclesiastico, & ibi Geminia. de sent. excō. in vi. vel etiam dicitur illud posse dici eo respectu per se ipsos non debent arma exercere: per quod haud infertur quin per alios posit: quia non esset simpliciter prohibitus armorum vsus: nam si id esset nunquam ecclesia posset arma corporalia exercere, ita videtur haberi in c. quicunq. ex de cler. exc. ministran. Replicat ille in vers. pro repsicatione aduertatur, non hoc dixisse glos. in c. dilecto: sed & iura canonica generaliter loquentia, † quibus armorū
57 vsus clericis interdicitur, sic arma vetare, vt nec hi, vel alij eorum nomine arma posint deferre.

Non enim nisi spirituale gladium habet ecclesia, quanquam & armis hostilibus vti posint episcopi cum vel de ecclesiæ defensione, aut patriȩ contendunt, vti Gratian. in d. c. quicunque ex clero. §. his ita 23. q. 8. sacerdotes enim
58 ait, non propria debere puguare manu: sed alios ad arripiē dum in oppressorum defensionem, & inimicorum Dei oppugnationem hortari: vt probatur ex capitulis sequentibus, que loquuntur in casibus specialibus, & ita Bero. explicat in d. c. significasti, in vltimis verbis.

Quarta responsio datur armorum vsum prohibitum esse per se: non disponendo per alium: quia hic vsus non est malus absolute: sed clericis prohibetur: quia incongruus ob id, cessante incongruitate in aliorum persona, debet prohibitio cessare, censit Gratian. in d. §. his ita. Et sicuti non est inconueniens, quod episcopus mandet iudici seculari capturam seu executionem, ita
59 non debet videri inconueniens, quod id mandet suis propriis officialibus: quia vtroque modo dicuntur executores

cutores Episcopi, Archi. in d. cap. dilectus. numero. 9. Alberic. in d. l. episcopale, nume. 3. C. de episco. aud. nam actus tribuitur mandanti, non exequenti, l. item
60 eorum. §. si decuriones, ff. quod cuiusque vniuer. nom. Hucusque incertus auctor, in quem sic Bereta.

Hęc ita tolluntur, quia quod primū dicitur, iā in præcedētibus sublatū est, eū ostēsum sit regulariter armorū vsū, tā per se quā per ministros & medias personas interdictū & incongruitas, quæ in ipsis cadit etiā si per ministros proprios arma tractent, & dispar ratio est executionis quæ, fit medio brachij secularis ab ea, quæ per ministros armatos ecclesię, quia prebet nudū menisteriū facti, & immediatū, quod ecclesiasticis non congruit, nec permittitur. Iudex
61 † vero secularis nudus minister, & execntor non est, quicquid male sentire videatur Alberi. in d. l. episcopale. Nam potest se opponere iudici ecclesiastico, & denegare brachium iniuste petitum, vt supra probaui: imo debet aliqualem causæ cognitionem in eo adhibere an iustum sit quod petitur, Ancha. cons. 38. Federi. cons. 251. cum aliis pluribus ad id citatis per Rolan. cons. 37. nume. 7. & 8. quæ ipsa ei non liceret si nudus foret executor, l. executorem. C. de ex. rei iud. l. si vt proponis eod. tit. cap. pastoralis. §. quia vero de offi. Rebuf. in. ll. regias in reg. tract. de sen. executo. art. 7. glo. 12. nu. 19.

62 Et per hæc etiam facile respondetur actum attribui mandanti: executionis enim actus, qui fit a brachio seculari dicitur fieri, quia immediatā & sub se familiam habet armatam. Sic finis idem est & ab eodem prouenit: sed modus proueniendi ad finem in quo stat difficultas: diuersus est: siue dicamus, quod cum iudex laicus non consideretur, vt nudus executor non est lai-
63 cus regulæ dicti. §. item decurriores, veluti Castr. locet in eod. §. post. Barth. & alios ibi, idipsum planius facio. Quia cum quis nudum ministerium mandat ali-

cuius actus, quem ipse si vellet facere posset, vtique cum is cui mandatur nudum præbet ministerium, tribuitur actus mandati. Ita probat d. §. item decuriones, at iudex ecclesiasticus, cum inuocat brachium seculare in primis implorando non dicitur mandare, deinde implorat illud, quod ipse exequi non potest neque nudum ministerium constituit cum posit nolle parere, vt supra dictum est: non ergo executionis actus, qui fit per ministros seculares tribuitur iudici ecclesiastico, vt tribueretur, si ipse propria familia armata id faceret, sed iudici temporali. Addit idem aliqua alia, quæ simul superioribus sublatis disoluentur vsque ad vers. quinta restat responsio.

64 Hæc Baretæ † sic iure inuertuntur, glosemmatarium id non obscure affirmare: etsi ille abneget, simul pleraque iura & interprætes, & nouissimum Tridentinum Consilium, quo personarum districtio indiscriminatim in causis, quæ fori sint ecclesiæ espiscopis permititur: sed & defensio licita est propria sæpius manu, tum aliena hortando & impellendo, quemadmodum idem Bere-
65 fatetur, licet plane † sacra facienti sacerdoti aggresso missam reliquere inuassorem assequi, & interficere nulla irregularitatis nota contracta. Panor. in cap. clerici numero 2. de vi & homi. clerico. Socin. in cap. ad audientiam numero. 40. de homi. Placa. in epi. delicto cap. 28. numero. 6. queque de hac & suorum defensione nostri & Theologi passim tradiderunt. Pulchre Lelius Zanc. 6. mili. sacro lib. 1. cap. 2. numero. 24. Azpil. in cap. nullam 18. q. 2. nu. 52. Gutie. in practi. quæst. lib. 2. quæst. nu. 21. Placa. d. c. 28. à num. 1. Sebast. Medi. de reg. iur. reg. 5. ampli. 137. Maiol. Trac. de irreg. lib. 5. c. 48. num. 6. & seq. Cardub. in q. Theolo. lib. 1. q. 38. vt modo alios præterea innumeros.

66 Sane † quod Bere. ait secularem nudum non fore executorem: sed cognitionē etiam qualem, qualem saltim interpo-

interponere, verissimum est, dum brachium seculare, & illius familia armata imploratur, nos non acclamare cogi affirmamus, illud cum suam familia episcopi possunt exequi sententiam, id tunc tantum quando ipsa careant, vel si inutilem habeant, qua non possint.

67 Porro † non recte putauit Bereta actum executionis totum seculari tribuendum: nam etsi illi cognitio aliquando tribuatur, non in omnibus id casibus, neque enim in mere ecclesiasticis vindicat, vt supra cap. 10. prima inspec. & sequentib. scriptum reliqui. Sed & cum ecclesiasticus suis in criminibus mixtis, pœnis multare rerum velit ad seculare minime adeundũ, nisi vt assistat tantũ, scripsi ca. 10. inspe. 3. Præterea causse † cognitio ad ecclesiastic pertinet, etsi

68 imploretur brachiũ seculare. Sed vbi ecclesiasticus executionem perficere nollet insinuaret seculari, qui illi abtemperare tenetur: nisi enim eo instante fit Oliban. in cõmenr. vsati. alium namq; cap. 15. num. 46. & 47. & subticente ecclesiastico secularis conquiescit potestas, idem Oliban. inibi. Vnde frustra suis contorquetur Bereta exẽplis, dum in l. item eorum. §. si decuriones intellectum multa profert, quę & inficiari tum ad casum conferre, minime quisquam viderit.

69 Occurramus rursus & Beretæ rationibus, qui eodem num. 17. ad medium versi. quinta restat responsio incerti reprobans solutiones auctoris, ait, armorum delationem, vel timore effusionis sanguinis, & quod non itidem deceat clericis prohibitam: & quia arma deferre non ad ecclesiasticos pertineat sacerdotes: sed secularibus detur cum de executione rerum iudicatarum agitur, sed de his plus satis respondimus, ne millies eadem repetamus.

Eodem nu. 17. versi. atq; quinto loco in Panor. & suæ opinionis Bereta tuitionem adduxit cap. cum non ab homine de iudi. crebriori † enim verba textus illa: Cum ecclesia non habeat vltra quid faciat per potestatem secula-

cularem est comprimendus &c. Ita interpretanda, vt ecclesiastici præter suas excommunicationũ pœnas in executionibus nihil amplius possint, in quem sensum sic intellexisse Oldradum & Federicum asseuerat. Sed huic, & cap. 4. supra respondi; respondet & incertus auctor cum episcopi familia careant armata intelligenda, vel etsi habeat, non ipsa sufficiat. Ego autem aliter † nunc, male Beretam ex illis verbis argumentari: ecclesia non habet quid faciat, secularis igitur adeunda potestas, pleraque enim iura & armatam episcopis concedunt familiam, quæ cap. recensui. 4. & supra sæpius. Plane quandoque tam propterui sunt clerici, vt principali potestate coercendi sint: quod eos nec ecclesia anathemate possit aut districtione personarum deprimere, & cum vltra quid faciat nihil possit regum & principum imperio opus est, vt potentes potenter arma patiantur. Adfert & tex. Bere. in cap. 2. de male. respondi cap. 4. solui & eo capi. obiectum, cap. postulasti de homicidio.

71

72 Num. 18. ita Bere. si Rom. Pontifex, qui super alios omnes episcopos, non habet gladium temporalem actu, vt ex communi demonstrauimus in defensione tertij argum. Abbatis quomodo episcopi Papæ subiecti habebũt, Tollitur. Beretæ obiectum, millesq; id dixi, actu & habitu gladium deferre papam vtrumque, in temporalibus nisi in quibusdam casibus non exercere ex his vnus cum suas, & fori exequitur sentẽtias. At cum vna sit ecclesia extrauag. vnam sanctam. de ma. & obed. etsi illius minores & maiores præfecti, quid à rhombum papam episcopis maiorem, vel illo minores episcopos.

73 Rursus † respondetur his quę idem num. 18. vers. nono clerici vt ante, bellum non dici quemquam gerere qui se defendat, neque vere, nisi à principibus summis inferatur. Rursus in refructarium eiusdem numeri, versi. decimo apostolus, sic satisfieri † existimẽ gladiũ pricipes defferre

74 secu-

ſeculares,vt ſuam & eccleſiæ ſimul quandoque,cum ipſa non poſsit amplius defendent iura, ij rigidus: blandius Pontifices agunt.

80 Num. 20. † Bere. ſic incerti auctoris pungit argumentationem, bellum appellari executionem, quę manu fiat militari vti ex Innocen. Angel. docet in l. qui reſtituere de rei vendica. manu militari ſubinde intulit
81 prelatos † in ſubditos ſuos temporalem habentes iuriſdictionem, bellum indicere, dominos etiam temporales. Hinc argumentatur Bereta non alijs prælatis licere hac in executionibus,vti militari manu,qui tēperali careant iuriſ
82 dictione,ſed & † Angelū male intelligi ab incerto auctore. Dum ex eo. doceit epiſcopos miliıari poſſe manu executiones perficere. Et alia quædam interiecit millies repetita. Ego autem animaduerto bellnm, vt ſuperius ſcripſi,non proprie executiones dici,quæ manu fiant mimilitari,& præterea fatetur idem Bere. & quot ſint om-
83 nes, prelatos iuriſdictionem habentes temporalem familiam poſſe ſuſtinere armatam. ſane iura a † Bereta & aduerſantibus adducta indiſcriminatim ſtatuere nuſquam eccleſiaſticis armatis licere ſatellibus vti quorum arma lachrymę ſint & orationes. Tertio vel ex eo magis Bereta conuincitur quod Bellu.qui tamē,vt modo dixerim Beretæ,& aliorum tuetur ſententiam, aperte doceat epiſcopis executiones manu licere armata agere, dum vis abſit, & non ſeculares reſiſtanr: quia inquit bellum ſoret, non autem familiā ſuſtinere armatā epiſcopis liceat,ex Innoc. licet Angel. nō afferat,hæc ille in ſpe princip. rub. 11. §. & quæ dicta nu. 2. Oliban. in cōment. vſat. Alium namq; cap.
84 † 15. nu. 50. quorum ipſe memini in principio huius cap. licet igitur epiſcopis militari manu exequi,atque ita intellexere Innocen. Belluga & Oliban. neque diſſentit Angel. etſi illius in ſuam detorqueat Bere. opinionem, cuius Angel. ſcilicet, probabilis non neceſſaria auctoritas eſt.

85 Num. 21. † iterum decretum interpretarur Tridentini Consilij perperam in caute & subdole, & ne iterum superiora repetam versi. quintus nunc sequitur numerus Beretæ subticeo:

86 Fugatis Beretæ † in incerti auctoris consiliū notis & ani-
87 maduersionibus adhuc vnum placet defendere, quę incertus tradiderat auctor consi. suo n. 26. † episcopos territorium habere: atque ideo exequi posse sententias suas & iudicatas res sui ipsius non aliena ope (hoc enim maximū aduersantium confugium est non territorium affirmare episcopos habere, atque ideo sicuti in altero nisi sui ipsius implorato suffragio executio territorio fieri nequit: idcirco episcopos brachium teneri seculare inuocare) tex. in cap. omnes basilicæ 16. q. 7. ex cap. fina. de consti. 6. Gom.
88 in d. ca. fina. † nō enim iurisdictio subsistere ordinaria sine territorio potest, Bal. in l. siquis ex consensu. num. 9. C. de Episco. aud. dixit commun. Boer. decisio. 227. ex l. fina. C. vbi & apud quem territorium † spacium est terræ iurisdi-
89 ctione munitū, vti Bald. dicebat in rub. quę sint, regal. Oldrad. consi. 276. num. 2. & Deci. cons. 649. Boeri. vbi supra nu. 7. dicitur † à terrendo territorium l. pupillus. §. territorium. de ver. signi. vbi Rebuf. quasi terrendi sint & multā-
90 di incolæ: ab eo qni territoriū habet, cui † iurisdictio adhæ-
91 ret, Panor. consi. 20. num. 1. Bal in cap. 1. §. imo. nume. 4. quib. mo. feud. amitta. Soci. Seni. consi. 74. lib. 1. & territorio ordinariam adhærere iurisdictionem Bart. docuit, Bal. & Angel. in d. l. fin. C. vbi & apud quem in. in. res. ex eo tex. in verbo adhæret. Iacobi. pulchre in. l. fin. 1. notabil. de iuris. om. iud. Moron. consil. 46. nu. 12. 13. 14. ita illud fiet vt cum territorium à terrendo, neque territorium nisi iurisdictio insit iure dicatur, & armata exequi familia episcopi poterunt quibus in his quę ad forum pertineāt illorum causis territorium habeant & districtum.

92 Non igitur Bere. argumentatio oberit nam affirmare

epis-

episcopos territorium iusque terrendi & submouendi habere, id intelligitur iuxta ecclesiasticas constitutiones, non secundum leges ciuiles: quia hæ iurisdictiones separatæ sunt, & diuersimode regulētur, vt sup. & tradit Boet. d. decisi. 223. nume. 10. Terrebit ergo & coercebit mucrone ecclesiastico & gladij materialis exercendi potestatem relinquet iudici temporali, vt canones volunt, & sic friuolū (ait Bereta) illud apparet argumentandi genus. Hucusq;
93 ille. Non † certe debuit Bereta friuolū appellaae argumētum alioquin indissolubile, & cui tam inconcinum dedit responsum: vt iustius illius dixeris friuolam solutionem: quasi canonum sacri conditores, alio vsurpent territorium significatu: quam iurisconsulti, quo, nihil dici infelicius, potuit.

94 Deterius † ille dū ecclesiasticis sanctionibus putat episcopos non posse distringere, male multare, laicos coercere in his, quę ad ecclesię pertinent forum: hec enim solutio primum quæstionis principium repetit, & quod nos iuste abnegamus, ille vti certum constituit: Ceterum dum addit coercere mucrone episcopos spirituali id nullus vsquam (nisi nouator foret & hæreticus) diffitetur. Alia quædam Bereta subtiliter consilio aduersus incerti auctoris cons. 3. admiscuit quę luculenter ex dictis cap. 4. & superius exaratis non obscure tolluntur: sic natura comparatū, vt Terē. ait quot capita: tot sensus. Et Virgil.

Scinditur incertum studia in contraria vulgus.
Ouidius.

Mille hominum species, & rerum discolor vsus.

95 NEque diffiteor † ancipitem fore quęstionē verum, in
96 eam me lubenter, quę ecclesię foueat † deflecto sentētiam. Improbauit incerti consilium Bereta auctoris, illius

 ego:

ego: alius meam aſpernabitur opinionē, quam alter quiſpiam poſt defendet, laboraui ingenue, & auctorum Italię, Hiſpaniæ & Galliæ, quos noſtra fert Bibliotheca claſſes
96 duas, negantium primam, aſtruxi, affirmantium poſt alteram, vt quid Galli., Itali, aut Hiſpani cēſerint quiſque pro roſtris ſpectet.

CLASIS ITALORVM, qui non poſſe epiſcopos tenuere, familiam habere armatam opinantur.

Gloſa in cap. dilecta de ſente excom. lib. 6.

1 *Ioban. And. in addi. ad ſpecula. tit. de offi. ordin. qui receptam.*

2 *Hoſtienſis in cap. ſignificaſti. de offi. delega.*

3 *Panor. in cap. 1. de offi. ordin.*

4 *Felin. in cap. ſignificaſti. num. 4. de offi. delega.*

5 *Capra in d. cap. ſignificaſti.*

6 *Auguſtin. Bero. in d. cap. ſignificaſti, vti obiectis reſpondet Decij.*

7 *Oldrad. conſi. 86.*

8 *Roma. ſingul. 703. vbi hanc dicit veritatem.*

9 *Anto. de Bu. in d. cap. ſignificaſti.*

10 *Angel. in l. fin. C. de iudi.*

11 *Fran. in cap. dilecto. num. 7. de ſent. exc-m.*

12 *Gem. in d. cap. dilecto ad ſinem.*

13 *Prob. in d. cap. dilecto.*

14 *Anchar. in d. cap. dilecto.*

15 *Innocen. in cap. olim. in fine de reſ. ſpolia.*

16 *Leaza. in Clem. 2. de bere.*

17 *Imol. in d. Clem. 2.*

Zabel.

19 *Zabal.in d.Clem.2.*

20 *Bal. in. l.2. num.69. C. de seruitu idem in l. episcopale.C.de episco. aud.*

21 *Afflict.iu const.Sicu.rub.de illi.porta.armo.num.6 & 7.*

22 *Bere.qui ex his multos recensuit consil.4.*

23 Laudunen.in Clem.1.de offi.ordina.

24 *Iul.Clar.in practi. crim.§.fin.quæst.37. num.8. vbi ita seruari.*

25 *Gras.lib.2. commu. communem dixit cap.8.q.8.*

HISPANI QVI EANDEM sequuntur.

26 *Ex antiquioribus Bellu.in specul.princi.rub.11.§.tractandū vbi non licere episcopis docet.*

27 *Iohan. Lup. acerrimus huius opinionis defensor, qui Bellu. non meminit in cap.per vestras 2.notabi. à num.1. de dona.in.vir.*

Auil.in cap.prætorum.cap.20.num.14.

28 *Auend.tract.de exequen.manda.reg.cap.1.num.22.*

29 *Mencha.tract.de successi.creati.§.22.num.17.idem.§.6.nu. 16.versi.illud autem.*

30 *Paz.in practi.2.to.prælud.2.num.54.*

31 *Didacus Perez in.in l.48.tit. 1.glo.3. lib.3. ordi. idem in l. 48.addi.fina. lib.8.*

32 *Redin.de maiesta.princi.berbo per legitimos tramites à nume.142.*

33 *Montal.in reper.ll. ordinam. verbo.iudex ecclesiasticus.*

34 *Azeued.in l.14. tit.1. num.4. & 5. vbi solius Panor. & Decij meminit.*

35 *Oliban. regius huius vrbis Barcinon. senator. in comment. vsatici, alium namque, cap.15.num.50.versi.sed quia familia armata.*

GALLI

GALLI QVI EANDEM.

37 *Lucas de Pen. in l. 1. C. vt armo. vsus. lib. 11.*
38 *Boeri decis. 127. vbi sic iudicatum pluries.*
39 *Cass. in consue. Burg. num. 1. de iusti. glo. mesieis §. 6. nu. 90.*
40 *Carol. de Gras. in rega. Fran. lib. 2. iure. 10.*
41 *Capel. Tolos. decis. 378.*
42 *Masue. in pract. tit. de iud. & eo. iurisdic. num. 20.*
33 *Rebuf. in concor. Gal. rub. de reg. ad præla. nomi. faucn. verbo manibus, & in ll. regias. rub. quan. iudi. secula. num. 68.*
44 *Marcus decisio. 449.*
45 *Paponi. Arest. 26. tit. 5. lib. 1.*

CLASIS EORVM QVI tenuere contrarium, posse episcopos armata vti familia.

ITALLI.

1 *Glos. in in cap. contra idolorum 26. q. 5.*
2 *Panor. sibi contrarius in cap. grauem. num. 5. de pœni.*
3 *Innoceu. in cap. olim. in 3. de resti. spoliat.*
4 *Felin. in cap. cum sit generale. num. 20. de fo. com.*
5 *Barbat. in d. cap. significasti. num. 30. de offi. delega.*
6 *Imo. in cap. 1. de mu. petitio.*
7 *Zabarel. in cap. litteras. glos. penul. de rest. spolia.*
8 *Anna. in rub. de sacril. num. 5*
9 *Forler. in pract. cano. 2. par. versi. aut inquisitio formatur num. 25.*
Maria. Socin. in cap. cum sit generale in fine de fo. compe.
10 *Vaquel. in cap. cum episcopus. conclusi. fin. de offi. ordin.*

Cag-

12 *Cagnol. in l. 1. num. 26. ff. si quis ius dicen. non obtemp.*
13 *Angel. in d. l. 1. ff. si quis ius dicen. glo. 2.*
14 *Bald in l. nam salutem. §. aut enim. ff. de offi. praese. vigil.*
15 *Fulgo. in d. l. 1. de officio prae. vigil.*
16 *Marsilli. in pract. crim. §. pro complemento. num. 5.*
17 *Neuizan. consi. 83. nu. 7. Iohan. de Gadib. in scho. ad Deci. in d. cap. significasti.*
18 *Incertus auctor inter consi. Bere. consi. 3.*
19 *Menoch. de arbi. iudi. casu. 394. num. 64.*
20 *Sbrozi. nouissime tract. de vicar. episco. lib. 2. q. 191.*

HISPANI QVI EANDEM

Dida. Couar. in pract. 99. q. 10. nu. 2.
21 *Gondisal. tract. de haeti. quaest. 11. num. 70.*
22 *Diaz de Luco in pract. cano. cap. 114.*
23 *Segura in direct. iud ecclesi. cap. 13. num. 24.*
14 *Salzed. in addi. Di. de Luco cap. 160. num. 23.*
15 *Franciscus* Pen. *hodie rotae. Rom. auditor. clarissimus in schl.*
26 *ad direct. Inquisit. scaeol. 116. vbi communem asserere ausus est.*

GALLI.

27 *Stephan. Aufred. tract. de potest. eccle. in princ. vbi se ita obseruasse: etsi cum aliqua secularium iudicum querimonia idem in Clem. 1. de offi. ordin. 5. quaest. principa.*
28 *Ex his (dolens dixero) frequentiorem primam* viderim *sententiam, illi numerum quinque supra quadraginta efficiunt: posteriores nisi septem viginti sint. Receptui igitur canendum putauerim.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Brachia corporis duo vt se inuicem iuuant: sic brachium ecclesiæ, seculare, & è conuerso.*
2 *Seculares potestates ecclesiasticum quandoque inuocare auxilium possunt, & ratio noua, cur id fiat adducta.*
3 *Differentiæ, quæ inter inuocationem brachij secularis, & ecclesiastici.*
4 *Iudex ecclesiasticus stare teneatur processu iudicis secularis, vbi secularis ab eo auxilium implorat.*
5 *Iudices ecclesiastici excommunicationibus, & censuris iuuãt seculares.*
6 *Auxilium vtriusque brachij quomodo præstandum.*

EPISCOPI ET IVDICES ecclesiastici, seculares potestates suo brachio iuuare tenentur.

CAP. XIX.

1 IC se auxilio † mutuo corporis brochia duo iuuant vt vnius infirmi, vel debilis alterum, & curas euoluat & diurna subeat ministeria: hac ipsa mutua charitate duo se auxiliantur potestates ecclesiastica & secnlaris cap cum ad verum. cap. duo sunt. cap. si imperator. 96. distinct. cap. nouit. de iudi. glo. in verbo publicam in. cap. 1. de offi. ordin. pręclarus tex. in cap. delicto. ad finem de sent. excom. glos. in cap. 2. verbo potestaté. de maledi. Panor. Innoc. Anchar. Zabarel. imo. Bellu. & Alcia. n. 125. & 126. in. c. 1. de offi. Oldra. cons. 89. Afflic.

Afflic.iu conſt.reg.Sici.in præfa.à nu.44. Octa.in pra.li.8. cap.fin.nu.20. Mendo.in 2.for. communis verbo auxiliũ, Meno.de retin.poſſeſ.rem.3.nu 359.& 360. Gracia.regu. 422.Bellu.inſpe. princip.§. tractandum.nu.1.Socin.in ca. cum ſit generale,num.24.de fo.compe.Dida.in pract.qq. cap.10.nu.1. in verſi.eadem ratione. Mantua. in obſerua. lib.10.cap.2. Ioan.Lup.in cap. per veſtras. 2.nota. à nu.1. cum ſeq.de don.in vir.& vxor. Auil.in cap.prætorum.cap. 20.nu.17.verbo vſurpari. Paz.in pract.tom.2. in præfatio num.4. Par.de Pu.deſiindi.verbo Brachium.num.1.& 2. Segu.in derićto.iud eccleſi. 2.par.c.13.Atzeb.in l.14.tit.1. lib.4. nume.1. And. Gail. obſeruatio.115. nume.1.& 10. lib.2.Salze.ad Di.de Lu.in pract.cano. c.1. 160.nu.10. ita fiet, vt ſecularis auxiliũ poſsit acclamare eccleſiaſtici omnibus his affirmantibus.

2 Sane nullus hucuſq; rationem reddit cur id fiat. Hæc igitur ipſa eſt, vt cum † filius patrem iuuare teneatur, dixi cap.1.huius tractatus: turbato ordine, pater periclitanti filio opitulari, & opem ferre tenetur: alioquin male multari poſſet & puniri, vti delicti conſcius & particeps, quemadmodum poſt Anto.Gomeſ. plac. & innumeros cenſit Farina.qq.crim.lib.2.queſ.51.à nu.26.cum ſequen.eccleſiæ Chriſti Vicarius Pontifex pater regum, & principium omnium eſt, eos filios vocare ſolitus vt d. cap.1. ſcripſi: inhumanum certe foret, vt cum filij reges, quorum rum imploratur auxilium ab eccleſia ſuccurrant, & opitulentur, pater filijs acclamantibus, non idipſum præſtaret.

3 Verum diſcrimen nec minimum quidem † in his, interpretes animaduertuntur, eccleſiaſticus cenſuris & anathemate agit aduerſus ſeculares auxilium denegantes, vt ſup. cap.14. ſecularis aduerſum eccleſiaſticum ſuadendo, & deprecando, quod ſi nolet ſuperior illius adeundus, qui recuſantem compellat cap.2. de excep. in 6. Innocen.

Panor.

Panor.in d.cap.1.de offi.ordin.num.17.vbi Alciat.nu.26. & 123.Iaſ.in l.à diuo.§.ſententiam.nu.16. de re iud. Dida. Couar.d.cap.10.nu.1.verſi.eadē ratione Auil.in cap.prætorum.cap.20. nu.21.& 22.dixerunt frequentiorē Alciat. ſup.nu.26.& 123.Dida.ſup.Salzed. d.c.160.nu.10.Atzeb. in l.15.nu.10.& 11.tit.1.lib.4.Pazi.vbi ſupr.nu.5.Bellu. in ſpect.prin.Rub.11.§.reſtat.nu.1.

4 Aliud porro diſcrimen interpretes † annotarunt:implorato etenim ab ſeculari eccleſie auxilio vbi ſuam exequi ſententiam nequit,nō proceſſui ſecularis requieſcet eccleſiaſticus. Denuo enim cognoſcere poteſt, & integro iudicium ſuſcitare: quæ frequentius opinio recipitur teſtante Deci.in cap.etſi clerici.de iudi.Viui,inter communes recēſet multos in verbo iudex laicus. Auil.in c.prætor. d. c.20. in verbo vſurpan.nu.20.Paz.in pract.2.to. in præfa. nu.6. & præter eos Iul.Clar.in pract.§.fin.vbi Bajar.ad eū q.36. nu.49.praxis in his qualis Diaz de Luco in pra.can. c.116.

5 Paz.ſup.Iuuabunt autem † excommunicando,& eccleſiaſticæ diſciplinæ mucrone Pōtif.Romanus,& epiſcopi,vbi vel legibus,legitimiſue principibus vaſſalli obedire recuſent,atque in alijs caſibus, in quibus eccleſiæ ſuffragia peterentur,vt memorati oſtēdunt interpretes precipue Tudiſ.in d.cap.1.nu.14.de offi.ordin.vbi. poſt Hoſten. & ve-

9 teres improbata † Innocen. cenſuit opinione, ſic iurare eccleſiaſticos ſeculares debere, vt & vitare non parentes, & excommunicare teneantur,ſeculares autem ab eccleſia damnatos punire,& in exterminum dare:quemadmodum etſi diu forent fœdere vrbes vnite,idipſum præſtare tenerentur,vt ille inibi,& ſequitur Auil.d.c.nu.20.nu.17.& Iaſ.antea.in l. à diuo Pio.§.1.num.10.de ſent.& re iud.

DE

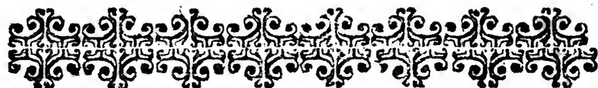

DE BRACHIO SECVLARI ECCLESIAE PRAESTANDO ET MVTVIS iudicum auxiliis.

LIBER SECVNDVS.

SVMMARIVM.

1 *SEculares potestates se inuicem iuuant.*
2 *Iudex secularis inferior potest potentioris opem implorare.*
3 *Bal. pronunciatum.*
4 *Iudices sese multo iuuant.*
5 *Angeli dictum insigne.*
6 *Iudex secularis qui alteri opem denegat a suo potest superiore puniri.*
Iudex mocrum habens imperium, Si locus desit ad iurisditionem excersendam, in vicinori id facere poterit.
8 *Iudices seculares qui iurisdictione carent, vt suum ministerium perficiant, alterius iurisdictionem habentis auxiliũ possunt inuocare.*
9 *Asinij pronunciatum insigne.*
10 *Rector scholarium iurisdictione carens, alterius iurisdictionem habentis auxilium implorare potest vt suam liberius exequatur sententiam.*

nu. 78. & 79. in l. 1. ff. si quis ius di. no. obtemp. Atzebed. in l. 14. nu. 1. tit. 1. lib. 14. Auil. in cap. prætorum. cap. 20. verbo vsurpan. num. 18. vbi & auctoritate scripsit Ioan. de Pla. in l. tanti collaterales §. eos licet. de re mil. lib. 12. & Pla. in l. in fiscalibus C. de ex. tribu. lib. 10. cum
7 † qui merum habuerint imperium iudicem, si locus de sit, in loco posse illud viciniori excersere, notandum certe & singulare dictu.

8 Thesaurarij quoque & aliis qui iurisdictione caruerint vt suum iustius ministerium adimpleant, illius, qui iurisdictionem iudicis habet, inuocare auxilium potest, d. l. in fiscalibus. & l. sequ. vbi Ioannes de Pla. de exactori. tribu. lib. 10. C. Rebuf. in ll. regias, to. 2. tit. de lit. requir. nu. 23
9 & † censuit Asini. tract. de executio §. 3. cap. 133. nu. 3. inferiori, cum non aliud posit fas esse iudici superio
10 rem interpellare, & illius suffragia petere. Idipsum † Bar. in rectore scripsit scholarium, qui cum non posit, alterius, vt suam exequatur sententiam arma & familiam poterit conclamare in l. a diuo Pio §. 1. vbi Alex. & Ias. nu. 14. de re iud.

SVMMARIVM.

1 *Fraternum fœdus vulgo hermandad, apud nos vnio.* 1

2 *Delinquentes capti ab insequentibus vbi fraternum fœdus initum fuit, an capi possint in alieno territorio.*

4 *Bart. opinio:*

5 *Delinquentes in vrbe non fœderata in altera capi & multari possunt:*

7 *Confederationis natura qualis ex Bart.*

8 *Iudices ecclesiastici, & c conuerso seculares præscrip-*

tos ab vna iurisdictione, alij vitant.

8 *Iudices duo parem habentes iurisdictionem, damnatum ab vno, vitat alius.*

9 *Represaliæ decerni possunt in ciuitate confederata.*

10 *Relegatus ab vna ciuitate confederata ab altera relegatus censetur.*

11 *Alex. traditio celebris.*

12 *Baldi aduersus Bart. opinio.*

13 *Baldus Bartoli sententiam sapientibus displicuisse scribit.*

14 *Confederatione sola in criminalibus, nulla adinuicem iurisdictio tribuitur.*

15 *L. non dubito. ff. de capti & post lim. reuer. intellectus.*

VRBES VEL PROVINciæ quæ id fœdus coierint, an delinquẽtes in vna reos ad alteram fugientes, illius possint punire iudices.

CAP. XXI.

1 FRaternum fœdus † (hermandad vulgo in vlteriori Hispania, apud nos vnio) iniere vrbes, & loca, lugens dixerim, in Cathalonia raro, et si nunc diuina fauente clementia lustro errante vno instituta sit) vt scœlestes, facinorosiq; homines nullius subterfugio & in alieno etiam † territorio comprimi, distringique possint. Cum hæc contigerint videamus an rei
2 in alieno capi territorio non insequentibus, his in quos ad missum facinus, sed ab aliis, cuius territorium est, distringi possint & iudicari.

Liui

3 Liui. 4. belli Macedo † tria fœderum recensuit genera: esse autem (inquit) tria fœderum genera, quibus, integre paciscerentur amicitias, ciuitates, regesque: vnum cum bello victis dicerentur leges. Vbi enim omnia ei, qui armis plus posset dedita essent, quę ex iis habere victos, quibus multari eos velit, ipsius ius & arbitrium esse. Alterum cum pares bello æquo fœdere in pacem atque amicitiam venirent: tunc enim repeti, reddique per conuentionem res, etsi quarũ turbata, bello possessio sit, eas aut ex æquo simul, aut ex formula iuris antiqui, aut ex pactis vtriusque commodo componi. Tertium esse genus, quum qui hostes nunquam fuerint ad amicitiam sociali fœdere iungendam coeant, eos neque dicere, neque accipere leges: id enim victoris & victi esse. Hæc Liuius pulchre.

4 Bart. igitur † non dubitat in l. non dubito, ff. de cap. & postlim. reuer. nu. 4. hanc fœderis contracti vim, vt in vno delinquens in alieno posset ab his, qui illi pręsunt territorio puniri, et si non delicto, origine, vel domicilio subditus sit delinquens. Nam cum dixisset Proculus in principio fœderatos Rom. popul. liberos omnino, neque exterarum nomine gentium censeri, atque ideo, nec postliminij iura posse inter eos vindicare ad finẽ scribit in versi. At si fiunt apud nos rei ex ciuitatibus fœderatis, & in eos damnatos animaduertimus. Ex † his Bart. verbis in eam

5 deuenit sententiã, vt crediderit reos vnius in altera posse ciuitate fœderata puniri, quasi vna & eadem vrbs vnum territorium videatur. Porro † ea sint fœderationis iura vt

6 promisiue vna alterius iura vindicet, exequatur, ministret.

7 Altera † mouetur ratione Bart. vt cũ ecclesiastica & secularis iure fuerint fœderate atque ideo vna alteram iuuerit, & prescriptum ab vna, altera vitet, & subterfugiat, quẽadmodum supra cap. 19. ad finem scripsi: sic sane in fœderatis vrbibus, nam & in criminalibus, cum duo sint iudices † parem habentes in loco iurisdictionem, ab vno damna-

8

tum, alter eadē sententia multare & punire potest, quod mox dicemus. Bal qui sibi contrarius aliquando eandem cū Bart. opinionē tenuit in d.l. a diuo Pio. §. sententiā & in auct. & omnino. C. ne vxor pro marito. Tertiam superad dit argumentationem: quoniā inquit vnius incola ciuitatis in altera pignorationes (vulgo repræsalias) obtinet, vt in propria posset Bart. opin. sequti sunt multi Bal. in l. 1. q. 8. de offi. consul. Cuman. in d. §. sententiā. Io. de Imo. in l. pe nul. ff. de pub. iud. Laudunen. tract. de confedera. principū q. 62. & Hypol. de Marsil. in pract. §. opportune. nu. 36. & in l. fin. nu. 127. de iuris. omni. iudi. & in cons. 121. nu. 9. Ias. in d. §. sententiā. nu. 10. 11. Cathal. tract. de syndica. vers. 22 Alex. in c. 1. §. in conuenticulas. de pace iuramen. firman. Corrad. in pract. de inquisitio. nu. 13. & tit. de captu. nu. 12 Roland. cōs. 60. nu. 5. 6. & 7. lib. 2. Nellus tracta. de banni.
10 2. p. 2. tēpo. q. 36. an. 1. vbi ab vna † relegatum ciuitate, ab altera fœderata relegatū itidē censeri. Idē Bal. in l. etiā C. de iu. do. ad finē, vbi relegatū scripsit a Perusio in castro plebis degere nō posse, quod relegatus & à castro ob fœderis vnitatem videatur.

Alex. sibi contrarius in addi. ad Bar. in l. si conuenerit. §. si nuda de pignor. actio. idē Catal. d. tracta. de syndi. vers.
11 211. vbi erudite † scriptū reliquit, cū vel iure aut cōsuetudine rei remissio interdicitur: tūc iuste, cū alteri alia fœderata ciuitas vel prouincia est, petitur. Sed & fortius addit et puniri in alia posse d.l. nō dubito de capti. atq. ideo animad
12 uertit inibi reos & facinorosos ne in vrbes vel fœderata cō fugiāt loca illic coerceri & male multari posse, Alex. cōs. 84. lib. 3. Socin. cons. 74. lib. 1. Contrariū † sententiā tenuere alij; Balb. vt sæpe solet sibi cōtrarius in l. executorē n. 32
13 C. de execut. rei iud. vbi Bart. plus nimio repræhēdit, errasse affirmans, neq. consuetudine aduersante, illius obseruari traditionū: sed neq. † sapiētib. placuisse, simul & cōsuetudini, Felin. in c. postulasti n. 10. de re iud. Sozin. cons. 86.

cōs.

cõs.86.col.4.Clar.in prac.crim.§. fi.q.38.n.10.vbi in practica nõ recedendũ animaduertit a Baldi sẽtẽtia, idipsum nouissime Farina.in qq. cri. titu.de inquis.q.7.nu.6.versi.
14 limitu tertio. Rebuf. vbi tuitiorem dixit in ll.reg.tit.de lit. quisito.glos.2.nu.8.Bayar.ad Clar.d.q.38. num. 26.& 27.

Improbant maxime † Bartoli opinionem, Bald.& alij, quod in criminalib.ob fœdus initium, nulla tribuatur iurisdictio,etsi vnius hostes,alterius sint, d.l.non dubito. neque enim pacta initi fœderis, ad ea nisi quę expressa sint protendi possũt,ita fit vt qui adherent & in fœdus pepigerint pacis conuentione non contineantur,nisi nominati fuissent,cap.ad Apostolicæ,in verbis & omnes amicos, sibique adhærentes in pace ponere, vbi Gem. in princ. de sent.& re iud.iud. in 6. Panor. in cap.1. de postulat.prælaror.Alex.& Ias.in d.l.à diuo Pio.§.sententiam,num.10.ad
15 medium.ff.de re iud.

Sed neque illius Proculus † extremis in ea quæ supra scripsimus verba relatis,voluit Bart.probare sententiam: id solum eos,qui Romę delinquerint ex aliena fœderatos prouincia ibidẽ distringere neque enim percussum fœdus facinorosos poterit,quin multentur eximere.viderim autem Bart.receptiorem fore opinionem,etsi nõ vsus ipsam fuerit amplexatus,testantibus.Farina.& Claro.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ requisitoriæ,vel subsidiariæ apud Iurisconsultos epistolæ dictæ.*
2 *Epistolæ deprecatoriæ apud Iurisconsultos.*
3 *Litterrarum requisitoriarum vsus necessarius.*
4 *Litteris requisitorijs alterius imploratur iudicis auxilium.*
5 *Iudicanti extra territorium non paretur.*
6 *Imperia & regna suis distincta limitibus.*
7 *Papæ & regum iurisdictiones separatæ.*
8 *Iurisdictiones causa maxima separatæ.*
9 *Iurisdictionis alienæ vsurpator puniendus.*
10 *Iniuriam infert magistratus alteri, qui in alieno territorio,*

territorio capit, distringit, vel multat.

12 *Iurisdictiones ecclesiastica & secularis se mutuo iuuant.*

13 *Causæ cognitio necessaria in concessione litterarum requisitariarum.*

DE LITTERIS REQVISITORIIS VULGO DICTIS, DEQ. IPSARUM ORIGINE & NECESSARIO VSU.

CAP. XXII.

1 Itteras hasce † requisitorias vel subsidiarias, nostri vulgo vocitant apud iurisconsultos epistolæ vocari solitæ sunt, obid Marcian. dum officium recti assessoris, quæque ad eum pertinent docet, hæc in l. 1. ff. de offi. assesso. omne officium assessorum, quo iuris studiosi partibus suis funguntur, in his fere causis consistit, in cognitionib. postulationibus, libellis, edictis, decretis, epistolis. Hæc illæ & recte quidẽ Acursi. dum tex. dixerit epistolas, addidit alteri (inquit) prouinciæ mittendis, vt sententias exequantur aut testes
2 recipiant, aut caute remittant. Eodem ipso † epistolarũ nomine deprecatorię hę litterę nominantur, in l. diuus. ff. custo & exhibi. re. diuus Adrian. Iulio secundo ita rescripsit, & alias rescriptum est, non esse vtique epistolis eorum credendum, qui quasi damnatos ad præsidem remiserunt.

3 Harum † vero vsum per necessarium fore omnes viderint: vix enim, nisi hisce litteris ius, suum quisquam in aliena prouincia cõsequi posset rei, sceleſtes & facinorosi, vbique tuti forẽt. Atque ideo ne, in confuso iura sint hominũ

scœle-

4 scœlestes etiã & impij possint cohercer iure † veteres praxim tradiderunt, vt cum alieno iudicum opus sit auxilio his petitur litteris depræcenturq; iudices alios, vt exequantur, seseque simul offerant id ipsum cum oportuerit extẽplo facturos. Clem. pastoralis. §. nos quoque. de re iud. nos quoque regius ordinarius iudex, quod ad imperatoris iudicium citaremus, vel citari, aut remitti faceremus eundẽ, nequaquam fuimus requisiti &c. cap. Romana. §. contrahentes in verbis sed tunc loci Diocœsianeus ad denuntiationem ipsorum faciet huiusmodi missionem, &c. l. iudices. C. de fi. instrumento. cap. cum causam, ibi Felin. de test. nu. 27. Hæc igitur veterum & neotericorum praxis. Gemi. Fran. Zabarel. Mona. & alij numero plures in d. §. contrahentes. Oldrad. consil. 83. Socin. consil. 167. lib. 2. Bart. Bal. Ange. Castr. Alex. Ias. & alij in l. à diuo Pio. §. sententiam. de re iudica. Rebuf. in ll. regias titu. de litte. requis. in princ. Angel. pulchre ex eo tex. in l. properandum. §. fin. autem. C. de iudi. clar. in pract. crim. §. fin. quæst. 31. nu. 19. vbi has litteras subsidiarias vulgo appellari scribit. Couar. in pract. qq. cap. 10. & 11. Lanfran. in cap. quoniam contra. verbo testium productiones, deproba. Felin. in cap. 2. de testib. cogen. Beniten. decis. 74. num. 4. Gramm. consi. 41. nu. 16. Menoch. in commen. de recuper. possessi. rem. 15. quæst. 26. num. 346. & 362. And. Gail. obser. 56. à nu. 1. lib. 1. vt modo alios reticam plures.

5 Sane cum † extra territorium ius inibi dicenti non impune pareatur, l. fin. ff. de iuri. om. iud. & sua quæq; regna,
6 imperia, dominationes, limitibus † distinguantur & finibus, quæ fere iure gentium secundario instituta fuere, l. ex
7 hoc, iure de ius. & iu. Pontificis, summi Cæsaris † regum iurisdictiones separatæ, cap. solite de maio. & obed. Parochiæ † cap. pastoralis. de his quę fiunt à prælato turbarentur iurisdictiones, totaque simul ecclesia, nisi quisquã suo
8 iure & † iurisd. ctione contentus in alienam prorumperet

 & ea.

& ca. peruenit. 1. q. 1. officia deperirent permixta l. repe-
10 tita. C. de episc. & cler. l. consulta diualia. C. de testan.
11 Atque ideo † alienæ vsurpator iurisdictionis iuste multabitur l. fin. C. vnde vi, & iniuriam infert † magistratus alteri, cũ in illius territorio, vel distringit, vel quod iurisdictionem efferat exercet aliquid capi. ex parte. 1. de verbor. signif. Iuste igitur obtentum, vt quę vnus in alterius nequit territorio auxilio implorato consequatur.

12 Et sicut † duę iurisdictiones seculares & ecclesiastica altera, alteram se brachio iuuant: sic vnus alterius iudicis iussa diligenter exequitur, l. episcopale. C. de epis. aud. in princ.
13 Co. 2. constit. cap. dilecto. de sent. excõ. Enimuero † vti in criminalibus: sic in ciuilibus causis & controuersiis in remissionibus decernendis, qualisqualis causæ cognitio necessaria est: vt ex Anchar. & Ange. scripsit Felin. in cap. fin. num. 22. de for. comp. Rebuf. in ll. reg. tom. 2. tit. de litteris requisito num. 9. dixi inf. cap. 40.

SVMMARIVM.

1 *Citatio in alieno territorio fieri non potest.*
2 *Domus refugium tutissimum.*
3 *Cæsarea decisione digna quæstio.*
4 *Vocare in ius in alieno territorio omnino prohibitum.*
4 *Citatio verbalis in alieno fieri territorio an possit.*
6 *Bart. opinio.*
7 *Citatio in alieno territorio litteris fieri potest.*
8 *Actus notificationis, nulla iudicij pars.*
9 *Stylus quis solitus obseruari.*
10 *Vocatio per edicta in alieno territorio.*
11 *Citatio realis, in alieno prohibita territorio.*
12 *Iniuria reficienda iudici, in cuius territorio realis facta citatio est.*
13 *Iudex alieni territorij iuste interpellatus parere literis requisitorijs tenetur.*

Iudex

14 *Iudex domicilij quandocunque sibi subditum extra suum territorium vocare potest.*

15 *Testes in alieno territorio degentes litteris requisitorijs exquiruntur.*

CITATIO IN ALIENO territorio vt fieri in ciuilibus, vel criminalibus possit, an alterius iudicis auxilio opus sit.

SVMMARIVM.

1 Ocare † quemquam in ius extra territorium suum; iudices non posse omnium placito comparatum. Vnde nec citationem Henrici Cæsaris, qua Robertum Siciliæ regem extra imperij fines vocauerat nullam. Quintus Clemens dixit in Clem. pastoralis. §. desiperet de sent. & re iudi. Desiperet igitur (inquit tex.) qui citationem huiusmodi saperet ractasse citatum: vt illud tanquam notissimum nullatenus ommittamus, quod regem extra districtum imperij, in regno sci scilicet Siciliæ notoriæ ac continuæ tẽpore supradicto morantem, citare non potuit imperator, nec citatio, si quam forsan de ipso intra fines imperij fecit, citatum extra imperium cõstitutum arctauit, l. fina. de iurisd. om. iud. 2 cap. 2. de constitutio. in 6. nullus enim in domo † vocatur ab alieno iudice suo cuiq; tutissimo refugio l. nemo de domo. ff. de in ius voc nec ab vrbe, vel prouincia, in qua degit obid edictum propositum apud iurisconsultos fuit, de eo quod certo loco Salicet. in auct. si verum. C. de adult. Felin. in cap. fina. num. 22. in princ. de fo. compe.

Ita

3 Ita grauem prisci † dixere tractationem hanc, vt Angel. in d.l. fin. affirmauerit Cæsarea indigere decisione: nam & multi affirmarunt citationem verbalem saltim extra territorium fieri posse, Alberic. in l. 1. de requir. reis. alia alij ego vt clare nodosum & versatilem extricem articulum inspectiones quasdam contexam, quibus perplexa hæc tractatio lucido distinguetur.

4 Prima, † toto prohibitum iure, quemquam in alieno vocari territorio posse. d. Clem. pastoralis. §. desciperet. d. l. fin. de iur. om. iud. Bellaperti. Fab. Felin. & alij quidam, quos recensuit & secutus est Didacus, Couarru. in prac. qq. c. 10. nu. 7. versi. ceterum vbi causa. Rebuf. in ll. reg. tit. de lit. requisit. nu. 4. Bart. Ang. Iaf. Marsi. in d. l. fin. Bossi. in pract. tit. de citatione. num. 13. Maran. de ordine iudic. 6. p. tit. de citat. num. 40. Gail. obseruant. 56. à nu. 1. lib. 1. Clar. in pract. crimin. §. fin. q. 31. nu. 19.

5 Contrariam † sententiam, vt verbalis fieri in alieno citatio territorio possit apparitore, vel nuncio, alij plures tenuerunt, & propria auctoritate nulla iudicis territorij expectata licencia, vel implorato auxilio, Bart. & ibid. Bal num. 2. in l. omnes. §. si apparitor. C. de epis. & cle. glos. in d Clem. pastoralis, Marianus Sozin. in cap. sane si epis. nu. 12 de foro competenti post Antoni. de Butrio. ibidem, eos sequitur And. Gail. d. obserua. num. 3. & 4. Didacus Perez in l. 1. tit. 2. lib. 3. ordina. Gratia. reg. 256. nom. 11. Hanc non obscure opinionem tutatur tex. in d. §. si apparitor. l. item veniunt §. si petitum. de petitio. hered. nudum enim ministerium executor exercet, non alienam inuadit iurisdictionem, nequo eo fine vocatur in ius reus, vt in eū velut subditum ius dici possit: sed vt agnoscat litis aduersus eum instatæ denuntiatoinem fieri, ne ignorantię prætextu sese defendere posit, Gail. d. obserua. num. 2. & 3.

6 Bart. autem in nodoso articulo tertiam delegit sententiā & distinguit in l. 1. §. 1. ff. de requi. reis. & in extraua. ad reprimen-

primendum in verbo per edicta. aut vni parent princip iudices duo, & fieri citationem iuste credit sin minus in ius prohibitam vocationem, Ioan. And. & Gemin. in cap. meminimus de appella. Oldrad. consi. 88. Ant. de Bu. in cap. fin. de fo. comp. dixit communem Ias. in d. l. fin. num. 24. de iu. om. iud. secutus est Maran. d. §. citatio num. 40. repetit communem Aretin. consi. 135. ad fin. Marsil. in eadem l. fina. nu. 34. Marcus. decisio. 401. ad finem. Clar. in pract. crim. §. final quæst. 31. num. 19. qui & receptam, quanquã Couar. contrarium affirmar in d. cap. 10. num. 7. & iuris canonici interpretes aduersum legũ & iuris Cæsarei professores crebram aduersus Bartoli traditionem opinantur, quemadmodum idem Clarus testatur, Gracian. reg. 422. nume. 7.

Secunda † nunc in spectio in ius vocatio extra territorium epistolis id est requisitorijs litteris fieri potest, quibus iudex alterum deprecatur, vt reum suo nomine in ius vocet, & illi litem aduersum eum cœptam indicet, proinde responsurum, actoris libello admoneat, l. 1. ff. de requir. rer. hanc crebrius apud omnes fere gentes receptissimam confitentur interpretes, & proin, non proprie in ius dici citationem: quia extra territorium nulla, sed insinuationẽ magis quandam. qua vocatus litem sciat adunrsum eum motam: † actus enim vt probe interpretes aiunt, hic non vlla iudicij pars est. Atque ideo sine mandato explicatur, l. item veniunt. §. petitum. de peti. hered. Felin. in d. cap. fin. num. 8. Gail. d. obser. 56. num. 5. lib. 1.

Hunc in ius † vocandi quemquam in alieno ritum obseruari testatur Alberic. in l. 1. num. 2. de requ. reis. Iaco. de Bello & alij, quos Clar. in pract. crim §. fin. q. 31. num. 19. Bart. Angel. Alex. Ias. & Marsil. in d. l fin. de iuris. om. iud. Oldrad. d. consi. 83. Soci. consi. 167. lib. 2. Rebuf. in ll. reg. rub. de litt. requir. nam. 1. & 2. Maran. d. §. citatio num. 40. Dida. Couar. in prac. 99. cap. 10. nu. 3. & 7. Lanf. in cap. qq. quo-

quoniam contra verbo testium productiones deprobati. AEgid. Bossi.in pract.crim.tit. de opposi.con.test. nu.26. Soci.in consi.60.num.11.lib 2.Beniten.deci.77.Meno.de recup.pnssessi. rem.15.nn.25.& 339.Dida. Castel.in l.63. Tau.Auend.de exec.man.reg.c.19.Gracian.reg.422.nu.7. & 8. Orosi.in l. cum quædam nume.17. ff. de Iurisd.om. iudic.

10 Tertia † Inspectio cũ reus in alieno in ius vocatus ædictis conuenitur, quam tutiorem omnium praxim existimauit Gail.d. obser.56. nume.7. sed hæc subsidiaria est & nisi ad extremum datur cap. causamque de do.& contu.l. dies.§.prætor ait.ff.dam infec. declarauit pulchre idẽ Gail. obser.57. num. 1. lib. 1. quę cum extra institutum sint nostræ tractationis omiserim.

11 Quarta † in spectio quid in reali citatione, quando persona distringenda, cum enim verbalis in alieno, vt antea dixi territorio fieri nequeat; de reali quis poterit ambigere? l. qui si fugitiuus. §. idem Celsus. vbi glo. ff. de ædili.
12 ædict. cap. ex parte.de verbor. sig. † sane in alieno quenquam capiens iniuriam, loci magistratui infert.cap.ex parte.1.de verb.sig.& iniuria imprimis resarcienda, & persona restituenda, l.si quis.§. penul.C.de præser.30.l.si quis ad se fundnm.C.ad l. Iul. de vi. pub. Litteris igitur requisitorijs opus, vt in alrerius territorio quisquam capi posit.l.1. §. hæ autem litteræ ad magistratus dentur. ff. de seruis fugit.l.fin.ver.tribuni.C.de his qui latrones.l.omnes.vbi glo. de agrico.& censi.lib.11.C.d.§.idem Celsus.d.cap.ex parte, Bart. Ange. Alex. Ias. Marsil.& omnes in d. l.fina. de iur. om. iud. Clar. in d.§.fina.q.31.nu.19.& 20.Dida.in pract. qq.cap.11.a num.1.Rebu.d.rub.de litte.requisi.num.4.

13 Quarta † inspectio, in ciuilibus & criminalibus iuste interpellatus alieni tertitorij iudex, nec obediens, sic multabitur, vt illius superior adeundus, qui eum parere iubeat & litteras exequi, quas destinauit, l.ait prætor. §. sententiam

de

de re iud. vbi glo. Bart. Castr. Angelus. Alex. Ias, & alij. glo. in Clem. pastoralis, verbo more. de senten. & re iud. Felin. Imo. Salic. Soci. & Boeri. quos digessit. Dida. Couarr. in d. cap. 10. num. 7. ad medium, Alex. & Seysell. in l. cum quę dam puella, vbi Cagno. num. 33. de iur. om. iud. post. glo. inibi, quam singularem dixere, Bossi. in pract. crim. rub. de foro comp. num. 48. dixit communem Farin. in qq. crim. tin. de Inquisi. q. 7. num. 23. Moron. consi. 15. num. 16.

14 Neque † reticendum, eum qui iurisdictioni præest in loco domicilij in ius vocare posse reum, licet extra territorium, hic enim semper iudex, ille perpetuo subditus. Atq; ideo in eo vocari loco potest, etsi iudex loci vbi contractus fuit celebratus non posset, quia ex accidenti iudex est ille natura, vti post Bart. Felin. Bosi. & alios obseruatione dignun iudicat, An. Gail. obser. 56. num. 8. in fine lib. 1.

15 Quinta † inspectio ad eos pertinet iudices; qui testibus, vel in ciuilibus, aut criminalibus indigent: ij enim si in alieno degant, litteris hisce ad eorum iudicem missis, vt ipsorum dicta & testimonium, recipiat, claudat & scriptis snbsignet, efficere possunt, & parendum, ne prædefactu veritatis, ius, cuiusque frustretur Bonifa. de vital. in Clem. pastoralis. de re iud. Rebuf. in ll. reg. tit. de littera. requi. num. 27. Felin. in cap. cum causam num. 34. de test. Socin. iun. consi. 61. lib. 2. alios plerosque recenset Menoc. in commen. de recup. pos. rem. 15. nume. 26. & 362. Bosi. titu. de oppo. co. tes. num. 26. Clar. post Panor. Anna. & alios in pract. §.
16 fin. quæst. 26. num. 3. Sane † vbi nullum requirens superiorem haberet, vti Hispaniarum, vel Galliæ, neque obtemperarent indictis represalijs possent. Iacob. de Belovis. in d. §. contrahentes, quæst. 3. sequitur Rebuf. in ll. reg. titu. de lut. requi. glo. 2. num. †5. vbi iudex superiorem haberet interpellandus foret, qui eum compelleret vti diximus infra cap. 25. vbi pœnas recensui non parentis.

SVM-

SVMMARIVM.

Solemnitas litterarum requisitoriarum qualis.
Sigillatas esse oportet litteras requisitorias.
Litteras requisitorias publicas esse oportet.
Litteræ requisitoriæ deprecatiuæ esse debent.
Litteras requisitorias causam continere oportet.
Iudex alterius territorij sine litteris, executionem decernere non potest.
Causa litterris requisitorijs exprimenda.
Executio quæ ab alieno iudice fieret sine litteris requisitorijs, nulla.
Iudex alterius territorij executionem in bonis sitis interritorio suo facere nequit, sine literis requisitorijs.
Iudices ecclesiastici, nisi litteris inuocato brachio seculari execution em faciunt.
Iudicibus sine litteris requisitorijs exequentibus impune resisti potest.

QVAE REFERRE SOLEMnia litteræ requisitoriæ debeant, vt eis ab alienis pareatur iudicibus.

CAP. XXIIII.

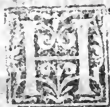

AEC † referre solemnia epistolas oportet depræcatorias alioquin non eis parendum, sigillo oportet requirentis iudicis sculpto signatas, l. si qua per calumniã. C. de epis. & cler. cap. tertio loco. de proba. iure regio nostro consti. 1. hoc tit.

2 titu. Rebuf. in ll. reg. tit. de lit. requisit. nu. 7. id † enim in alijs obseruatur litteris quorumcunque magistratuum, vti plenius Mascar. scriptum reliquit concl. 627. à nu. 1. lib. 2.

3 Litteras † rursus publicas esse oportet, non priuatas, id tunc contingit, cũ iudex alteri epistolam mitteret, vti priuate personæ, neque ad ipsarum normam, quæ à curia iudicis scribentis solent dimanare, Respondit Oldrad. consi.

4 124. Rebuf. supra. nume. 7. † Tertio deprecationem simul continere debent, qua requirens iudex alterum interpellat, vt quicquam faciat, l. 1. ff. de requis. reis. Rebuf. 5. Dida. in pract. qq. cap. 10. in principio. Extremo † causam

5 Perhibere iudicem intus oportet, vel contractus, aut delicti in illius admissi territorio, cap. Romana §. contrahentes. de for. comp. lib. 6. idem Rebuf. nu. 8. & 9. & nos ipsi latius infra.

9 Sane † iudex si sponte nullis sibi insinuatis litteris, vel in ius vocatione, executionem, aut remissionem, decerneret delinquentis, id non posset, & perperam ageret, l. vn. C. de offi. co. rer. priua. l. properandum. §. sin autem reus. C. de iud. l. 1. ff. de ser. fugi. l. 1. de requi. re. §. si quis vero, comprehensorum in auct. vt nulli iudicum. colla. 9. Neq. enim officium non petenti impartiri debuit, l. 4. §. hoc autem iudicium dedam. infe.

Sed † & cum causa exprimenda sit nisi litteris, & inter-

7 pellatione recte fieri potest, atque ita iudicatum Florentię Cyn. & Bald. dixere in d. l. cum quædam puella. de iurisdi. om. iud. Rebuf. 5. nu. 33. Ias. in d. §. 1. l. ait prætor. nu. 3. de re iud. Bart. & Ias. in princ. in l. air pretor. §. sententiam. eo titu.

8 Quinimo † nulla executio foret glo. in l. 2. verbo ex causa ff. si quis in ius voca. Cyn. & Bald. in d. l. cum quædã puella. de iu. om. iud. vbi Ias. nu. 18. Deci. Seysell. & Cagno. nu. 33. versi. 4. colligitur. ex tex. in d. §. contrahentes, glos. & tex. in

9 l. eum vnus. §. is qui de bo. auctori. iudi. posid. l. properandum. §. sin autem reus. vbi Ias. C. de iud. Proinde † nec

territorio capit, distringit, vel multat.
12 *Iurisdictiones ecclesiastica & secularis se mutuo iuuant.*
13 *Causæ cognitio necessaria in concessione litterarum requisitariarum.*

DE LITTERIS REQVISITORIIS vulgo dictis, deq. ipsarum origine & necessario vsu.

CAP. XXII.

1 Itteras hasce † requisitorias vel subsidiarias, nostri vulgo vocitant apud iurisconsultos epistolæ vocari solitæ sunt, obid Marcian. dum officium recti assessoris, quæque ad eum pertinent docet, hæc in l. 1. ff. de offi. assesso. omne officium assessorum, quo iuris studiosi partibus suis funguntur, in his fere causis consistit, in cognitionib. postulationibus, libellis, edictis, decretis, epistolis. Hæc illæ & recte quidē Acursi. dum tex. dixerit epistolas, addidit alteri (inquit) prouinciæ mittendis, vt sententias exequantur aut testes
2 recipiant, aut caute remittant. Eodem ipso † epistolarū nomine deprecatorię hę litterę nominantur, in l. diuus. ff. custo & exhibi. re. diuus Adrian. Iulio secundo ita rescripsit, & alias rescriptum est, non esse vtique epistolis eorum credendum, qui quasi damnatos ad præsidem remiserunt.

3 Harum † vero vsum per necessarium fore omnes viderint: vix enim, nisi hisce litteris ius, suum quisquam in aliena prouincia cōsequi posset rei, scelestes & facinorosi, vbique tuti forēt. Atque ideo ne, in confuso iura sint hominū

scœle-

4 scœlestes etiã & impij possint cohercere iure † veteres praxim tradiderunt, vt cum alieno iudicum opus sit auxilio his petitur litteris depræcenturq; iudices alios, vt exequantur, sesesque simul offerant id ipsum cum oportuerit extépl o facturos. Clem. pastoralis. §. nos quoque. de re iud. nos quoque regius ordinarius iudex, quod ad imperatoris iudicium citaremus, vel citari, aut remitti faceremus eundẽ, nequaquam fuimus requisiti &c. cap. Romana. §. contrahentes in verbis sed tunc loci Diocœsianeus ad denuntiationem ipsorum faciet huiusmodi missionem, &c. l. iudices. C. de fi. instrumento. cap. cum causam, ibi Felin. de test. nu. 27. Hæc igitur veterum & neotericorum praxis. Gemi. Fran. Zabarel. Mona. & alij numero plures in d. §. contrahentes. Oldrad. consil. 83. Socin. consil. 167. lib. 2. Bart. Bal. Ange. Castr. Alex. Ias. & alij in l. à diuo Pio. §. sententiam. de re iudica. Rebuf. in ll. regias titu. de litte. requis. in princ. Angel. pulchre ex eo tex. in l. properandum. §. fin. autem. C. de iudi. clar. in pract. crim. §. fin. quæst. 31. nu. 19. vbi has litteras subsidiarias vulgo appellari scribit. Couar. in pract. qq. cap. 10. & 11. Lanfran. in cap. quoniam contra. verbo testium productiones, deproba. Felin. in cap. 2. de testib. cogen. Beniten. decis. 74. num. 4. Gramm. consi. 41. nu. 16. Menoch. in commen. de recuper. possessi. rem. 15. quæst. 26. num. 346. & 362. And. Gail. obser. 56. à nu. 1. lib. 1. vt modo alios reticam plures.

5 Sane cum † extra territorium ius inibi dicenti non impune pareatur, l. fin. ff. de iuri. om. iud. & sua quæq; regna, 6 imperia, dominationes, limitibus † distinguantur & finibus, quæ fere iure gentium secundario instituta fuere, l. ex 7 hoc, iure de ius. & iu. Pontificis, summi Cæsaris † regum iurisdictiones separatæ, cap. solite de maio. & obed. Parochiæ † cap. pastoralis. de his quę fiunt à prælato turbarentur iurisdictiones, totaque simul ecclesia, nisi quisquã suo 8 iure & † iurisd. ctione contentus in alienam prorumperet

 & ea.

& ca. peruenit. 11. q. 1. officia deperirent permixta l. repe-
10 tita. C. de episc. & cler. l. consulta diualia. C. de testan.
11 Atque ideo † alienæ vsurpator iurisdictionis iuste multabitur l. fin. C. vnde vi, & iniuriam infert † magistratus alteri, cũ in illius territorio, vel distringit, vel quod iurisdictionem efferat exercet aliquid capi. ex parte. 1. de verbor. signif. Iuste igitur obtentum, vt quę vnus in alterius nequit territorio auxilio implorato consequatur.

12 Et sicut † duę iurisdictiones seculares & ecclesiastica altera, alteram se brachio iuuant: sic vnus alterius iudicis iussa diligenter exequitur, l. episcopale. C. de epis. aud. in princ.
13 Co. 2. constit. cap. dilecto. de sent. excõ. Enimuero † vti in criminalibus: sic in ciuilibus causis & controuersiis in remissionibus decernendis, qualisqualis causæ cognitio necessaria est: vt ex Anchar. & Ange. scripsit Felin. in cap. fin. num. 22. de for. comp. Rebuf. in ll. reg. tom. 2. tit. de litteris requisito num. 9. dixi inf. cap. 40.

SVMMARIVM.

1 *Citatio in alieno territorio fieri non potest.*
2 *Domus refugium tutissimum.*
3 *Cæsarea decisione digna quæstio.*
4 *Vocare in ius in alieno territorio omnino prohibitum.*
4 *Citatio verbalis in alieno fieri territorio an possit.*
6 *Bart. opinio.*
7 *Citatio in alieno territorio litteris fieri potest.*
8 *Actus notificationis, nulla iudicij pars.*
9 *Stylus quis solitus obseruari.*
10 *Vocatio per edicta in alieno territorio.*
11 *Citatio realis, in alieno prohibita territorio.*
12 *Iniuria reficienda iudici, in cuius territorio realis facta citatio est.*
13 *Iudex alieni territorij iuste interpellatus parere literis requisitorijs tenetur.*

Iudex

14 *Iudex domicilij quandocunque sibi subditum extra suum territorium vocare potest.*

15 *Testes in alieno territorio degentes literis requisitorijs exquiruntur.*

CITATIO IN ALIENO territorio vt fieri in ciuilibus, vel criminalibus possit, an alterius iudicis auxilio opus sit.

SVMMARIVM.

1 Vocare † quemquam in ius extra territorium suum, iudices non posse omnium placito comparatum. Vnde, nec citationem Henrici Cæsaris, qua Robertum Siciliæ regem extra imperij fines vocauerat nullam. Quintus Clemens dixit in Clem. pastoralis. §. desiperet de sent. & re iudi. Desiperet igitur (inquit tex.) qui citationem huiusmodi saperet ra- ctasse citatum: vt illud tanquam notissimum nullatenus ommittamus, quod regem extra districtum imperij, in regno scilicet Siciliæ notoriæ ac continuæ tẽpore supradicto morantem, citare non potuit imperator, nec citatio, si quam forsan de ipso intra fines imperij fecit, citatum extra imperium cõstitutum arctauit, l. fina. de iurisd. om. iud. cap. 2. de constitutio. in 6. nullus enim in domo † vocatur 2 ab alieno iudice suo, cuiq; tutissimo refugio l. nemo de do mo. ff. de in ius voc nec ab vrbe, vel prouincia, in qua degit ob id edictum propositum apud iurisconsultos fuit, de eo quod certo loco Salicet. in auct. si verum. C. de adult. Felin. in cap. fina. num. 22. in princ. de fo. compe.

Ita

3 Ita grauem prisci † dixere tractationem hanc, vt Angel. in d.l. fin. affirmauerit Cæsarea indigere decisione: nam & multi affirmarunt citationem verbalem saltim extra territorium fieri posse, Alberic. in l. 1. de requir. reis. alia alij ego vt clare nodosum & versatilem extricem articulum inspectiones quasdam contexam, quibus perplexa hæc tractatio lucido distinguetur.

4 Prima, † toto prohibitum iure, quemquam in alieno vocari territorio posse. d. Clem. pastoralis. §. desciperet. d. l. fin. de iur. om. iud. Bellaperti. Fab. Felin. & alij quidam, quos recensuit & secutus est Didacus, Couarru. in prac. qq. c. 10. nu. 7. versi. ceterum vbi causa. Rebuf. in ll. reg. tit. de lit. requisit. nu. 4. Bart. Ang. Ias. Marsi. in d. l. fin. Bossi. in pract. tit. de citatione num. 13. Maran. de ordine iudic. 6. p. tit. de citat. num. 40. Gail. obseruant. 56. à nu. 1. lib. 1. Clar. in pract. crimin. §. fin. q. 31. nu. 19.

5 Contrariam † sententiam, vt verbalis fieri in alieno citatio territorio possit apparitore, vel nuncio, alij plures tenuerunt, & propria auctoritate nulla iudicis territorij expectata licencia, vel implorato auxilio, Bart. & ibid. Bal num. 2. in l. omnes. §. si apparitor. C. de epis. & cle. glos. in d Clem. pastoralis, Marianus Sozin. in cap. sane si epis. nu. 12 de foro competenti post Antoni. de Butrio. ibidem, eos sequitur And. Gail. d. obserua. num. 3. & 4. Didacus Perez in l. 1. tit. 2. lib. 3. ordina. Gratia. reg. 256. nom. 11. Hanc non obscure opinionem tutatur tex. in d. §. si apparitor. l. item veniunt §. si petitum. de petitio. hered. nudum enim ministerium executor exercet, non alienam inuadit iurisdictionem, nequo eo fine vocatur in ius reus, vt in eu velut subditum ius dici possit: sed vt agnoscat litis aduersus eum instatæ denuntiatoinem fieri, ne ignorantię prætextu sese defendere posit, Gail. d. obserua. num. 2. & 3.

6 Bart. autem in nodoso articulo tertiam delegit sententiã & distinguit in l. 1. §. 1. ff. de requi. reis. & in extraua. ad reprimen-

primendum in verbo per edicta. aut vni parent princip iudices duo,& fieri citationem iuste credit sin minus in ius prohibitam vocationem,Ioan.And.& Gemin.in cap.meminimus de appella.Oldrad. consi.88. Ant.de Bu. in cap. fin.de fo. comp. dixit communem Ias. in d.l. fin. num.24. de iu.om.iud.secutus est Maran.d.§.citatio num.40.repetit communem Aretin.consi.135.ad fin.Marsil. in eadem l.fina .nu.34.Marcus. decisio.401.ad finem.Clar.in pract. crim.§.finalquæst.31.num.19.qui & receptam, quanquã Couar. contrarium affirmar in d.cap.10. num. 7.& iuris canonici interpretes aduersum legũ & iuris Cæsarei professores crebram aduersus Bartoli traditionem opinantur, quemadmodum idem Clarus testatur, Gracian. reg.422. nume.7.

7 Secunda † nunc in spectio in ius vocatio extra territorium epistolis id est requisitorijs litteris fieri potest,quibus iudex alterum deprecatur,vt reum suo nomine in ius vocet,& illi litem aduersum eum cœptam indicet, proinde responsurum, actoris libello admoneat, l.1.ff. de requir. rer. hanc crebrius apud omnes fere gentes receptissimam confitentur interpretes, & proin, non proprie in ius dici citationem:quia extra territorium nulla, sed insinuationẽ magis quandam. qua vocatus litem sciat adunrsum eum
8 motam: † actus enim vt probe interpretes aiunt, hic non vlla iudicij pars est. Atque ideo sine mandato explicatur, l. item veniunt. §. petitum. de peti. hered. Felin. in d.cap. fin.num.8.Gail.d.obser.56.num.5.lib.1.

9 Hunc in ius † vocandi quemquam in alieno ritum obseruari testatur Alberic.in l.1.num.2.de requ.reis. Iaco.de Bello & alij,quos Clar.in pract.crim §.fin.q.31.num.19. Bart.Angel.Alex.Ias. & Marsil.in d.l fin.de iuris.om.iud. Oldrad.d.consi.83.Soci.consi.167.lib.2. Rebuf. in ll. reg. rub.de litt.requir.nam.1.& 2.Maran.d.§.citatio num.40. Dida.Couar.in prac.99.cap.10.nu.3.& 7.Lanf. in cap.qq.

quo-

quoniam contra verbo testium productiones deprobati. AEgid. Bossi.in pract.crim.tit. de opposi.con.test. nu.26. Soci.in consi.60.num.11.lib 2.Beniten.deci.77.Meno.de recup.possessi. rem.15.nn.25.& 339.Dida. Castel.in l.63. Tau.Auend.de exec.man.reg.c.19.Gracian.reg.422.nu.7. & 8. Orosi.in l. cum quædam nume.17. ff. de Iurisd.om. iudic.

10 Tertia † Inspectio cũ reus in alieno in ius vocatus ædictis conuenitur, quam tutiorem omnium praxim existimauit Gail.d. obser.56. nume.7. sed hæc subsidiaria est & nisi ad extremum datur cap. causamque de do.& contu.l. dies.§.prætor ait.ff.dam infec. declarauit pulchre idẽ Gail. obser.57. num.1. lib.1. quę cum extra institutum sint nostræ tractationis omiserim.

11 Quarta † in spectio quid in reali citatione, quando persona distringenda, cum enim verbalis in alieno, vt antea dixi territorio fieri nequeat; de reali quis poterit ambigere? l. qui si fugitiuus. §. idem Celsus. vbi glo. ff. de ædili.
12 ædict. cap. ex parte.de verbor. sig. † sane in alieno quenquam capiens iniuriam, loci magistratui infert.cap.ex parte.1.de verb.sig.& iniuria imprimis resarcienda, & persona restituenda, l.si quis.§. penul.C.de præscr.30.l.si quis ad se fundum.C.ad l. Iul. de vi. pub. Litteris igitur requisitorijs opus, vt in alterius territorio quisquam capi posit.l.1. §. hæ autem litteræ ad magistratus dentur. ff. de seruis fugit.l.fin.ver.tribuni.C.de his qui latrones.l.omnes.vbi glo. de agrico.& censi.lib.11.C.d.§.idem Celsus.d.cap.ex parte, Bart. Ange. Alex. Iaf. Marsil.& omnes in d. l.fina. de iur. om. iud. Clar. in d.§.fina.q.31.nu.19.& 20.Dida.in pract. qq.cap.11.a num.1.Rebu.d.rub.de litte.requisi.num.4.

13 Quarta † inspectio, in ciuilibus & criminalibus iuste interpellatus alieni territorij iudex, nec obediens, sic multabitur, vt illius superior adeundus, qui eum parere iubeat & litteras exequi, quas destinauit, l.ait prætor. §. sententiam

de

de re iud. vbi glo. Bart. Castr. Angelus. Alex. Ias, & alij. glo. in Clem. pastoralis, verbo more. de senten. & re iud. Felin. Imo. Salic. Soci. & Boeri. quos digessit. Dida. Couarr. in d. cap. 10. num. 7. ad medium, Alex. & Seysell. in l. cum quędam puella, vbi Cagno. num. 33. de iur. om. iud. post. glo. inibi, quam singularem dixere, Bossi. in pract. crim. rub. de foro comp. num. 48. dixit communem Farin. in qq. crim. tin. de Inquisi. q. 7. num. 23. Moron. consi. 15. num. 16.

14 Neque † reticendum, eum qui iurisdictioni præest in loco domicilij in ius vocare posse reum, licet extra territorium, hic enim semper iudex, ille perpetuo subditus. Atq; ideo in eo vocari loco potest, etsi iudex loci vbi contractus fuit celebratus non posset, quia ex accidenti iudex est ille natura, vti post Bart. Felin. Bossi. & alios obseruatione dignun iudicat, An. Gail. obser. 56. num. 8. in fine lib. 1.

15 Quinta † inspectio ad eos pertinet iudices; qui testibus, vel in ciuilibus, aut criminalibus indigent: ij enim si in alieno degant, litteris hisce ad eorum iudicem missis, vt ipsorum dicta & testimonium, recipiat, claudat & scriptis subsignet, efficere possunt, & parendum, ne prædefactu veritatis, ius, cuiusque frustretur Bonifa. de vital. in Clem. pastoralis. de re iud. Rebuf. in ll. reg. tit. de littera. requi. num. 27. Felin. in cap. cum causam num. 34. de test. Socin. iun. consi. 61. lib. 2. alios plerosque recenset Menoc. in commen. de recup. pos. rem. 15. nume. 26. & 362. Bossi. titu. de oppo. co. tes. num. 26. Clar. post Panor. Anna. & alios in pract. §.
16 fin. quæst. 26. num. 3. Sane † vbi nullum requirens superiorem haberet, vti Hispaniarum, vel Galliæ, neque obtemperarent indictis represalijs possent. Iacob. de Belovis. in d. §. contrahentes, quæst. 3. sequitur Rebuf. in ll. reg. titu. de lut. requi. glo. 2. num. †5. vbi iudex superiorem haberet interpellandus foret, qui eum compelleret vti diximus infra cap. 25. vbi pœnas recensui non parentis.

SVM-

2 titu. Rebuf. in ll. reg. tit. de lit. requisit. nu. 7. id † enim in alijs obseruatur litteris quorumcunque magistratuum, vti plenius Mascar. scriptum reliquit concl. 627. à nu. 1. lib. 2.

3 Litteras † rursus publicas esse oportet, non priuatas, id tunc contingit, cũ iudex alteri epistolam mitteret, vti priuatę personæ, neque ad ipsarum normam, quæ à curia iudicis scribentis solent dimanare, Respondit Oldrad. consi.
4 124. Rebuf. supra. nume. 7. † Tertio deprecationem simul continere debent, qua requirens iudex alterum interpellat, vt quicquam faciat, l. 1. ff. de requis. reis. Rebuf. 5. Dida. in pract. qq. cap. 10. in principio. Extremo † causam
5 Perhibere iudicem intus oportet, vel contractus, aut delicti in illius admissi territorio, cap. Romana §. contrahentes. de for. comp. lib. 6. idem Rebuf. nu. 8. & 9. & nos ipsi latius infra.

9 Sane † iudex si sponte nullis sibi insinuatis litteris, vel in ius vocatione, executionem, aut remissionem, decerneret delinquentis, id non posset, & perperam ageret, l. vn. C. de offi. co. rer. priua. l. properandum. §. sin autem reus. C. de iud. l. 1. ff. de ser. fugi. l. 1. de requi. re. §. si quis vero, comprehensorum in auct. vt nulli iudicum. colla. 9. Neq. enim officium non petenti impartiri debuit, l. 4. §. hoc autem iudicium dedam. infe.

Sed † & cum causa exprimenda sit nisi litteris, & inter-
7 pellatione recte fieri potest, atque ita iudicatum Florentię Cyn. & Bald. dixere in d. l. cum quædam puella. de iurisdi. om. iud. Rebuf. 5. nu. 33. Ias. in d. §. 1. l. ait prætor. nu. 3. de re iud. Bart. & Ias. in princ. in l. air pretor. §. sententiam. eo titu.
8 Quinimo † nulla executio foret glo. in l. 2. verbo ex causa ff. si quis in ius voca. Cyn. & Bald. in d. l. cum quædã puella. de iu. om. iud. vbi Ias. nu. 18. Deci. Seysell. & Cagno. nu. 33. versi. 4. colligitur. ex tex. in d. §. contrahentes, glos. & tex. in
9 l. cum vnus. §. is qui de bo. auctori. iudi. posid. l. properandum. §. sin autem reus. vbi Ias. C. de iud. Proinde † nec

iudicem alienum etsi condemnatus alibi reum in bonis, quæ in suo sunt territorio executionem decernet, nisi litteris requisitoriis interpellatus. Panor. in cap. postulasti. ex. eo. tex. num. 3. de foro compet. Et dixit receptam Graciā. reg. 422. nu. 2. † nam & ecclesiastici iudices, quorum vis maior & auctoritas est, nisi hisce litteris: inuocato scilicet brachio seculari, sententias executionis suas mandare nequeunt, vti sic superioribus huius tractationis libris scripsimus.
14 Quinimo † resisti impune posse tunc liceret, cum alterius iudex territorij exequi vellet, Bart. in l. palatinos. C. de loca fun. patrim. lib. 11. Cass. ad consue. Burgun. rub. 1. glos. 7. nu. 26. Gracian. d. reg. num. 4.

SVMMARIVM.

1 *L. à diuo Pio. §. sententiam. de re iud. expenditur.*
2 *Bart. opinio.*
3 *Angel. opinio.*
4 *Cuma. opinio.*
5 *Verba extrema ad proxima referenda.*
6 *Littera pandectarum Florentia.*
7 *Obedire iudices requisiti, an perpetuo debeant.*
8 *Iudices requisiti non inferiores, sed pares.*
9 *Iud. litteris requisitorijs obedire recusans, quomodo multetur*
10 *Iudex obedire sine causa recusans litteris requisitorijs, iurisdictione sua priuatur.*
11 *Iudex qui sententiam tulit litteras mittere requisitorias recusans, qua pœna puniatur.*
12 *Reus in alterius degens territorio quādo edictis citari possit.*
13 *Iniustam sententiam requisitus exequi non tenetur.*
14 *Auxilia mutua iudicum ad hoc inuenta, vt iustæ executioni mandentur.*
15 *Secularis iudex ecclesiastico iniuste procedenti brachium recte denegat.*

Iudex

IVDEX CVIVS AVXILium in alieno imploratur, an obedire perpetuo litteris teneatur.

CAP. XXV.

1 CVM tex † in l. à diuo Pio. §. sententiam, dixisset Romæ dictam sententiam etiam in prouinciis posse præsides, si hoc visum fuerit ad finem persequi, ingens illis (si hoc visum fuerit) verbis, scaturit interpretationum Farrago. Nam † Bart.
2 illic in principio. 1. quæst. arbitratur ea verba ad iudicem qui suam dixit sententiam referenda, quasi velint iudicem, qui suam exequi, & in suo sententiam territorio posśit, non alium interpellare iudicem oportere, qui id faciat, Bartoli interpretationem, Castr. & Immo. secuti
3 sunt: sed Angel. † displicet, inuitus enim cogitur facere, vt mox dixero. Verum Bartoli oppinionem.

Imo.& Iaſ.ſuſtinet,quod plerumque in eiuſdem fieri territorio executio poſsit, atque ideo, cum in ſubſidium alter interpellari debeat,non tunc videri æquiſsimum. Alij aliter, idemque Angel. verba illa non ad eum, qui ius dixit iudicem:ſed ad requiſitum referenda.non enim ille obtẽperat,ſi iniuſta ſententia ſit.vel nulla,l.ſi prætor.§.Marcel. ff.de iudi.probant.Imo.& Tartag.Angeli.interpretationẽ.

4 Sed & tertia † circumfertur,cum opinetur Cuma.neq; ad hunc,vel alium referenda verba iudicem:ſed ad eum, qui obtinuit, qui & probari ſenſus poteſt, etſi inconcine, quod cum antea de præſidib.prouinciarum verba feciſſet

5 tex.& ilico ſubiungat,ſi verum fuerit,illis nõ de alijs intelligendum:verba enim † extrema ad proxima referri debẽt l.1.C.de li.præ.l.fin.ff.de re.dub.

9 In pandectis † tamen Florentinis non ea verba.Si iuſsi fuerint,quaſi velit tex.non iudicis alicuius niſi iuſsi exequi ſententias aliorum debere, quæ verba Iaſ. multos habere affirmat codices,vti & Dida.Coua.in pract.qq.c.10.nu.7. ad medium.

7 Igitur opportunam † nacti occaſionem illud inueſtigabimus,an ſemper obedire requiſitus teneatur iudex,& teneri ex eo.tex.nõ abſcure videris. Etenim hic ſuperior eſt requirens legis miniſterio arg.§.ſi quis vero comprehenſo

8 rum,in auct.vt nulli iudi.Caſt.& Iaſ.in d.§.1.nu.1.ſed † nõ hęc vera traditio:nõ enim ſuperior.ſed ęqualis & par.Atq; ideo deprecando nõ iubendo litteræ requiſitorię inſtruũtur,vt ſup.cap.23.& 24.Ceterum obtemperare teneri,etſi

9 non iuſſu abnegari nequit. Si nollit † adiri ſuperior poterit,qui id iubeat,vti Bart.d.§.ſententiam,poſt gloſ.ſcribit Angel. Caſtr. Alexad. & Iaſ. & alij, quos recenſui cap.23.

10 ad finem verſi. quarta inſpectio. Sed † & iuriſdictione ſua multabitur à ſuperiore: quod mandata iuriſdictione abutatur cap. vt priuilegia. de priuilegijs. Iuſtum enim,æquumque viſum eſt noſtris, vt in eo puniatur, in

quo

quo delinquit cap. postulastis, vbi Rebuf. in vltimo notabili, de cler. excom. Auct. omnes peregrini. C. communia de succesionibus, Rebuf. in ll. reg. titu. de lit. requisit. glos. 3. num. 4. & 5.

11 Neque † aliud in eomet iudice, qui sententiam tulit is enim si nolit, aut recusat alterum requiere ad superiorem ad eundum qui id iubeat, sed & damna, & expensas restituet actori: quod alium requirere recusauerit, vti Bar. in eod. §. sententiam docuit. cuius receptam fo re traditionem Alex. ibi num. 14. Ias. num. 19. testantur: singulare au-
12 tem prodidit Ias. in d. §. sententiam num. 19. † requisitum, nec parere volentem iudicem, vbi quemquam in ius vocare recusat, sic in eius odium agere requirentem posse, vt reum tunc ædictis citare posit ac si in territorio foret, Barto. auctoritate ductus in extra. ad reprimendum verbo per ædicta Aretin. consi. 58. quem celebrem casum silentio præterijt Andr. Gail. obserua. 57. lib. 1. vbi cum alios recensuisset casus, in quibus per ędictum citatio iuste decernitur, hunc prætermisit celebrem & insignem, dignumque, vt Iasson opinatur, ne ab hominum memoria excidat.

13 Reuertamur † vnde digresi fuimus, non parere semper, exequi alterius sententiam interpellatus tenetur iudex: iniustam enim non tuebitur, d. §. sentenriam l. à diuo Pio. de re iud. in verbis visum fuerit, l. prætor. §. Marcellus. ff. de re iudi. Bart. in d. §. Innōcen. Castren. Alexa. & alij quos secutus fuit Ias. in eodem. §. sententiam, in principio hoc
14 † potisimum nomine auxilia iudicum mutua iura prodidere, vt iure debita, & iuste iudicata executioni manden tur, iniustorum sane auxilium denegandum d. cap. 1. cap. offi. ordina. Quinimo † nec secularis ecclesiast. co auxiliū
15 petenti iniuste concedit quemadmodum auctoritate Innocen. Panor. Purpura. Alcia. Io. And. Mona. Fed. de Sen. Calca. Afflic. Azpil. Portoles. Atzebe. Salzed. Segu. & alio-

 rum

rum terminaui ſup.cap. n.11.inſpe.4. verſi. tertio nō vindicare regulam.

16 Idipſum † cum nulla diceretur ſententia requirentis, quæ enim nomen non meretur ſententiæ exequenda non
17 eſt, Alcia.in cap. r.de offi.ordin.num.180. Neque † enim executor etſi inferior, nullam exequi ſententiam cogitur, glo.in cap. paſtoralis. §. quia vero.de offi.delega. idipſum relatis Panor. Azpil. Bellu. Boſsi. Rolan. Salzed. Auil. Atzebed. Portol. And. Gail & innumeris ſcripſi ſuperius d.cap. 11.inſpecti.4.verſi.temperant ſecundo interpretes.

18 Ab his † praxim ſenatus noſter eripuit, cum regni alterius & prouinciæ, vt res exequantur iudicate, litteræ defferuntur. Ceſuit enim ſenatns non ilico parendum: ſed parte citata, eidemque breuiori dilatione, cur exequendæ litte-
19 ræ non ſint, conceſſa ſecus aliter: † interloquitur ſenatus exequendas, nec ne, quemadmodum poſt Bart. Bellu. & Boſsi. Canceri. obſeruatum vidiſſe teſtantur lib. reſolu.2. c.15.nu.13. Oliban. regius ſenator in commen, vſati. alium namque.c.15.nu.56. ego ipſe d.c.11. verſ. temperant ſecundo. ad mediū. Et nunc expreſsim Cagnol. addiderim. qui in l.cum quædam puella. nu.33. verſi. quinto colligi-
20 tur, erudite hunc agitans † articulū opinatur interpellatū iudicem etſi non omnino iudiciorū obſeruatis ſolemnijs cognoſcere poſſe: haud tamen eidem nenegari qualemqualem cognitionē (velo inquit leuato ex bono & æquo) vt iure & informata conſcientia adactus, litteras & ſententiam alibi dictam exequatur, aut non d.l.ſi prætor.§.Marcellus.d.§.1.l.à diuo Pio. idque obſeruatum † a ſenatu Pedemon. olim idem Cagnol. affirmat ibidem aduerſus tres Romæ dictas ſententias, quarū ab illo fuit abnegata executio ſenatu.

21 Tertio nec tunc auxilium † litteris dabitur requiſitorijs, cum is, aduerſum quē executio poſtulatur apellauerit: ſuſpenſa enim appellatione executio eſt, & iudicis ſimul, à

quo

quo fuit prouocatũ: neque appellatione pendente innouare: licet c. nõ solũ de apella. in 6. l. 1. ff. ad Turpil. & priuata interim iudex nõ publica persona est, cui & impune si exequi vellet resisti potest, l. fin de iur. om. iud. l. fin C. si a non cõpe. iudi. l. prohibitũ de iu. fis. lib. 10. C. cẽsuere in hac specie Alberi. & Cast. in l. Episcopale. C. de epis. & cleri. Oldr. consi. 89. Deci. in c. significaũi. n. 4. de offi. dele. Affl. in cõst. Sicil. in præfa. n. 44. Rol. cõs. 37. n. 9. Auf. de potest. secu. reg. 4. n. 32. Azpil. in c. cum contingat. rem. 1. n. 7. de res Meno. in cõmen. de retin. possssi. rem. 3. n. 360. Gail. obserua. 115. n. 4. lib. 1. Auil. in c. præto. c. 20. verbo vsurpan. n. 25. Salze. ad prac. Diaz de Lu. c. 160. nu. 18. Portl. in scho. ad Molin. §. iudex. nu. 98. Bellu. in specu. prin. §. tract. nu. 3. & 4. conferuntur quę fusius. 5. c. versi. 4. Nec regula vindicat.

23 Notatu † tamen dignum putauerim non huic fore locum traditioni cum à regia senatus sentẽtia supplicatio interiicitur, quæ cum iure cõmuni tum regio huius prouinciæ cautione prętita executioni mandatur, & in aliis idipsum regiis Hispanorum regnorum consiliis, vbi igitur ab his ad alios requisitoriæ mitterentur parendum foret, etsi supplicatũ fuisset: quanqaã nullus me ante animaduertat.

24 Denique † nec requisitoriis obtemperandum quoties tulit iudex sententiam, incompetens foret, & minus legitimus. Quod pulchre Fed. de Sen. respõdit consi. 351. col. 2. cons. 351. col. 2. Calcan. cons. 119. Roland. d. cons. 37. nu. 3. & 4. Meno. d. rem. 3. nu. 360. Portol. ad Molin. sup. nn. 94.

SVMMARIMM.

5 *Iudices alterius territorij, quando sine litteris requisitorijs sententiom alibi dictum exequi pos sint.*

6 *Sententia in vno loco dicta, in loco domicilij, vel originis exequ. potest litteris requisitorijs medirntibus.*

7 *Senteutiæ executio quando petatur à iudicis successore.*

8 *Sententiæ executio ab vno ex dnobus iudicibus late, nõ mis- titur executioni ab altero.*

5 *Barto.distinctio.*
6 *Bart.declaratio.*
7 *Actio in factum ex sententia orta vbique intentari potest.*
8 *Differentia qualis inter iudicati actione & officium iudicis.*
9 *Bart.traditio communis.*
10 *Sententia in vno dicta loco alibi litteris requisitorijs exequi*
11 *potest dum lata fuerit iuxta iuris communis dispositionem.*
12 *Leges loci vbi executio fieri debet attendende.*
13 *Dida.lapsus.*
Officium iudicis quando sufficiat, cum executio postulatur in
14 *alieno territorio.*
15 *Baldi traditio ab Alexan.improbata.*
Sententia ab eo lata, qui territorio caret executioni mittitur
16 *ab alieno iudice sine litteris requisitorijs.*
17 *Opinio communis improbata.*
18 *Auctoris improbatio sententiæ receptioris.*
Episcopi, qui territorio carent, sententias exequuntur litteris
requisitorijs.
19 *Iudicati actione coram alieno iudice agendum.*
20 *Iudex, qui territorio caret, quomodo exequi sentētiā poterit.*
21 *Arbitri sentētia alibi exequenda & sine litteris requisitorijs.*
22 *Bart.ab Ange.damnatus.*
23 *Arbitri sententia officio iudicis exequi potest.*
24 *Verba legis, quæ ad iudicem diriguntur efficiunt vt inde*
oriatur iudicis officium.
25 *Executio instrumentorum guarentigiatorum, vbiq; fit.*
26 *Executio instrumenti guarentigiati, quomodo fiat.*
27 *Potestas conficiendi instrumenta guarentigij non omnibus*
data notarijs.
28 *Executio guarentigij sine litteris fit requisitorijs.*
29 *Bart.traditionis declaratio ab auctore.*
30 *Iudices duo vbi in loco sunt pares, vnus alterius in crimina-*
libus sententiam exequitur.
31 *Reipublicæ interest, vt illius hostes coherceantur.*

Bart.

32 *Bart. traditionis confutatio.*
33 *Executio sententiæ, quæ iussu principis instatur, absq; litteris fit requisitoriis.*

IVDEX CVIVS AVXIlium a parte postulatur, an illud impartiri sine litteris requisitoriis posſit.

CAP. XXVI.

VM dixerim cap. 23. nemini alibi dictam sententiam in suo sine requisitoriis litteris exequi territorio posse, nunc ex ordine quæro, quando quibusue casibus liceat iudicibus alibi dictam sententiam propria exequi instante parte, & absquè epistolis deprecatoriis authoritate, vtilis certe & frequens disputatio.

1 Facti † igitur speciem effingam, quam Bar. Bal. ceterique in d. §. sententiam l. a diuo Pio. de re iud. accidisse memorant. Dicta fuerat sententia Bononiæ & condemnatus reus, hic sedem & domicilium comparauerat Florentiæ, quæsitum, an illic sententiam Bononię dictam executioni posſim mandare. Bart. (cuius prope diuina eruditio est) distinguit: ab illius celebri distinctione casus sequẽtes frequentes & quotidianos animaduertendos esse putauerim.

2 Primus rei Iudicatæ in vno loco, in altero originis vel domicilij iuste executio postulatur dum litteris ipsa requisitoriis prioris iudicis petatur d §. sententiam, vbi glo. Bart. Angel. Alex. Iaf. & alij, quos recensui supra cap. 23. ex l. properandum. §. sin autem reus verſ. ad relationem

C. de iudici cap. Romana. §. contrahentes de foro competentiin 6.

3 Secundus à † Bart. distinctione casus, vbi executio ab alio petitur iudice eiusdem tribulnalis, qui priori successit, & qui ante sententiam dixerat, cuius executio postulatur, demortuo, aut impedito: non tunc litteris opus requisitoriis notissimum est: hic enim cum priore idem iudex est, & vnum tribunal, l. proponebatur. de iudici.

Tertius † casus cum eiusdem tribunalis duo sunt iudices,
4 & ab vno dictæ sententiæ apud alterum executio petitur: littteris enim requisitoriis non impetratur, l. 1. ff. de offic. consulis.

Quartus † cum ab alio alterius tribunalis executio peti-
5 tur, subdistinguit idem Bart. aut is iudex est, qui iure communi, vel municipali iudicatas res ex equi potest, & nõ tũc litteris opus requisitoriis, cum sua ipsius possit auctoritate perficere, l. à diuo Pio. in princ. de re iud. aut alius est, qui nequeat, tunc litteræ per necessariæ sunt iudicantis d. § cõ trahentes d. l. properandum. §. fin. autem reus & d. §. sententiam, in verbis si visum fuerit l. ait prætor. de re iud.

Porro idẽ † Bart. extremũ hunc casum sic declarat aut
6 executio petitur officio iudicis nobili apud alterũ iudicẽ, & tunc litteris opus est, aut actione in factum, vel iudicati, & fieri executio sine litteris potest. quia † actio in factũ, vel
7 iudicati, ab eadẽ defluunt sententia, vbiq; exerceri, & institui possunt l. fin. C. de præscrip. longi tem. solumq; agens latam fuisse probare sentemtiã tenetur, l. si prætor. in prin. de iudi. l. non erit. §. dato. ff. de iureiur. Tollit & † refracta-
8 rium Bart. ne quisquã offendat: nemo dixerit nullã inter iudices officium & actionẽ iudicati, differentiam: quia sit iudicis officiũ nobile, mercenatium enim lata expirat senttentia, l. terminato. C. de fruc. & lit. ex. C. l. iudex postea. ff. de re iudic. idẽ igitur in actione, quod in officio iudicis: hoc enim actionis loco subrogatur. Nam etsi officium iudicis nobi

nobile sit vti accessorium: tamen prioris est condemnationis: ideo ab alio potest iudice exequi, l. nulli. C. de re iudi. sed & affirmari potest ex æquitate iudicis dari officium, vt litium sit finis d. l. terminato. l. 4. §. ait prætor. ff. de re iud. quę sane æquitas, vbi alius est iudex non vindicat, cui iura non liquæant partium.

9 Ab hac † Bart. traditione, in quā crebrius interpraetes incidunt regula excipitur celebris rei iudicatæ in vno loco alibi nullis requisitoriis litteris perductis executionē actione posse iudicati impetrari, quod actio hæc vtiq; institui posit, Bart. traditio fuit ante Specula. & Cyn. vt idem ipse scripsit in d. §. sententia, secuti sunt post glo. in d. l. cū quedā puella. de iurisd. om. iudi. Cyn. & Bald. ibi. glo. & Panor. & alij in cap. postulasti de fo. comp. idē Bal. post. Iaco. Butri. in l. 2. C. de exec. rei. iud. dixit post Imol. cōmunem Alex. in d. § sententia. nu. 6. Ias. nu. 4. & post Deci. Aquen. & eundem Ias. Cagnol. in d. l. cum quædam puella nu. 33. ad medium. de iur. omni. iud.

10 Exipiunt plerique † casum à regula, cum lata fuit sententia ex iuris cōmunis legib. statutis, secus, vel municipalibus decretis, quę nō alienos obligant iudices etsi litteris requisitoris interpellarētur: iu his enim, † quę executionē spe-
11 ctant nō leges loci, vbi res fuit iudicata: sed exequentis seruandæ l. misi opinatores de exacto. tribu. lib 10. C. Bal. in l. 1. in princ. C. de confes. & in l. 1. 4. quæst. C. ne fili. pro. pat. Alex. in d. §. sententiam. num. 6. ad medium versi. 2. limita, vbi Ias. nu. 6. in princ. Lanul. Conrad. Corne. Soci. Maran. Ias. Roc. de Cur. quos refert & probat Caual. decisi. 10. num. 31. 1. par. Tyber. Decian. resp. 11. nu. 18. lib. 1. Marsil. singula. 138. Rebuf. in ll. reg. 2. tom. titu. de litteris requir. num. 26. etsi ibi non obseruari in Gallia dixerit. Rod. sua in l. post rem. iudicatā. §. circa iudicē nu. 22. de re iud. Roland. consi. 43. Bona cur. in pract. ciuil. rub. de imped. execu. num. 8. vbi addi. ad eam: & male contrarium

2 titu. Rebuf. in ll. reg. tit. de lit. requisit. nu. 7. id † enim in alijs obseruatur litteris quorumcunque magistratuum, vti plenius Mascar. scriptum reliquit concl. 627. à nu. 1. lib. 2.

3 Litteras † rursus publicas esse oportet, non priuatas, id tunc contingit, cũ iudex alteri epistolam mitteret, vti priuate personæ, neque ad ipsarum normam, quæ à curia iudicis scribentis solent dimanare, Respondit Oldrad. consi. 4 124. Rebuf. supra. nume. 7. † Tertio deprecationem simul continere debent, qua requirens iudex alterum interpellat, vt quicquam faciat, l. 1. ff. de requis. reis. Rebuf. 5. Dida. in pract. qq. cap. 10. in principio. Extremo † causam 5 Perhibere iudicem intus oportet, vel contractus, aut delicti in illius admissi territorio, cap. Romana §. contrahentes. de for. comp. lib. 6. idem Rebuf. nu. 8. & 9. & nos ipsi latius infra.

9 Sane † iudex si sponte nullis sibi insinuatis litteris, vel in ius vocatione, executionem, aut remissionem, decerneret delinquentis, id non posset, & perperam ageret, l. vn. C. de offi. co. rer. priua. l. properandum. §. sin autem reus. C. de iud. l. 1. ff. de ser. fugi. l. 1. de requi. re. §. si quis vero, comprehensorum in auct. vt nulli iudicum. colla. 9. Neq. enim officium non petenti impartiri debuit, l. 4. §. hoc autem iudicium dedam. infe.

Sed † & cum causa exprimenda sit nisi litteris, & inter-
7 pellatione recte fieri potest, atque ita iudicatum Florentię Cyn. & Bald. dixere in d. l. cum quædam puella. de iurisdi. om. iud. Rebuf. 5. nu. 33. Ias. in d. §. 1. l. ait prætor. nu. 3. de re iud. Bart. & Ias. in princ. in l. air pretor. §. sententiam. eo titu.

8 Quinimo † nulla executio foret glo. in l. 2. verbo ex causa ff. si quis in ius voca. Cyn. & Bald. in d. l. cum quædã puella. de iu. om. iud. vbi Ias. nu. 18. Deci. Seysell. & Cagno. nu. 33. versi. 4. colligitur. ex tex. in d. §. contrahentes, glos. & tex. in
9 l. eum vnus. §. is qui de bo. auctori. iudi. posśid. l. properandum. §. sin autem reus. vbi Ias. C. de iud. Proinde † nec

I iudi-

iudicem alienum etsi condemnatus alibi reum in bonis, quæ in suo sunt territorio executionem decernet, nisi litteris requisitoriis interpellatus. Panor. in cap. postulasti. ex. eo. tex. num. 3. de foro compet. Et dixit receptam Graciã. reg. 422. nu. 2. † nam & ecclesiastici iudices, quorum vis maior & auctoritas est, nisi hisce litteris: inuocato scilicet brachio seculari, sententias executionis suas mandare nequeunt, vti sic superioribus huius tractationis libris scripsimus. Quinimo † resisti impune posse tunc liceret, cum
14 alterius iudex territorij exequi vellet, Bart. in l. palatinos. C. de loca fun. patrim. lib. 11. Cass. ad consue. Burgun. rub. 1. glos. 7. nu. 26. Gracian. d. reg. num. 4.

SVMMARIVM.

1 *L. à diuo Pio. §. sententiam. de re iud. expenditur.*
2 *Bart. opinio.*
3 *Angel. opinio.*
4 *Cuma. opinio.*
5 *Verba extrema ad proxima referenda.*
6 *Littera pandectarum Florentia.*
7 *Obedire iudices requisiti, an perpetuo debeant.*
8 *Iudices requisiti non inferiores, sed pares.*
9 *Iud. litteris requisitorijs obedire recusans, quomodo multetur*
10 *Iudex obedire sine causa recusans litteris requisitorijs, iurisdictione sua priuatur.*
11 *Iudex qui sententiam tulit litteras mittere requisitorias recusans, qua pœna puniatur.*
12 *Reus in alterius degens territorio quãdo edictis citari possit.*
13 *Iniustam sententiam requisitus exequi non tenetur.*
14 *Auxilia mutua iudicum ad hoc inuenta, vt iustæ executioni mandentur.*
15 *Secularis iudex ecclesiastico iniuste procedenti brachium recte denegat.*

Iudex

IVDEX CVIVS AVXIlium in alieno imploratur, an obedire perpetuo litteris teneatur.

1

CAP. XXV.

VM tex † in l. à diuo Pio. §. sententiam, di-
2 xisset Romæ dictam sententiam etiam in prouinciis posse præsides, si hoc visum fuerit ad finem persequi, ingens illis (si hoc visum fuerit) verbis, scaturit interpretationum Farrago. Nam † Bart. illic in principio. 1. quæst. arbitratur ea verba ad iudicem qui suam dixit sententiam referenda, quasi velint iudicem, qui suam exequi, & in suo sententiam territorio possit, non alium interpellare iudicem oportere, qui id fa-
3 ciat, Bartoli interpretationem, Castr. & Immo. secuti sunt: sed Angel. † displicet, inuitus enim cogitur facere, vt mox dixero. Verum Bartoli oppinionem.

Imo.& Iaſ.ſuſtinet,quod plerumque in eiuſdem fieri territorio executio poſsit, atque ideo, cum in ſubſidium alter interpellari debeat,non tunc videri æquiſsimum. Alij aliter, idemque Angel. verba illa non ad eum, qui ius dixit iudicem:ſed ad requiſitum referenda.non enim ille obtẽperat,ſi iniuſta ſententia ſit.vel nulla,l.ſi prætor.§.Marcel. ff.de iudi.probant.Imo.& Tartag.Angeli.interpretationẽ.

4 Sed & tertia † circumfertur,cum opinetur Cuma.neq; ad hunc,vel alium referenda verba iudicem:ſed ad eum, qui obtinuit, qui & probari ſenſus poteſt, etſi inconcine, quod cum antea de præſidib.prouinciarum verba feciſſet

5 tex.& ilico ſubiungat,ſi verum fuerit,illis nõ de alijs intelligendum:verba enim † extrema ad proxima referri debẽt l.1.C.de li.præ.l.fin.ff.de re.dub.

9 In pandectis †, tamen Florentinis non ea verba.Si iuſsi fuerint,quaſi velit tex.non iudicis alicuius niſi iuſsi exequi ſententias aliorum debere, quæ verba Iaſ. multos habere affirmat codices,vti & Dida.Coua.in pract.qq.c.10.nu.7. ad medium.

7 Igitur opportunam † nacti occaſionem illud inueſtigabimus,an ſemper obedire requiſitus teneatur iudex,& teneri ex eo.tex.nõ abſcure videris. Etenim hic ſuperior eſt requirens legis miniſterio arg.§.ſi quis vero comprehenſo

8 rum,in auct.vt nulli iudi.Caſt.& Iaſ.in d.§.1.nu.1.ſed † nõ hęc vera traditio:nõ enim ſuperior.ſed ęqualis & par.Atq; ideo deprecando nõ iubendo litteræ requiſitorię inſtruũtur,vt ſup.cap.23.& 24.Ceterum obtemperare teneri,etſi

9 non iuſſu abnegari nequit. Si nollit † adiri ſuperior poterit,qui id iubeat,vti Bart.d.§.ſententiam,poſt gloſ.ſcribit Angel. Caſtr. Alexad. & Iaſ. & alij, quos recenſui cap.23.

10 ad finem verſi. quarta inſpectio. Sed † & iuriſdictione ſua multabitur a ſuperiore: quod mandata iuriſdictione abutatur cap. vt priuilegia. de priuilegijs. Iuſtum enim,æquumque viſum eſt noſtris, vt in eo puniatur, in

quo

quo delinquit cap. postulastis, vbi Rebuf. in vltimo notabili, de cler. excom. Auct. omnes peregrini. C. communia de successionibus, Rebuf. in ll. reg. titu. de lit. requisit. glos. 3. num. 4. & 5.

11 Neque † aliud in eomet iudice, qui sententiam tulit is enim si nolit, aut recusat alterum requiere ad superiorem ad eundum qui id iubeat, sed & damna, & expensas restituet actori: quod alium requirere recusauerit, vti Bar. in eod. §. sententiam docuit. cuius receptam fore traditionem Alex. ibi. num. 14. Ias. num. 19. testantur: singulare autem prodidit Ias. in d. §. sententiam num. 19. † requisitum,
12 nec parere volentem iudicem, vbi quemquam in ius vocare recusat, sic in eius odium agere requirentem posse, vt reum tunc ædictis citare possit ac si in territorio foret, Barto. auctoritate ductus in extra. ad reprimendum verbo per ædicta Aretin. consi. 58. quem celebrem casum silentio prçterijt Andr. Gail. obserua. 57. lib. 1. vbi cum alios recensuisset casus, in quibus per çdictum citatio iuste decernitur, hunc prætermisit celebrem & insignem, dignumque, vt Iasson opinatur, ne ab hominum memoria excidat.

13 Reuertamur † vnde digressi fuimus, non parere semper, exequi alterius sententiam interpellatus tenetur iudex: iniustam enim non tuebitur, d. §. sentenriam l. à diuo Pio. de re iud. in verbis visum fuerit, l. prætor. §. Marcellus. ff. de re iudi. Bart. in d. §. Innōcen. Castren. Alexa. & alij quos secutus fuit Ias. in eodem. §. sententiam, in principio hoc
14 † potissimum nomine auxilia iudicum mutua iura prodidere, vt iure debita, & iuste iudicata executioni manden tur, iniustorum sane auxilium denegandum d. cap. 1. cap. offi. ordina. Quinimo † nec secularis ecclesiast co auxiliū
15 petenti iniuste concedit quemadmodum auctoritate Innocen. Panor. Purpura. Alcia. Io. And. Mona. Fed. de Sen. Calca. Afflic. Azpil. Portoles. Atzebe. Salzed. Segu. & alio-

rum terminaui sup.cap. n.11. insp e.4. versi. tertio nō vindicare regulam.

16 Idipsum † cum nulla diceretur sententia requirentis, quæ enim nomen non meretur sententiæ exequenda non

17 est, Alcia. in cap. r. de offi. ordin. num. 186. Neque † enim executor etsi inferior, nullam exequi sententiam cogitur, glo. in cap. pastoralis. §. quia vero. de offi. delega. idipsum relatis Panor. Azpil. Bellu. Bossi. Rolan. Salzed. Auil. Atzebed. Portol. And. Gail & innumeris scripsi superius d. cap. 11. in specti. 4. versi. temperant secundo interpretes.

18 Ab his † praxim senatus noster eripuit, cum regni alterius & prouinciæ, vt res exequantur iudicate, litteræ deferuntur. Censuit enim senatns non ilico parendum: sed parte citata, eidemque breuiori dilatione, cur exequendæ litte-

19 ræ non sint, concessa secus aliter: † interloquitur senatus exequendas, nec ne, quemadmodum post Bart. Bellu. & Bossi. Canceri. obseruatum vidisse testantur lib. resolu. 2. c. 15. nu. 13. Oliban. regius senator in commen, vsati. alium namque. c. 15. nu. 56. ego ipse d. c. 11. vers. temperant secundo. ad mediū. Et nunc expressim Cagnol. addiderim. qui in l. cum quædam puella. nu. 33. versi. quinto colligi-

20 tur, erudite hunc agitans † articulū opinatur interpellatū iudicem etsi non omnino iudiciorū obseruatis solemnijs cognoscere posse: haud tamen eidem denegari qualemqualem cognitionē (velo inquit leuato ex bono & æquo) vt iure & informata conscientia adactus, litteras & sententiam alibi dictam exequatur, aut non d. l. si prætor. §. Marcellus. d. §. 1. l. à diuo Pio. idque obseruatum † a senatu Pedemon. olim idem Cagnol. affirmat ibidem aduersus tres Romæ dictas sententias, quarū ab illo fuit abnegata executio senatu.

21 Tertio nec tunc auxilium † litteris dabitur requisitorijs, cum is, aduersum quē executio postulatur apellauerit: suspensa enim appellatione executio est, & iudicis simul, à

quo

quo fuit prouocatũ:neque appellatione pendente innouare:licet c.nõ solũ de apella. in 6.l.1. ff.ad Turpil.& priuata interim iudex nõ publica persona est,cui & impune si exequi vellet resisti potest,l.fin de iur.om.iud.l.fin C. si a non cõpe.iudi.l.prohibitũ de iu.fis.lib.10.C.cẽsuere in hac specie Alberi.& Cast.in l.Episcopale.C.de epis.& cleri. Oldr. consi.89.Deci.in c.significaũi.n.4.de offi.dole.Affl.in cõst. Sicil.in præfa.n.44.Rol.cõs.37.n.9.Auf.de potest.secu.reg. 4.n.32.Azpil.in c.cum contingat.rem.1.n.7.de res Meno. in cõmen.de retin.posssi.rem.3.n.360.Gail.obserua.115. n.4.lib.1.Auil.in c.præto.c.20.verbo vsurpan.n.25. Salze. ad prac.Diaz de Lu.c.160.nu.18.Portl.in scho.ad Molin. §.iudex.nu.98.Bellu.in specu.prin.§.tract.nu.3.& 4.conferuntur quę fusius.5.c.versi.4. Nec regula vindicat.

23 Notatu † tamen dignum putauerim non huic fore locum traditioni cum à regia senatus sentẽtia supplicatio interiicitur, quæ cum iure cõmuni tum regio huius prouinciæ cautione prẽstita executioni mandatur,& in aliis idipsum regiis Hispanorum regnorum consiliis, vbi igitur ab his ad alios requisitoriæ mitterentur parendum foret, etsi supplicatũ fuisset:quanqaã nullus me ante animaduertat.

24 Denique † nec requisitoriis obtemperandum quoties tulit iudex sententiam, incompetens foret,& minus legitimus.Quod pulchre Fed.de Sen.respõdit consi.351.col.2. cons.351.col.2.Calcan.cons.119.Roland.d.cons.37.nu.3. & 4.Meno.d.rem.3.nu.360.Portol.ad Molin.sup.nn.94.

SVMMARIMM.

5 *Iudices alterius territorij, quando sine litteris requisitorijs sententiom alibi dictum exequi possint.*

6 *Sententia in vno loco dicta,in loco domicilij,vel originis exequ.potest litteris requisitorijs medirntibus.*

7 *Senteutiæ executio quando petatur à iudicis successore.*

8 *Sententiæ executio ab vno ex dnobus iudicibus late,nõ mistitur executioni ab altero.*

5 *Barto.distinctio.*

6 *Bart.declaratio.*

7 *Actio in factum ex sententia orta vbique intentari potest.*

8 *Differentia qualis inter iudicati actione & officium iudicis.*

9 *Bart.traditio communis.*

10 *Sententia in vno dicta loco alibi litteris requisitorijs exequi potest dum lata fuerit iuxta iuris communis dispositionem.*

11 *Leges loci vbi executio fieri debet attendende.*

12 *Dida.lapsus.*

13 *Officium iudicis quando sufficiat, cum executio postulatur in alieno territorio.*

14 *Baldi traditio ab Alexan.improbata.*

15 *Sententia ab eo lata, qui territorio caret executioni mittitur ab alieno iudice sine litteris requisitorijs.*

16 *Opinio communis improbata.*

17 *Auctoris improbatio sententiæ receptioris.*

18 *Episcopi, qui territorio carent, sententias exequuntur litteris requisitorijs.*

19 *Iudicati actione coram alieno iudice agendum.*

20 *Iudex, qui territorio caret, quomodo exequi sentẽtiã poterit.*

21 *Arbitri sentẽtia alibi exequenda & sine litteris requisitorijs.*

22 *Bart.ab Ange.damnatus.*

23 *Arbitri sententia officio iudicis exequi potest.*

24 *Verba legis, quæ ad iudicem diriguntur efficiunt vt inde oriatur iudicis officium.*

25 *Executio instrumentorum guarentigiatorum, vbiq; fit.*

26 *Executio instrumenti guarentigiati, quomodo fiat.*

27 *Potestas conficiendi instrumenta guarentigij non omnibus data notarijs.*

28 *Executio guarentigij sine litteris fit requisitorijs.*

29 *Bart.traditionis declaratio ab auctore.*

30 *Iudices duo vbi in loco sunt pares, vnus alterius in criminalibus sententiam exequitur.*

31 *Reipublicæ interest, vt illius hostes cohærceantur.*

Bart.

32 *Bart. traditionis confutatio.*
33 *Executio sententiæ, quæ iussu principis instatur, absq; litteris fit requisitoriis.*

IVDEX CVIVS AVXIlium a parte postulatur, an illud impartiri sine litteris requisitoriis posśit.

CAP. XXVI.

VM dixerim cap. 23. nemini alibi dictam sententiam in suo sine requisitoriis litteris exequi territorio posse, nunc ex ordine quæro, quando quibusue casibus liceat iudicibus alibi dictam sententiam propria exequi instante parte, & absque epistolis deprecatoriis authoritate, vtilis certe & frequens disputatio.

1 Facti † igitur speciem effingam, quam Bar. Bal. ceterique in d. §. sententiam l. a diuo Pio. de re iud. accidisse memorant. Dicta fuerat sententia Bononiæ & condemnatus reus, hic sedem & domicilium comparauerat Florentiæ, quæsitum, an illic sententiam Bononię dictam executioni posśim mandare. Bart. (cuius prope diuina eruditio est) distinguit: ab illius celebri distinctione casus sequẽtes frequentes & quotidianos animaduertendos esse putauerim.

2 Primus rei Iudicatæ in vno loco, in altero originis vel domicilij iuste executio postulatur dum litteris ipsa requisitoriis prioris iudicis petatur d §. sententiam, vbi glo. Bart. Angel. Alex. Ias. & alij, quos recensui supra cap. 23. ex l. properandum. §. sin autem reus vers. ad relationem

nobile sit vti accessorium: tamen prioris est condemnatio nis: ideo ab alio potest iudice exequi, l. nulli. C. de re iudi. sed & affirmari potest ex æquitare iudicis dari officium, vt litium sit finis d. l. terminato. l. 4. §. ait prætor. ff. de re iud. quę sane æquitas, vbi alius est iudex non vindicat, cui iura non liquæant partium.

9 Ab hac † Bart. traditione, in quã crebrius interpætes incidunt regula excipitur celebris rei iudicatæ in vno loco alibi nullis requisitoriis litteris perductis executionẽ actione posse iudicati impetrari, quod actio hæc vtiq; institui posit, Bart. traditio fuit ante a Specula. & Cyn. vt idem ipse scripsit in d. §. sententia, secuti sunt post glo. in d. l. cũ quedã puella. de iurisd. om. iudi. Cyn. & Bald. ibi. glo. & Panor. & alij in cap. postulasti de fo. comp. idẽ Bal. post. Iaco. Butri. in l. 2. C. de exec. rei. iud. dixit post Imol. cõmunem Alex. in d. § sententia. nu. 6. Ias. nu. 4. & post Deci. Aquen. & eundem Ias. Cagnol. in d. l. cum quædam puella nu. 33. ad medium. de iur. omni. iud.

10 Exipiunt plerique † casum à regula, cum lata fuit sententia ex iuris cõmunis legib. statutis, secus, vel municipalibus decretis, quę nõ alienos obligant iudices etsi litteris requisitoris interpellarẽtur: iu his enim, † quę executionẽ spe-
11 ctant nõ leges loci, vbi res fuit iudicata: sed exequentis seruandæ l. misi opinatores de exacto. tribu. lib 10. C. Bal. in l. 1. in princ. C. de confes. & in l. 1. 4. quæst. C. ne fili. pro. pat. Alex. in d. §. sententiam. num. 6. ad medium versi. 2. limita, vbi Ias. nu. 6. in princ. Lanul. Conrad. Corne. Soci. Maran. Ias. Roc. de Cur. quos refert & probat Caual. decisi. 10. num. 31. 1. par. Tyber. Decian. resp. 11. nu. 18. lib. 1. Marsil. singula. 138. Rebuf. in ll. reg. 2. tom. titu. de litteris requir. num. 26. etsi ibi non obseruari in Gallia dixerit. Rod. sua in l. post rem. iudicatã. §. circa iudicẽ nu. 22. de re iud. Roland. consi. 48. Bona cur. in pract. ciuil. rub. de imped. execu. num. 8. vbi addi. ad eam: & male contrarium

trarium

in d. l. cum quædā puella num. 33 vers. limita primo de
16 iuris. om. post Bal. & Cas. quos refert. Verū † hæc displicet omnino mihi opinio, quæ & antea Alberico in d. l. episcopale. Alex. in d. §. sententiam non enim tex. in d. l. episcopale Bart. iuuerit sententiam, cum vel ex Iacobo Brutri. intelligendus sit, vbi alicuius prorogata iurisdictio, qui re ab eo iudicata functus officio est, qui cum & iurisdictione careat, nec vlterius requirendi potestatem habet. Sed & aliter intelligendus est tex. ille vti post Bart. Alex. pulchre animaduertit d. §. sententiam nu. 6. vbi aliter, atque aliter respondit.

17 Verum † ipse animaduerto ex aliis illam subuerti sententiam manifestius: quoniam tex. in d. l. properandum §. sin autem reus. C. de iudi. generaliter & in modum regulę docet non nisi litteris hisce deprecatoris alienos cogi iudices posse, vt exequantur, nec si velint sponte, dixi cap 21. 22. 23. Quinimo multa aduersus eos constituta est, qui secus faxint, vnde iura illa generaliter loquentia ad eos tantum restringere iudices, qui territorio carent, & familia, vt exequantur: diuinat in primis & cōstitutiones illas plus nimio coarctat.

18 Et vt finiam † & claudam, receptiori obtentum opinione est etsi nos contrarium supra cap. 18. episcopos & alios ecclesiarum præfectos territorio carere: cum tamen crebrius & illud creditum sit non seculares sponte nisi implorato auxilio & litteris illud deprecātibus ecclesiasticorum, opem ferre, & eorundem iussa vel res iudicatas exequi, teneri, nec si sponte velint possent: quinimo dire aduersus eos superiores agerent, qui nō interpellati brachiū impartirentur, vti fuse supra lib. 1. scriptum reliquimus. Sic illud infertur vt licet territorio careat scholarium rector posit, sicuti episcopi litteris vti deprecatoriis, opem aut, auxilium implorare, & suffragium: sin † minus, ac-
19 tione iudicati agendum erit coram alieno iudice. Nam nō

tunc

tunc litteris opus requisitoriis, vti supra ex Bart. traditione scripsimus.

20 Poterit † autem scholasticorum rector, aliusue qui territorio caret exequi quo melius posit : nam iurisdictionem abnegare, non parenti poterit l. sed etsi per praetorẽ. §. sed etsi dum decreto. ff. ex quib. cau. maio. Rursus iuris studiosum aliis scholarium priuare beneficiis, c. ex litteris de constitutio. quemadmodum post Bart. Alex. docet in d. §. sententia nu. 13.

21 Quartus † casus in arbitro est, is vbi sententiã tulit quia iurisdictione caret & territorio, suã alter iudex quiuis ille sit & absq. requisitione, rei, & subditi sententiã exequetur: iuris enim aequitas id postulat, l. cũ autẽ. §. 1. C. de arbi. Neque enim vt Bart. perhibet in d. §. sententiã, nu. 7. iniuriam infert iudex exequẽdo subditi sententiã aduersus eũ alibi dictam quòd arbiter non posit. Mandabitur autem executioni ex eodem Bart. officio iudicis postulato.

22 Angel. vero † Bart. imgugnat, qui officio iudicis existimet arbiter sentẽtiae executionẽ alibi sine litteris deprecatoriis fieri. Nam & ex arbitri sentẽtia actio oritur triplex in factum, aut vtilis in rem, cum prima realis actio sit, aut ex lege condictio, vti idem ipse Bart. docuit in l. ne in arbitris, & in l. cum antea C. de arbitris, Imol. Angelũ reprehendit, Alexan. sequitur nu. 16. post Ias. nu. 21. nam & of-

23 ficium iudicis conceditur sententiae arbitri, d. l. cum antea

24 quae cum verba in iudicem deflectat oriri inde iudicis officium, nullus dubitauit, glo. in l. si soror. vbi ceteri, C. de collatio. Felin. in c. exceptiones. de exceptioni. Odd. de in. integ. rest. p. 1. q. 15. art. 6. num. 30. sequitur Alex. & Ias. Gracian. regu. 422. num. 10.

25 Quintus casus in executione instrumentorũ quae nostri guarentigiae vocant: hic enim semel a tabellione praecepto in dicto cũ nihil amplius posit alibi executio iusta dicernitur, & sine litteris. Est autem instrumentum quarentigiae

rentigię preceptum notàrij, de ipso rogato rogâti, vt quæ ipse rogauit adimpleat ilico, Cyn. in l. 1. C. de confes. Bart. in l. non fatetur illo tit. & in l. 1. ff. de iudi. Bart. Socin. con sil. 79. nu. 49. lib. 4 Seraphi. de priuile. iuramen. priuil. 77. nu. 5. qui alios, Menoc. de arbit. iudi. qq. casu 17. nu 5 Tiraq. de iur. consti. lim. 30. nu. 48. Boeri. decisio. 95. nu. 6. Caualca. decisio 28. nu. 45. lib. 2. Fieri † solet precep-
26 tum volenti, & acceptum ferenti statutorum vel legum municipalium auctoritate, quæ hanc illis instrumentis & notario, vim & auctoritatem dedere, Barz. tracta. de gua ren. quæst. 1. a nu. 1. Assin. tract. de executioni cap. 3. n. 15. Cuman. in riti. mag. curiæ vica. c. 6. nu. 28. sed non †
27 omnibus hec concessa exarandi guarentigiata instrumen ta potestas notariis: dum enim creantur: nisi addita verba sint, quibus & notarius simul & iudex constituatur ordina rius: non hic documenta conficere potest, Bart. in l. fin nu. 7. & 8. C. vbi & apud quem, Cagno. in l. 1. nu. 44. ff. de iudi. Carol. de Graf. tract. de sta. exclud. exceptio in præ-
28 iud. n. 12. 13. 14. iuste † igitur huius instrumēti executio si ne literis requisitoriis, alibi peti poterit. Bart. in d. §. sentētiā in extremis verbis: quoniā inqui t eadem in hoc instru mēto, quę in arbitri sententia ratio est, eadem vendicat æquitas.

Verum Angel. ibidē Bart. confutat opinionem: quoniā & ex statutis oritur condictio, quæ personalis est, & vbiq. excenseri potest, l. fin. vers. penul. C. de præs. Lon. tempo. Angel. Cuman. sequitur: atque ideo subinferunt non litteris necesse fore requisitoriis, Bart. Imol. probat. Alex.
29 simul post Ias. nu. fin. Gracia. reg. 422. nu. 11. sed † non quemquā fallat Bart. traditio generalis: intelligēdus enim cū in eo loco vbi executio instrumēti guarētigiati petitur idē ipsū statutū & lex lata municipalis: alioquin executio peti nō potest ex omniū traditione, quæ in executiuis nō legē loci cōtractus spectādā voluit, vel vbi executio postu

latur

tur, l. missi opinatores de exacto tributo lib. 10. C. scripsi auctoritate Bal. Alex. Ias. Lancelo. Soci. Caraui. Caual. Tibe. Decia. & aliorum supra vers. excipiunt plerique a regula, & his nunc addo Freccia. Barzi. Corteri. Secaci, quos refert, & communem eorundē dixit Carol. de Grass. tract. de statu. reicien. excep. in præl ud. nu. 57. & 58. & preter eos Peregrin. cons. 63. nu. 21. Quod si aliter Bart. intelligeretur vera nō diceret, vti Ias. in extremis verbis scripsit in d. §. sententiam.

30 Sextus † casus, in duobus magistratibus parem habētibus iurisdictionem in eodem loco, sane etsi in ciuilibus vnus alterius nequeat exequi sententiam sine litteris, l. 1. ff. de offic. consul. Bart. in d. §. sententiam. nu. 3. in criminibus tamen & delictis secus ille putat coercendis, duplici ratione mouetur: prima quia idipsum liceat in relegatis vnius loci, vel vrbis, vt multari & distringi in alia fœdere

31 coniuncta possint, l. nō dubito, ff. de capti. Secunda † quoniam vtilitatis publicæ fauor postulat, vt in hostes publicos, & delictorum reos animaduerti quomodocunque possit, cum vna etsi duo sint iudices iurisdictio videatur, Bart. secutus fuit Cuma. ibidem, & alij, quos prolixius recensui supra c. 21. Ceterum † improbant alii Bartoli sen-

32 tentiam: nec id alteri iudici in criminalibus sine litteris ex interpellatione licere, & falli Bart. putant existimantem nec relegatum ab vno loco in alio etsi foedere coniuncto multari posse. Neque etiam in d. l. non puto id probari, quæ cum fusius scripserim in d. c. 21. non repetam.

33 Septimus † casus, & notatu dignus, cum principis summi iussu illius precibus, qui in lite obtinuerat, alter exequitur iudex, non tunc litteris opus requisitoriis, cum regis iussui obtemperandum sit, cap. 2. de maio. & obediē sane si paris iudicis deprecationi iudicate rei litteris proditis alter obtemperat, cur minoris principis auctoritas estimationis erit? Cagnol. in l. cum quędā puella. nu. 33.

ad me-

ad medium. ff. de iurisd. omni. iud. vbi & sic obseruatum aliquando se testatur vidisse.

Alios præterea casus, vel ex supra & inferius quoque tradendis lector excipere poterit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex loci contractus an litteris requisitoriis interpellare possit iudicem domicilij*
2 *Panor. opinio.*
3 *Anto. de Brut. opinio.*
4 *Dida. sibi contrarius.*
5 *Opinio communis aduersus* Panor.
6 *Iudex Domicilij quocunque in casu iudex.*
7 *Ca.* Romana *§. contrahentes, intellectus*
8 *Intellectus communis improbatus.*
9 *Contrahens qui bonis caret in loco celebrati contractus, vocari litteris requisitorijs potest ab eo iudice ad domicilium.*
10 *Iudex loci contractus quando possessionem decernere possit litteris requisitorijs in bonis sitis in loco domicilij.*
11 Reus *repertus in loco contractus & ibi citatus, aliis citationibus vocari poterit ab eo iudice ad locum domicilij.*
13 *Iudici loci contractus prohibitum litteris requisitoriis bonorũ possessionem decernere in loco domicilij*
14 *Contrahens ex eo quod tribuit contractum confirmauerit, ibi conueniri non potest litteris requisitoriis.*
15 *Confirmatio contractus nullam habuit iurisdictionem.*
16 *Iudex legitimus quis dicitur ratione rei & hypothecæ, quoad missionem in possessionem tantum non quoad sententiam.*

LOCI CONTRACTVS IVdex an litteris requisitoriis in ius vocare in territorio domicilij contrahentem posit, ardua controuersia,

ab sit d. cap. Romana. §. contrahentes. Lap. allega. 10. num. 3. Socin. in d. c. dilecti num. 16. Roman. consi. 476. Felin. in c. 1. ad fin. de iure iur. Cur. iun. in l. hæres absens. de iudi. Bero. consi. 165. num. 4. lib. 3. Rolan. consi. 26. nu. 31. & sequen. lib. 2. Rigien. q. 14. nu. 4. lib. 1. Socin. iun. consi. 82. num. 24. lib. 2. & hos omnes refert & sequitur Surd.. consi. 106. nu. 16. lib. 10. & præter eos Dida. Gabri. & supra adducti Gail. & Caualca. mox memorandi. Iu-
6 dex † enim domicilij et si semper iudex, & absentem vocare queat, non sic iudici concessum contractus, vti Gab. & Dida. post alios opinatur & obseruat Gail. lib. 2. obserua. 36. num. 14. post Panor. & alios dicidit Caual. decisio. 1. num. 3. 1. p. in hunc sensum tex. in cap. Romana. §. contrahentes de fo. comp. intelligentes. Distinguendum enim putauit Romanus Pon. in eo tex. an contrahens, vbi contraxit bona habeat, & tunc conueniri litteris posit.
7 Contumace preterea illo bonorum dari possessio actori poterit, bona sane, quę in loco contractus vocatus posside t, hoc efficiunt, hic receptioris intellectus opinionis d. §. contrahentes in 1. parte. obseruat Gail. obseruati. 56. nu. 1 2 3 lib. 1. Sequitur nulli dubium in hac specie iudicem loci domicilij parere litteris debere iudicis contractus, quod iuste vocet, & rescribat. Poterit itidem & secundum adiicere decretum, vti idem Dida. opinatur, aduersus Paul. de Castro & Iac. de Bell.

8 Verum hic † sensus etsi receptus placuit nunquam: quis enim est, qui non credat ratione contractus & bonorum, posse iudicẽ illius loci cognoscere, vocare in ius & sententia diffinire: nõ certe dubitari potest, vt igitur dubiũ magis casum explicet Ro Pont. probabilius est cum Panor. & Anto. de Butr. affirmare solius contractus ratione iudicem alterum domicilij iuste posse litteris interpellare, vt contrahentẽ vocet, iubeatq. venire: vt certe mihi suspecta admodũ cõmunis sententia videatur, sensusq.

13 Sane & illud memoriæ † dignum iudicauerim, vt quem admodum ex solo contractu, nisi adsint bona, remissio ab vno, ad alterum nõ datur iudicem: minus multo cum alicubi confirmatus † fuerit contractus. Confirmatio enim
14 iurisdictionem non tribuit: etsi contractus sic, l. si quis in legatione. ff. de iud. & post Ias. commendat Gail. obser. 1. num. 4. lib. 2.

15 Porro † animaduertendum, quod etsi rei sitæ ratione quispiam dici iudex legitimus possit, & propter hypothecam vt idem Caualcan. scribit d. decis. 1. num. 2. & decis. 3. num. 16. Riminal. Iun. cons. 353. num. 162. lib. 4. Decian. cons. 118. num. 4. lib. 3. Id tamen non quo ad diffinitiuam intelligendum, sed vt immissio bonorum tantum fiat, Riminal. sen. cons. 713. nu. 1. lib. 4. Caual. in repertorio in verb. forum sortitur quis ratione rei. subinde censuit cum alijs non iuste remissionem peti, neq; parere requisitum compelli.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare foro suo quilibet potest.*
2 *Consensus minime necessarius superioris, vt quis foro possit renunciare suo.*
3 *Subditus dicitur quis proprie ex domicilio & habitatione.*
4 *Differentia inter subditos, & eos, qui forum sortiuntur.*
5 *Soluere promittens non ibi conueniri potest, nisi reperiatur: sed in loco domicilij.*
6 *Contrahens in loco contractus, nisi reperiatur non conuenitur.*
7 *Quasi contrahens in loco quasi contractus non conuenitur.*
8 *Contrahens in loco originis non conuenitur.*
9 *Contrahens in loco destinatæ solutionis non conuenitur.*
10 *Renuncians fori priuilegio ibi remittendus vbi conuenitur:*

 Cautela

11 *Cautela vt vbique quis conueniri possit & remitti.*
12 *Renuncians proprio foro si alicubi soluere promisit ibi remittendus.*
13 *Contrahere ibi quis videtur, vbi soluere promittit.*
14 *Clericus qui in certo loco soluere promitit, ibi conuenitur, & ad illius loci ordinarium remittendus.*

REMISSIONEM IVSTE ab eo peti iudice cuius contrahens foro se submisit, & proprio renunciauit: & quid in clerico, casus vtilis.

CAP. XXVIII.

1 NEminē † hucusq. dubitasse viderim, posse quē piā suo renunciare foro, & illius priuilegio, l. si quis in conscribendo. C. de pactis. l. si quis ex aliena ff. si quis in ius voca. l. si cōuenerit de iuris. om. iud. c. significasti de fo. competen. vt † neque con
2 sensus in id necessarius sit iudicis ordinarij, l. 1. & 2. ff. de iudi. l. 1. §. & post. operis. ff. de no. ope. nuncia. † sane
3 domicilio proprie & strictim quispiam subditus dicitur, l. domicilium. ff. ad Munici. l. si in patria de inco. lib. 10. C. Alex. Socin. Deci. & alij, quos Gail. memorat obseruati. 15 tract. de pignoratio. nu. 6. vbi antea nu. 5. post veteres differentiam † constituit inter subditos, eosque, qui forum
4 sortiuntur: disparia enim hæc sunt.

Verum cum † in modum regulę tradiderint nostri nō eo loci, vti soluere destinauit, conueniri, promittentem posse,

seculares, vt suam & ecclesiæ simul quandoque, cum ipsa non posit amplius defendāt iura, ij rigidus. blandius Pontifices agunt.

75 Num. 20. † Bere. sic incerti auctoris pungit argumentationem, bellum appellari executionem, quę manu fiat militari vti ex Innocen. Angel. docet in l. qui restituere de rei vendica subinde intulit prelatos in subditos suos temporalem habentes iurisdictionem, bellum indicere, dominos etiam temporales. Hinc argumentatur Bereta non aliis prȩlatis licere hac in executionibus, vti militari manu qui temporali careant iurisdictione, sed & Angelum male intelligi ab incerto actore.

Dum ex eo. docet episcopos militari posse manu executiones perficere. Et alia quędam interiecit millies repetita. Ego autem animaduerto bellum, vt superius scripsi, non proprie executiones dici, quæ manu fiant militari, & prȩterea fatetur idem Bere. & quot sunt omnes, prælatos iurisdictionem habentes temporalem familiam posse sustinere armatam, sane iura a Bereta & aduersantibus adducta in discriminatim statuere nusquam ecclesiasticis armatis licere satellibus vti, quorum arma lachrymæ sint & orationes. Tertio vel ex eo magis conuincitur quod Bellu. qui tamen vt modo dixerim Beretę & aliorum tuetur sententiam aperte doceat Episcopis executiones manu licere armata agere dum vis ab sit, & non seculares resistant, quia inquit bellum foret non autem familiam sustinere armatā episcopis liceat, ex Innoc. licet Angel. non afferat, hec ille in specul. princip. rub. 11. §. & quæ dicta numero. 2. Oliban. in comment. vsat. Alium namque cap 15. nu. 50 quorum ipse memini in principio huius cap. licet igitur episcopis militari manu exequi, atque ita intellexere Innocen. Belluga & Oliban. neque dissentit Angel. & si illius in suā detorqueat Bere. opinionem. cuius Angel. scilicet probabilis non necessaria est.

Opinio quorundam confutata.
Opinio communis nullo iure probatur.

IVRAMENTO INTERposito an contrahens ibi poſsit conueniri litteris requiſitoriis vi iuramenti egregie declaratum.

CAP. XXIX.

1 Antam † tamque maximam multi ſacræ iuramenti religioni vim tribuere, vt exiſtimauerint præſentiam inducere abſentis iurantis: auctor autem primarius opinionis gloſemmatarius fuit canonicus, qui in cano. cordis oculus. 7. q. 1. hanc prior prodidit opinionem.

2 Subinde alij libero † ore tradiderunt ſtipulationem, quę non alteri fieri poſsit ex peruulgata reg. l. ſtipulatio iſta. §. alteri de verbor. obligatio. §. ſi quis alij. Inſti. de inuti. ſtipulatio. iuramento tamen alteri ſtipulari licere, & validam aduerſus iuris ciuilis diſpoſitionem Iaſ. poſt Bart. in d. §. alteri. nu. 4. Rolan. à Valle. qui multos recenſuit conſ. 29. num. 29. & 30. lib. 1. Afflict. deciſ. 35. & 164. Anto. de Butr. Imo. Gui. pap. quos Cancer. in ſuis reſolu. lib. 1. c. 8. num. 23. vbi & ſe obtinuiſſe in hoc regio aſſerit ſenatu. Et his addiderim Rube. conſil. 117. num. 19. Peralt. in l. cum pater. §. à filia. de leg. 2. Neuiz. conſil. 31. num. 22. Meno. conſil. 371. num. 56. lib. 4. quos recenſui ipſe tract. de ritu nup. & pact. in matrimon. conuen. lib. 3. q. 76. nume. 14. & 15.

3 Hinc † & illud ex eadem glosa quidam docuerunt, eum qui iuramenti religione quidqu á dare, vel facere promisit, & iurauit, illic conueniri posse quasi præsens videatur: etsi enim in loco nullus contrahens nisi in eodem inuentus conueniri litteris posit requisitorijs d.cap.Romana.§. cōtrahentes de fo. compe. scripsi fusus supra cap.27. à nu.1: efficit † tamen iuramentū, vt posit veluti si præsens foret:
4 sic in ius litteris requisitoriis vocari in domicilio suo & parere domicilij iudicem teneri, quotquot sunt fatentur, & dicunt Angel.Paul.de Cast. & Iacobi de S. Geor. in l. heres absens.§. 1. de iudi. Ias. in l.1.ff.de eo, quod cer.loc. Felin. in cap. fin. num.12. de fo.comp. Ripa. num.66. in cap.1. de iudi. Socin. in cap. dilecti num.39. de fo. comp. Cur. Iun. August. Bero. & alij, quos Dida. in practi. qq. cap.11. num 6. Diaz de Luc. reg.514. fallen.2. eiusdem sententiæ Caualc. qui non Dida. nec superiores præter vnum Felin. viderat in reperto. suarum decisio. in verbo forum quis sortitur ratione contractus.

5 Verum † hæc etsi communis opinio nunquam placuit, quæ aliquanti sper. & Dida. supra duplicuit: etsi minime improbet. Nam etsi iuramentum confirmet inualidos, & inualidis validas tribuit vires: non tamen illarum vim au-
6 get, quam suis claudit, † & metitur finibus ne contrahentium protendere obligationem posit, vti Oldrad. respondit cons.188. Roma. Angel. Areti. Deci. Tiraq. Paris. Bertran. Cæphal. & alij adducti per Surd. tract. de alimen. titu. 9. quæst.15. num.20.21. Porro nec iuramentum † obligationem auget plusquam consentio, cui adiicitur, & consensus præstitus, l. conuenire. de pact. dota. l. fina. C. de no. nume. pec. Osas. decis. 41. num.6. Surd. decis.3. nu.9. ego ipse tractatu de ri. nup. & pract. in matri. conuē. lib.3. quæst.11. num.44. & 45.

7 Neque † vera illorum opinio est, qui dixere iuramento alteri posse stipulari: queadmodū ex antiquioribus prior

Her.

Her. de Bone. existimauit in aucten. sacramenta puberum C. si ad vend. num. 77. Corne. consi. 226. Deci. consi. 306. num. 6. & cons. 432. nume. 25. Archi. in cap. quacunque 23. quæst. 5. Garci. in cap. 1. num. 23. de pact. Bur. de paz. cons. 14. num. 21. & 23. illus filius Bur. de Paz. quæst. 10. num. 46. Ludo. de Molin. de primo. Hispan. lib. 4. cap. 2. nu. 64. in fin. & nu. 65. dixit receptiorem Alciat. in cap. cum contingat nume. 112. de iure. iuran. defendit fusius Gutier. in cap. quamuis pactum à num. 55. de pact. in 6. ego ipse tract. de ri. nup. & pact. in matri. conue. lib. 3. q. 76. num. 15. & 16. sane glos. in d. cap. cordis oculus, non vere intellexisse iuramentum præsentiam operari existimem: sed perfectionem quandam. vt ego ipse post Gutier. animaduerti d. q. 76.

9 Extremo † neque crebrior opinio, quæ hanc iuramento vim tribuit, vt inibi contrahens conueniri litteris posit requisitorijs, vbi iurauit duobus recte probatur iuribus. §. si vero. in auct. de exiben. reis. auct. ei, qui iurat. C. de bonis auct. iud. posi. vti rectuis animaduertit Dida. d. cap. 10. num. 6. ad finem. vers. Decimo, si quis.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians, qui duos habet foros, an communi, vel priuilegiato renunciasse censeatur.*

2 *Renuncians, priuilegio renunciare censetur suo.*

3 *Renunciatio stricti iuris.*

4 *Priuilleginm facile tollitur.*

5 *Opinio communis euersa.*

Renuncians foro suo communi non illi, qui ex priuilegio renunciare existimatur.

7 *Renunciatio fori, quo fine fiat.*

8 *Mens contrahentium attendenda.*

9 *Ias. & Rip. traditio à Did. improbata.*

10

CVI

CVI FORVS VNVS EX priuilegio competit, alius ex iure cōmuni, an renuncians soli priuilegio renunciare videatur, & sic effugere remissionem subtilis controuertiā.

CAP. XXX.

1 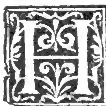ANC nunc † quæstionem executiam subtilem, an is qui foros haberet duos, ex priuilegio vnum, iure cōmuni ex domicilio alterum, dū renunciat foro, qui tunc vbique conueniri, remittique posſit cap. 20. ſupra: num ſoli fori priuilegio renunciaſſe minime domicilij videatur, vt ſic remiſsionem
2 effugiat iudicis requirentis † cenſuere plerique renunciaſſe ſoli fori priuilegio viſum, juſteque requiſitionem ſubter fugere, quaſi fori cōmunis loco conueniendus ſit, cui non renunciauit, argumentantur illi peruulgata traditione l. ſi
3 domus. ff. de ſer. vrban. predi. ſed & cum † duo cuiquam competunt remedia, renuncians, nō niſi ex priuilegio dati renunciare cenſetur. d. l. ſi domus. Et cum † renuntiatio
4 ſtricti ſit iuris ſtrictim etiam, & preſſe interpretanda eſt, ne quid amplius contineat: quam priuileg. ū ipſum, Caſtr. conſi. 236. dubitatio oritur. Sane cum infirmum ſit & de-
5 bile priuilegium, facilius tollitur † & eidem ipſi lubentius renunciatum videtur l. eius militis. §. militia miſſus cum vulga. de milit. teſta. placuit hęc ipſa Iaſ. opinio in l. 1. nu. 9. ff. ſi quis in ius voca. Deci. in cap. 1. num. 23. de iudi. Rip. ibidem num. 65. Verum † opinio etſi prudens & arguta videa-

videatur sustineat non potest quam pulchre,& ingeniose primus euertit Codechanus in Commenta.cap.1.de iudi. post qui illum probat & sequitur Dida.in prac.qq.cap.10.
7 num.5. vers. septimo † vt semel. Nam qui foro renunciãt suo:non illi qui ex priuilegio,sed huic,qui à iure descendit renunciasse videntur, vt sit quisquam in loco conueniendus domicilij l.1.ff.si quis in ius voca.non ierit.alioqui non ex mente contrahentium iusta præscriptionis fori renunciatio fieret.

8 Ad hæc non † alio renunciatio fine astruitur quam vt in loco ipso cõtractus,cui se contrahenres subdidere causa actore agitetur volente: neque enim alio fine renunciatio interponitnr Bal. in cap. præterea. de offic. de & in l. cum Archimedoram.C.vt in posse.legato.mens autem, finisq;
9 † contrahentium vbique expectandus, l.semper in stipulationibus,vbi glo.Deci.& Mayre.de reg.iu.l.fin.C.quę res pig.ob.posses.l.iurisgentium. §. pactorum. de pact.& contractus non a verbis. sed ab effectu & intentione iudicentur,l. si vno.ff. loca.l.si olei. C. eo. titu.l.2.C.communia. de lega. scripsi multorum auctoritate tract. de ri. nup. & pact. in matr.conuent.lib.3.q.20.num.61.62.& sequen. sic sane renunciatio contra sententiam fori non eam quę ex priuilegio datur:sed quam ius concedit commune,con
10 tinebit. Neque † argumentatio vera Ias.& Ripæ est, quã sustulit Dida. renunciationem fori,quæ à contrahentibus fit,non de foro, qui iure competit priuilegiato & speciali interpretanda,de qua nusquam contrahentes intellexere, veluti qui parum prosit auctori;sed de ipsa quę à inre descendit,domicilij scilicet,& habitationis,quam & ea intentione cõtrahentes contractibus suis subiiciunt,& tabelliones suis inserunt instrumẽtis. Vnde in praxi ab hac Codeschani,&Dida.opinione vix est vt iudices discedere(vt ipse suspicor) tuto posint.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Clausule, & promisit soluere hic & vbique, vis.*
2 *Remittendus non est, qui se alicubi præsentare promisit.*
3 *Præsentia non deficta, sed vera intelligenda.*
4 *Promittens se alicubi repræsentare, ibi remittendus.*

SOLVERE CERTO PROmittens loco, & in eodem se prepresentare, remitti ad illius iudicem loci debet.

CAP. XXXI.

1 FRrequens † instrumentorum clausula vna, & se Barchinone soluere promisit, & se præsentare. Hac ipsa tradidere nostri clausula effici, vt litteris interpellari requisitoriis promittens
2 posit, & conueniri, vbi sui ipsius præsentiam voluit destinare, etsi altero domicilium loco habuerit. Non † enim eum lex remitti voluit, qui se alicubi præsentare promisit, vti Paul. diffinit, in l. si fideiussor. §. penul. ff. qui satis. cogan. si autem (inquit) satisdatio voluntaria est, non in alium locum remittitur, neque enim id meretur, qui ipse sibi necessitatē satisdationis posuit, hæc. §. cuius. argumento scripsere nostrates remittendum illum, qui certo se loco soluere & representare promisit, quod sibi ipsi hanc legem dixerit & necessitatem imposuerit.

Mihi autem & vera hæc sententia videtur, quia sua conuentione certo loco sui ipsius pręsentiā exhibere promiserit.

3 rit. Præsentia † autem non dee ficta: sed vera corporeaque interpretanda est, quemadmodum Raudē. declarat tract.
4 de analo. cap. 34. nu. 270. ita factum, † vt frequētius nostri crediderint in hac specie non subterfugere iudicis loci, in quem destinata repræsentatio fuit iudicium promittētem posse, simulque litteris requisitorijs auocandum: quibus & domicilij iudex parere tenetur Baldo auctore in l. cū Archimedoram. nu. 7. C. vt in poss. lega. ad stipulatur Main. in l. si conuenerit. nu. 41. de iuris. om. iud. Felin. in c. fin. nu. 22. de fo. comp. Deci. in cap. 1. nu. 23. vbi Ripa post. nu. 66. ex de iudi. Cur. iun. in l. 1. nu. 9. ff. si quis in ius vo. & hos refert & sequitur Dida. in pract. qq. cap. 10. nu. 6. vers. duodecimo vbi quis. Soci. reg. 436. 3. limita. Di. de Lu. reg. 514. limit. 3.

SVMMARIVM.

1 *Promittens soluere certo loco, ibidem remittendus.*
2 *Promissam solutionem differens, dolose agit.*
3 *Dida. opinio declarata.*
4 *Mora modici temporis in consideratione non est.*

CERTO PROMITENS loco soluere & certo tempore, in eum remittendus locum a iudice suo.

CAP. XXXII.

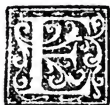T eum † remittendum iuste putauerunt plerique, qui se certo promisit loco soluere certoq; tēpore, veluti si ad nūdinas, aut paschalia festa. Neq; effugere posse iudiciū, quod illic velit cō ueniri, vbi sedē habeat. Prodidit hāc Bal. sentēt. pulchre in cap. 1.

cap.1.de mili.vaſſ.qui contu. eſt:quia hic doloſe fecerit cũ
2 promiſſam à ſe ſolutionem, † differat, eludat alterum, & fidem fallat. Proinde vti aduerſus doloſum, contra eum agendum, & vt in illum, qui cum poſsideret dolo deſiit, l. is qui dolo, l. ſin autem. §.1. ff. de rei vindica. Baldũ Main. ſequitur in l. ſi conuenerit. num.42. de iu. om. iud. Deci. poſt Ripa. num.66. de iudi. Alcia. nu.61. Curti. Iun. in l.1. nu.20. ff. ſi quis in ius vo. non ierit. Dida. in pract. qq. c.10. num.6. in verſ. decimo tertio idem erit. Diaz de Luc. reg. 514. fallen.15.

Idipſum ipſe ſentio, nam loci adiectione & temporis certi conſtitutione ſoluere promittens, illius lapſu in mora eſt, l. magnã. C. de con. & comit. ſtipula. deciſ. Gen.150. num.1.

3 Verum temperanda hæc Dida. & aliorum traditio eſt vt non illico, vel mora commiſſa videatur, vt ſtatim præcari illi is remiſsio poſsit: modicum enim ſpectandum eſt tempus: ſi enim breui interuallo poſt, poſt tẽpus pactione venerit diffinitum, eodem ipſo promiſſo exſoluiſſe videtur, & veniſſe: iuxta celebrem & ſamigeratam Acur. traditionẽ in l. etſi poſt tres glo.1. ad finem ff. ſi quis cautio. purpura. in l. vinum num.10. ff. de re. cred. Bal. Roman. Alex. & Iaſ. quos recenſuit Oſas. deciſ.71. num.49. & 50. Neque enim
4 † modici mora temporis, mora iuſte appellatur, vt inibi ille latius.

SVMMARIVM.

Contumax ex maxima contumacia an remittendus.
1 *Roman. & Felin. opinio reprobata.*
2 *Roman. & Felin. ſeutentia falſa.*
3 *Felin. opinio quo in caſu recipi poſsit.*
4 *Bart. traditio improbata.*
5

AN

AN CONTVMAX EX maxima contumacia remitti debeat: Romani, & Felini opinio. improbata.

CAP. XXXIII.

T tunc † remittendum a iudice domicilij reũ putauit Bal.in locum contractus, cum is supra
1 modum contumax sit, & veluti ad extremum, cum non alio aduersus eum remedio agi possit: sic Bal.in l.consentaneum ex eo tex.C.quomo, & quan. iced.Roma.in l.si vero, §. de viro.so.matr.sequitur, & probat Felin in c.fi.n.12. vers. sexto fallit propter nimiam cõtumaciam, de fo.com.Dias de Luc.reg.514.limit.10.

2 Verum † hæc Felin. & Roma.traditio dubia est, vt & me prior Rip.animaduertit in d.c.1.n.69.vers. sexto limitatur, quoniam Bal.non in hac loquitur facti specie: sed vbi ante litem contestatam reus in loco contractus repertus conuenitur: in hoc sane casu, vt non semel dixi, quod contractus iudex præuenerit remissio datur à iudice domicilij.Innocen.in c.2.de dilatio.quinimo illic ait, & Rip. censit, potest capi, & traduci contumax. Neque tex. in d.l. consentaneum in hac quidquam probat specie.

3 Mihi vero † manifestius falsa ex eo videtur Felini opinatio: vel enim præuentum iudicium fuit a contractus iudice: quia illic repertus, & dubitare nullus possit litteris vocari posse, & remitti debere, quemadmodum non breui manu scriptum reliqui sup. cap.27.à n.1. aut non inuentus in loco vocatur domicilij, nec parere tunc tenetur reus, aut iudex obedire litteris obstringitur iusticis contractus, vt eod. ipso cap. ex communi sensus.

4 Plane vno † casu recipi Felin opinio Poteſt, cum reus. & in loco domicilij latitaret, & iudicē etiā illum ſubter fit geret: in illius enim odium, aut verius dolum, litteris vocari poſſet à contractus iudice, vt & d.c.27. poſt alios declaraui.

5 Ex his & altera † euertitur Bart. traditio in l. heres abſens. §. 1. ff. de iudi. exiſtimæuit turpiter reum latitantem remitti debere Quàm ſubuertit Angel. in d. l. hæres abſens. §. 1. veluti aduerſantem text. in d. cap. Romana. § contrahentes de foro competen. Ripa. in d. c. 1. num. 66 verſ. ſeptimo fallit de iudic. nos ipſi in d. c. 27.

SVMMARIVM.

1 *Lex 1. C. vbi cau. ſtat. expenſa.*
2 *Deſeruire promittens collegio vel vniuerſitati, vbi aufugit. remittendus.*
3 *Debitores fiſcales fugientes remittendi.*

LIBERTATEM VINDICANS, & fugiens ſeruus, an remittendus.

CAP. XXIIII.

1 EXtat † celebre & inſigne Alex. imperatoris ad Aurelium Ariſtocratium reſponſum in l. 1. C. vbi cauſtat. eamque ſerua erat in alienam fugiens prouinciam, & ſimul ſibi libertatem vindicans; ibidem litigare compellendam, vnde fugitiua diceſsit. Ideoque in eandem remittendam prouinciam, in qua ſerua fuit, verum poſt gloſatorem A curſi. Bal. & Sali. inter-

interpretantur alij, vt de possessione in eodem disceptetur, in quo comprehensa serua fuit loco, de proprietate ad alium, a quo aufugit, locum, dimittenda sit. Iustum enim æquumque pio visum imperatori fuit in odium seruorum fugientium, & propria sibi auctoritate libertatem vindicantium, vt eum, quem deseruere forum, & iustum iudicium, illud ipsum agnoscere denuo teneantur: vt in quo peccauerint puniantur. Quod inibi fusius interpretes & post Cyn. Angel. Marian. Socin. & Bald. idipsum censit Diaz de Luc. reg. 514. lim. 4. declarat.

Enim vero cum nullius fere pretij & vtilitatis hac tempestate controuersia sit, pertigisse sufficit. Quoniam ad institutum pertinebat tractationis.

2 Huic † similem casum referunt interpretes cum quilpiam deseruire promisit collegio, fugit & in alienum se transfert territorium, & hic remittendus est, eademque in superiori casu distinctione obseruata, vt de possessione vbi captus sit, de proprietate, in eo, a quo fugit loco l. 1. C. vbi decuria.

3 Id ipsum statuere imperatores in fiscalibus debitoribus v fugientes remittantur, aucten. hac perpetua. Illo eod. tit. vbi decurial. ibi Ange. Bal. Salic. & alii Rip. in cap. 1. de iud. num. 66. vers. vndecimo fallic, quē prętериit casum Peregrin. in suo de iure fisci tractatu.

SVMMARIVM.

1 *Ratiociniis abnoxius an remittendus.*
2 *Actor rei forum sequitur.*
3 *Rationes ibi reddendæ vbi instructæ fuerunt.*
4 *Gerentes negotia aliena eodem in loco rationes reddere obnoxi.*
5 *Menoc opinio.*
6 *Menoc. traditio improbata.*
7 *Menoc. ingenium & labor laudandi,*

1 *Menoc in comment. de arbitr. iudi multa dixit iniuncude.*
2 *Menoc. Opinio quo iure subuertatur.*
3 *L. penul. §. fin. de condi. & demonstra. intellectus nouus*
4 *Libertas fidei commissaria non differtur.*
5 *Rubianum senatus consultum quid statuat.*
6 *Iudex æstimat in legato libertatis relictæ, ab eo qui seruum meum manumittere rogatur.*
8 *Viuian. opinio.*
Rationes illius, qui gessit negocium baronis in loco publico: non autem in illius arce reddere tenetur.
9

RATIOCINIIS OBNOXIUS IN LOCUM REMITTENDUS GESTARUM RATIONŨ, & VERUS L. PENULT. §. FIN. DE CONDI. & DEMÕSTRATIO INTELLECTUS.

CAP. XXXV.

Ex Bardulis † vnus neotericus Scobarius, qui nuper de ratiocinijs tractationẽ edidit, & in hãc cap. 7. incidit quæstionem: redditurus rationes in domicilio, an vbi administratæ fuere reddende: etsi enim † regulariter proditum sit actorem rei locum sequi debere l. actor. C. vbi in rem actio. quod tamen in loco gestarum rationum aptius ille & perfectius † extricari posint in eo dem ipse, vbi intricatæ fuere, vt reddantur statutum §. super §. si quis autem. in aucten. de collato. l. 1. & 2. C. vbi de ratioci. agi oporte. l. heres absens §. 1. ff. de iudi. vbi & imperato. hanc illis prodidit rationem verbis in militari

litari oportere iudicio respondere,in quo & instructio sufficiens,& nota testimonia,& verissima possunt documenta monstrari. Hæc ille. In hanc igitur conuenerunt interpretes sentétiam omnes Cy. Bal. Angel. Salic. in d.l.1.& 2. post glo.inibi Cast. & Cur.Iun.in d.l.heres absens. §.1. Panor. & ceteri in cap.fin.de foro competen. Ripa.in cap.1. nu.66.de iudi.Soci.consi.31.ad finem lib.1.Dida.in pract. qq.c.10.nu.4.vers 4.illud præmissis. Diaz de Lu. reg.514. fallen.5.vbi & Socin.adduxit.Scobar.qui ex his neminem refert in d.cap.7.nu.1.

4 Idipsum † nec immerito protendi solet in eos qui aliorum gessere negotia, vt cum rationes sint etiam redditurí illic conueniri debeant, vbi gestum negotium est decis. Gen.161.num.1.Scoba.d.c.7.num.2.

5 Sane † Meno. quem silentio præteriit Scobari. in comment.de arbitr.iud.qq.centur.5.lib.2.casu.468.à num.1. scriptum reliquit iudicis fore rem hanc arbitrio relinquédam l. penul.§. fin.de condi. & demonst.verbis illis,verissimum est autem vt alias aliud ex persona & loco sit æstimandum:vt & post glo.verbo æstimandum Castr.censuit: neque dissentit Imola.

6 Verum † hæc Meno.traditio veluti improba defendi nō
7 potest,scripsit ille (etsi ipsius † ingenium, † labor, & eru-
8 ditio inficiari non possint) pestilentissima † in libro illo dogmata,quę imperitos intercapiunt iudices,queque credentes ipsorum relicta arbitrio, sic miseri in laqueos incidunt inextricabiles,& in profunda se ipsos demergunt inferna, vti latius cap.14. animaduerti. subuertit Menochij traditio receptissimas iuris regulas d.l heres absens.§ 1.de iudi.& l.1.& 2.C.vti de ratioci.à quibus nisi athei recedere possint.

Sed & inuertit † Bart. Cast. Cur. Socin. Panor. Dida. & omnium opinationem,à qua nec vllus recessit.

10 Videamus quis illius.§. fin. † sensus sit verus, cuius aliū

 semper

ſemper fore exeſtimaui, quam eum, qui vulgo circumfertur: cum igitur dubitaretur, an ſeruus cui relicta libertas foret ſi diligentur rationes redderet, quo eas in loco reddedere teneretur. Reſpondit Priſcus, non vbi illius deceſſerit heres, vel vbi relictus ſit omnino redditurum, plane ſi heres abſens reipublicæ cauſa fuerit illic petere, & rationes reddere debere, quod præſens videatur. Deinum iudicis arbitrio æſtimandum putat vbi & quando reddendæ ſint. Animaduerti in eo §. legatam libertatem fuiſſe ſub conditione reddendarium rationum, & periculo libertatus legatum ſubijci, ſi vel in loco adminiſtrationis reddendæ ſunt, cum heres abſit, aut alibi perquiendus eſſet, cum & differri libertas, & periclitari poſsit, ita factum, vt libertatis fauore, neque omnino in loco geſtarum rationum, neque domicilij, vel habitationis heredis: ſed iudicis æſtimandũ arbitrio, vbi, quando, quoue in loco reddi debẽt, vt libertatis relictum adeo fauorabile, nec morã aut diſpendiũ aliquod patiatur, & hic mihi verus, & Genuinus illius §. intellectus videtur, quo, & contraria conciliantur, & conueniunt omnia.

11 Succurrit † quod fideicommiſſaria differri libertas nõ poteſt etſi expilata hereditas diceretur, l. fideicommiſſaria libertas, ff. de fidei. liberta. & ex Rubiano † Senatus con-
12 ſulto ſub conditione data, ſi per ſeruum non ſteterit iuſte vindicatur, l. ſi filius. §. 1. ff. de fidei liberta. ſed & abſente eo,
13 qui rogatus eſt ſeruum manu † mittere propriũ iudex æſtimabit, vt ſi præſens foret nec aduer ſari potuieſſet, liberũ eſſe iubea, vt hæc & alia inmunera fere aduerſus iuris regulas pro libertate ſtatuta & Priſci ſententiam in fauorem
14 dictam libertatis fuieſſe nullus dubitet. Neque † reticenda Viuiani opinio in d. §. final. exiſtimantis eum, qui alicuius Baronis vel titulo alterius decorati regio geſsit adminiſtrationem, & rem in eiuſdem reddere rationes domo teneri: quo ſcilicet adminiſtrauit loco ſecus aliter: ſenſit, & ex

Ortolo.

3 Bart. † confutat Angelus rationem, cum ex arbitri sententia tres digrediantur actiones, infactum actio, vtilis in rem, quando in reali lata, vel ex lege cōdictio, l. ne in arbi-
4 tris. l. cum antea C. de arbitr. neque † vsquam officium iudicis proditum fuisse legimus, Angel. sequitur Cuman. d. §.
5 sententiam. Imol. & Tartaga. cum Bart † putant, arbitri sententiam iudicis officio executioni: posse mandari, d. l. cum antea iux. Bart intellectum, quo textum illum percipit in l. si intra, ff. de reiudi. Bartol. ratione secutus fuit, Bal. in l. fina. C. de ex. rei iud. Ias. in d. §. sententiā n. 21. & 22. Ceterū si vel subuerti ratio Bartoli posit illius verū est pronūciatum ex d. l. cum antea. probāt Bal. Angel. Cuma. Alex. & Ias. in d. §. sententiam. Gratian. regul. 422. nu. 10. pract. Papien. in titu. de fo. libel. in executio. sent. glo. 1. nu. 13.

SVMMARIVM.

1 *Iudex requisitus si excesserit, an ad illius superiorem, vel iudicis requirentis appellandum.*

2 *Superior executionis adeundus, cum ille, alterius litteris requisitus exequitur*

3 *Auxilium præstans alteri iudici absque litteris, si excedat ad illius superiorem prouocandom.*

4 *Auxilium facti præstans & excedens, non ad illius in hac specie superiorem appellandum.*

5 *Panor. opinio.*

6 *Appellare ab inuocatione licet brachij secularis.*

7 *Appellandum ad superiorem executoris.*

8 *Alexandri opinio.*

9 *Appellandum à iudice seculari exequēte inuocato illius brachio, ad superiorem illius non ad ecclesiasticum.*

CV-

CVIVS IVDICIS AVXILium fuit postulatum requisitoriis litteris, si in executione excesserit, an ad illius superiorem, vel iudicis requirentis appellandum.

CAP. XXXVII.

1 T proxima † superioribus quæstio est, an ab excidentis interpellati iudicis grauamine, ad illius superiores, an ad iudicis requirentis prouocandum. Et quidem Bart. cum in hanc incidit quæstionem, in l. ait prætor. §. sententiam num. 6. tres celebres distinxit casus. Primus vbi iudex vnus alrerius litteris interpellatur, vt executionem faciat tunc ad † exe-
2 quentis superiorem prouocabitur, cum sua exequatur, nõ alterius auctoritate. Alter Bart. † casus cum non exequi-
3 tur interpellatus: ceterum auxilium præstat fert opem iuris adminiculo, vel excommunicando, interdicendo, vel aliud quidpiam, quod ad illius pertineat iurisdictionem denegando, & in hac specie ad illius appellatur superio-
4 rem, cum ex illius actu lædatur alter. Tertius † casus quoties requisitus iudex facti auxilium impenderet, vt cum, vel familiam requirenti iudici armatam relinqueret, aut aliud, cuius ope prior exequeretur, eo sane in casu prioris iudicis superiore adeundus foret: lædit enim ille etsi alterius ope & auxilio, Bart. traditionem secuti sunt aliqui in d. §. sententiam.

5 Ceterum Panor. † in cap. quoad consultationem ext, sent. & re iud. in secundo Bart. casu, opinatur, & ad superio-

reiudicis requirentis posse appellari: cum enim alterius brachium implorauerit excessisse ille videtur arg.l.qui occidit.§.in hac.ff.ad l.Aquil.c.fin.de iniur.

Alexander, Panor.sententiam sequitur in d.§.sententiā nu.15.ceterum ita interpretatur illius opinionem si ab in-
6 uocatione † brachii secularis appellaretur, id enim licet veluti a cōmuni actione, cap.cum cessante de appellationis, vbi idem Panor.Dlexander.sup.

Neque ab eiusdem Bart.aliena Panor.opinio est, qui a
7 libi docuit executori † mandata per iudicem executione cum excedit illato grauamine & iussu iniusto ad superiorem mandantis prouocandum l. arbitrio secundum vnū intellectum ff.qui satis cogā. Id igitur ipsum in hac specie, vel cum auxilium alterius iudicis imploratum, vt excommunicet vel interdicat, & quoniam in depræcatione grauat superior adeundus requirentis.

8 Sane vbi alter † sui ipsius officio excommunicaret prouocandum ab eo esset non ab alio, Alex. sequitur Ias.d. §. sententiam.nu.20. Bartoli autem distinctionem sequitur Aufred.ad Capell.Tholo.quæst.411 ad finem additionis, & Rebuf.in ll.reg.2.to.ti.de lite.requi glo.3.nu.31. Nos autem Bart.opinionē veram credimus, scripsi cap. 16. dum de brachii secularis verba feci inuocatione, & a iudice exequente feculari, cuius brachium fuit acclamatum, & petitum auxilium si excesserit non ad ecclesiasticum: sed secularis superiorem prouocandum dixi, Oliban.in commen. vsati alium namque cap.15.nu.47.Atzebed.in l.15.nu.11 tit.1.to.2.& quem illi non viderunt, Bere.consil 3.nu.17.

SVMMARIVM.

1 *Iudex requisitus an de exceptionibus propositis cognoscere possit.*

2 *Iudex requisitus non illico exequi tenetur.*

3 *Citatio necessaria in iudice requisito.*

Iudex

Auxilia

aduersa, vt secum in omnibus fere desidere videantur: cōfundunt terminos multi de mero executore ratiocinantes ad iudicem requisitum, qui par & æqualis nō inferior est, quod sepius animaduerti d.c. 8. 9. 10. & sequen.

2 Sciendum † vero iudicem requisitum ab alio non ilico auxilium pręstare, aut exequi teneri. sed demum qualquali cognitione adhibita, quam prudens quisque magistratus adiiciet, ne extemplo & præcipitāter executioni littere mādentur, Fel. auctoritate Anchar. docuit in cap. fin. nu. 22. in fine de fo. comp. sicuti & ab ecclesiastico iudice auxilium imploratur seculare scripsi adductis innumeris

3 lib. 2. cap. 7 In primis † in ius aduersantem vocare oportet, cur parendum non sit dicturus requisitoriis, Bart. in l. a diuo Pio. de re. iudica. & obseruari apud nostros testatur Canceri in suis resolu. cap. 15. nu. 13. lib. 2. Is autē aduersum quem litterę deprecatorię obtente fuere in ius vocato & nihil oponente, dubio procul executio fit: sin minus vel aduersus sententiam excipit aut merita causæ: sic vt lucido articulus hic intricatus exoluatur: due itidem inspectiones animaduertendæ.

Prima quid in propositis aduersum sententiam exceptionibus num requisitus posslt cognoscere: altera quid vbi exceptiones nō sententiam: sed causæ iustitiam vel iniustitiam spectant.

4 Primæ † inspectiois regula indictas aduersum sentētiam exceptiones nullitatis, notissimæ iniustitię falsitatis, suspicionis, ob apellationem interpositam, declinatorie fori iudicis incompetentis, & his similes, multæ excutiet, cognoscet summatim, num vere sint quæ opponuntur, non sane vt iudicet, aut interloquatur: sed vt is vel cesset, supersedant, & dimittat, aut alioquin remittenti remittat, vt iudicet iudici.

5 Rationē † eam prodidere interpretes nostri: quod si iudicaret hic, alterius superioris vel paris saltim infringeret sententiam, & iudicium subuerteret toto prohibitum iure l. nam & magistratus. de recep.

arbi.

29 *Auxilia mutua iudicum admuenta, vt ea, quæ Deo placita sunt fiant.*

30 *Sententia notorie iniusta exequenda non est, etsi pars non opponat.*

31 *Excommunicationis exceptione opposita iudex requisitus cognoscit.*

32 *Excommunicationis exceptio reiecta non censetur ab statuto reijciente omnes exceptiones.*

33 *Iudex requisitus in criminalibus iniustam non exequitur. sententiam.*

34 *Iudex requisitus de falsitatis cognoscit exceptione.*

35 *Exceptio falsitatis in omni casu opponi potest.*

36 *Iudex requisitus cognoscit vbi causa noua superuenerit.*

IVDEX REQVISITVS an de oppositis exceptionibus cognoscere possit, nec ne, anceps articulus lucido declaratur.

CAP. XXXVIII.

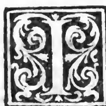

N brachij secularis tractatione, cum per iudices acclamatur ecclesiæ, quando, quibusue in casibus de exceptionibus: quæ in eorum iudicio instituuntur cognoscere possint necne scri psi multa lib. 1. cap. 8. 9. 10. & sequen. non ipsa repetam, quæ illic erudite digesta fuere: hoc tantum capite inquiramus de iudicibus secularibus requisitis, qualem in propositis exceptionibus cognitionem haberent, in quibus cognoscere, quas reijcere, & ad primum relegare remitetentem teneantur:
1 † in quo articulo varij, varia diuersa, & aduersa

aduersa, vt secum in omnibus fere desidere videantur: cõfundunt terminos multi de mero executore ratiocinantes ad iudicem requisitum, qui par & æqualis nõ inferior est, quod sepius animaduerti d.c.8.9.10.& sequen.

2 Sciendum † vero iudicem requisitum ab alio non ilico auxilium prestare, aut exequi teneri. sed demum qualquali cognitione adhibita, quam prudens quisque magistratus adiiciet, ne extemplo & præcipitater executioni littere mãdentur, Fel. auctoritate Anchar. docuit in cap. fin. nu.22. in fine de fo. comp. sicuti & ab ecclesiastico iudice auxilium imploratur seculare scripsi adductis innumeris

3 lib.2.cap.7 In primis † in ius aduersantem vocare oportet, cur parendum non sit dicturus requisitoriis, Bart. in l. a diuo Pio. de re. iudica. & obseruari apud nostros testatur Canceri in suis resolu. cap. 15. nu. 13. lib.2. Is autẽ aduersum quem littere deprecatorie obtente fuere in ius vocato & nihil oponente, dubio procul executio fit: sin minus vel aduersus sententiam excipit aut merita causæ: sic vt lucido articulus hic intricatus exoluatur: due itidem inspectiones animaduertendæ.

Prima quid in propositis aduersum sententiam exceptionibus numrequisitus poslt cognoscere: altera quid vbi exceptiones nõ sententiam: sed causæ iustitiam vel iniusti

4 tiam spectant. Primæ † inspectiois regula indictas aduersum sentẽtiam exceptiones nullitatis, notissimæ iniustitie falsitatis, suspicionis, ob apellationem interpositam, declinatorie fori iudicis incompetentis, & his similes, multæ excutiet, cognoscet summatim, num vere sint quæ opponuntur, non sane vt iudicet, aut interloquatur: sed vt is vel cesset, supersedant, & dimittat, aut alioquin remittenti re-

5 mittat, vt iudicet iudici. Rationẽ † eam prodidere interpretes nostri: quod si iudicaret hic, alterius superioris vel paris saltim infringeret sententiam, & iudicium subuerteret toto prohibitum iure l. nam & magistratus. de recep.

arbi.

in d.l. a diuo Pio· §. 1. & sequen. cognitionem executioni concesserit, qui alterius iussa executioni mandat. Verum neque ille §. Bart. infringit opinionem, vt me prior Meno. scribit cum cognoscere & iudicare de his poßit, quæ in rebus exequendis disceptationes oriuntur Bart. nu. 6. in d.l. a diuo Pio. Meno. d.q. 38. post Sali, & alios nu. 8. de his autem, que merita pertingunt litis minime, idem Meno. d.q. num. 16.

12 Neque diuersum † césent plerique cum executioni sententiæ nullitatis exceptio obiiceretur, quod lata sententia foret falsis suggestionibus aduersum eum, qui vel ex causa minus probabili aut necessaria ab esset veluti relegationis, Imol in l. qui Rome. §. duo. de verb. obligatio. Roman. in l. si is ad quem. ff. de acquir. here. Alex in d. l. a diuo Pio. num. 11. & ii qnidem Angeli traditionem confutant, qui in d. §. duo fratres aliter senserat ex d. l. si prætor.

13 §. Marcellus. de iudi. † disiungebat ille casum d. §. a versi. Paulus eiusdem: argute enim aiebat §. Marcellus loqui de sententia lata contra absentem ex causa, aut voluntaria omnino, minusue probabili, opposita enim exceptione aduersum executionem coguoscat exequens: primus autem iudicet, in versi. Paulus. putat loqui iurisconsultum quando falsis allegationibus sentétia latta fuerat aduersus absentem ex causa necessaria veluti reipublicæ, vel saltim probabili, vt tunc cognoscat, & iudicet requirens.

14 Hunc † etsi ingeniosum intellectum multis confutãt Roma. & Alex. in d. l. a diuo Pio. quibus adstipulatur Menochi. d. q. 38. nu. 18. cuius nunc non iterum argumenta recensere oportet.

15 Alier nunc † casus excutiendus cum exceptiones merita respiciunt litis agitate, in hac sane specie crediderunt multi, non de his requisitum cognoscere iudicẽ posse, Bart. in d. l. adiuo Pio. num. 7. de re iud. ex tex. in l. penul. ff. de confess. censuit cum Bart. Panor. Au-

char.

morat Caual. in reperto, dicto verbo executor merus. Ga il. d. obseruatione a nu. 8. lib. 1.

21 Verum non hæc traditio perpetua est, quid enim si super his forsitan vel aliis disceptatũ fuisset ante sententiam exceptionibus, nõ tũc requisitus cognoscere poterit ius enim sententia fecit d. c. pastoralis. §. quia vero quini

22 mo nullitatis † alteraue deterior exceptio semel reiecta, denuo in iudicium deduci potest l. 1. C. si ex fals. ins. & ex Crauet. Castren. Afflic. Anchar. Rigien. Gabriel. Roma. Barba. & aliis decidit Caual. d. decisio. 45. nu. 64. 1. par. respondit egregie Surd. consil. 415. nu. 35. lib. 3. etsi notorie, iniqua foret vt ille inibi.

Excipiunt interpretes & casus quosdam, in quibus requisitus cognoscit, hic † ante omnium oculos pręcipuus

23 cum notoria nullitatis exceptio foret glo. in c. si non 25. quæst. 2. Panor. nu. 3. in d. c. pastoralis. §. quia vero. ibi Felin. post Imo. nu. 17. idem in c. si quando. ad finem de offi. delega. Bero. in c. significasti. num. 14. de offi. de le. Maran. disputa. 1. nu 36. Zuchar. in l. fin. nu. 280. de edict. di. Adriad. Toll. Menoc. qui eos de arb. iudi. qq. lib. 1. quæst. 38. num. 21. idem in commenta. de adipiscen. possessi. reme. 4. nu. 412. Sicut ex receptiori tradidimus lib. 1 cap. 11. inspecti. 4. † non iudices seculares quorum

2 imploratur auxilium impartiri tunc cogi, cum notoria nullitas diceretur, Azpil. post Panor. in d. c. si quando 1. remed. nulli. num. 7. Bosi. Alciat. Auil. Bellu. Salzed Rolan. Atzebed. Gracian. Nat. Portole. Gail. quos nomina

25 tim recensui illic in versic. moderantur secundo vbi temperaui, cum nullitas notoria est, neque vlla indiget dilatione vt probetur sed extẽplo insinuatur, alioquin si aliun de peruestiganda, reiceretur, Afflict. in const. Sicil. in præfati. num. 58. Ripa in l. 4. §. condemnatum num. 17. de re iudi. Oldra. Cardina. & alij quos Viui. decis. 53. num. 34. egregie Surdus. consi. 379. num. 31. lib. 3. Pe

regrin. consil. 73. num. 15. 16. Deci. Roma. nouis. 55. lib. 2.

Notoria † enim exceptio nullitatis nusquam ab statutis vel legibus excepta censetur, vti auctoritate Panor. Deci. Cur. Bero. Gozad. Nat. Mila. Roma. Bertachi. Bursa. Menoc. & aliorum pulchre docet Caro. de Gras. tracta. de statu. exclud excep. quincta excep. a nu. 1. 2 & sequen. Nullitas † sane, quę dum executio ipsa decernenda est, probari potest non altiorem indaginem postulare videretur proin minime reiicienda foret scripsit post alios Caual. Decisio. 28. nu. 12. par. 2.

Non aliud censuere interpretes cum iniustitia excipitur notoria, eandem ipsam nullitati cōparari atque ideo iudicem cognoscere requisitum posse existimant Panor. & alij omnea in d. c. pastoralis. §. quia vero c. inter ceteras de rescrip. Neque enim auxilia hec concedi solita, † nisi vt deo placita suum consequantur effectum cap. 1. de offi. ordina. quæ autem iniustitia plena sint, minime Deo placent. Vnde neque exequenda l. si pure. ff. de ino. testa. Clem. pastoralis de reiud. Innocen. in c. cum in iure peritus. de re iud. Anchar. consi 382. Alcia. post Panor. in d. c. 1. de offi. ordin. nu. 110. Mona. Archidiach Io. And. Feder. de sen. Calca. Afflic. Azpil. Bellu. Redin. Auil. Portole. Atzebed. & Andr. Gail. quos recensui lib. 1. cap. 11. inspectio 4. vers. tertio non vindicare regulam. & his addiderim Pancirol. cons. 63. nu. 46 Felin. Afflic. Mascar. decisio. rotæ Roma. in nouissimis 362. nu. 4. 1. par. decisio. 644. ea par & ex his Surd. consi. 369. num. 29. 30. 31. lib. 3.

Addidit ille num. 31. iudicem † ab executione sententię quę iniusta sit recedere oportere etsi pars id minime dixisset, aut opposuisset ex Anchar. cons. 208. du. 6. Roma. consi. 51. nu. 2. Gabr consi. 43. num. 47. lib. 1. vbi in vrbe hanc ipsam opinionem vti tutissimam & veram

veram, praxim amplexari affirmat, vereque ipsam rota amplexatur Romana, vti conterraneus noster Christophorus Robuster. sua scribit decisio. 85. a nu. 1. par. 1.

Tertius excipit casus solet cum iudici requisito excommunicationis obiicitur exceptio agentis cap. 1. d. excep. in 6. cap. decernimus de sen. excommuni. Non enim
31 pertingit exceptio hæc, res, actaue iudicis: sed adhæret agentis personæ, & eam reddit in habilem Deci. in c. ex parte. in 2. num. 42. de offi. delega. Atque ideo iuste coram requisito obiici potest Felin. in d. §. quia vero num. 17. Gem. & idem Felin. quos Menoc. probat d. quest. 38
32 num. 22. † Nusquam enim exceptio excommunicationis reiecta censetur, etsi alię forent omnes, Pereg. tracta de in. fis. lib. 3. titu. 11. num. 4. Vgolin. de censu. rub. de excom. cap. 15. §. 7. num. 1. Viui. decisi. 99. num. 7. Pari. Diaz. Menoc. Afsini. Vgolin. & alij plerique. quos longa serie memorat Carol. de Grass. tractat. de excep. excep 4. nu. 3. 4. 5.

43 Quartus † casus in criminalibus causis, sententiam enim iniquam requisitus non exequitur: irreparabile enim præiudicium habet. sic sane post Felin. in d. §. quia vero & Panor. scribit Menoc. d. quæst. 38. num. 23. sed quoniam inferius lib. 3. latius agemus in eum reiicimus studiosum locum.

44 Quintus † vbi falsitatis exceptio vel rescripti, aut falsi instrumenti, opponeretur. Rationem reddunt interpretes quod cum falsum nullum † sit, l. Paulus de verb. signifi. possit autem de nullitate requisitus cognoscere, id ipsum in falsitate censendum cap. si eo tempore de rescrip. in 6. Felin. in d. §. quia vero num. 17. Socin. senior. consilio 83. num. 92. lib. 4. Menoch. d. quæst. 38. num. 23.

45 Atque ideo † tam grauis hæc exceptio est, vt quandocunque in omni casu obiici possit Bart. in l. si veritas. C. de

fideicom. Massa. tract. de for. carne. obliga. quæst. 1. in princip. Asini. de executio. §. 31. cap. 3. Multos Menoc. de presump. lib. 2. præsump. 48. nu. 40. Milan. decis. 8. num. 19. lib. 2. Thesau. decis. Pedemon. 26. num. 15. idem Milane. deci. 8. nu. 20. & decisio. 2. nu. 31. lib. 2. Passe. consil. 28. nu. 20.

37 Sextus † casus, vbi noua superueniret causa quę iudicanti præcognita executionem minime decreuisset, Felin. in d. §. quia vero nu. 7. vers. quarto fallit ex l. si hominem. ff. manda. Maran. disputa. 1. nu. 33. ornat Menoc. multis. d. q. 38. quę ab Hypoli. & Felin. subducta silentio preteriit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex requisitus legitime, vt aliquid faciat parere tenetur.*
2 *Mandatum morte mandantis extingui, quomodo intelligatur.*
3 *Bartoli traditio.*
4 *Bartoli traditio declarata.*
5 *Iudicis statu mutato mandatum extinguitur, & reuocatum censetur.*
Bartoli traditio celebris.
7 *Antinomiæ dissolutio.*
8

REQVIRENTE MORTUO IUDICE, AN SUCCESSOR EXEQUI LITTERAS TENEATUR.

CAP. XXXIX.

1 REquisitũ iudicẽ & interpellatũ iuste vt alteri rescribat & exequatur parere & obtẽperare oportere pœnis

aduer.

aduersum cum a iure indictis,explicaui prioribus huius libri capitibus.Hoc amplius & ab eo appellari & superiorē adiri posse,vt eundem compellat:sic statutum,vt eum officij necessitate coactus id faciat,si vel ab officio suspensus, subductus,vel mortuus fuerit interim,successor idipsum persicere,& executionem decernere teneatur.

2 Quod † enim vulgo dicitur mandatum mādantis morte extingui c.gratum.de offi.deleg.l.& quia de iurisd. omn. iud. l. mandatum. c. manda.lemma sic nostri interpretantur,vt non in his vindicet, quæ officii vel dignitatis ratione iudicis vel magistratus exercent:in his sane mandatum re integra minime extinguentur. Bart.in l.si defunctus.ad fin. ff. deprocura. & in l. 2. §. sed et si quis. ff. de donatio Bal.Ias.Deci.Alberi.Roman.Alex:Panor.Cardin.Hypol. quos memorat. Gabriel in commu. lib.2. tit. deprocura. conclu.2.nu.19.vers.tertio principaliter limito.

3 Neque † his dissimile Bart.pronunciatum in l.more de iur. om. iud. nu. 6. mandatum nuntio vt in possessionem mittat mādante interim iudice mortuo,non exingui mādatum,atque ideo in possessionem post mittere nuncium posse : necessitate enim officii compulsus missionem præcepit,sic ex Bart.Angel. Ias. & Purpura Dida. resoluit in pract.qq.cap.11.num.1.ad medium vers.secundo hoc ipsum probatur.Alios innumeros adiungit Gabriel.d.cōclusio nu.24.His aliisque multis crebrius creditum iudice mortuo requirente successeore id ipsum persequi oportere. Castr. Angel.Aretin.Xuar eosdem refert & sequitur Dida. & multis comprobat.d.c. 12. an. 1 & vers. quarto eadem sententia probatur.

5 Verum hæc opinio † quamquam probari possit,cū sola mors intercedit requirentis iudicis,attamē si re integra non mors sola: sed mutatio status mandātis adsi quia vel seruus casu,aut furiosus effectus,suspensus vel priuatus,mi-

5 nime Dida. admitti sententia potest:mutatione† enim sta-

tus mandatum reuocatum censetur, l. si quis alicui. ff. de acquir. Hered. si quis inquit, alicui mandauerit vt si existi-
16 mauerit, petat sibi bonorum possessionẽ & posteaquam illam petijt furere ceperit: nihilhominus acquisita est, ei bonorũ possessio. Quod si antequam ille petat, is qui mandauit petẽdam furere cœperit, dicendum est non esse statim ei quæsitam possessionem. Igitur bonorum possessio
6 nis petitio ratihabitione debet confirmari: & ex hac ipsa † legis dispositione censuit Bart. status iudicis vel alterius mandantis mutatione mandatum extingui in l. eius qui in prouincia, vbi alii omnes ff. de re. cred. Cy. Barto. Cast. Cardin. Salice. Angel & Areti. quos Gabr. d. conclu. 2. nu. 22. Straci. tract. de merca tit. de mand. num. 47. Anchar. Rigien. quæst. 24. nu. 2. lib. 11. † obiectũ hoc valide pug-
7 nat. Vtinam illud præuidissent interpretes, nisi dixeris, nõ locum illi cum necessitate officii, vt antea dicebam mandatum expeditur. Porro successor idem cum antecessore iudex censetur etsi altera substituatur persona l. proponebatur, vbi Bart. & alii ff. de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Delinquentes foro se subijciunt iudicis vbi delinqunt.*
2 *Cõtrahẽtes contractu, foro se subiiciũt iudicis illius territorii.*
3 *Delinquente forum sortiunt loci delicti, originis & domicilii.*
4 *Differentia qualis inter eos. qui forum sortiuntur ratione delicti ab his qui ratione contractus.*
5 *Contrahentes suo consensu obligationem perficiunt.*
6 *Delinqnentes suo consensu illius se inrisdictionis subiiciunt, vbi deliuqnerunt.*
7 *Delinquentes suo conseusu in pœnam legis non videntur consentire.*
8 *Auctoris opinio aduersus communem.*
9 *Ratio communis improbata.*
10 *Bationes multæ cur delicta ibidem punienda vbi delictum admissum.*

Deli-

11 *Delicta inter esse reipub. vt ibidem puniantur vbi commissa fuerunt.*
12 *Ratio communis tollitur.*
13 *Iudicibus congruit optimis, malis habere pacatam prouinciã hominibus.*
14 *Vindicta his datur iudicibus, quibus iniuria irrogata.*
15 *Ratio communis sublata.*
16 *Male agens rationem reddere tenetur.*
17 *Dida. ratio.*
18 *Delinquens extra locũ delicti domcilii & origiuis, tutus esse debet.*
19 *Opinio communis improbata.*
20 *Delicta impunita remanere non debent.*
21 *Raptor nullibi tuius etiam extra domicilium, originem, & locum delicti.*
22 *Assassinus nullibi tutus extra locam delicti, domicilii vel, originis.*
23 *Latro publicus nullibi tutus extra locum domicilii, originis & locum delicti.*
24 *Vagubundus nullibi tutus.*
25 *Officialis a Syndicatu nullibi tutus.*
26 *Occidens animo præmediiato nullibi tutus.*
27 *Opinio communis reiecta.*
28 *Occidens patrem nullibi tutus.*
29 *Sodomitte nullibi tuti.*
30 *Latro insidiosus vbique capi potest.*
31 *Depopulatores agrorum, & militiæ desertor; vbique capitur.*
32 *Opinio communis nullo iure probatue.*
33 *Extensio licita in pœnalibus & odiosis, ne crimina impunita remaneaut.*
34 *Interpretatio fauorabilis & tunc dicitur cum de criminibus agitur puniendis.*
35 *Opinio auctoris qualiter intelligenda.*
39 *Executio sententiæ, quæ instatur ab vno iudice alteri litteris*

FRANCISCI MOLINI DE BRACHIO secula. Eccles. præs.

LIBER TERTIVS.

FORVM SORTIRI DELICTI DELINQVENTES, & qua ex causa, tum & remissionem concedi posse, præclara animaduersa.

CAP. XXXX.

1 IGNORASSE scio †neminem, delinquentes foro subiici admissi criminis et si illic minime vel ex eadem causa forum sortiri possent c. 1. de rapto l. solent de custo. reo. l. 1. C. de iur. om. iud. aucten. qua in prouincia C. vbi de crim. l. 1. C. vbi. sena. vel claris. l. 1. C. vbi crim. agi. opor. glo. post
2 quam & a Bart. ceteri didiscere in l. a diuo Pio. §. sententiam. de re iud. Plane sicuti † contrahendo quis forũ sortitur contractus domicilij & originis vti fusius, quam par
3 sit libro altero tradidi: sic sane † delinquentes non delicti admissi forum vnum sortiuntur, sed & domicilij, & propriæ sedis, l. 1. ff. de inter. & relega. l. relegatorum. §. interdicere autem. eo. tit. c. licet. de for. comp. origins etiam
4 l. incola. ff. ad muni. verum † non vna parque argumentatio est contrahentium cum delinquentib. præcipuus il-

 lorũ

lorum forus domicilii est nō contractus nisi reperiantur, sicuti lib. anteriori, nō simel diximus, delinquentium non domicilii & habitationis: sed patrati facinoris est, Cyril. in sum. crimina. tit. vbi de cri. agi opor. nu. 2. iure igitur loco originis & domicilii delinquens fortitur forum, quemadmodū Bart. scriptum reliquit in l. cunctos populos. n. 47. C. de sum. trini. Tudis. in c. cū contingat. de fo. comp. Alex. Gandi. Bossi. Sylua. Carre. Gram. Dueny. Rolan. Dida. Clar. eosdē retulit probauitq. eruditus impensē Farina. in qq. crim. tit. de inquisitio. q. 7. num. 1. & 2. Tybe. Deci. in tracta. criminal. tit. de remiss. reo. c. 19. in princ. Caual. decisio. 1. a n. 1 parte 1. Baiar. ad Clar. q. 39. a n. 1. decisio. nouissima huius principatus 87. nu. 1.

5 Enim vero sicuti † cōtrahētes cōsensu cōuentionē perficiunt, & in loco contractus domicilij & originis conueniuntur eodem ipso consensu delinquens se se pene subdi

6 dit, † vt in eo loco originis & domicilij coherceri possit: oriri enim obligationē ex delictis non obscure lex innuit imperatores ff. de iu. fis. verbis tute huic pœnæ subdidisti l. fin. in verbis quodammodo sua mente punitur. C. ad l. Iul. maiest. & apud veteres hæc olim receptior opinio fuit glo. in l. 1. §. ad bestias. in verbo onerari ff. de postulatn. Faber. in §. furtorum. inst. de obliga. quæ ex del. Aretin. in §. ius autem. nume. 7. inst. de iure natur. Bart. in §. quia vero. in aucten. de non alienan. Florian. in l. inde Neratius §. fin. ff ad l. Aqui las. in l. 1. §. sublata. ad S. C. Trebelli. Alcia. de præsump. regu. 3. præs. 33. nume. 4. tuetur. Vasq. de succes. creatio. lib. 1. §. 10. num. 665. ad medium.

7 Quamquam † crebrius post creditum nusquam delinquentem suo voluisse consensu, in pœnam consentire quam vel hebes quisque & furiosus, quorum nullus est consensus aufugiunt, quemadmodum idem Bart. opinatus. Bal. Castren. Ias. Pala. Rub. Fortun. Balb. Go-

met.

mes.Rica. & Pinel. quos idem Vasq.improbans memo-
8 rat supra. Mihi superior † placet opinio: vix enim est, vt iuribus, quæ adduximus respōderi posśit, quicquid Pinel. subtiliter animaduertat.

9 Porro summa † illa ratio, cui innittuntur recte dissolui. potest nusquam delinquentem in penam consentire; id ipse non de pœna sed executione pœnæ indicendæ credi derim, quam quisque abhorret & execratur. In pœnam autē proculdubio delinquēs cōsentit, qui sciat delicta suas habere pœnas, quibus delinquētes multētur. Igitur in genere, & veluti (vt Dialectici aiunt) in abstracto cōsentit in pœnam delinquens: quāquam in concreto minime. Verū hæc prætermittamus. Rationē nūc exquirere oportet eorū, quæ diximus cur vbi admittūtur crimina, rectius puniē da, quam domicilio vel origine aduersum legem contra-
2 ctū, Dida.in pra.qq.c.11.n.2.post veteres treis prodidit rationes, quas senatim decis.sua Pegue.66.num.1 recensuit

Prima interesse reipublicæ eo scelera loco puniri, quo admissa fuere: qui enim nō dū delinquere, vel exēplo deterriti, ne in eadem ipsa in cidāt dimouentur l.capitalium.
3 §. famosos.de pænis, Clem.1.de offi.ord.n.c.quia propter 2.q.7.c.ad deliberandum de iud.c.2.de calumnia. Verum hic ratio. vitari potest: non enim solo exemplo aliorum pœna in loco infligitur criminis: sed quia eodē ipso loco multandus, in quo consensit & delictū patrauit: sicut ille qui certo dare loco, aut facere promisit illic conueniēdus sit, vt sup. nos ca.32. Secūdā reddit Dida. rationem, quod
1 respublica, vbi delictū in illius admissum territorio fuerit
2 læsa, & veluti iniuria affecta, non alias compensare ipsam,
3 quam delicti animaduertione posśit, vt quam illi infamiā delinquēs irrogauit cohertione iusta tollat & instauret. Factum enim, vt magistratus † reipublicæ læsi, quibus hæc cura maior, vt in facinorosos animaduertāt, & malis pacatā prouinciā habeāt hominibus, ne pacis & publicę quietis

in se-

cum iniuria is esse videtur: qui nec in loco delicti, originis vel domicilii permaneat, quasi ab his tãtum non alijs possit quisquam iudicibus multari. c. si diligenti. de fo. cõp. Panor. in cap. fin. nu. 13. illo tit. Angel. Bossi. Dida. Conrad. Cepol. Iadoc. quos memorat & probat Farin. in qq. crim. tit. de inquisitio. q. 7. nu. 2. Osas. consi. 64. n. 7. Decis. huius senatus recens. Ludo. de Pegue. 87. nu. 2.

19 Sane ego † hanc communem omnium traditionem omnium fore fallaciam, & decantatissimas simul, semper credidi nenias, dignasq. vt hinc ab omni posteritate reprobentur: quis enim feret parricidam, fraticidas, matricidã, impuros sodomitas, sacrilegos, falsarios, & læsæ maiestatis crimine impetitos, agrorum depopularores, seditiosos, nõ ab omnibus posse extra domicilium, habitationẽ, originẽ, capi & multari: quando id omnes fatentur fieri in fure, raptore, assassino, latrone publico, vagabundo, hæretico, homicida proditorio, & eo, qui dimisso officio & magistratu aufugit, quemadmodum Farina prolixius supra à nu. 2. & 3. & nu. 19. grauiora certe a me enarrata præter hæresim crimina sunt illis: cur igitur diuersum iusstatuendum sit, non certe viderim.

20 Porro iura † clamittant omnia ne delicta impunita remaneant, remanerẽt autem cum, tuti delinquentes extra locum delicti, domicilii, vel originis degunt. Vnde mihi opinio illa nunquam placere potuit.

21 Secundo † vel ex eo manifeste conuincitur, quod omnes affirmant raptorem, nulla fori gaudere præscriptione. l. v in verbis si sinc fori præscriptione, C. de raptu virgi. Bal. Chas. & plerique alii, quorum meminit idem Farin. supra. num. 8. atque ideo vbicunque, & quandocunque multari extra admissi raptus locum domicilii vel originis

22 posse † Assasinus id ipsum, cũ offendi, distringi vbicũque

23 possit c. 1. de hominib. Fari. ibidem. num. 9. † latro publicus a iure ipso omni exauctoratus auxilio, beneficio,

qui

qui veluti relegatus & cōdemnatus occidi vbicunque pos sit l. fin. C. quan li sine iud. se vindi. cui bellum a iure indici tur, l. reos. C. de accusatio. Hic extra delicti etiam domici-
24 lii vel originis puniri potest, idem Farina. nu. 10. † Neque aliud sentiunt in vagabundo omnes: in heretico nulli vnquam dubium, glo. in c. vt commissi. verbo procedendi. de Hæreti. in 6. quam post plures Farin. receptissimā
25 scripsit nu. 17. & officialem † seu magistratum fugientem a loco suo, puniri vbique posse autumant l. nullus. C. de sent. Corrad. & Farin. qui extremo illum putauerunt, vbique posse coherceri, qui proximū præmeditato occi-
26 derit, insidiis, animo, vt in † illius odium quouis orbis loco delicti sit, domicilii, vel originis, puniri posit: rationē reddentes interpretes, quod iure diuino nullus sibi confugii locus supersit, vt idem prolixius Farin num. 18. & 19. supra.

27 Ex his † quæ ob id referre, volui, vt receptiorem illam facillius confutarem, quis non videat, parricidas, qui ius diuinum simul naturæ & humanū lędant, patrem oc cidendo aut matrem, nullum pro confugio locum habe-
28 te posse, quibus † viuis omnium elementorū vsus fuerit in terdictus, l. vni. in verbis, vt omni elementorum vsu. C. de his, qui paren. vel libe. occid. sane cui elementorum interdictus vsus & orbis totus & terra, (quæ summum est elementum) interdicta est, vt & hic capi & distringi vbicumque posset, sicut raptor, assasinus, latro insidiosus.

29 Inmundi † Sodomitæ, qui diuina simul & naturalia offendunt præcepta, & coeundi inuertunt modum: immu tant regulam, l. cum vir. C. ad l. Iul. de adu. quē pro confugio locum habere poterunt? Aduersum eos armantur iura gladio vltore, & leges insurgunt. Non ne hic vbique capi poterūt, sicut de assasimo illi fatentur, & insidioso latrone, cum ius armis & legibus suis infestam naturæ audaciam

30 daciam persequuntur vbique d.l cum vir Sacrilegi,† hæretici sunt,& hæreticorum nomine continentur, dixi. lib. 1.cap.4. Ad hæc si latro insidiosus,vt illi aiunt,vti iuris omni auxilio destitutus, capi vbique, & occidi etiam potest.
31 Non ne idipsum in de populatore agrorū †constitutum, & disertore militiæ l 1,C.quan.l sine iudi.se vindi. sed alii facinorosi plerique quibus mors solatium vita labor & calamitas sit:quorum non minorem delicta postulét, poenam quam a Farinacio & antecessoribus nostris excepta.
32 Rursus neque illà opinio† aliquo iure probatur,nec tex. in cap.si diligenti. de fo. comp. a Farina.adductus adduci meruit:nō enim in hac specie priuatorum consensu iurisdictio tribuitur. sed a lege ipsa & iure cōmuni. ne delicta impunita remaneant,& ex l.congruit.de offi.pręsid.Nam & ob hanc ipsam rationem id creba fatetur (vt superius dixi)opinio in assasino,preditorio,homicida,hæretico ratore, & al is quibusdam. Quod si lex & ius commune hoc statuere in illis potuit casibus ob criminū atrocitatē id ipsū ius in his,quæ a me memorata fuere, criminibus idē disposuisse cesetur:etsi alia sint,ratione illa,ne crimina impunita remaneat, ius idem statuendum.
33 In pœnalibus † enim & odiosis,cum de interesse agitur reipublicæ protēdere dispositionem licet, vt puniantur crimina,& mali male multentur. Quinimo interpreta
34 tio tunc † fauore tota referta est,vti pulchre post Bar. Crauet. & alios opinatur Camil. Galin. in commen.de verbor. signif.lib.7.cap.8. a nu. 1.2.& sequentibus. Ex his nō iure quispiam incompetentes dixerit iudices, qui in scelestes vbique repertos sœuiunt, quos ius ipsum competentes effecit. Nonne in superipribus exceptis ab his qui contrariam tenuere criminibus competentes sunt omnes orbis, magistratus, quibus igitur ius in his potestatem tribuit & iurisdictionem , & in ceteris grauioribus, vtique ideo non admodum curanda. Quæ Peguere

sua

sita deci. 83. n. 2. 3. & 4. post Farina. d. rub. de inquisi. quæst. 7. num. 2. (a quo illa mutuauit) admonuit, quæ probari non debent.

35 Enim vero † opinio sic interpretanda nostra, vt liceat delinquentem iudicibus capere: quibuscuuque extra domicilium, originem, & locum delicti dum crimen patratum ex his sit, cuius pœna a iure fuerit communi imposita scilicet vt crimen non proprium (vti in multis contingit prouincijs, quę ex ipsarum legibus priuata habeant crimina iure Romano ignota: sed quæ aliorũ eodẽ albo criminum adscrita: si enim proprium patriæ crimen foret nõ alibi delinquens capi vel coherceri posset, sicuti con-
36 tingit † cum executio instatur ab vno ad alterius patrie iudicem, sententia requisitoriis litteris, vt iure lata communi exequẽda sit, vbi ex propriis patriæ statutis, vel legibus municipalibus minime, sicut relatis multis crebrã sequẽs
37 sententiã scripsi supra lib. 2. cap. 26. ad finem Declaranda † rursus vti scripsi cap. sequen. vbi iterum hanc excitaui controuersiam & cap. 43. Quare remissionem in criminalibus necessariam affore, vt vnus alterius auxilio iudicis in facinorosos animaduertat in comperto est, l. 1. in verbis litteræ ad magistratus dentur. de ser. fugit. l. fin. C. de his, qui lãtro. aut ali. l. omnes. vbi gl. de agrico. & censi. lib. 11. C. l. 1. de requir. reis. tex. pulcher. in §. siquis vero comprehensorum in auctẽ. vt nulli iudi.

38 Hæc † autem remissio non passim, & pro delectu faciẽda sed causę demum cognitione præcedente gl. in Clem. pastoralis verbo, de more, de re iud. quam secuti sunt Oldrad. Bal. Areti. Cyril. Felin. Bossi. Dida. Cla. Rodolp, Conrad. Bona. & Mar. quorum asseuerat receptissimam aduersus Anto. Gomes. Farina. d. q. 7. nu. 35. sequitur his non adductis Ludo. Pegue. decis. nostri senatus 66. nu. 38.

39 Sed illud notatu † dignum Farina. animaduertit supra nu. 35. versi. bene verum, cognitionem hanc non a requi-

uto

ſito iudice fieri, qui inferior ſit & parere teneatur: ſed ab
eodem deprecante remiſsionem, vt delicti admiſsi crimē
cauſam, & locum patrati criminis ſuis manifeſtius exaret
40 litteris, & iudici oblatis requiſito facile concedat, & cri-
minis admiſsi auctorem dimittat, ſigillo etiam ſculptæ
littere dimitti ſolent eiuſdem curiæ, ne illius prædefectu
falſe & præter ſolitum ordinē conſcriptæ videantur, quē-
admodum in ciuilibus cap. 22. annotaui lib. 2. & de hi
Pegue. deciſ. 66. nu. 1. & 2. Verum † nec Cla. Dida. Caſ-
41 ſa. & Farina. opinio placet, qui dixerint cauſæ cognitio
nem, quam in remittendis facinoroſis exequirunt iura, nō
a remittente fieri iudice, qui executor ſit, & parere tenea
tur: ſed ab eadem remiſsione poſtulante, qui ſuperior ſit,
cuique hoc incumbit inueſtigare an reus ille delictum ad
miſerit: etſi Dida. d. c. 11. num. 8. ſimul & Iul. Clar. & poſt
eos Farina. dixerint praxim hanc amplexari, Clar. in prac.
crim. §. fin. q. 38. num. 19. Farina. num. 35. ad finem d. q.
7. aduerſatur ſane praxis Panor. Anto. & Felin. traditio-
ni, quos idem retulit Dida. Neque quid † praxis induxe-
rit iudicum: ſed quid iure obſeruandum ſpectari debet.
42 Quod ſæpius iudices vel blandiciis, amore, ſæpius pigritia
& ignauia ea prætermittant, quæ iuris præceptis religioſe
cuſtodienda ſunt. Et quis non † videat maius in crimina-
libus: quam ciuilibus periculum verſari, hic de perſona,
43 cuius damnum irreparabile eſt: cautius igitur agendum
cap. vti periculum de electi. atqui in ciuilibus remiſsione
poſtulata cauſæ cognitionem requiſitus interponit: qui-
34 nimo niſi † citata parte, nec alias executio fit. Incircunſ-
pecti enim, & in periti foret iudicis inconſulto exe-
cutionem decernere, quod præcipitatio ſit iuſtitiæ no-
uerca Quemadmodum lib. tradidi 2. c. 22. poſt Panor.
44 Anchar Felin. & Rebuf.
45 Sic & vbi † ſeculare imploratur brachium cognitio non
a poſtulante: ſed poſtulato fieri ſolet, Inno. Petri. An-

N char

Non enim nisi de satisfactione agitur iniuriç in foro interiori, deo illatę, atquæ ideo non ad alienum remissio facienda sacerdotem vt absoluat & medeatur.

48 Contrariam † tenuere opinionem Paluda. inter eos, qui diuina tractarunt non minimi nominis auctor post Hosti. quos Dida. vel ex eo confutauit, quod minime subditus alterius dicatur, qui in illius delinquit parochia. Eum autem subditum proprie dicimus, qui incola sit, glo. in verbo subditos in Clem. 1. de fo. compe. quam post Panor. alij multi secuti fuere, quos idem Dida. illic recensuit probat Clar. in §. fi. q. 38. nu. 5.

49 Verum † hæc etsi communis opinio inficiari potest, quæ nullo iure probetur: et si enim † cōfessio propria fieri parocho debeat cap. omnes vtriusque de pœn & remis. innouato c. 8. sessio. 14. consi. Triden. vt parochus
50 proprius sit delicti admissi iure potest affirmari Nam †
51 & idipsum sacrum statuit consilium confessionem sacramentalem verę proprięque actum esse iudicialem cap. 9. sessio. 14. illis verbis, si quis dixerit absolutionem sacramẽtalem sacerdotis non esse actum iudicialem. sed nudum ministerium pronunciandi, &c. anathema sit actus igitur iudicialis cum sit de eo ad alios non absurda argumentatu est iudiciales. sane cum in iudicialibus remissiones fiãt delinquentium ad locum delicti idipsum in hoc iudiciali confessionis fateri oportet.

52 Neque † quicquam facit eum proprię subditum, qui subditus sit domicilio: id enim, etsi verum sit, plerumque tamen & ex causa subditus, is magis, qui delicto se alienæ Potestati subiecit: vnde ad eum ab his qui domicilio præsint remissio fit delinquentis, hinc delinquentis forus alterum superat domicilii, qui parere teneatur, & dimittere: sed neque officit non nunc nisi de iniuria agi deo illata nam &

ſæpius ex qualitate delicti in foro conſcientiæ: non Deo tantum ſed parti iniuria,bonis & pecunia reſarcienda, reg. non dimittitur peccatum:niſi reſtituatur ablatum.Et cum ex qualitate delicti iniuriam reficere oporteat: male cõfeſſor domicilii,cum ex multis coniicienda ſit,quæ niſi in loco delicti dignoſci poſſunt illius poterit æſtimationem iniuriæ arbitrari, quę parentibus,filiis conſanguineis plerumque,atque ipſorum qualitate debeat compenſari.Et,
53 † proprius parochus aliquando vnus & alter eſſe poſsit vti in matrimonio contrahendo cap. 1. de reforma. ſeſsi. 24 nam & proprium parochum viri vel mulieris, ſi ex aliena ſit quiſq. parochia, eum intellexit ſacer Cardinalium cœtus qui vel mulieris ſit, aut viri,ſcripſi tract. de ri. nup. & pact. in matri. conuen lib. 2. nume. 88. niſi hæc in foro exteriori, non animæ vindicare dixeris In quibus aſſertioni confitentis ſtandum, quod ſi ſe ipſum & delicti attocitatem circunſtantiasque omnes minus recte patefecerit ſacerdoti ſibi,non alteri imputet. Hæc vero Theologis & ſacroſanctę eccleſię Romane iudicio relinquimus omnia Proprium † autem ſacerdotem & parochũ
54 Epiſcopum dicimus ſacerdotem, & prouincię legatum, illius etiam pœnitentiarium, vicarium epiſcopi generalem & archipresbyterum cathedralis, glo. vbi omnes in c. 2. in verbo ſubdito ſuo de pœniten. & remiſio. in 6. Gutier. in can. quęſti. lib. 1. cap. 27. nu. 24.

SVMMARIVM.

1 *Remiſsio ab eo tantum ſit iudicę, qui in reum iuriſdictionem habeat.*

2 *Farina opinio.*

Cap.

3 *C. 1. de priuil. in 6. declaratur.*
5 *Dida. solutio.*
4 *Auctoris solutio.*
6 *Iudex plerunque qui iurisdictione caret, ad alium remittit.*
7 *Auctoris opinio aduersus omnes.*
8 *Iudices quicũq. & vbicũq. in scelestes animaduertere debẽt.*
9 *Ioseph. Ludoui. consideratio.*

REMISSIO AN A QVOcunque fieri iudice possit, & Dida. opinio aduersus communẽ probata.

CAP. XXXXI.

1 MVltos † in hanc cõuenisse viderim sententiam, nõ remissionẽ a quouis fieri posse iudice: sed eo tantum, qui in scelestem, quem dimittit iurisdictionem habeat. Proinde vel originis domicilij, vel loci delicto admissi remissio iudicis fiet: non ab alijs Anto. de Bart. in cap. fi. nu. 10. de fi. comp. vbi. Aretin & Felin. nu. 9. Dixit communem Bossi. in pract. crimina. tit. de fo. comp. nu. 52. Hercul. in l. a diuo Pio. §. 1. n. 14. de re. iud. Grãma. qui alios recensuit cons. 27. nu. 6. & post. Bal. Hercul. & Gramma decis. Pegue huius senatus 66. nu. 19. ad medium & præter eos Farina. in qq. crim. tit. de inquisi. quæst. 7. nu. 27. Clar. vbi Baiar. in §. fin. q. 38. nu. 22. Viui intet communes opinio. litte. 1. verbo, iudex domiicilij. Eã dem sententiam: idem Farina. amplexatur eadem quest. 7. n. 7. ad finẽ vbi de delinquente non remittendo ab alieno iudice: quam domicilij dilecti, vel originis, hæc verba
2 scripta reliquit: † Melius dices quod debet eiici de loco,

vbi fuit captus & libere dimitti pro vt sepissime senatum Mediolani iudicasse testatur Clar. d. vers. tu scis infra. Et his addiderim Bart. Ange. Aretin. Marsil. Roland. Parisi. Scrilatin. Nouel. Villal. Alex. Felin. Alciat. Herculan. Alfan. & Clar. quos cum recensuit probat Bursat. cons. 77. num. 2. & 3. lib. 1. Noni. consil. 98. a nu. 1. † vno innititur opinio hec tantorum responso Romani Pontif in
3 cap. 1. de priuilegi. in 6. vt cum in exemptos loci delicti iudex, & qui iurisdictioni præest animaduersione careat sicut, recte de eo cognoscere nec remittere poterit. remissio igitur qualēquale postulat iurisdictionē. Huic tex. †
4 respondit Dida. d. c. 11. nu. 6. dupliciter, illius minime referam solutiones: etsi non inconcinæ videantur. Verum † ipse familiariter & clare responderim tex. in exemptis loqui in quos iudex delicti iurisdictionem non habeat proin nec remittere, sicut nec cognoscere posit, nostra quæstio in non exemptis delinquentibus. Atsi dixeris exem-
5 ptos & eos videri, qui alibi sese recipientes extra locum domicilij, originis vel delicti ad nisi degant, cum nisi his tribus subditus quisquam iure appelletur ad ea, quæ superiori capite in versic. Hinc illud consequenter docuere
6 interpretes, &c. idipse negauerim. diuersi † enim ratio est: nam & qui grauiorem nequit audire causam iudex ad suum remittere iudicem potest actorem §. audient in aucten. de defenso. ciuita. remitit itaque sępius & is, qui iurisdictione caret, & cognoscere non potest, vt non immerito Panor. num. 16. & Calderi. in d. cap. fin. de fo. compe. contrariam docuerint opinionem Socin. in d. cap. postulasti num. 14. eodem illo. Iado. Danihoda in pract. cap. 33. num. 6 Dida. d. cap. 11. num. 6. quę-
7 que verissima opinio est: † etsi mea licet noua quicquam potest sententia, vt in quouis loco delinquentes quique grauiora patrarunt puniri posint, ne delicta remaneant impu-

impunita, ſicuti cap. ſuperiori ſcripſi in verſ. ſane ego ſi hanc communem omnium, &c. omni caret opinio Di-
8 da. & Panor. dubitatione, quod vbique † iudices in ſceleſtiſsimos, & grauiora patrantes iuriſdictionem a lege & iure communi fuerint conſecuti. Quod ibibi latius explicaui.

Et nunc addidero, vel ex eiſdem verbis Farina. & Clari, qui alteram tenuere ſententiam ſe ipſos & ſuam confutari opinionem. Nonne ij voluere huiuſmodi facinoroſos ab vrbibus & locis, vbi degunt deijciendos fore quomodo relegatio hęc bannum (vt noſtri aiunt) ſiet? non ne iudicum iuriſdictione & auctoritate alioquin iniuſta & tyrannide referta, expulſio foret. Iuriſdictione igitur ad cognoſcendum licet careant, vt expellant: tamen & relegent habent. Notorius proditor & homicida, cui nec eccleſia ſubterfugio eſt, quemadmodum & Farina. fatetur, & dixi cap. ſuperiori, vbique capi & multari poteſt, quod omnes in eum iuriſdictionem habeant, dixi dicto cap. & nunc id ipſum latiſſime videro reſpondiſſe Plot. inter conſi. crim. lib. 1. conſil. 133. Ioſeph. Ludou. deciſio. Luca. 16. ad finem 1. par. cur. non in alijs nefandis criminibus, quorum auctoribus, nec eccleſia receptui eſt?

Non itaque dubitauerim Panor. & Dida. veram eſſe opinionem. At quod dolens dixerim? cum tot orbem & vrbes mala inuadant & diſcrucient: cur non omnes in hanc conueniunt ſententiam, cum non ſocius a ſocio: non hoſpes ab hoſpite tutus. Romæ vbi anno interfui poſt Italiam peragratam innumera, die & nocte homicidia patrari vidi apud Italiam totam: in Gallijs frequentiſſima: in Hiſpania Citeriori, Cathalonia præcipue noſtra alioquin fœcundiſſima regione,
9 quam vel ob id dixerim infœlicem, numeroſa. Et † quis non videat vti Ioſeph. Ludouic. animaduertit facile

ſceleſtibus fore deprædari, occidere, in aliena irruere, cũ poſt delicta alibi & altero ſe loco recipiant, & quibus eccleſia refugium non ſit, alienum proſit territorium. Deflendum ſane malum: ex his enim ſceleſtes, capta occaſione, audaciores fiunt, quod vel capi, aut multari male nõ poſſe ſciant. Deficere igitur ius poteſt ad animaduertendum in facinoroſos, abſit, vt impium hoc dogma fateamur: cum iuſtitia iuſti ſit, & iniuſti ſcientia, neque ius deficere poſsit etſi quandoque probatio, l. duo ſunt de teſta. tutel. bono namque congruit præſidi in facinoroſos animaduertere, vt pacatæ prouinciæ ſubſiſtant l. congruit de offi. præſi. Sed & debitores noſtros: non ne vbique perſequi poſſumus: cur non idipſum in criminalibus, in quibus delinquentes grauiter ſaltim, & offenſo debitores ſint & reipub. demum?

SVMMARIVM.

1 *Interpretum noſtrorum opiniones contrariæ.*

2 *Auctoris opinio.*

3 *Iudex territorij, vbi commiſſum fuit delictum, an requirere poſsit iudices originis, vel domicilij, qui parte inſtante cognoſcere cœperunt de crimine.*

4 *Iudex domicilij vel originis, qui cognoſcere cœpit de crimine ſine accuſatione, vel inquiſitione ſola non tenentur remittere.*

5 *Auctoris opinio aduerſus communem.*

6 *Forus, vbi delictum fuit admiſſum in criminalibus præualet foro domicilij vel originis.*

7 *Accuſatio fortior inquiſitione.*

8 *Inquiſitio, quando remedium ordinarium.*

9 *Remedium ordinarium & extraordinarium, vbi concurrunt, præualet ordinarium.*

Delicto

10 *Delictorum cohertio ad publicam pertinet vindictam.*
11 *Accusatori iniuria infertur, si delinquens ad locum delicti non remittitur.*
12 *Iudex domicilij vel originis, non recte instruere criminale processum potest.*
13 *Iudici loci, vbi delictum admissum, alios parere iudices oportet.*
14 *Iudices domicilij vel originis tum recte de crimine, alibi cōmisso cognoscunt, cum iudex loci, vbi delictum admissum est, negligens foret.*
15 *Iudices originis vel domicilij post latam ab eis sententiam non tenentur remittere.*
16 *Dida. opinio contra communem.*
17 *Dida. consideratio.*
18 *Auctoris opinio.*
19 *Execucionem in criminalibus differri periculosum.*
20 *Iudices originis vel domicilij, litteris requisitorijs iudicis, vbi delictum patratum est obedire non tenentur, cum is sub alieno principe degit.*
21 *Iudices, qui vno obtemperant principi, remissiones custodire & eorum iura tenentur.*
22 *Iudices diuersorum regnorum, qui tamē vni obediunt principi an remissionum custodire iura teneantur.*

DOMICILII VEL ORIginis iudex an de delicto extra territorium commisso cognoscere posint, an vel loci delicti iudici remittere, grauis controuersia.

CAP. XXXXII.

1 IN † duas sese gregatim, interpretes nostri receperunt opiniones, an domicilij, vel originis iudex delictũ alibi admissũ exquirere, persequi, & extricare possit, vt delinquẽtẽ coherceat & puniat. Opinati sunt multi posse ad vsq. quadraginta fere, quos reccasuit Farina. in qq. crim. q. 7. de inquisitio. nu. 20. to. 1, & horũ Bart. primipilarius est, & dux in l. cũctos populos, vbi Bal. & Sali. C. de sum. trim. & fi. catho. post glos. in l. relegatorum §. interdicere. ff. de inter. & relega. & nouissime Pegue. in decis. huius senatus cap. 87. n. 6. & 7. Alii in negantem abeuntes sententiam, non id posse iudicem domicilij vel originis affirmant. & horum signifer Specula. est ad Io. And. tit. de additio. iud. compe. §. 1. quem fere quinquaginta secuti a Farin. adducti, id ipsum docuere. decisam fuisse apud senatus plerosque modo vnam & alterá post sententiam, omnes norint: scaturiunt enim & pullulãt contrariæ decisiones. Ego hunc articulum vti foecunde, & plusquam par sit ab omnibus tractatum non vltra exagitabo, quod tot tantorumque traditiones denuo euoluere, & suscitare, vel nauseam posit prouocare. Quę igitur instituto tantũ tractionis pertinebunt nostræ, breuiter enarrabo.
2 Dubitari nusquam † posse scio originis & domicilij iudicem de delictis subditi alibi patratis cognoscere & inquirere, ne delicta impunita remaneant, & quod plerũq. iudices loci, vbi crimen patratũ subterfugere cognitionẽ, precibus, vel pretio posint, & cum vel originis & domicilii iudex sit illi legitimus, qui delictum commisit, ipsis á lege concessam iurisdictionem auferre audaciæ, primum: tũ iniustiæ tribuendum videatur.

Verum aliqui casus conijci poterunt, inquibus etsi aliqui dissentiant: plures tamen cõueniunt, primus, vbi iudex domicilij, vel originis parte instante cognosceret: id enim omnium placito comparatum, Alberi. Roland. Did. Clar. Boer. Gandi. Diaz. Bosi. Conrad. Nonius. Cras. & Forlcri.

quos

quos sequitur Farin. d. q. 7. num. 22. & quos canonistarum & legistarum, simul scholam sequi ibi ex alijs scripsit. Et Pegue. decisio. 87. nu. 6. & his addendus Schap. in commen. de iu. no. scrip. lib 5. c. 7. nu. 10.

3 Ex hac † altera digreditur traditio, an petente loci iudice, vbi patratū fuit delictū, remissionē, originis vel domicilij, iudici qui accusāte parte cognouit remittere teneatur. Quidam remittendum esse voluerunt: pauci tamen alij contra, vt puniatur in eo loco delinquens, vbi pars accusationem instituit. cum enim ex se ipso iurisdictionē habeat domicilij iudex, & originis aduersus delinquētes in alieno territorio, l. seculari. §. sunt quidam. ff. de va. & extra cognitio. cap. postulasti de fo. comp. glo. in l. 1. & 2. C. vbi de crimi. agi. opor. ca. ex parte. c. dilecti. cap. cum contingat. de fo. compe. cap. cum nullus de tem. ordina. Quis dubitet posse cognoscere & punire. atque ideo remissionem petenti iudici loci delicti iuste denegare, cum & ipsis incumbat prouinciam suam malis purgare hominibus in eos animaduertendo, l. congruit. de offi. præsid. crebuis receptam, neque ab ea recedendum multis adductis dixit Farina d. q. 7. num. 23. siue † accusatione
4 actum sit: siue inquisitione tantum parte minime instāte
5 aduersus Anto. Gomes. & Dida. † quod certe, durum est, & multis conuinci contrarium potest, primo vbi concurrunt domicilij forus originis, & delicti admissi, præualet † forus delicti ceteris, superat ipsos, quasi hic vere
6 forus proprie: ille improprie videatur: sic Cyril. & alij, quos idem sequitur Farina d. q. 7. de inquisitio num. 1. ad med. Pegue. decis. 87. numero 7. neque vllus abnegauit. sane cum accusatione instata a parte, non remissioni sit locus, vt supra. Neque etiam inquisitione, vti Farina. & alij, quidā illo priores voluere & tota remissionum delinquentium materia subducenda. Neque enim vnquam peti remissio poterit nisi paucissimis quibusdam

casibus,

casibus, quod a iurium & interpretum omnium mente alienum esse crediderim.

7 Secundo † Accusatio fortior inquisitione est, & inquisitio cessat accusatione instituta: hoc remedium ordinariũ extraordinarium illa: quanquam † vbi deficit accusator,
8 & remedium dicatur ordinarium. Idem Farina. rub. de accusa. q. 12. a nu. 1. to. 1. † at vbi concurrit ordinarium &
9 extraordinarium, pręualet ordinarium l. in caussæ. cum vulga ff. de minori. remissio igitur a iudicibus inquisitionis ad accusationis iudicem, vbi delictum fuit admissum iure fieri debet, ne extraordinarium ordinario præualere dixerimus remedio.

10 Tertio, † delicti patrati cohercio, & multa ad publicã pertinet vindictam, vt eo in loco puniatur in quo deliquerit, quemadmodum animaduerti in tribus illis a me, post alios rationibus traditis c. 40. post princip. Quæ sane ratio nõ nisi iudicibus his, in quorũ territorio delicta patrata fuere, & quibus iniuria illata est, simul & reipublicæ adiungi. potest. Quod si ad iudices domicilij vel originis rationem hanc protendas: quod etiam intersit iudicibus his subditos modestos fore, & bonos, vt pacata malis hominibus prouincia sit, id non principaliter, sed in consequentiam, & veluti accessorie considerandum, vt ex rationibus illis tribus manifestius conijcitur.

11 Quarto † summa fieret iniuria accusatori, qui in loco delicti accusationem instruit, si alibi reus captus, minime remitteretur, quod accusatio vel ob maiorem probationis copiam, quæ in loco delicti admissi facilius reperitur, siue quod iure iubente illic executio pœnæ fieri debeat, vbi patratum delictum sit.

12 Quinto † loci originis vel domicilii iudex, etsi inquisitione pręuenerit. non tam presse instruit, sicut accusator in loco delicti, vbi vberior probatio suppeditare solet, &
13 generaliter † iura prodidere remissionem ad delicti iudicem

cem pertinere, punireque alios domicilij & originis compelli c. 1. de rapto. Clem. pastoralis. de re iud § si quis vero comprahensorum in auctєn. vt nulli iud l. si cui §. fin. l. fi. ff. de accusati gl. & omnes in l. a diuo. Pio. §. sententiam. de re iud. ceteri in c. fin. de fo. comp. que iura indiscriminatim loquentia ad paucissimos, & vix nullos restringere casus absurdum certe videretur: sed & multis alijs cõsultari illa opinio posset.

12 Conueniunt † itidem multi tunc originis & domicilij iudicem inquirere, punireque posse reum delicti, cum delicti admissi iudex ignauus & necligens, & siue aut pretio dixeris ductum delicti processum nullum instruxit. Sane eo in casu originis & domicilij recte inquirent, punient & multabunt, ne delicta impunita remaneant. Summum piaculum ea prætermittere, quæ iniuste ab altero omissa iudice in grauissimum æternæ salutis Dei max. & reipub. dispendium acta minimæ fuere. Et in hanc concedunt fere omnes opinionem, & Farina. ipse d. q. 7. nu. 23. ad finem.

13 *Maior* † vero contentio est, an præuentione cognitionis delicti iudice domicilij vel originis facta, quo in casu (vt mea fert, post multos opinio) vt superius dixi remissionem fieri debere ad iudicem loci delicti, nunquid post latam sententiam id facere compellatur, vt ibidem executio fiat sententiæ, vbi delinquerunt: huius sententiæ assertores fuere Alex. Fulgo. Imo & Bossi. titu. de fo. comp. nu. 48. ex generali illa ratione, quam nunc prędixi, vt ibi delin-

14 quentes puniantur, in quo delinquerunt loco. Dida. autẽ † in d. c. 11. nu. 6. ad finem minime assentit, & potius se in delteriorem abire senteniiam velle scribit, quam Alex. & Fugo, probare opinionem, vt scilicet remissio fiat ante sentẽriam post præuentionem inchoatã iudicis loci delicti eo petente, & eodem modo post sententiam præsertim vbi suspicio subesset, non satis æque, & pro criminis culpa de

lin-

linquentem a iudice proprij domicilij punitum esse, aut
17 puniendum fore subdit idem † Dida. quod si ad petitioné legitimi accusatoris, iudex domicilij cœpisset de crimine tractare, sibi admodum placet præuentionem istam sufficientem esse, vt nullo modo remissio fiat. Probat Dida. opinionem Farin nu. 24. d. q. 7 post Salice. Bal. Anna. Afflic. Felin. Gramma. quos illic recensuit Bajard. ad Clar. q. 38. nu. 62. Verum non vllam Dida. aut Farina rationem opinionis suæ reddiderunt, cum iura remissionem fieri indiscriminatim vellint, & generaliter loquendo vtriusque casum comprehendunt non latæ & latæ sententiæ: tum quod ratio illa finalis. vt ibi coherceantur scelestes, quo in loco delinquerunt. sic vindicat post sententiam vt antea. Neque Gram. id expresim affirmat, vti Farina. eum adducit.

18 Verum † mihi probabilis opinio est. quoniam, vbi lata sententia est, res desijt esse integra, & nihil amplius: quam nuda executio superest, quam differri
19 † in criminalibus periculosum est, l. cum reis, C. de pœn. Clar. in §. fin. q. 96. a nu. 1. atque ideo facile contingeret (quod nó semel) vt sententiam passum & condemnatum, si remittédus foret, amici, & consanguinei eriperent, subducerent in via, & liberare possent. Rursus & nulla fit iniuria iudici loci delicti, qui cum præuenire cognitionem posset, desijt, suæ igitur sibi imputet ignauiæ, & desidiæ. Et licet iura generaliter ędiderint, remissionem ad locum delicti fieri debere: restringi tamen ex causa possunt, ne absurdum sequatur, arg. l. nam absurdum. cum vulg. deope. liber.

20 Alterum recensent interpretes casum, cum iudex originis, vel domicililij, & requirens loci delicti, diuersorum parent imperio regum vel principum, non tunc fieri remissionem, plerique putauerunt. quod vnusquisque suam & regis iurisdictionem tueatur
21 † conuerso ordine: etsi diuersi iudices, qui vno obtemperent principi remisionem iu-
ſte

ſte poſtulari, veluti ex Conra. Cepol Garrat. Laure. de Rodol. Iul. Clar. & Boſsi ſcriptum reliquit Farin. d. q. 7. nu. 25. ad finem, Pegue. d. deciſi. 66. nu. 7. med. verſ. nihilominus tamen, licet ille in ſpecie ab eo propoſita contrarium iudicarit.

22 Quid autem † cũ diuerſa ſunt regna: ſed vno parẽt principi, & regna vnius nomine coronæ Aragonum continentua, qualia tria hæc, Aragonia, Cathalonia, Valentia, quæ antiquitus vno Iberiæ nomine appellata erant, & apud vetuſtiores Tarraconenſis Hiſpania dicta Celtiberia ſæpius: an in his remiſsio detur, & ſeſe auxiliari mutuo præſides prouinciarum, illorumque debeant ſenatus. Hęc quæſtio illa, quam diffinit Peguera d. deciſ. 66.

SVMMARIVM.

1 *Remiſsio delinquentum improba canſuetudine ſublata.*

2 *Remiſsiones a iudicibus, qui ſub diuerſis degunt principibus denegatur.*

3 *Remiſsiones fiunt a iudicibus ſub eodem rege vel principe degentibus.*

4 *Iudices dinerſarum prouinciarum etſi ſub vuo militent rege, remiſsiones denegant.*

5 *Prouinciæ ſingulæ ſuas retinent conſuetudines.*

6 *Prouinciæ vnitæ fœdere, nequeunt punire facinoroſos delinquentes in alieno etſi confæderate.*

7 *Iudices, in cuius territorio non delinquerunt ſceleſtes, an remittere ſuis poſsint iudicibus vel eos inpunitos relinquere.*

8 *Farina. opinio & aliorum reiecta.*

9 *Delicta nequeũt puniri niſi in loco delicti, originis vel domicilij,*

10 *Opinio communis, fallacia communis.*

11 *Iudex animaduertere nequit in eum, in quẽ nullam habet iuriſdictionem.*

12 *Iudex cauſæ præparantis eſt iudex cauſæ præparate.*

Fari-

vbi fuit captus & libere dimitti pro vt sepissime senatum Mediolani iudicasse testatur Clar. d. vers. tu scis. infra. Et his addiderim Bart. Ange. Aretin. Marsil. Roland. Parisi. Scrilatin. Nouel. Villal. Alex. Felin. Alciat. Herculan. Alsan. & Clar. quos cum recensuit probat Bursat. consil. 77. num. 2. & 3. lib. 1. Noni. consil. 98. a nu. 1. † vno innititur opinio hec tantorum responso Romani Pontif in
3 cap. 1. de priuilegi. in 6. vt cum in exemptos loci delicti iudex, & qui iurisdictioni præest animaduersione careat sicut, recte de eo cognoscere nec remittere poterit. remissio igitur qualequale postulat iurisdictionē. Huic tex. †
4 respondit Dida. d. c. 11. nu. 6. dupliciter, illius minime referam solutiones: etsi non inconcinæ videantur. Verum † ipse familiariter & clare responderim tex. in exemptis loqui in quos iudex delicti iurisdictionem non habeat proin nec remittere, sicut nec cognoscere posit, nostra quæstio in non exemptis delinquentibus. Atsi dixeris exem-
5 ptos & eos videri, qui alibi sese recipientes extra locum domicilij, originis vel delicti admissi degant, cum nisi his tribus subditus quisquam iure appelletur ad ea, quæ superiori capite in versic. Hinc illud consequenter docuere
6 interpretes, &c. idipse negauerim. diuersi † enim ratio est: nam & qui grauiorem nequit audire causam iudex ad suum remittere iudicem potest actorem §. audient in aucten. de defenso. ciuita. remitit itaque sępius & is, qui iurisdictione caret, & cognoscere non potest, vt non immerito Panor. num. 16. & Calderi. in d. cap. fin. de foro compe. contrariam docuerint opinionem Socin. in d. cap. postulasti num. 14. eodem illo. Iado. Danihoder. in pract. cap. 33. num. 6 Dida. d. cap. 11. num. 6. quę-
7 que verissima opinio est: † etsi mea licet noua quicquam potest sententia, vt in quouis loco delinquentes quique grauiora patrarunt puniri posint, ne delicta remaneant impu-

impunita, ſicuti cap. ſuperiori ſcripſi in verſ. ſane ego ſi hanc communem omnium, &c. omni caret opinio Di-
8 da. & Panor. dubitatione, quod vbique † iudices in ſceleſtiſsimos, & grauiora patrantes iuriſdictionem a lege & iure communi fuerint conſecuti. Quod inibi latius explicaui.

Et nunc addidero, vel ex eiſdem verbis Farina. & Clari, qui alteram tenuere ſententiam ſe ipſos & ſuam confutari opinionem. Nonne ij voluere huiuſmodi facinoroſos ab vrbibus & locis, vbi degunt deijciendos fore quomodo relegatio hęc bannum (vt noſtri aiunt) fiet? non ne iudicum iuriſdictione & auctoritate alioquin iniuſta & tyrannide referta, expulſio foret. Iuriſdictione igitur ad cognoſcendum licet careant, vt expellant: tamen & relegent habent. Notorius proditor & homicida, cui nec eccleſia ſubterfugio eſt, quemadmodum & Farina. fatetur, & dixi cap. ſuperiori, vbique capi & multari poteſt, quod omnes in eum iuriſdictionem habeant, dixi dicto cap: & nunc id ipſum latiſſime videro reſpondiſſe Plot. inter conſi. crim. lib. 1. conſil. 133. Ioſeph. Ludou. deciſio. Luca. 16. ad finem 1. par. cur. non in alijs nefandis criminibus, quorum auctoribus, nec eccleſia receptui eſt?

Non itaque dubitauerim Panor. & Dida. veram eſſe opinionem. At quod dolens dixerim? cum tot orbem & vrbes mala inuadant & diſcrucient: cur non omnes in hanc conueniunt ſententiam, cum non ſocius a ſocio: non hoſpes ab hoſpite tutus. Romæ vbi anno interfui poſt Italiam peragratam innumera, die & nocte homicidia patrari vidi apud Italiam totam: in Gallijs frequentiſſima: in Hiſpania Citeriori, Cathalonia præcipue noſtra alioquin fœcundiſſima regione,
9 quam vel obid dixerim infœlicem, numeroſa. Et † quis non videat vti Ioſeph. Ludouic. animaduertit facile

sceleſtibus fore deprædari,occidere,in aliena irruere, cũ poſt delicta alibi & altero ſe loco recipiant, & quibus eccleſia refugium non ſit,alienum profit territorium. Deflendum ſane malum: ex his enim ſceleſtes,capta occaſione, audaciores fiunt,quod vel capi, aut multari male nõ poſſe ſciant. Deficere igitur ius poteſt ad animaduertendum in facinoroſos, abſit, vt impium hoc dogma fateamur: cum iuſtitia iuſti ſit, & iniuſti ſcientia,neque ius deficere poſsit etſi quandoque probatio, l. duo ſunt de teſta. tutel. bono namque congruit præſidi in facinoroſos animaduertere,vt pacatæ prouinciæ ſubſiſtant l.congruit de offi.præſi. Sed & debitores noſtros:non ne vbique perſequi poſſumus: cur non idipſum incriminalibus, in quibus delinquentes grauiter ſaltim,& offenſo debitores ſint & reipub. demum?

SVMMARIVM.

1 *Interpretum noſtrorum opiniones contrariæ.*

2 *Auctoris opinio.*

3 *Iudex territorij,vbi commiſſum fuit delictum, an requirere poſsit iudices originis, vel domicilij, qui parte inſtante cognoſcere cœperunt de crimine.*

4 *Iudex domicilij vel originis, qui cognoſcere cœpit de crimine ſine accuſatione, vel inquiſitione ſola non tenentur remittere.*

5 *Auctoris opinio aduerſus communem.*

6 *Forus,vbi delictum fuit admiſſum in criminalibus præualet foro domicilij vel originis.*

7 *Accuſatio fortior inquiſitione.*

8 *Inquiſitio, quando remedium ordinarium.*

9 *Remedium ordinarium & extraordinarium, vti concurrunt,præualet ordinarium.*

Delicto

10 *Delictorum cohertio ad publicam pertinet vindictam.*
11 *Accusatori iniuria infertur, si delinquens ad locum delicti non remittitur.*
12 *Iudex domicilij vel originis, non recte instruere criminale processum potest.*
13 *Iudici loci, vbi delictum admissum, alios parere iudices oportet.*
14 *Iudices domicilij vel originis tum recte de crimine, alibi cōmisso cognoscunt, cum iudex loci, vbi delictum admissum est, negligens foret.*
15 *Iudices originis vel domicilij post latam ab eis sententiam non tenentur remittere.*
16 *Dida. opinio contra communem.*
17 *Dida. consideratio.*
18 *Auctoris opinio.*
19 *Executionem in criminalibus differri periculosum.*
20 *Iudices originis vel domicilij, litteris requisitorijs iudicis, vbi delictum patratum est obedire non tenentur, cum is sub alieno principe degit.*
21 *Iudices, qui vni obtemperant principi, remissiones custodire & eorum iura tenentur.*
22 *Iudices diuersorum regnorum, qui tamē vni obediunt principi an remissionum custodire iura teneantur.*

DOMICILII VEL ORIginis iudex an de delicto extra territorium commisso cognoscere possint, an vero loci delicti iudici remittere, grauis controuersia.

CAP. XXXXII.

1 IN †duas sese gregatim, interpretes nostri receperunt opiniones, an domicilij, vel originis iudex delictũ alibi admissũ exquirere, persequi, & extricare posit, vt delinquẽtẽ coherceat & puniat. Opinati sunt multi posse ad vsq. quadraginta fere, quos recẽsuit Farin. in qq. crim. q. 7. de inquisitio. nu. 20. to. 1, & horũ Bart. primipilarius est, & dux in l. cũctos populos, vbi Bal. & Sali. C. de sum. trin. & fi. catho. post glos. in l. relegatorum §. interdicere. ff. de inter. & relega. & nouissime Pegue. in decis. huius senatus cap. 87. n. 6. & 7. Alii in negantem abeuntes sententiam, non id posse iudicem domicilij vel originis affirmant. & horum signifer Specula. est ad Io. And. tit. de additio. iud. compe. §. 1. quem fere quinquaginta secuti a Farin. adducti, id ipsum docuere. decisam fuisse apud senatus plerosque modo vnam & alterã post sententiam, omnes norint: scaturiunt enim & pullulãt contrariæ decisiones. Ego hunc articulum vti foecunde, & plusquam par sit ab omnibus tractatum non vltra exagitabo, quod tot tantorumque traditiones denuo euoluere, & suscitare, vel nauseam posit prouocare. Quę igitur instituto tantũ tractionis pertinebunt nostræ, breuiter enarrabo.
2 Dubitari nusquam † posse scio originis & domicilij iudicem de delictis subditi alibi patratis cognoscere & inquirere, ne delicta impunita remaneant, & quod plerũq. iudices loci, vbi crimen patratũ subterfugere cognitionẽ, precibus, vel pretio possint, & cum vel originis & domicilii iudex sit illi legitimus, qui delictum commissit, ipsis á lege concessam iurisdictionem auferre audaciæ, primum: tũ iniustiæ tribuendum videatur.

Verum aliqui casus conijci poterunt, in quibus etsi aliqui dissentiant: plures tamen conueniunt, primus, vbi iudex domicilij, vel originis parte instante cognosceret: id enim omnium placito comparatum, Alberi. Roland. Did. Clar. Boer. Gandi. Diaz. Bossi. Conrad. Nonius. Cras. & Forlcri.

quos

quos sequitur Farin. d. q. 7. num. 22. & quos canonistarum & legistarum, simul scholam sequi ibibi ex alijs scripsit. Et Pegue. decisio. 87. nu. 6. & his addendus Schap. in commen. de iu. no. scrip. lib 5. c. 7. nu. 10.

3 Ex hac † altera digreditur traditio, an petente loci iudice, vbi patratū fuit delictū, remissionē, originis vel domicilij, iudici qui accusāte parte cognouit remittere teneatur Quidam remittendum esse voluerunt: pauci tamen alij contra, vt puniatur in eo loco delinquens, vbi pars accusationem instituit. cum enim ex se ipso iurisdictionē habeat domicilij iudex, & originis aduersus delinquētes in alieno territorio, l. seculari. §. sunt quidam. ff. de va. & extra cognitio. c. postu. de fo. comp. glo. in l. 1. & 2. C. vbi de crimi. agi. opor. ca. ex parte. c. dilecti. cap. cum contingat. de fo. compe. cap. cum nullus de tem. ordina. Quis dubitet posse cognoscere & punire. atque ideo remissionem petenti iudici loci delicti iuste denegare, cum & ipsis incumbat prouinciam suam malis purgare hominibus in eos animaduertendo, l. congruit. de offi. præsid. crebuis receptam, neque ab ea recedendum multis adductis dixit Farina. d. q. 7. num. 23. siue † accusatione

4 actum sit: siue inquisitione tantum parte minime instāte

5 aduersus Anto. Gomes. & Dida. † quod certe, durum est, & multis conuinci contrarium potest, primo vbi concurrunt domicilij forus originis, & delicti admissi, prævalet † forus delicti ceteris, superat ipsos, quasi hic vere

6 forus proprie: ille improprie videatur: sic Cyril. & alii, quos idem sequitur Farina. d. q. 7. de inquisitio num. 1. ad med. Pegue. decis. 87. numero 7. neque vllus abnegauit. sane cum accusatione instata a parte, non remissioni sit locus, vt supra. Neque etiam inquisitione, vti Farina. & alii; quidā illo priores voluere & tota remissionum delinquentium materia subducenda. Neque enim vnquam peti remissio poterit nisi paucissimis quibusdam casibus,

casibus, quod a iurium & interpretum omnium mente alienum esse crediderim.

7 Secundo † Accusatio fortior inquisitione est, & inquisitio cessat accusatione instituta: hoc remedium ordinariũ
8 extraordinarium illa: quanquam † vbi deficit accusator, & remedium dicatur ordinarium. Idem Farina. rub. de ac
9 cusa. q. 12. a nu. 1. to. 1. † at vbi concurrit ordinarium & extraordinarium, prævalet ordinarium l. in caussæ. cum vulga. ff. de minori. remissio igitur a iudicibus inquisitionis ad accusationis iudicem, vbi delictum fuit admissum iure fieri debet, ne extraordinarium ordinario prævalere dixerimus remedio.

10 Tertio, † delicti patrati cohercio, & multa ad publicã pertinet vindictam, vt eo in loco puniatur in quo deliquerũt, quemadmodum animaduerti in tribus illis a me, post alios rationibus traditis c. 40. post princip. Quæ sane ratio nõ nisi iudicibus his, in quorũ territorio delicta patrata fuere, & quibus iniuria illata est, simul & reipublicæ adiungi. potest. Quod si ad iudices domicilij vel originis rationem hanc protendas: quod etiam intersit iudicibus his subditos modestos fore, & bonos, vt pacata malis hominibus prouincia sit, id non principaliter. sed in consequentiam, & veluti accessorie considerandum, vt ex rationibus illis tribus manifestius conijcitur.

11 Quarto † summa fieret iniuria accusatori, qui in loco delicti accusationem instruit, si alibi reus captus, minime remitteretur; quod accusatio vel ob maiorem probationis copiam, quæ in loco delicti admissi facilius reperitur, siue quod iure iubente illic executio pœnæ fieri debeat, vbi patratum delictum sit.

12 Quinto † loci originis vel domicilii iudex, etsi inquisitione preuenerit. non tam presse instruit, sicut accusator in loco delicti, vbi vberior probatio suppeditare solet, &
13 generaliter † iura prodidere remissionem ad delicti iudicem

cem pertinere, punireque alios domicilij & originis compelli c. 1. de rapto. Clem. pastoralis. de re iud § si quis vero comprahensorum in auctcn. vt nulli iud l. si cui §. fin. l. fi. ff. de accusati gl. & omnes in l. a diuo. Pio. §. sententiam. de re iud. ceteri in c. fin. de fo. comp. que iura indiscriminatim loquentia ad paucissimos, & vix nullos restringere casus absurdum certe videretur: sed & multis alijs cõsultari illa opinio posset.

12 Conueniunt † itidem multi tunc originis & domicilij iudicem inquirere, punireque posse reum delicti, cum delicti admissi iudex ignauus & necligens, & siue aut pretio dixeris ductum delicti processum nullum instruxit Sane eo in casu originis & domicilij recte inquirent, punient & multabunt, ne delicta impunita remaneant. Summum piaculum ea prætermittere, quæ iniuste ab altero omissa iudice in grauissimum æternæ salutis Dei max. & reipub. dispendium acta minimæ fuere. Et in hanc concedunt fere omnes opinionem, & Farina. ipse d. q. 7. nu. 23. ad finem.

13 Maior † vero contentio est, an præuentione cognitionis delicti iudice domicilij vel originis facta, quo in casu (vt mea fert, post multos opinio) vt superius dixi remissionem fieri debere ad iudicem loci delicti, nunquid post latam sententiam id facere compellatur, vt ibidem executio fiat sententiæ, vbi delinquerunt: huius sententiæ assertores fuere Alex. Fulgo. Imo & Bossi. titu. de fo. comp. nu. 48. ex generali illa ratione, quam nunc prędixi, vt ibi delin-
14 quentes puniantur, inquo delinquerunt loco. Dida. autẽ † in d. c. 11. nu. 6. ad finem minime assentit, & potius se in del terjorem abire senteniiam velle scribit, quam Alex. & Fugo, probare opinionem, vt scilicet remissio fiat ante sentẽriam post præuentionem inchoatã iudicis loci delicti eo petente, & eodem modo post sententiam præsertim vbi suspicio subesset, non satis æque, & pro criminis culpa de

lin-

ste postulari, veluti ex Conra. Cepol Garrat. Laure. de Rodol. Iul. Clar. & Bosi scriptum reliquit Farin. d. q. 7. nu. 25. ad finem, Pegue. d. decisi. 66. nu. 7. med. vers. nihilominus tamen, licet ille in specie ab eo proposita contrarium iudicarit.

22 Quid autem † cũ diuersa sunt regna: sed vno parẽt principi, & regna vnius nomine coronæ Aragonum continentua, qualia tria hæc, Aragonia, Cathalonia, Valentia, quæ antiquitus vno Iberiæ nomine appellata erant, & apud vetustiores Tarraconensis Hispania dicta Celtiberia sæpius: an in his remissio detur, & sese auxiliari mutuo præsides prouinciarum, illorumque debeant senatus. Hęc quæstio illa, quam diffinit Peguera d. decis. 66.

SVMMARIVM.

1 *Remissio delinquentum improba consuetudine sublata.*

2 *Remissiones a iudicibus, qui sub diuersis degunt principibus denegatur.*

3 *Remissiones fiunt a iudicibus sub eodem rege vel principe degentibus.*

4 *Iudices dinersarum prouinciarum etsi sub vuo militent rege, remissiones denegant.*

5 *Prouinciæ singulæ suas retinent consuetudines.*

6 *Prouinciæ vnitæ fœdere, nequeunt punire facinorosos delinquentes in alieno etsi confæderate.*

7 *Iudices, in cuius territorio non delinquerunt scelestes, an remittere suis possint iudicibus vel eos inpunitos relinquere.*

8 *Farina. opinio & aliorum reiecta.*

9 *Delicta nequeũt puniri nisi in loco delicti, originis vel domicilij,*

10 *Opinio communis, fallacia communis.*

11 *Iudex animaduertere nequit in eum, in quẽ nullam habet iurisdictionem.*

12 *Iudex causæ præparantis est iudex causæ præparate.*

Fari-

13 *Farina.obiectum & solutio.*
14 *Accusatione data reus criminis vbique coherceri potest.*
15 *Iniuriæ inde naci non debent, vnde iura nascuntur.*
16 *Iudex vbi sola inquisitione agitur, an possit reos punire. sibi non subditos.*
17 *Auctoris opinio aduersus communem.*
18 *Lex iusta, qualis ferri deberet in commitijs.*
19 *Iudices sine inquisitione punire facinorosos alienæ iurisdictionis possunt, ac si accusatione ageretnr.*
20 *Accusari grauia delicta vbique possunt.*
21 *Prouinciam pacatam malis habere hominibus interest.*
22 *Regibus remissiones quomodocunque licitæ.*
23 *Clari verba horrenda.*
24 *Cautela Clar. qua bannitos instruit.*
25 *Remissiones a maiori ad minorem non fiunt iudicem.*
26 *Remissiones a regijs tribunalibus ad alios inferiores principes & barones non fieri.*

CONSVETVDINE REmissiones sublate, & quid tunc in delinquente fieri oporteat, qui remitti debuit pulchra annotantur.

CAP. XXXXIII.

1 Oribus & † improbabilissima hominum & regionum consuetudine remissiones fieri minime solent, Cyn. Bart. Bal. Alex. Panor. Afflic. Bellon. Marsil. Riminal. Fulgo. Gramma. Berous,

rous, quos ſeriatim & alios recenſuit Clar. vbi & Baiar. ad eum, in §. fin. q. 38. verſi. ſed certe. Bonacos. & Farina. q. 7. nume. 28. titu. de inquiſitio. Pegue. deciſio. 66. nume. 5. deci. 8. a nume. 1. vbi plurima profert exem-
2 pla: Temperant † tamen interpretes cum iudices ſub diuerſis degentes principibus remiſsiones denegant, vt id poſſint, ſi ſub eodem rege vel principe parere tunc & remittere cogerentur §. ſi quis vero comprehenſorum, in auĉten. vt nul. iudi. Auĉten. ſi vero criminis. C. ad l. Iul.
3 de adul. & ſicuti † conſuetudo ſub diuerſis principibus, remiſsiones improbauit conuerſo ordine: cum ſub eodem principe probatis moribus recipiuntur, vti Conrad. dixit in praĉti. titu. de inquiſiton. num. 13. 8. limita. Gara. Lauren. Clar. & Boſsi. quos memorat idem Farina. d. q. 7. num. 25. ad finem, Pegue. d. deciſion. 66. num. 2. 3. 4. Scaph. d ca. 8. num. 5. vbi pleroſque de conſuetudine ad fert teſtantes.

4 Id ipſum Pegue. † ſcripſit d. deciſ. vbi magiſtratus & iudices, etſi ſub eodẽ principe diuerſis regnis, ſeparatiſque legibus tenerentur. & viuerent, veluti in his tribus Hiſpani Citerioris, Cathaloniæ, Aragoniæ Valentię regnis, quod regna hæc, etſi vni pareant catholico regi, & vni coronæ vnita Aragonum: non tamen vno ſimul adquiſita titulo
5 ab anteceſſoribus fuere, retinuerũt † ſingula mores ſuos & leges. Aque ideo idipſum iudicandum, ſicuti diuerſorum forent regum vt ille inibi latius. potuiſſet adducere tex. qui palam hanc probat ſententiam in c. ad apoſtolicæ, verbis, omnes amicos. & adhærentes in pace ponere. de ſente. &
6 re iud. in 6. a quo Gemi. ibi. Panor. † in c. 1. de poſt. pręla, hoc prodiderũt: anxiomma nuſquã vnitis prouincijs vel vrbibus ſola vnione foeder..is ius fore animaduertendi vel multandi reos in aliena delinquentes, niſi expreſſa cõuentione idipſum vrbes, vel prouinciæ pepigiſſent, l. non dubito, ſecundum Bart. intellectum & noſtrum etſi nouũ,

O ff. de

ff.de cap.& post reuera dixi supra.cap.21.

7 Magna autem dubitatio hæc,an vbi non remissio datur, quod vel sub diuersis degant principibus,magistratus,vel sub eodem principe:diuersis tamen regnis,qualia innumera Deus max. Hispaniarum regibus subiecit,nunquid impunitum relaxare reum criminis poßint uel remittere.Cuius quæstionis,quam vtinam diuina adiutus ope recte resoluam, impias exterminando opiniones, orbi prius & xrbibus omnibus, & reipublicis infestissimas, furum, homicidarum,& improborum hominum adiutrices.

8 Duplex igitur † inspectio consideranda,prima vbi accusatione agitur, secunda vbi inquisitione sola, vbi accusatione ageretur existimauit Farinatu. d. titul. de inquisitio. num. 30. reum nec remitti, vel puniri posse: dimittendum autem, ac si inuocens foret, & minime delictum admisisset (impia opinio certe) sequentibus mouetur, quibus. me (quod Deus faueat, & iniustam persequar sententiam) nec male, aut absurde satisfaciam. Prima † delicta, inquit, puniri nequeunt alibi,

9 quam in domicilij, originis, vel delicti patrato loco: in hanc ipso assertore omnes cōcendunt opinionem., vti se dixisse scribit in principio 7. q. nume. 1. plane cum hæc vera, aqua nullus hucusque dissensit opinio sit; alteram falsam fateri oportet, vt accusante actore reum alibi non delinquens,remitti,aut puniri possit.

10 Verum ipse, qui non auctoribus. sed iuribus meam proferre sententiam soleo,libere hanc omnium traditionem communem forre fallaciam scripsi supra cap. 40. versi. sane ego. & iterum cap. 41. sequenti, & denuo nunc addiderim aliqua inferius, secundo Farina. non se dimoueri posse ait,vt contrariam credat veriorem auctoritatibus Calderi.Iasso.Boer. Gramma. Panorm. Aufred. Cur. nec Dida. qui contrariam fuerint tutati opinionem, quod probabilis, non necessaria illorum opinio sit

tum

tum & quia aduersus crebram illam opinionem loquantur, qua creditum nullum
11 † criminum reos iudicem punire posse, qui non in eos iurisdictionem habeat, cui ipse suppetias ferens addidero
12 † iudicem causæ præparantis fore & propinatæ, l. ordinarij. vbi glo. & ceteri C. de iudi. cũ vulga. atqui qui non iudex sit rei criminis, nec remissionis præparãtis pœnæ vindictã posit, minus multo præparatæ cognitionis delicti & illius animaduersione. Sed hæc ratio nostra confutatur opinione, quia iudices illos legitimos esse affirmamus, vel vt remittant, aut cognoscant, ne delicta remaneant impunita.

Subiungit Farina. non se dimoueri ratione illa ne delicta remaneant impunita. Quoniam non inquit absurdũ hoc. non enim, deficit ius: sed iurisdictio: perbelle ego huic
13 respondi † refractario d. ca. 40. & 41. couerso ordine deficere in hac ius specie, vbi vera opinio foret aduersantiũ. Quod in hoc casu nullam iudicibus, iurisdictionem prescripsisset su inde voluisse (dictu horrendum) iura crimina impueita remanere, Farina. Tertio respoudit Dida. & quorundam argumentationi, qui de debitore argumentantes fugitiuo aiunt, posse illum vbicunque capi: male enim (inquit) sermotiocinantur ad pœnam delicti: etsi quoad satisfactionem iniuriæ ciuilis offenso debita, damnis simul & interesse confiteri posit. Tandem concludit aduersus Dida. neque in leuibus vel atrocioribus puniri quemquam nisi a solo iudice posse. Pegue. decisio. 69. nu. 12, & sequen. cum Farinacium reticuisset, a quo ille hec mutauerat: tandem opinionem probans. Dida. inter atrociora, & leuiora distinguens, illius probat opinionem: cũ tamen aperte contrarium scripsisset & decidisset, decis. 2. a nu. 4. & 5.

15 Contrariam itaque opinionem, vt posit accusante parte, vbique reus crimidis sit capi & distringi, & magis multo remitti, tenuere a Didac. adducti d. c. 11. nu. 10. practi.

qq Panor. Calderi. Curti. Boeri. Ias. Gramma. & Baiar. ad Clar. d. q. 38. nu. 55. & 56. id ipse multis ostendi rationib. & iuribus d. c. 40. & 41. quibus nisi vnam de debitore fugitiuo, qui vbique capi possit non meam, sed illorum argumentationem augeam. Si debitor fugitiuus, qui nisi creditorem ledit, vbique distringi potest, quod in eo dixerimus reo criminis, qui occisum parentes, consanguineos, & rempulicam totam iniuria afficit? plane quæ iura his dedere cognitionem iudicibus, vt res restituātur: magis multe, vbi aduersus facinorosos, & grauiter delinquentes iuste iustam accusatores petunt vindictam ne delicta remaneant impunita, dixi d. c. 40. & 41. & Baiar. animaduertit d. nu. 56. sed cum, & ibidem scripsi in multis iura casibus atrocioribus iurisdictionem quibusuis concesserint iudicibus, & in alijs similibus, idipsum præstitisse nullus dubitet: fauorabilis enim materia & extensio licita, ne delicta impunita remaneant, vt ex. Bart. Craue. & Gallin.

15 scripsi d. cap. 40 & 41. Quæ † igitur iura in multis, vbique locorum iudicibus iurisdictionem concessere, quos cap illo 40. & 41. recensui, idipsum in alijs grauioribus fecisse credendum, ne dixerimus (quod certe iuste posset) inde iniurias nasci, vbi nascuntur iura, id autem male audit l. meminerit, C. vnde vi. Vnde cum remissio fiat vbi alioqnin impunitum remaneret delictum, quemadmodum ex communi. Clar. resoluit d. q. 88. vers. est autem, neque Farina. aduersatur d. q. 7. num. 30. post principium id ipsum eadem ratione instituta vbique accusatione: & hec mihi vera videtur opinio, quam vti benignam & toto orbi vtilem posthac omnes amplexuros iudices crediderim.

16 Altera † inspectio, cum inquisitione agitur, hic difficilior casus, vti Farinac. animaduertit, ipsum ille apertum credi & decisum relinquit: etsi nihil de eo dixerit: qui cum in accusatione contrarium tenuerit: in inquisitione

sitione veluti apertissima re, nec suam voluit sententiam dicere, sed & Pegue. d. decisi. nihil de inquisitione.

17 Ego autem, † etsi me falli, aut decipi posse credide-rim mentem tamen & optatissimam a me in bonum or-bis, & diu desideratam malorum stragem & impiorum multam, nec falli aut decipi posse existimauero. Cum e-nim (vt comicus dicebat) licentia deteriores simus quis facinorosis & scelestissimis, nisi is fidei & mentis lumine orbatus fuerit, delinquẽdi tribuet occasionẽ: quam scele stes nanciscuntur: cũ securos se in vicinis videant vrbibus & prouincijs, vbi tandem & maiora post aggrediuntur. Quis nõ videt vrbem hanc Barchinonem scelestissimis & facinorosis Valentiæ & Aragoniæ refertam, Valentia, & Aragonia refugium malorum huius vrbis & prouinciæ

18 Cathaloniæ totæ, vt † iustissimam iudicauerim legem in primis fieri comitijs tribus, communem regnis deberi, quæ hæc decideret, certus sum non tot tunc Cathaloniæ Valentiæ, & Aragoniæ mala contingere posse: quando proxima scelestibus regna non ipsis subterfugio forent,

19 sed vt interim meam sententiam dicam, † quod de accu-satione existimaui: id ipsum in inquisitinne sentio deficiẽte accusatore: quoniam etsi inquisitionis remedium ex-traordinarium sit, l. rescripto. §. si quis accusatus, vbi glo. ff. de mune. & honori. cap. 1. de accusa. hodie tamen vbi ac cusatio deficit, remedium etiam ordinarium appellatur, ne delicta remaneant impunita: quam orbis totus consue tudinẽ amplexatur. Alberi. Bal. Aretin. Ange. Fabe. Cuma. Vital. Gomesi. Conrad. Clar. Monticul. Decian. quos me-morat, & sequitur idem Farina. tit. de inquisitio, p. 1. num. 30. 3, limitat.

20 Subsequitur †, vt cum accusatio grauiorum vbique fieri posset & multa, id ipsum in inquisitione, cum eadem

21 ratio sit, Secundo † congruit bono præsidi prouinciam ini quis purgare, l. congruit. de offi. presi. & in eos animad-

 uertere

uertere: est enim lues pestilentissima iniquorum habitatio qui veluti scabie & malorum infecti putredine inficiunt ceteros. Tertio delicta remanerent impunita: ne autē id cōtingat iura transgredi licet. Quarto remissio concedi solet quemadmodum Dida. ipse aliorum opinionem tutans. scripsi supra, d. c. 40. & 41. Quinto in accusatione idipsū fatentur multi, quorum & Farina. idem communem fatetur opinionem, & nunc proxime dixi. Non nunc aliud in inquisitione opinor, quæ deficiente accusatione illius loco subrogatur. Porro militant in hac specie, quę a me in d. c. 40. 41. animaduersa fuere, Dixi, etsi aduersum omniū sententiam qualemcunque iudicem in facinorosos iurisdictionem habere, ne delicta remaneāt impunita, vti multis probaui legibus & rationibus, vtque supra duersus Farina. dixi, non deficit ius nec iurisdictio, quę a lege descendit & iure l. 1. de iur. om. iud. quæq. iura in fugitiuum delatorem vbique repertum, & officialem ab officio segregatū & alios, quos d. c. 40. & 41. recensui iurisdictionem quibuscunquę concessere iudicibus, & in hac specie, quod hoc fauore, ne delicta remaneant impunita, licet legis dispositionem protendere etsi alioquin odiosam, dixi. dicto c. 40. & 41.

22 Enimuero † vbi rex remissionem concederet alieno principi vel regi parendum esset: etsi remissiones iure vel consuetudine forent interdictę. Vnde Clar. d. q. 38. versi. hoc tamē aliquādo Mediolani obseruatū dixit etsi ille minime laudet, quod delinquētes tutos esse in alieno

23 oporteat territorio. Dictu † & auditu horrenda sententia, vt quos ecclesiæ, (tutissima a Deo dicata subterfugia) ex immanitate facinoris sæpius non recipiant delinquentes, alienum malis prosit territorium. Subdit idem Clar. quē & Farina. recensuit & minime Rolandi consil. 19. lib. 2. fidendum bannitis: quia plerosque viderit capi, remitti, suspendi post & trucidari in loco delicti admissi. Cap-

tius

24 tius igitur. Clar. † se putat acturos bannitos, si saluum conductum. & fidem publicam a principibus consequantur, in quorum degant territorio: etsi parum illis prodesse idem Farina. a Bonacos. & Car. scripserit. sed id nostri instituti non est inuestigare.

25 Verum † notandum esse opinor, vbi locus sit remissioni inter magistratus non tunc fieri, cum inferior maioris iudicis remissionis implorat auxilium: etsi sub vnius principis imperio militarent, & nusquam auditum: vt a superiore inferior causam auocet. aut remissionem cōsequatur l. ad cognitionem. ff. ex qui. cau. in poss. ea l. ad principem. ff. de appella. Cassan. Panor. Conrad. Dida. & alij, quos sequitur Farina. d. q. 7. nu. 33.

26 Hinc illud † sequitur non fieri remissionem ad barones, comites, duces, & ceteros principes a rege inferiores vti regis magistratus, vel executor illorum vassallum ab eisdem, licet inquisitum caperet, & carceribus regijs manciparet, Gramma. decisio. 30. Forleri. in practi. crim. verbo audiantur executores nume. 82. Franquis. decision. 426. lib. 2. vnde baro alterum iuste interqellaret, vt sibi remitteret, Gramma. d. decisio. 30. Forler. d. verbo excusatores nume. 63. Caraui. in rit. mag. cur. ritu. 205. nu. 3.

SVMMARIVM.

1 *Remissiones antiquitus cum orbis totus vno parebat Romanorum imperio, fieri solitæ indestinctæ.*

3 *Remissiones iure canonico indistinctæ fieri, quia vna est ecclesia catholica, & vnus pontifex. vnum ius.*

2 *Papa multis decoratus ephitetis.*

4 *Remissiones canonico iure, locis multis probari.*

5 *Remissiones in crimine heræsis, an vindicent.*

IVRE CANONICO PERsonarum ecclesiasticarum remißionem indistincte fieri, a paucis casus animaduersus.

CAP. XXXIIII.

1 SIcuti Romanorum † imperio Cæsarum qui totum pene orbem suę subiecere ditioni remissiones vndique fieri fuerit statutū cum vnus foret dominus, l. deprecatio. C. ad l. Rhodi. de iac. vnum illorum ius. sic vnum hominum & gentium ritum in remissionibus esse voluere, vt quisque delinquens & facinorosus aufugiens & alibi captus, ad iudicem loci. in quo delinquerat, foret remittendus, vt poenę, metu, exagitati neque alterius etsi longinqui territorij subterfugio cōfidentes, poenas luerent. §. si vero quis cōprehensorum. in auctẽn vt nulli iudi. auctẽn. si vero criminis C. ad l. Iul. de adul. sicuti post. Bal. Odof. Oldrad. Afflic. Angel. & Boeri. resoluit Dida. in pract. qq. cap. 11. nume. 10. Clar. in practic. quæst. 38. nume. 11. Decian. in tractatu. crimi. titu. de remission. reor. cap. 19. lib. 4. nume. 11. tom. 2. Pegue. decisio. 66. num. 6. Baiar. ad Clar. quæst. 38. nu. 80. 81.

3 Ab hac † ipsa ratione procedit remißiones in foro fieri canonico, quod omnes subsint ecclesię vni pōtifici maximo ca. cuncta per mundum 9. q. 3. c. 1. de reforma. sessio. 6. in verbis suę supremæ sedis auctoritate animaduertere. conc. Triden. & c. 7. sessi. 14. verbis. vnde merito Pontifices maximi pro suprema potestate eis in ecclesia tradita Summum † hunc pontificem variis epithetis & titulis decorari à iure curiosa tradidi peruestigatione exploratorum iuris lib. 2. cap. 4. qui adhuc non cussus sicut nec ante citatus aliquoties tractatus de ri. nup. & pac. in matri. conuen. nec de veteris iuris disciplina collapsa restituenda liber alius.

Remißiones igitur iure canonico vndique fieri personarum ecclesiæ non dubium est, quem casum a paucis, cū tamen quotidianus sit tractatum vidi, & Dida. qui multa de his remißionibus dixerit c. 11. in practi qq. & longe plura Farinac. tit. de inquisiti. quęst. 7. a nu. 1. & Cla. in practi. §. fin. q. 38. silentio hanc præterierunt quæstionem.

Eandem prætermisere in canonicis practicis, Forleri. Diaz de Lu. & qui his adnotationes intexere, solus Baiard. in additio. ad Clar. d. q. 38. nu. 80. 81. hanc pertingit, obiter & in eum, quem supra scripsi modum resoluit.

4 Verum non tam † sterilis casus est, qui multis comprobari non posit tex. in primis apertißimo in cap. fin. in verbis prioribus, illis scilicet: licet ratione delicti, seu contractus, &c. de fo. comp. cap. si peccauerit 2. q. 1. cap. 1. de rapto. Cardi. & Cassa. vbi sup.

4 Hinc † & illud crebrius nostrates putauerunt non solum inter ecclesiasticas personas remißionem iure concedi canonico: sed & vbi in crimen mere ecclesiasticum; quale hæresis primum vindicat locum laici inciderent, vt & tunc remißio fiat ad prauitatis hæreticæ inquisitores il-

lius, vbi in hęresim incidit loci hæreticus, Petr. & Cyn. in l. 1. C. de sum Trin. & fi. catho. Ian. And. Anchar. & Vachel. quos recenset Dida. d. c. 11. num. 12. ad finem.

Interpretatur † & recte idem Dida. vt remissio fiat potentib. inquisitoribus loci, vbi hæresis fuit contracta, cum hæresis actu exteriori verbis aut factis probatur eo loci, a quo in heresim hęreticus incidit: altero vero loco, vbi captus, non extriori sed interiori deprauato censu & mente in eadem perseueret. Rationem † pulchram certe reddit
3 Dida. vt cum in hac specie de hæresi contendatur punienda eo loci contracta, qua exteriori actu se hæreticus hæreticum fecit: in loco autem vbi captus sit non exteriori facto: sed animo tantum persistat, iustius videtur remissionem iura in eo etiam fore obseruanda. Subsequenter & refructario † respondit, quo quisquam obiiceret hæreticum, vbique puniri vt modo dixerim, nec vllum sibi tutum locum assyllum, aut ecclesiam: non enim recte sequitur vbique puniri hæreticus potest: non igitur remittendus: cum multos his proximis capitibus casus re. censuerim, quibus & remissio fiat delictorum, quæ vbiq. & aqui
54 buscunque posint iudicibus coherceri.

Subinde idem † Dida. infert si publice alicubi hæreticus heresim dixerit, post alibi occulte fugiens eandem repetat remissionem deberi existimat auctoritate Doni. & Fran. in cap. Vt commissi. §. & contra illos. de hæreti.

Subductis hisce duobus casibus nulla remissio fit, quod cum iura † supra modum iuste an hæreticos soeuiant, inuadant, detestentur vt infectissimos Dei hostes & illius ecclesiæ sacro sanctæ. Proin vtique voluit posse puniri, nullumque etsi longinquum territorium eis subterfugio fore, quam prior prodidit sententiam leaza. post Cardina.
1 in Clem. Pastoralis. §. denique de reiud. vbi Bonifa. de
2 Vitalen. Septimacen. in catho insti. c. 2. Guido pap. & Cassaneus quos secutus fuit Didacus post. Villad. & alios

alios dicto cap. 11. numero 12 in principio, & receptiorem dixit adductis Cyn. Iaco. de Rauen. Cassane. Socin. Villa. Angel. Grabi. Conrad. Nouel. Duen. Arnal. Flamm. Charta. & extremo Francis. Peg. rotæ Romanę eruditissimo, auditore. Farina. in dicto tit. de inquistio. quæst. 7 numero 17. Baiar. ad Clar. dicto q. 38. numero. 57.

SVMMARIVM.

1 *Iudices voluntaria aliqua possunt, quæ inuitus facere nequeant.*
2 *Remissio delinquentium nisi petatur non fit.*
2 *Iudices delinquentes ab ipsis captos vltro offerre non debent.*
4 *Remissiones non fiunt nisi à iudicibus qui vno parent regi*
5 *Iudices, qui iurisdictione carent remittere nequeunt.*
6 *Remissio spontanea inter diuersos reges & principes non prohibita.*
7 *Clarii verba ipso indigna.*
8 *Remissiones etiam in leuioribus fieri ex sententia Baiardi.*
9 *Remissiones delinquentium à Gallia quandoque in Cathaloniam factas.*
10 *Remissiones iuste fieri in his casibus, in quibus delinquentes vbique puniri possunt.*
11 *Remissiones fieri à iudicibus originis vel domicilii.*
12 *Iudices originis & domicilii, vt remittant delinqnentem distringi possunt.*
13 *Remisso necessaria, cum iudices eidem parent principi.*
14 *Remissio voluntaria, cum sub diuersis principibus degunt iudices.*
15 *Remissio delinquentis à loco delicti an fieri possit ad iudices originis vel domicilii, noua quæstio.*
16 *Auctoris opinio in noua quæstione.*

Remis-

27 *Remissiones ad iudices loci delicti fieri iure statutum.*
18 *Aliud est punire, aliud remittere puniendum.*
19 *Factum a promissione facti distinguitur.*
20 *Cathalonia nullas, & male agnoscit remissiones.*

REMISSIO QVANDO voluntaria vel necessaria dicatur non exacte extricatum articulum lu culenter declarari.

CAP. XXXXV.

1 NON ulli † dubium iudicibus pleraq. cõcessa a iure, quæ sponte possint, coacte minime teneantur, l. non quicquid. ff. de iudi. Menoc. de arbi. iudi. lib. 1. q. 41. sane cum reorũ criminis leges iudicibus præceperint remissionem §. si vero quis comprehensorum in auct. vt nul. iud. auct. si vero criminis. C. ad l. Iul. de adulte. necessariam remissionem afferre, vel ex illorum iurium regulis dignosci potest. At cũ non perpetua illa regula sit quibusdam institutis exemplis quando necessaria vel voluntaria dicatur ostendam.

2 Hoc in † primis animaduertione dignum iudicauerim: cum de remissionib. agitur, nusquam fieri à iudicibus, nisi petita remissio sit ab altero cui ius est animaduertendi in delinquentem alibi captum: non † enim vltro offerre eum iudices debent, nisi petitum sit, d. §. si vero quis comprehensorum, vbi formula epistolaris remissionem deprecandi, quam & contexuit. Pegue. deci. 66. nu. 17. & ante ipsum Rebuf. in d. reg. to. 2. tit. de lit. requisit. nu. 7. 8.

7.8.& 9 Eam veluti per omnium manus traditam reticendam putauerim.

Remißionem igitur petendam fore vel idem Iustinia. apertißime ostendit in dicto §.si vero quis. & in eandem conueniunt sententiam interpretes Bart. Bal. Salj. Angel. in l. 1. C. vbi de crimin. Panor. Felim. Anna. Guid. papæ. Clar. Dida. quorum crebram dixit opinionem Farina. in qq. crimina. tit. de inquisi. q. 7. numero 38. Pegue dicto decisio. 66. a num 17.

4 Secundo & in † hac specie animaduertendum vbi de remißione agitur necessaria tunc vindicare institutá quæstionem posse, cum iudices, inter quos de remißione disceptatur eidem parent principi, & ab illius iurisdictione summa, à qua veluti riuuli (vt Bart. dicebat in l. 1. de iurisd. om. iud.) inferiorum magistratuum iurisdictiones oriuntur, alioquin si diuersis parerent regibus, remißionis necessariæ nulla vis est quisq. enim suam tutatur iurisdictionem, vti à me ipso fusius supra cap. 43.

5 Tertio vbi de remißione agitur necessaria intellexere multi tunc tantum vindicare, cnm iudex domicilii, aut originis interpellatur vt remittat, qui etsi non omnem iurisdictionem, saltim aliquam in facinorosum habeat: alios namque iudices nõ remittere posse: quia iurisdictione careant: nam cum in remißionibus concedendis cognitio necessaria sit, qui fieri, poterit vt alienus, qui eareat iurisdictione remittere poßit. Verum hæc opinio, etsi ab aliquibus probata, improbata a me fuit supra cap. 42.

6 His propositis nunc † de spontanea remißione dicere non difficile est. Et primum conuenit etiam inter diuersos principes & reges quandoque spontaneam fieri remißionem. Vnde Clar. dicto q. 38. nu. 21. ad medium scriptum reliquit sæpius se vidisse remissos à regibus & principibus & suspensos quandoque & trucidatos fuisse ab his, quibus remißi fuere. Subiungit idem Clar. se non id probare posse: quia

se: quia tuti debeant isse delinquentes in alieno territorio dixi supra cap. 43. vers. Enimuero.
7 † Clari verba horrenda, qui tutos esse velit delinquentes, proin crimina impunita remanere Infesta Christianis auribus sentẽtia: nunc autem cum Baiardi ad cum annotationes peruolutarem n. 72. in eundem iuste inuehit Clar. qui non damnare principes deberet remittentes sponte, ne delicta impunita remaneant: sed in cœlum vsque præconiis extollere, vt iustas,
8 scelestes pœnas vbique luant Quinimo illic sensit remissiones has nedum in grauioribus sed & in leuioribus fieri posse auctoritate Panor. in cons. 24. lib. 1. & Decia. in tract. criminali. to. 1. cap. 19. nu. 6.

Sed vt ad Clar. reuertamur, qui iniquæ opinionis Deo reddit rationem. non enim contentus illius improbę opinionis impios adhuc fouens & sceleratos sic se cautius acturos illos animaduertit, si fidem puiblicam, vulgo saluum conductum, impetrent ab eo princ pe in cuius territorio degunt, vt tuti fiant, licet & parum prodesse illis scripserint Flam. Cartar quem recensuit Farina. dicta q. 7. nu. 31. sed de his satis. Remissio igitur sponte ab his conceditur aliquando principibus: sed
9 † & a maioribus nostris audiui aliquãdo a Gallia in Cathaloniam remissos a Galliarum regibus fuisse famigeratos quosdam homicidas & latrones, vt pœnas luerent, & quandoque idipsum contingere apud Principes fide & amicitia coniunctos, testatur
10 Farina. dict a q. 7. num. 18. ad finem. Vagabundi itidem, qui vbique lororum puniri possunt tex. in l. 1. cum glo. C. vbi de crim. agi. opor. cuius glosæ auctoritate dixit pulehre Bartol. in l. heres absens. §. proinde numero 4. de iudi. multos ribaldos (vt illius verbis vtar) suspendi in ciuitatibus & castris, vbi inueniuntur, cum non habeant alicubi forum idipsum Cur. Guido. pap. Alberi. Cepol. Basi. I. adoc. Plot. Marsil. Grammati. Ioseph. Ludo. Dida. Clar. & alii, quos refert idem Farina. dicto q. 7. numero 13.

13. sponte remitti poterunt ab eo, qui captus iudici in cuius territorio crimen admisit. Cal. Innocen. Anto. de But. Panor. Bonifa. de Vitalli. Soci. Conrad. & Dida. quos memorat, sequitur etiam idem Farina. dicto q. 7. num. 14.

Neque aliud † censendum in his casibus in quibus delinquentes vbique capi & puniri possunt, quos obiter re-
11 censui supra cap. 40. vers. sane ego. in his remissiones conceduntur spontaneę. Nō enim sequitur, potest delinquens vbique multari: ergo remitti non potest: petita enim remissio nō ideo sublata censetur, sic argumentatur Farina. dicto q. 7. numero 14. ad medium, & ante ipsum Dida. in praft. qq. cap. 11. numero 12. ad medium, in hæretico loquens remittendo. Non inquit sequitur hæreticus vbique puniri potest: non igitur remittendus, si remissio petatur, hęc enim (inquit ille) collectro falsa est, vt apparet ex his, quæ hoc capite diximus.

Eodem iure † remissio sponte fiet, cum iudex domicilii, vel originis, quibus ex multorū opinione ius est cog-
12 noscendi de delictis extra territorium patratis sicuti non breui manu tradidi supra cap. 42. subditum & delinquentem carceribus mancipassent accusatione instituta, vel inquisitione (vt mea fert opinio) quam dicto cap. dixi, & alibi sup. dum vt & ibi lata sententia non fuisset. His sane casibus & remissio citra cuiusque inuiriam fieri potest sponte iudici loci, in quo reus delinquit: quinimo † distringi à superiore possent, vt id facerent, sicuti crebra fere omni-
13 um opinio ne receptum asserit Farina. d. q. 7. numero. 23. & pręter adductos ab illo. idipsum Sehap. tract. de iure nō stri. lib. 5. cap. 8. nu. fin. Viui. inter suas opiniones littera I verbo. iudex domicilij.

Et vt finiā duabus fere assertionibus articulus hic termina
14 ri potest. Prima vbi iudices eidē parēt. principi remissione cessaria est, cū a iudice petitur delicti, pręter eos casus quib. superiorib. capitib. nō vindicare dicimus traditionem & nisi,

& nisi consuetudo prescripta iudices remittere nolentes excusaret, quemadmodum ab Imolense, & Pau. de Cast. Ange. & aliis docet Dida. dicto cap. 11. num. 10. post principium. Altera assertio, vbi sub diuersis degunt magistratus principibus voluntaria remissio, non necessaria est, etiam exclusa non remittendi consuetudine: opinatur idem Dida. dicto numero 10.

16 Sed nunc † noua nusquam ab aliquo tractata quæstio excutienda, num remissio delinquētis à iudice petita loci, in quo reus delinquit fieri ad iudices possit domicilii vel originis, non de necessaria nunc agimus remissione: hec enim fieri prohibita est: quinimo his pene adiungi possent iudicibus domicilii vel originis, qui petitam iudici loci delicti remissionem denegarent, vt supra & sæpius dixi. de voluntaria, quæstio instituitur num sponte si vellet iudex delicti remittere ad iudicem domicilii vel originis posit, & quæ necessaria remissio aliis iudicibus domicilij & originis ipsis voluntaria sit, & posse videtur ex l. nō quicquid

17 ff. de iudi. Verius † ipse opinor, etsi vellit non posse, quod nequeant iudices iuris præcepta inuertere, quibus parere oporteat in delictis cohercendis, §. quoniā vero. in auctæ. vt nulli iud. quoniam vero inquit contingit adulteria, aut raptus mulierum, aut homicidia, aut alia quelibet crimina in prouinciis committi, iubemus prouinciarū iudices omnia secundum leges vindicare, & peccantes tenere, & non alios, l. sanccimus: C. de pœni. sequitur vt cū §. si vero quis

18 comprehensorum. in aucton. vt nulli iud. presse † statutum fuerit remissiones ad iudicem loci delicti fieri oportere, vt delinqutées cohercent, idque causis grauissimis & rationibus plerisque, quas hoc libro tradidi post alios cap. 40. aduersus legum illis dispositionem dispēsare prohibitum est omnino c. cum inferior. cū vulga. de maiori. & obedi. in consulto agitur Principe, cui iudices parent ex quauis etsi grauissima causa, quæ proponeretur, remittere nō possunt,

delinquentes, quos §. ille si vero quis, punire omnino iubeat. verbis illis supplicijs legitimis subijciendum, &c.
19 & aliud † est punire: aliud remittere puniendum, sicut
20 factum a promissione facti distinguitur. † glo. in l. in bonæ fidei. verbo conducturum. ff. de eo quod cer. lo. Bar. Dida. Pinel. Anchar. Regien. Bero. Crot. Graue. Bursa. Cæpha. Riminal. quos seriatim recensui tract. deri. nup. & pac. in matr. conuen. lib. 1. compa. 2. a nume. 1. Cathalonia † autem nullus agnoscit remissiones necessarias sicuti veteres antecessores nobis suis relinquere monumentis, & Pegue. idipsum decisi. 66. numero 19. ad finem. sed quam infoeliciter, homicidia, furta, & quæ indies patrantur facinora super satisque ostendunt.

SVMMARIVM.

1 *Remissisnes in grauioribus fieri solitæ delictis.*
2 *Remissiones in leuibus delictis non fiunt.*
3 *Opinio communis improbata,*
4 *Opinio communis iure probatur.*
5 *Tex in §. si vero quis comprehensorum. in auten. vt nulli iud. intellectus.*
6 *Alius, a, ud, prononomen similia repetit.*
7 *Dictio Quibuscunque omnia complectitur.*
8 *Dictio Quibuscunque in rebus minimis verificatur.*
9 *Crimina grauia quæ sint, vel leuia ex moribus cuiusque prouinciæ iudicandum.*
10 *Crimina grauia, vel leuia, quæ sint arbitrio iudicis relictum.*
11 *Remissiones non fiunt in atrocioribus, cum ciuiliter agitur.*

REMISSIONES SICVTI in grauibus, sic in leuibus fiunt delictis, & communis opinio improbata, quid etiam vbi ciuiliter in grauioribus ageretur.

CAP. XXXXVI.

1 REmissiones † in grauioribus delictis de vno ad alium iudicẽ fieri solitas plus nimio ex his quę diximus liquet: hinc tota fere nostrorum schola
2 docuit non in leuibus † remitti reos. sed illico puniri vbi capti sint a iudicibus originis vel domicilij Cyn. in auctẽn. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. Calderi. in ca. 1. de rapto. Tolos. decisio. vbi Aufred. ad eam 319. Dida. in pract. qq. ca. 11. nu. 7. versi. octauo remissioni. Duey. Clar. & alij quidam, quorum probat opinionem Farinac. in qq. crimi. titu. inquisitio. q. 7. vbi & eandem receptiorem cum Aufred. & Panor. fatetur nume. 36. Pe
3 gue. decision. 66. nu. 16. Verum † hęc opinio nunquam placere potuit, vt non immerito idem Panor. sibi ipsi cõtrarius in leuibus remissiones fieri Respondit cons. 24. lib. 1. Fusius Dacia. in tract. crimi. tom. 1. c. 19. nu. 6. sequitur Baiar. in additio. ad Clar. §. 38. nu. 72. Neque vllo
4 iure probatur: † nam tex. in l. desertorem. ff. de re mil. a contrario sensu, quem Farina. adduxit non adferri meruit: non enim argumentum a contrario sumitur, cum vel absurdum sequeretur, aut iurium correctio, l. v. co. de ino. do. c. cum expediat. de electio. Absurdum sane foret remissiones in leuibus non fieri posse cũ indiscriminatim iura remissiones fieri velint.

Sed

5 Sed & † tex. in §. ſi vero quis conprehenſorum. In aucten. vt nulli iudi. expreſam me iudice contrariam aperte probat ſententiam cum ab anteriori §. incipiē. quoniam vero illius diſpoſitio deſcendat, proin & ad illius verba & ſententiam confugere neceſſe eſt, vt verus §. ſi vero quis comprehenſorum. prodeat intellectus. Quoniam (inquit) vero contingit adulteria, aut raptus mulierum, aut homicidia, aut alia quælibet crimina in prouincijs committi, &c. Subſequitur tex. in d. §. ſi vero quis comprehenſorum, ſtatuens remiſſiones fieri reorū qui crimina admiſerint exarata in §. præcedenti, at §. ille præcedens generaliter ſtatuit in adulterijs, homicidijs. mulierum raptibus & quibuſcunque alijs criminibus ſubinde neceſſe eſt fateri remiſsionem quorumcunque fieri criminum; ſi dixeris pronomen illud §. quoniā
9 vero præcedentis. † in verbo alia. crimina repetere, ſimilia expreſsis ſubinde adulteria. homicidia, mulierum raptus, grauiora, aut ſaltim paria, glo. in l. ſi fugitiuus. C. de ſeru. fugitiu. Roman. Alexan. Guid. Cæphal. Vaſqui. Deci. Alciatu. Gabr. Menoch. & alij, quos in hanc perduxit ſententiam Caual. deciſion. 25. nu. 19. 3. par, ſurd. deciſio. 265. nu. 24. cum tamen illico adiunctum
7 ſit pronomen illud † Quibuſcunque (alijs inquit Quibuſcunque) adiuncti ratione diſpoſitio illa, quæ niſi ſimilia enarratis crimina comprehendiſſet, alia omnia crimina maiora vel leuiora continet l. 1. de lega. 1. Bart. Cur, Tiraque. & alij. quos Surd. memorat de ipſo verbo loquēs deciſ. 96. nu. 10.

8 Cui ipſe addiderim † dictu pulchrum verba illa Quibuſcunque & Qualitercunq. in minimo etiam verificari l. ettam. ff. ſo. matri. & continere ea omnia, quæ dici, cogitariue poſsint. Bal. in l. cum virum. C. de fideicom. Aymo. conſil. 105. Riminal. iun. conſil. 68. Grat. reſp. 73. numero 10. l. 2. Negari igitur non poteſt tex. in d. §.

si vero quis comprehensorum, crimina omnia comprehensa fuisse grauia & leuia.

9 Porro vel ex eo solo † communis improbari traditio potest, quod crimina an grauia vel leuia sint moribus tum legibus cuiusque prouincię iudicetur. Quędam enim crimina etsi leuia, alibi grauiora putantur, alio loco minime æstimentur, quæ capitali iudicio multari solent, vt & ego ipse Italiæ vidi & Hispaniæ nostræ. Proin non certa dari regula potest cum leuia ex qualitate personæ frequentius interuentu pecuniæ, ex loco, & innumeris alijs grauia dici & atrocia possint, vt post antiquiores Farina ostendit 2. tom. quæst. 18. nume.

10 61. cum sequen. mult, vbi † tandem iudicum arbitrio æstimandum iudicat nume. 62. Vnde cum graue delictum æstimari possit vbi admissum est, & cuius petitur remissio delinquentis, non iure iudex, a quo remissio petitur, abnegare remissionem poterit: quia crimen leue dixerit, in his enim legibus & moribus patrię requirentis iudicis & remissionem deprecantis standum.

11 Sane † vbi atrociora crimina quorum remissiones conceduntur ciuiliter instruerentur: non tunc remissio fieri solita: quoniam cum remissiones ea ex causa adinuente sint, vt crimina puniantur & cesset, dispositionem non vindicare explorati est iuris. Quam rationem Clar. reddidit, d. q. 38, in vers. item scias Bonacos. in communi. verbo remissio rei ad finem. Et his adiungit Cassan. Iaco. de Bello. Imo. Dida. Gui. Marsil. Panor. & Aufred. Farin. d. q. 7. titu. de inquisiti. 37.

SVMMARIVM.

1 *Remissiones de vno ad alium iudicem, cuius expensis fiant variæ scriptorum opiniones.*

Fabri

25 REMISSIO DE VNO IN alium iudicem, cuius expensis fiat, & variæ scriptorum sententiæ conciliatæ,

CAP. XXXXVII.

1 IN varias † itum sententias in hoc articulo fuit, quidam indiscriminatim existimarunt remissionem expensis iudicis deprecantis fieri ex l. si culpa ff. de rei. vend. l. sed si hereditas §. 1. ad exhiben. Aufred. ad decisio. Tolos. 100. Boeri. decisi. 303. Decian. tract. crim. to. 1. lib. 4. c. 19. nu. 19. Baiar. ad Clar. q. 38. nu. 59. Conrad. in pract. crim. tit. de inquisitio. 9. limita. nu. 12. Rebuf. in ll. reg. to. 2. tit. de litte. requisit. nu. 11.

2 Ex antiquioribus † quidam qualis Faber in l. vn. C. de offic. proconsu. omnino contrarium docet, & iudicem volunt remittentem suis remissionem expensis conari ex d. l. V. de offi. procon. & legat. C. Tertiam † prodi

3

 dit

dit Caraui. opinionem in riti. mag. cu. ritu. 335. numero 13. existimauit remissionem delinquentis capti fieri si vero soluendo non sit: quia pauper & inops expensis accusatoris. Sin autem is eadem laboret inopia iudicis expensis, requirentis, extremo requisiti: in suam traxit opinionem Boeri. d. decision. 303. nu. 12. quæ tamen ab his quos prius memoraui in contrariam adducitur sententiam. Hanc opinionem probat tex. in l. lex Corneliam. §. si quis librum. ff. de iniur. cuius etiam tex. argumen. Bartol. & ad eundem Alexand. in au-
4 notatio. vna cum † Ange. scripserunt quascunque expensas criminalis accusationis in odium accusati ab eodem fore subministrandas vbi soluendo sit: sin minus accusatoris. extremo curiæ criminalis, sequitur Caraui. Farinaci titu. de inquisi. quæstion. 7. tom. 2. numero 39. vbi & Assini. refert eiusdem sententiæ tractatus de expen. §. 32. 61. ampliation. numero 2 & sequenti.

5 Dida autem † in practi. qq. c. 11. nu. 11. Baldum secutus in cap. non nulli de res. Ias. in l. a diuo Pio §. sententiam. de re iudi. Afflic. in Rubri. 41. consti. Neapoli. numero 13. opinatur expensas impendendas ab accusatore fore, si remissionem petierit, aut eo postulante iudex loci. delicti eandem instaret alioquin ex ærario publico illius, qui reum criminis postularet remitti. Primum (inquit) Dida. deducitur tex. in l. cum sæpe. de arogatio. milita. anno. secundum ex l. mulier inops. ff. de cap. & po. reuer.

6 Enimuero aduersantes hę opiniones sic posse in vnam cõuenite distinctionem, existimo, aut captus, & qui remittendus est, bonis caret & inopia laborat: tunc iudices requirentis expensis postulato remissio fiet. Sic prima opinio vindicabit. Sane vbi remissio sponte fieret, & denegari posset, Fabri opinionem iustam opinor. vt

suis

suis remittere volentis iudicis remisio fiat expensis, cum alias iniqua opinio sit Fabri, & omnibus aduersetur traditionibus vti Caraui. superius iuste iudicat. Tertia Caraui. opinio in his vindicat casibus, in quibus loquitur vbi captus bona haberet, quibus remissio fieri posset, sin minus accusatoris demum curiæ.

7 Dida. sententia † non aduersatur, quæ superiori coniuncta sit distinctioni & duobus ab illo casibus instatis proxima.

8 Farina. † vero d. q. 7. nu. 39. ad finem sic distinguit, aut captus delinquens culpa patrati facinoris arguitur, vel quia constet, aut quis confestus sit vel conuictus tunc instante altero remisionem fieri ipsam expensis delinquentis. non alterius culpa: cum suà hoc contingit, quæ alteri obesse non debet, & opinio (subdit) mihi. Caraui. placet sin minus vbi captum adhuc culposum minime liqueat: etsi indicijs aliquibus non culpa carere videatur, non (inquit) expensis delinquentis: sed petentis fiet remisio, & si ipsam instauerit accusator expensas refundet, si ex officio iudex remisionem postulet, idem ipse exoluet: requisitus etenim non remittere alioquin tenetur. Sic ille. Quæ fuit opinio Bart. Ias. Afflic. & Dida. quos supra adduxi in vers. Dida. autem.

9 Et vt † resoluam, paucisque præstringam sic iudicauerim. remmittendum qui culpa caret sui ipsius expensis, si caruerit bonis accusatoris, si ex inquisitione nullo accusatore, curiæ ministerio: quẽ adhuc non culposũ

10 fore constiterit accusatoris demum iudicis, & curiæ petentis. Et hæc vera resolutio est & omnium coniuncta traditionibus.

Enimuero † vbi exemptus foret captus quia clericus & ad suum se remitti iudicem postularet, petenti sui ipsius remisio fieret, non accusatoris vel iudicis,

quemadmodum post Bal. Salic. Fabrum, & alios resolui Dida. in pract. qq. cap. 32. nn. 5. Boeri. qui alios decisio 303. nu. 12. & post Cardina. Alex. & Toloson. Capella. & Menoch. Farin. tom. 2. tit. de inquisi. q. 7. nu. 39. ad finem vers. quod si remissio. vbi recte temperat, nisi clericus non soluendo esset tunc enim accusatoris pecunia, aut curiæ, expensæ forent persoluendæ remissionis, vti ex eodẽ Dida. Assin. & Boer. scriptum reliquit.

11 Sed non † ab re inuestigandum an remissio satellitibus & administris iudicis remittentis fiat: qua in re Iaco. de Bello. in prnct. rub. de remis. facien. nu. 82. existimauit fieri, ex his, quę notata sint in l. pen. ff si ex. nox. cau. aga. sed & idem opinatur liberari ipsum vbi traderet delinquentem requirentis iudicis executoribus, dum litteris ipsis depręcatorijs, vt id faceret requisitus, monitus foret a requirente, l, solent de cus. & exhib. reor. l. vni. C. vt om-

12 nes cau. tam ciuil. Rebuf. † autem in ll. regias. tom. 2. titu. de litte. requisit. cautius facturos opinatur iudices remittentes. si requisitionis primum: tum capturæ: demum remissionis auctenticum curauerint fieri instrumentum, ne exqnauis causa in posterum ipsis posit imputari, §. sancimus in aucten, de ecclesia. titu. additis his, quæ notari consueuere in l. apud acta. C. de transacti. Quod si inquit nõ fideles admodum remittens crederet executores remissionem petentis, suos adiungere simul posset, vt tuta custodia delinquens incederet.

SVMMARIVM.

1 *Remissio delinquentis an fiat a iudic e delicti, cum ab altero iudice idem reus, & ab aliud delictum remitti postutur. & Bart. opinio.*

Remis-

2 *Remissio fit regulariter ad iudicem territorii vbi delictum admissum est.*

3 *Remissio fit ad eum iudicem, in cuius territorio grauius crimen commissum fuit.*

4 *Remissio fit delinquentis ad iudicem, in cuius territorio crimen grauius Patratum est, dum ambo iudices sub eodem degant Principe.*

5 *Delinquentes ex uariis delictis, variis etiam puniri pœnis.*

6 *Remissio delinquentis fit ab eo iudice, qui minorem pœnam indicturus est, ad eum, qui maiorem.*

7 *Remissio delinquentis, qui pœnam mortis passurus est non fit ad alium iudicem.*

8 *Remissio impeditur, cum a grauiora pœna inchoandum est.*

9 *Remissio non fit vbi paria sunt delicta: quia melior est conditio possidentis.*

DELINQVENTE CAPTo ab eo iudice, in cuius territorio fuit delictum admissum, si ex alio delicto & iudice alio remissio petatur, quo iure fiat.

CAP. XXXXVIII.

1 Art. † in l. si cui. §. fi. nu. 1. D. de accusa. hanc ex illo tex. posteris traditionem scriptã reliquit. Iudicem a quo remissio rei criminis postulatur, vbi idem reus crimẽ in suo admisit terri-

torio non alias quam suo instructo perfectoque processu remittere cogi, id aperte satis probat §. ille. verbis. cum sacrilegum (inquit) admissum esset in aliqua prouincia: deinde in alia minus crimen. Diuus Pius Pontio proconsuli rescripsit, postquã cognouisset de crimine in sua prouincia admisso, vt reum in eam prouinciam remitteret vbi sacrilegum admisisset. Hæc Vspianus §. illo insigni,
2 aquo non pauca & celeberrima in praxi adnotanda post alios putem. † Primum remissionem ab vno ad alium fieri iudicem, vbi captus reus in alieno delinquit territorio: sed de hac assertione plus satis in superioribus.

Secundum †, remissionem fieri rei criminis ad alienum
3 iudicem vbi in illius territorio grauius patrauerit crimen sic ille §. probat expresim verbis extremis, illis scilicet. vbi sacrilegium admisisset. Ita fiet, vt captus reus a iudice, in cuius territorio minus fuerit delictum admissum ab eodem, eodemque crimine distringi posit & multari. Demum acta aduersus eum sententia & executioni mandata, petenti altero iudice, eundem reum rimittet, vt & ille maioris in loco suo delicti admissi: maiores etiam pœnas inflingat & multas idipsum cum Bart. Guid. pa. animaduertit decis. 202. Bosi. practi. crim. sub tit. defo. comp. nu. 58. Clar. q. 38. nu. 26. Farina. 2. to. tit. de inquisi. q. 7. numero. 42.

4 Intellexere † interpretes, remissionem hanc fieri cum eiusdem principis iudices stipendiis, militarent, si sub diuersis non nunc nisi spontanea fit de vno ad alium magistratum, vt superioribus capitibus plus millies dixi, & ex Belleuis. opinatur idem Farina. supra.

5 Tertium † anno tatione dignum, delictis multis irretitos, multis quoque coherceri pœnis posse, l. nunquam Plura. ff. de pœn. Did. lib. resolutio 2. cap. 10. num. 8. vbi exempla affert.

6 Quartum, aquo † mens Vlpiani & praxis tota pendet su

su demum remissiorem fieri oportere cum minor imponenda est pœna, aquo remissio petitur iudice; quæ refricari possit & iterum imponi veluti multa pecuniaria, exilii pœna, verberum, triremium, & his similes. a minori tunc incipiendum, vt post remissio delicti grauioris fiat, & pœnæ multa maioris, Bart. Penn. Rebuf. in l. omnes. de dila. lib. 10. C. Cæpol. post Bart. in aucten. sed nouo iure nu. 42. C. de ser. fugit. Carre. in pract. crim. rub. de homic.
7 §. circa secundum. nu. 44. at † vbi pœna mortis, quæ alias omnes absorbet & superat inponenda foret frustra ad alienum iudicem remissio fieret: non enim hæc aliam pa-
8 titur, &c. vt nostri aiunt, incompatibilis est. Ita igitur remissio impedietur cum a grauior pœna inchoandum est, vt §. ille innuit: inpedimentum enim præstat executio maioris minori. Atque ideo caute Cyrill. in sum. crim. tit. vbi de crim. agi. opor. nu. 3. animaduertit remittendum criminis reum imposita minori pœna ad alium, quem maiorem dare oporteret; non enim executio pœnæ minoris vnius iudicis alterius executionem præpedire potest: obid remissio fiet.
9 Sane † & illud inde sequitur, quod vbi paria forent, & grauia delicta, quæ mortis pœnam merentur, non vlla remissio fieret sed in pari causa & crimine iudicis posidentis melior foret conditio, vti pulcherrime Bello. supra docuit, Cyrill. & Farinat. d. q. 7. nu. 42. quanquam ille breuissime hunc pertigerit articulum.

SVMMARIVM.

1 *Remissio an fiat, cum delictum in vno loco principium accipit, in alio finitur.*

2 *Remissio an fiat cum delicta semel inchoantur & perficiuntur in alio loco respectu delinquentis tantum.*

2 *Remissio an fiat cum in vno delicta incipiunt loco, & in*

alio perficiuntur: non habito respectu delinquentis vel alterius.

4 *Felin. exemplum.*

5 *Iudices cognoscunt duo, quando vtrisque iniuria infertur.*

6 *Principium in delictis attenditur.*

7 *Auctoris ratio.*

8 *Vis publica qualis.*

6 *Pœna qualis vis publicæ.*

10 *Vis publicæ pœna non confunditur cum alio delicto, cuius occasione vis infertur.*

11 *Iudices duo simul cognoscut aliquando illatæ vis & delicti.*

12 *Mortis pœna alias omnes absorbet.*

13 *Felin. exemplum secundum.*

14 *Felin. regula secunda.*

15 *Iudex cognoscit ille de delicto, cum in illius territorio consumatum est.*

16 *Opinio communis.*

17 *Iudex vterque cognoscit vbi pœnæ plures dari possunt.*

18 *Opinio communis improbata.*

19 *Bart. opinio.*

20 *Iudex vbi delictum in illius territorio cousumatum, remittere non tenetur.*

21 *Existens in vno loco, si in alieno mandet dilictum fieri, in loco delicti puniendus.*

22 *Mandans non ex mandato: sed ex delicto prætextu mandati secuto punitur.*

23 *Delinquentis obligatio uon ex mãdato oritur: sed ex delicto.*

24 *Ratio communis confutata.*

25 *Affectus non punitur nisi secuto effectu.*

26 *Mandans extraordinaria pœna quando punitatur.*

27 *Mandans & mandatarius ex eodem facto & delicto tenentur.*

28 *Ratio communis improbatur.*

29 *Sententiæ diuersæ ex eodum facto & delicto nasci nõ debent.*

Ratio

REMISSIO AN FIERI DEBEAT VBI IN VNO TERRITORIO

Delictum fuerit inchoatum, in altero consumatum, quæque ad hanc pertinent tractationem diligenter prætera- lios excutiuntur.

CAP.

CAP. XXXXI.X

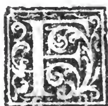
Elinus,cuius veteres,& neoterici traditionem miris extollunt præconijs in cap. postulasti. de foro com.nu.13.in hac cõtrouersia tribus præscripsit regulis traditionem , quam & nos ipsi sicut alij recensebimus,vt, quæ probari vel improbari ex his possint lucidò percipiantur.

1 Prima † cum delicta vno in loco principium accipiut: altero vero consumantur,siue personam respexerimus de
2 linquentis.quam illius,in quem delictum patratur.†Secũda cum delicta inchoantur simul & perficiunrur in alio. non respectu vtriusque.sed delinquentis tantum:aut offẽ-
3 si. Tertia † cum delicta vno incipiunt loco:alio tamen finem capiunt nullius habito respectu , vel delinquentis aut illius, in quem delictum admittitur.Pulchra certa & tam erudito Felino digna traditio.

Multos afferunt casus nostri,exempla multa,quibus traditio Felini declaratur.Nos ea tantum,quę crebrius afferuntur distringemus.

4 Primæ† regulæ exemplum perhibent omnes Felin.idẽ Maria.in.cap. postulasti de fo.comp.vbi innumera recenset sed ex nouissimis Farina. 2. to.tit.de inquisiti.q. 7.nu. 45. vbi quispiam in vno distringeret vinculis territorio quempiam , & in alieno perduceret , vt liberius spoliaret vel in eo , qui aliquem in vno vulnerat loco,& eundem fugientem insequitur, in alium: occideretque.His plane casibus agens (inquiunt illi) & patiens in vno reperiuntur
5 locó delicti perfecto.Hoc igitur casu crebrius credimus,† quod vtrique iudici iniuria fuerit illata,vterque cognoscere poterit . sicuti Bal.annotauit in l. si quis non dicam.rapere. C.de episco.& cleric. Marsil.Felin.& alij,quos idem
9 memorat Farinas superius. Nam † etsi in delictis principium respiciendum esse videatur : non finis , l. qui cum

maior.

maior. ff. de statu. lib. l. quod ait lex. §. quod ait. ff. ad l. Iul. de adult. Id tamen sic solet interpretari, cum initium licitum sit: etsi finis malus: vt enim excusationem demus delinquenti, interpretatio recipitur illa, aliter secus.

7 Verum † mihi vltra alios aptius hanc placet Felin. traditionem illustrare, cum ea quæ ab interpretibus traduntur vitari possint. Huius regulæ & traditionis ratio hæc est, quæ nec inficiari potest, aut dimoueri. Cum delinquens quemquam distringit vinculis in vno loco ad alterum perducit & spoliat ibidem, vti in priori exẽplo, non vnum delictum est, sed duo patrantur, vnum, cũ in territorio delinquens, hominem vincit & distringit: alterum cum eundem ad alium perducit locum & territorium, vt spoliet. Delictum † primum vis est, & si cum

8 armis publica, quam libero homini incutit reus distringẽdo & vinculis colligando. Hoc sane delictum nec minime æstimationis est, aut parui momenri, quod ratione loci & personarum † qualitate, maxima indici pœna posit,

9 l. 1. & to. titu. D. ad l. Iul. de vi pub. vti latissime post veteres prosequitur Menoch. de arbitrar. iud. qq. lib. 2. cas.

10 393. vis huiusmodi, † neque tollitur. aut confunditur ob aliud delictum, cuius gratia vis illa infertur sicuti tradidit Saliæ. & Angel. ante in l. 3. C. de vi pub. etsi vbi in continẽti nullo interuallo interiecto vis & expoliatio admitterentur, confundantur delicta, & nisi vnum foret, Bart. in l. illud ad l. Aquil. Bal. Alex. & Ias. in l. diuortia. ff. so. mat. Alex. Areti. & Marsil. quos sequitur Baiard. ad Clar. in pract. crimi. §. fi. q. 38. nu. 17. 18. & 19. idem latius §. fin. q. 38. nu. 17. vbi in specie de vi agit publica.

11 Hinc illud illud sequitur † posse ambos cognoscere iudices, primus de vi illata: alter de expoliatione, proinde remissioni locum esse vbi captus fuisset a iudice loci, vbi vis fuerit illata, ad alterum, qui maiorem indicturus

pœnam

pœnam foret, l. si cui. §. fi. ff. de accusatio. scripsi cap. pręcedenti fusius. Quod si captus ab eo fuisset, in cuius territorio
12 expoliatio acta sit, & mortis pœna iudicenda foret: quia hæc alterá absorberet pœnam, nulla est remissio, vti d. c tradidi, & hęc vera & Genuina instititui ab Felin. & Farinac. exempli interpretatio est.

13 Secundum † Felin. Farina. & aliorum exemplum omnino displicet, cum reus criminis in vno vulnerat territorio, in altero necat, & occidit. Etsi enim vterque cognoscere iudex posit: remittere tamen iudex vbi occisus est vulneribus non teneretur: cum enim pœna mortis in eũ constituta sit, quę alteram de vulnerato interimit & absorbet, remittere non teretur ex d. l. si cui. §. fina. de accu. & a me traditis cap. superiori, quanquam conuerso ordine vbi prius a iudice, vbi vulnus illatum fuerit captus occisor foret remissio daretur, vt ibidem latius: quæ non recte distinguentes interpretes, & de criminis, cognitione ad remissionem argumentantes confuse omnia tradiderunt.

14 Secunda † Felin. regula exẽplis illustrari solet, ego duo illa quæ idem Farina. affert proferam, cum quis ab vno in alienum sagittam territorio aduersum aliquem mittit & vulnerat, aut tormento soluto ignifero ab vno loco alium in altero occidit, his casibus, non reus delinquens, & is qui percutitur eodem concurrunt loco: sed diuerso: existi-
15 mauit Bart. in l. libellorum. de accusa. Felin. & alij quidã † iustum illum fore iudicem in hac specie, in cuius territorio perfectum delictum est, non ille vbi inchoatum. Allij
16 contra † sentiunt, vt quisque ex his duobus iudicibus cognoscere posit inchoati & perfecti, vti autoritate Panor. Ian. And. Phi. Fran. Felin. Marsil. Alberi Nelli, Conrad. & aliorum, quorum communem dixit opinionem Farina. d. q7. nu. vbi 46. & eorum probat & sequitur sententiam.

17 Hanc si † quisquam amplectatur opinionem, quid de remissione dicendum nullus dixit. Verum cum vterque

q. cognoscere iudex possit, si pœnę simul plures dari possint, quarum non vna alteram superet & absorbeat, de vno ad alium, qui maiorem pœnam indicturus sit remissio dabitur, sic vt a minori ad maiorē fiat. d. l. si cui §. fi. Hinc si mortis pæna infligenda esset, non remissio fieret: ex his quę supra C. superiori. Verum † hæc communis traditio suspecta est, nec a Bart. opinione recedendum, vt de reo iudex agnoscat perfecti delicti. Non enim negari potest vno ictu & veluti temporis momento delictum admissum fuisse, atque ideó transfusum cum principio finem, vt non duo: sed vnum delictum videatur, vt superius Bart. Alex. Ias. Baiar. & aliorum scripsi auctoritate. Ita sane cum vnum sit loci delicti perfecti cognitio non ad alium; quam eundem spectat & pertinet, quæ ratio vix est, vt disolui posit, quemadmodum & ex his, quæ nunc in secundo dixerimus exemplo lucido ostendetur.

19 Et † si in Bart. ire sententiam cupias remisio dabitur, quod iudex inchoati delicti non legitimus sit; proinde ad alterum, si reum cœperit criminis, remittere teneatur, in grauioribus saltim ne delicta impunita remaneant, & vt mea fert opinio, quandocunque vti scripsi sup. cap. 45.

20 & antecedēti. Cęterum † si captus a iudice perfecti delicti reus fuerit: & ab altero petitur, non hunc obedire teneri constat; cum ille incompetens sit, & illegitimus.

21 Alterum † illius secundæ regulæ perhibent exemplum cæteri, cum quis in vno degens territorio, in alieno mandauerit delictum fieri. Et licet in varias nostri discedant opiniones crebrius creditum, eum, qui sic inique egerit mandando, in loco delicti puniendum: non in loco mandati: proinde captum a iudice loci mandati remittendum ad eum iudicem. in cuius territorio delictum executione fuerit consumatum, censuere Alberi. Iacobi. Castren. Cur. Deci. Marsil. Angel; Felinus, Monticel.

Soci. Conrad. Prob. Rem. Clar. & Bonacos. quorum
22 meminit Farina. d. q. 7. n. 47 † quoniam mandans non ex mandato. sed ex delicto prætextu mandati secuto multatur, sicuti Bart. docuit in l. non solum. §. si mandato. nu.
23 9. de iniur. Bossi. in proct. tit. de so. comp. nu. 109. Clar. §. fin. q. 89. vers. seias autem. † Rursus obligatio, qua mandans distringitur non ex mandato: sed ex delicto desinit, l. si quis vxori. §. neque verbo l. qui seruo §. 1. de furt. glo. in l. 1. § persuadere. ff. de ser. corrup.

24 Verum hęc etsi communis ratio valide cõfutatur, quod in atrocioribus saltim mandans ex solo mandato extraordinarie sit puniendus Bart. in d. l. non solum §. si mundato de iniur. Angel. tract. de malefi. verbo existens Florentiæ nu. 2. Alex. consf. 126. nu. 13. lib. 3. Conrad. in practitit. de inquisi. nu. 17. Plac. in epit. delict. ca. 15. nu. 16. 17. sensiit Farina. d. q. 7. nu. 48. ad medium, & apertissime resoluit multis Menoc. in commenta. in arbitra. iud. quæsti. casu 352. nu. 9. Carri. in pract. crim. §. 5. nu. 81. Couar. in Cle.
25 si furiorsus initio. p. 2. nu. 9. Igitur † quod vulgo fertur effectum non puniri: nisi secuto effectu, etsi atrociora sint crimina, id de pœna ordinaria interpretandum, non extraordinaria, vt diserte Dida. sup. n. 6. ostendit & Menoc. de arbit. de iud. qq. casu 360. nu. 44. & 92.

26 Subinde illud sequitur, mandantem extraordinaria puniri pœna posse ab eo iudice in cuius territorio mandatũ delictum, & post remittendum ad eum iudicem vbi mandatum fuerit cõsumatum d. l. si cui. §. fin. de accusa. &, quæ sup. & c. antecedenti. Neque captum à iudice, vbi delictũ admissũ remittẽdũ ab eo priori Iudici, vbi pœna grauior foret, queque absorberet eam, quæ ex solo mandatio infligi posset.

27 Alera mouẽtur ratione interpretes: quia mãdans, mandatariusq. eodẽ facto tenẽtur & dilicto, etsi delictũ mãdatũ pręcesserit: ideo vnũ factũ, delictũ vnũ, Bart. in l. sed si

vnicus

28 vnicus.§. fin.ad finē de iniu. Hæc ratio † nullius est hercle momēti:nō enim vera est,cū duo sint facta diuersa mādātis & mādatarii delicta diuersa,pœnę diuersę:mādans extra ordinē punitur mādatarius ordinaria pœna. Tertiam
29 adiunxere rationē:quoniā,inquiūt,si aliter diceremus audiret male, & veluti absurdū detestandū foret, vt ex eodē delicto,& facto diuersæ nascerētur sentētię:id autē toto repugnat iuri. Diffusius Bosſi.de fo.comp.n.110.Soci.in c.2. de mu.petitio Iass.Deci.& alii in l.si emācipati.C.de collati. Hęc rursus † tertia ratio,vel ex eo cōfutatur:quia vnū velit
30 duorū factū, & vnū delicta duorū. Nō enim ex vno delicto duę oriētur sētētiæ, atqui cū vnus extraordinarie ex mādato: alter ordinarie puniatur,quis dubitet duas,cū diuersa sunt delicta,nasci sententias posse?

Proinde hæc opinio neq. Farina. nec mihi arridet, quā ille quadruplici argumēto infringere ausit, etsi nō rationibus receptioris satisfaciat sententiæ,vti ego ipse.

Vnde idē † Farina.in hoc articulo, sic distinguēdū puta-
31 uit,sensit rectius vir ille eruditus,cui & omnes post nos debere plurimū fateamur,quod criminalē tractationē, alioquin prolixā & diffusā extricate & distinctim declarauit.

Sic ille † Aut de pœna ordinaria delicti. aut extraor-
32 dinaria mandati agitur , extraordinaria , que in atrocioribus inflingi solet nō secuto effectu,illic imponi potest,& ab eo iudice,in cuius territorio datū & simul acceptū mādatū est.Vnde mandans & mandatarius inibi puniri possunt,sicuti auctoritate Plac.Conra.& Alex.scripsit,quibus nos superius Meno.Dida aliosque adiunximus.Cū autem agitur de pœna ordinaria delicti perfecti & crimen foret cuius effectus ordinaria multatur pœna, vti in assassino c. pro huma. de homi. id ipsum opinatur,mādātē & mādatariū in mādati territorio distringi posse cū ex solo mādato citra delicti incursū perfecti illic patratū videatur.

33 Ex his antequam † ceteras distinctionis particulas refe

33 ram etsi subticeat Farina. quid in remissione agendum non difficile est: non igitur dabitur in illis casibus, cum in loco mandati delictum admissum videatur. Atque ideo illius fore iudicem, non alium.

Addit Farina. † vbi sequeremur interpretum opinionem, qui non solo mandato ordinariam infligi posse vo-
34 luerunt: sed ex sequto delicto pœnam, noue animaduertit mandantem subditum iudici origine, vel domicilio posse, ordinaria ibidem pœna puniri. Etsi enim (inquit retructario respondens) mandans non ex mandata multetur alibi acto, consuetudine † tamen vbique receptum
35 testatur, incolas originariosque ibidem coerceri vbi mandatum facinus, etsi delictum alibi admissum fuerit, cumque vera hęc opinio sit, abnegare nullus poterit & in eum magis sæuiendum, qui mandati supra textu in eodem delinquisse loco videatur, prætermissa Bossi. opinione, qui aliud sensisse videatur. Eiusdem probauerim opinionem ipse Farinacij. Subinde † infero, neque remissionem da-
36 ri: potior enim in conditio. iudicis possidentis est, vt non semel in superioribus animaduerti.

Annectit demum. Cum mandans subditus non sit iu-
37 risdictioni iudicis loci mandati: quia alienigena foret, & ordinaria in eum pœna agi posse arbitratur patrato delicto: neque remissionē concedi voluit etsi peteretur quāquam communis refragetur sententia.

Extremam † hāc distinctionis partem minime admise-
38 rim: sed temperare placet vbi delictum atrocius foret, & ex solo mandato otdinaria infligi pœna posset: alioquin secus: cum enim illegitimus hic iudex sit, remissione petita ab eo, cui iudicandi reum ius est obtemperandum foret, alioquin & puniri recusans posset, & illius superior adiri. † Aduersatur præterea sibi ipsi Farina. qui superius numero eodem dixerit, & ego ipse supra versiculo ve-
39 rum hæc, mandantem quandoque extraordinaria puniri

pœna

pœna posse ab eo iudice, in cuius loco mandatum delictum ordinaria in territorio, vbi delictum fuerit admissum præsentiens Farina. obiecta, non se nisi consulto superiore vnquam remissionem concessurum scribit.

40 Nunc † ad tertiam Felin. regulam aduolandum, cum delicta vno inchoantur loco: altero perficiuntur, nec agens & pastiens, (vt interpretum verbis vtar) concurrunt simul, duo adferri exempla ab interpretibus solent, quęque idem Farina. adduxit. Primum in eo, qui cum alio conuenit in vno loco, vt quemquam occiderit, non in hac specie pactus delictum, cum alio concurrit: in hoc sane †
41 casu, quæ de mandante & mandatario supra diximus; eadem ipsa ad paciscentem & alterum protendenda: eodem enim iura delicta hæc metienda, & eisdem pœnis, vti auctoritate Ange. idem. Farin. opinatur supra nu. 59 Igitur quę de remissionibus illic dicta fuere, in hac sunt specie repetenda. Verum hunc articulum exactius putauerim declarandum, & duplicem inspectionem obseruandam existimo.

Prima in eo † qui conuenit de aliquo occidendo alicu-
42 bi, cum is nec domicilio, vel origine subditus foret: censuerunt multi, & non subditum pactionis inique prætextu eodem ipso conuentionis puniendum, etsi alibi admissum delictum, consequenter minime ad eum iudicem remit-
43 tendum, sic iudicatum † in senatu Mediolani Clar. aliquando testatur d. §. 38. nu. 8. post Bologni. Brun. & Monticel. quos Farina. ibidem recensuit.

44 Temperanda tamen † traditio vbi delicti conuentio vel ex se ipsa delictum efficit veluti in assasinio, lesę maiestatis crimine diuinæ vel humanę, raptus & similium. His plane casib. conueniens in loco ipso conuentionis puniendus: etsi non subditus: proinde non remittendus, si sola conuentio pœnam sustineat nullam, remissio daretur, cum incompetens omnino & illegitimus iudex conuen-

 tionis

tionis foret. Et in hanc tandem concendit Farna etsi verbis multis post Angel. Conrad. Monticol. Bolog. & Brun. Baiard. ad Clar. d. §. 38. nu. 13. 14. vbi Beroum adducit q. 84.

45 Porro vbi idem † ipse, qui antea de maleficio conuenisset cũ alio, maleficiũ admisisset: in loco delicti puniendus foret, atque ideo remittendus a iudice illius loci, in quo prius de maleficio cum alio conuenisset, nisi subditus foret iudici a quo petitur remisio domicilio, vel origine. Farina sup. vers. quod si sumus in casu. Verum † illius

46 opinio probari non potest vbi cõuentio seu tractatus iure non punitur, nullum in territorio pactione illa illicita admisit pactus maleficium. Vnde etsi origine, vel domicilio subditus, cum locus admissi facinoris sit attendendus; isq; superior dicatur ad eum iudicem reijciendus reus criminis est. Enimuero si † conuentio maleficij extraordinarie

27 puniri possit extraordinaria iudex loci inite pactionis agnoscit. Ordinaria demũ ex delicto alibi admisso ab eo iudice, in cuius territorio crimen patratum fuit, quique remissionem petit. Ad ea quæ sup. vers. Extremam hanc distinctionis patrem, et si Farina nisi consulto superiore se minime remittere dixerit. † Alterum exemplum regulæ Felin. breui explanabitur traditione vt ratifians illic punia

28 tur, vbi delictum fuit admissum: atque ideo remissio ad eum iudicem deferenda, sicuti Farina. post alios resoluit sup. nu. 50. cuius opinio crebrior est, vt ille ostendit.

LAVS DEO.

BARCINONE.

Ex Typographia Onofrij Anglada. Anno. 1606.

FRANCISCI

MOLINI

PATRITII ET IVRIS-
CONSVLTI ILERDEN-
sis illius olim Academiæ post patrem
Petrum primariæ functionis ca-
nonice professorem, cæsarei
iuris interpretem.

DE SACRA HOMICIDIO

*Amittenda immunitate necne liber singu-
laris in quo multa vere preter alio-
rum traditiones edocta
diligenter enu-
cleantur.*

HAC SECVNDA AEDITIONE AVC-
tus, locupletatus, & multis expur-
gatus mendis.

AD BELLARMINIVM CARDINALEM

BARCINONE.
Apud Ioannem Simon Bibliopolam.

FRANCISCVS MOLINVS LECTORI Studioso salutem.

Ostre lector studiose homicidiorum frequentia Cathaloniæ causam dedit libello: nam cum tribus plus minusue annis Proregis tunc & Archipiscopi Teresij Tarraconensis, ad vnū qui tunc contigerat casum homicidij, opusculum a me diligenter elaboratum fuisset, & multa in eo de homicidio voluntario, proditorio, & insidioso noue & preter aliorum traditiones edocta, scripsissem que post cum multis tum regio Senatui (qui meam tunc amplexus fuit sententiam) placuissent. Cumque nisi ad quadragmta numerum tantum cussa opuscula fuissent: librum a me multis post efflagitantibus, eundem prodere nunc libuit auctū omnibus quotquot accidere possint homicidij casibus interiectis locupletatum: vt qui contingant quibus vel ecclesiarū subterfugium occidentibus tutissimum adseruatur, aut amittitur casus, vno pro rostris libello Iudicibus simul & Aduocatis innotescant: Tu autem boni cōsule, & quæ reipublice cōmodo elaborantur lauda & amplexare.

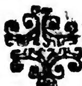

ANTE

ANTELVDIVM PRIMVM.

SVMMARIVM.

1 *Homicidiorum in Cathalonia frequentia detestanda.*
2 *Homicidium iure diuino ingens peccatum.*
3 *Homicida Diabolus in diuinis litteris nominatur.*
4 *Homicide dies suos non dimidiant.*
5 *Homicidia multis ecclesie consilijs detestata.*
6 *Homicidium iure canonico grauissimum delictum.*
7 *Homicide clerici grauissime puniuntur.*
8 *Homicida iure ciuili spectet quod fecit.*
9 *Deus maximus vite hominum terminum dedit.*
10 *Ortus & hominum interitus apud Deum est.*
11 *Hominum vita in Dei potestate.*
12 *Aristotelis ad Alexandrum monitum.*
13 *Hermogenis de homicidis traditio.*
14 *Homicida Deum, Regem occisum & cognatos ledit.*
15 *Homicide omni iure rei mortis, infames, & intestabiles.*

DE HOMICIDII CRIMINE detestando & quibus antiquitus pœnis iure diuino & humano puniretur.

1 IRrumpit hisce † tẽporibus; Tam effrenata occidendi rabies,& necandi libertas,vt ex leuissimis indies culpis trucidentur homines,occidãtur , dilanientur , & plusquam ferarum more (quę secum minime soeuiunt)impia impij & horrenda admittant homicidia & flagitia ingens:homicidum † facinus,
2 cuius

pœnam foret, l. si cui. §. fi. ff. de accusatio. scripsi cap. pręcedenti fusius. Quod si captus ab eo fuisset, in cuius terri-
12 torio expoliatio acta sit, & mortis pœna iudicenda foret: quia hæc alterá absorberet pœnam, nulla est remissio vti d.c tradidi, & hęc vera & Genuina instititi ab Felin. & Farinac. exempli interpretatio est.

13 Secundum † Felin. Farina. & aliorum exemplum omnino displicet, cum reus criminis in vno vulnerat territorio, in altero necat, & occidit. Etsi enim vterque cognoscere iudex posset: remittere tamen iudex vbi occisus est vulneribus non teneretur: cum enim pœna mortis in eũ constituta sit, quę alteram de vulnerato interimit & absorbet, remittere non teretur ex d. l. si cui. §. fina. de accu. & a me traditis cap. superiori, quanquam conuerso ordine vbi prius à iudice, vbi vulnus illatum fuerit captus occisor foret remissio daretur, vt ibidem latius: quæ non recte distinguentes interpretes, & de criminis, cognitione ad remissionem argumentantes confuse omnia tradiderunt.

14 Secunda † Felin. regula exẽplis illustrari solet, ego duo illa. quæ idem Farina. affert proferam, cum quis ab vno in alienum sagittam territorio aduersum aliquem mittit & vulnerat, aut tormento soluto ignifero ab vno loco alium in altero occidit, his casibus, non reus delinquens, & is qui percutitur eodem concurrunt loco: sed diuerso: existi-
15 mauit Bart. in l. libellorum. de accusa. Felin. & alij quidã † iustum illum fore iudicem in hac specie, in cuius territorio perfectum delictum est, non ille vbi inchoatum. Allij
16 contra † sentiunt, vt quisque ex his duobus iudicibus cognoscere posit inchoati & perfecti, vti autoritate Panor. Ian. And. Phi. Fran. Felin. Marsil. Alberi Nelli, Conrad. & aliorum, quorum communem dixit opinionem Farina. d. q7. nu. vbi 46. & eorum probat & sequitur sententiam.

17 Hanc si † quisquam amplectatur opinionem, quid de remissione dicendum nullus dixit. Verum cum vterque

q. cognoscere iudex possit, si pœnę simul plures dari possint, quarum non vna alteram superet & absorbeat, de vno ad alium, qui maiorem pœnam indicturus sit remissio dabitur, sic vt a minori ad maiorẽ fiat. d. l. si cui §. fi. Hinc si mortis pæna infligenda esset, non remissio fieret: ex his

18 quę supra C. superiori. Verum † hæc communis traditio suspecta est, nec a Bart. opinione recedendum, vt de reo iudex agnoscat perfecti delicti. Non enim negari potest vno ictu & veluti temporis momento delictum admissum fuisse, atque ideó transfusum cum principio finem, vt non duo: sed vnum delictum videatur, vt superius Bart. Alex. Ias. Baiar. & aliorum scripsi auctoritate. Ita sane cum vnum sit loci delicti perfecti cognitio non ad alium; quam eundem spectat & pertinet, quæ ratio vix est, vt dissolui posit, quemadmodum & ex his, quæ nunc in secundo dixerimus exemplo lucido ostendetur.

19 Et † si in Bart. ire sententiam cupias remisio dabitur, quod iudex inchoati delicti non legitimus sit; proinde ad alterum, si reum cœperit criminis, remittere teneatur, in grauioribus saltim ne delicta impunita remaneant, & vt mea fert opinio, quandocunque vti scripsi sup. cap. 45.

20 & antecedẽti. Cęterum † si captus a iudice perfecti delicti reus fuerit: & ab altero petitur, non hunc obedire teneri constat; cum ille incompetens sit, & illegitimus.

21 Alterum † illius secundæ regulæ perhibent exemplum cæteri, cum quis in vno degens territorio, in alieno mandauerit delictum fieri. Et licet in varias nostri discedant opiniones crebrius creditum, eum, qui sic inique egerit mandando, in loco delicti puniendum: non in loco mandati: proinde captum a iudice loci mandati remittendum ad eum iudicem. in cuius territorio delictum executione fuerit consumatum, censuere Alberi. Iacobi. Castren. Cur. Deci. Marsil. Angel; Felinus, Monticel.

Soci. Conrad. Prob. Rem. Clar. & Bonacos. quorum
22 meminit Farina. d. q.7.n.47 † quoniam mandans non ex mandato. sed ex delicto prætextu mandati secuto multatur, sicuti Bart. docuit in l. non solum. §. si mandato. nu.
23 9. de iniur. Bossi. in proct. tit. de so. comp. nu. 109. Clar. §. fin. q. 89. vers. scias autem. † Rursus obligatio, qua mandans distringitur non ex mandato: sed ex delicto descnit, l. si quis vxori. §. neque verbo l. qui seruo §. 1. de furt. glo. in l. 1. § persuadere. ff. de ser. corrup.

24 Verum hęc etsi communis ratio valide cõfutatur, quod in atrocioribus saltim mandans ex solo mandato extraordinarie sit puniendus Bart. in d. l. non solum §. si mundato de iniur. Angel. tract. de malefi. verbo existens Florentiæ nu. 2. Alex. consf. 126. nu. 13. lib. 3. Conrad. in practitit. de inquisi. nu. 17. Plac. in epit. delict. ca. 15. nu. 16. 17. sensiit Farina. d. q.7. nu. 48. ad medium, & apertissime resoluit multis Menoc. in commenta. in arbitra. iud. quæsti. casu 352. nu. 9. Carri. in pract. crim. §. 5. nu. 81. Couar. in Cle.
25 si furiorsus initio. p. 2. nu. 9. Igitur † quod vulgo fertur effectum non puniri: nisi secuto effectu, etsi atrociora sint crimina, id de pœna ordinaria interpretandum, non extraordinaria, vt diserte Dida. sup. n. 6. ostendit & Menoc. de arbit. de iud. qq. casu 360. nu. 44. & 92.

26 Subinde illud sequitur, mandantem extraordinaria puniri pœna posse ab eo iudice in cuius territorio mandatũ delictum, & post remittendum ad eum iudicem vbi mandatum fuerit cõsumatum d. l. si cui. §. fin. de accusa. &, quæ sup. & c. antecedenti. Neque captum à iudice, vbi delictũ admissũ remittẽdũ ab eo priori ludici, vbi pœna grauior foret, queque absorberet eam, quæ ex solo mandatio infligi posset.

27 Alera mouẽtur ratione interpretes: quia mãdans, mandatariusq. eodẽ facto tenẽtur & dilicto, etsi delictũ mãdatũ precesserit: ideo vnũ factũ, delictũ vnũ, Bart. in l. sed si

vnicus

28 vnicus.§. fin.ad finē de iniu. Hæc ratio † nullius est hercle
momēti:nō enim vera est,cū duo sint facta diuersa mādā-
tis & mādatarii delicta diuersa,pœnę diuersę:mādans ex-
tra ordinē punitur mādatarius ordinaria pœna. Tertiam
29 adiunxere rationē:quoniā,inquiūt,si aliter diceremus au-
diret male, & veluti absurdū detestandū foret, vt ex eodē
delicto,& facto diuersæ nascerētur sentētię:id autē toto re
pugnat iuri.Diffusius Bossi.de fo.comp.n.110.Soci.in c.2.
de mu.petitio.Iass.Deci.& alii in l.si emācipati.C.de collati.
Hęc rursus † tertia ratio,vel ex eo cōfutatur:quia vnū velit
30 duorū factū, & vnū delicta duorū. Nō enim ex vno deli-
cto duę orientur sētētiæ, atqui cū vnus extraordinarie ex
mādato: alter ordinarie puniatur,quis dubitet duas,cū di-
uersa sunt delicta,nasci sententias posse?

Proinde hæc opinio neq. Farina. nec mihi arridet, quā
ille quadruplici argumēto infringere ausit, etsi nō ratio-
nibus receptioris satisfaciat sententiæ,vti ego ipse.

Vnde idē † Farina.in hoc articulo, sic distinguēdū puta-
31 uit,sensit rectius vir ille eruditus,cui & omnes post nos de
bere plurimū fateamur,quod criminalē tractationē, alio-
quin prolixā & diffusā extricate & distinctim declarauit.

Sic ille † Aut de pœna ordinaria delicti. aut extraor-
32 dinaria mandati agitur, extraordinaria, que in atrocio-
ribus infligi solet nō secuto effectu,illic imponi potest,&
ab eo iudice,in cuius territorio datū & simul acceptū mā
datū est.Vnde mandans & mandatarius inibi puniri pos-
sunt,sicuti auctoritate Plac.Conra.& Alex.scripsit,quibus
nos superius Meno.Dida aliosque adiunximus.Cū autem
agitur de pœna ordinaria delicti perfecti & crimen for
et cuius effectus ordinaria multatur pœna, vti in assas-
sino c. pro huma. de homi. id ipsum opinatur,mādātē &
mādatariū in mādati territorio distringi posse cū ex solo
mādato citra delicti incursū perfecti illic patratū videatur.

33 Ex his antequam † ceteras distinctionis particulas refe

33 ram etsi subticeat Farina. quid in remissione agendum non difficile est: non igitur dabitur in illis casibus, cum in loco mandati delictum admissum videatur. Atque ideo illius fore iudicem, non alium.

Addit Farina. † vbi sequeremur interpretum opinionem, qui non solo mandato ordinariam inflingi posse
34 voluerunt: sed ex sequto delicto pœnam, noue animaduertit mandantem subditum iudici origine, vel domicilio posse, ordinaria ibidem pœna puniri. Etsi enim (inquit refructario respondens) mandans non ex mandata multetur alibi acto, consuetudine † tamen vbique receptum
35 testatur, incolas originariosque ibidem coerceri vbi mandatum facinus, etsi delictum alibi admissum fuerit, cumque vera hęc opinio sit, abnegare nullus poterit & in eum magis sæuiendum, qui mandati supra textu in eodem delinquisse loco videatur, prætermissa Bosi. opinione, qui aliud sensisse videatur. Eiusdem probauerim opinionem ipse Farinacij. Subinde † infero, neque remissionem da-
36 ri: potior enim in conditio. iudicis possidentis est, vt non semel in superioribus animaduerti.

Annectit demum. Cum mandans subditus non sit iu-
37 risdictioni iudicis loci mandati: quia alienigena foret, & ordinaria in eum pœna agi posse arbitratur patrato delicto: neque remissioné concedi voluit etsi peteretur quãquam communis refragetur sententia.

Extremam † hãc distinctionis partem minime admise-
38 rim: sed temperare placet vbi delictum atrocius foret, & ex solo mandato otdinaria inflingi pœna posset: alioquin secus: cum enim illegitimus hic iudex sit, remissione petita ab eo, cui iudicandi reum ius est obtemperandum foret, alioquin & puniri recusans posset, & illius superior adiri. † Aduersatur præterea sibi ipsi Farina. qui superius numero eodem dixerit, & ego ipse supra versiculo ve-
39 rum hæc, mandantem quandoque extraordinaria puniri

pœna

pœna posse ab eo iudice, in cuius loco mandatum delictum ordinaria in territorio, vbi delictum fuerit admissum præsentiens Farina. obiecta, non se nisi consulto superiore vnquam remissionem concessurum scribit.

40 Nunc † ad tertiam Felin. regulam aduolandum, cum delicta vno inchoantur loco: altero perficiuntur, nec agens & pastiens, (vt interpretum verbis vtar) concurrunt simul, duo adferri exempla ab interpretibus solent, quæque idem Farina. adduxit. Primum in eo, qui cum alio conuenit in vno loco, vt quemquam occiderit, non in hac specie pactus delictum, cum alio concurrit: in hoc sane †
41 casu, quæ de mandante & mandatario supra diximus, eadem ipsa ad paciscentem & alterum protendenda: eodem enim iura delicta hæc metienda, & eisdem pœnis, vti auctoritate Ange. idem. Farin. opinatur supra nu. 59 Igitur quæ de remissionibus illic dicta fuere, in hac sunt specie repetenda. Verum hunc articulum exactius putauerim declarandum, & duplicem inspectionem obseruandam existimo.

Prima in eo † qui conuenit de aliquo occidendo alicu-
42 bi, cum is nec domicilio, vel origine subditus foret: censuerunt multi, & non subditum pactionis iniquæ prætextu eodem ipso conuentionis puniendum, etsi alibi admissum delictum, consequenter minime ad eum iudicem remit-
43 tendum, sic iudicatum † in senatu Mediolani Clar. aliquando testatur d. §. 38. nu. 8. post Bologni. Brun. & Monticel. quos Farina. ibidem recensuit.

44 Temperanda tamen † traditio vbi delicti conuentio vel ex se ipsa delictum efficit veluti in assassinio, lesæ maiestatis crimine diuinæ vel humanæ, raptus & similium. His plane casib. conueniens in loco ipso conuentionis puniendus: etsi non subditus: proinde non remittendus, si sola conuentio pœnam sustineat nullam, remissio daretur, cum incompetens omnino & illegitimus iudex conuen-

 tionis

tionis foret. Et in hanc tandem concendit Farina etsi verbis multis post Angel. Conrad. Monticol. Bolog. & Brun. Baiard. ad Clar. d. §. 38. nu. 13. 14. vbi Beroum adducit q. 84.

45 Porro vbi idem † ipse, qui antea de maleficio conuenisset cũ alio, maleficiũ admisisset: in loco delicti puniendus foret, atque ideo remittendus a iudice illius loci, in quo prius de maleficio cum alio conuenisset, nisi subditus foret iudici a quo petitur remisio domicilio, vel origine. Si

46 Farina sup. vers. quod si sumus in casu. Verum † illius opinio probari non potest, vbi couentio seu tractatus iure non punitur, nullum in territorio pactione illa illicita admisit pactus maleficium. Vnde etsi origine, vel domicilio subditus, cum locus admissi facinoris sit attendendus, isq. superior dicatur ad eum iudicem reijciendus reus criminis est. Enimuero si

27 † conuentio maleficij extraordinarie puniri possit extraordinaria iudex loci inite pactionis agnoscit. Ordinaria demũ ex delicto alibi admisso ab eo iudice, in cuius territorio crimen patratum fuit, quique remissionem petit. Ad ea quæ sup. vers. Extremam hanc distinctionis patrem, etsi Farina nisi consulto superiore se minime remittere dixerit. † Alterum exemplum regulæ Felin. breui explanabitur traditione vt ratifians illic punia-

28 tur, vbi delictum fuit admissum: atque ideo remissio ad eum iudicem deferenda, sicuti Farina. post alios resoluit sup. nu. 50. cuius opinio crebrior est, vt ille ostendit.

LAVS DEO.

BARCINONE.

Ex Typographia Onofrij Anglada. Anno. 1606.

FRANCISCI

MOLINI

PATRITII ET IVRIS-
CONSVLTI ILERDEN-
sis illius olim Academiæ post patrem
Petrum primariæ functionis ca-
nonice professorem, cæsarei
iuris interpretem.

DE SACRA HOMICIDIO

*Amittenda immunitate necne liber singu-
laris in quo multa vere preter alio-
rum traditiones edocta
diligenter enu-
cleantur.*

HAC SECVNDA AEDITIONE AVC-
tus, locupletatus, & multis expur-
gatus mendis.

AD BELLARMINIVM CARDINALEM

BARCINONE.
Apud Ioannem Simon Bibliopolam.

ILLVSTRISSIMO SACROSANCTE Ecclesię Romane Cardinali Bellarminio.

FRANCISCVS MOLINVS S.

TE nunc etsi grauissimis curis distentũ Illustrissime Bellarmini paulisper interpellare placet. Et meam in te diu optatam, nunc autem opportunam nactus accasionem, propensam ostendere voluntatem. Cum enim in tuis te voluminibus & controuertijs accerrime aduersum hereticos viderim disputantem & cardinem ecclesiæ sustinentem: iuste Octauus Clemens a cardine in Cardinalem euexit, quo magis ecclesiam diuimis præditus traditionibus, ab hereticorũ morsibus et iniuria vindicares. Nuper cum a me elaborata hec fuissent opuscula in manus interim incidit nostras tuo aliud conscriptum

criptum nomine aduersus Theologum quendam innominatum Venctorũ audaciam defendentem. Exarsit animus quod multa uiderim dissertißime agitata quæ ipse in commentarijs de Brachio seculari ecclesiæ præstando & mutuis iudicum auxilijs, & libro singulari de Sacra homicidio amittenda immunitate necne in tuitionem tradideram ecclesiæ & illius Pontificis Max. aduersus seculares potestates quid futurum esset ignorans. Diuino credidissem (nisi merita deficerent) ductus impulsu. Atque ideo Sanctitati Pauli Quinti Pon. Maxi. dicaui de Seculari brachio librum. Tibi singularem hunc de Sacra immunitate; Quem secunda hac æditone tui ipsius (vt meam probarem sententiam aduersus alios, Anteludio tertio, quedam superaddens, sententiam sui amplexatus: Tu autem meum in te beneuolum suscipe animum, corrige, emenda, vt quæ a me impolite & ruditer Docta fuere, Tua singulari expurgentur eruditione. Vale & Viue.

FRANCISCVS MOLINVS LECTORI Studioso salutem.

Ostre lector studiose homicidiorum frequentia Cathaloniæ causam dedit libello: nam cum tribus plus minusue annis Proregis tunc & Archipiscopi Teresij Tarraconensis, ad vnũ qui tunc contigerat casum homicidij, opusculum a me diligenter elaboratum fuisset, & multa in eo de homicidio voluntario, proditorio, & insidioso noue & preter aliorum traditiones edocta, scripsissem que post cum multis tum regio Senatui (qui meam tunc amplexus fuit sententiam) placuissent. Cumque nisi ad quadragmta numerum tantum cussa opuscula fuissent: librum a me multis post efflagitantibus, eundem prodere nunc libuit auctũ omnibus quotquot accidere possint homicidij casibus interiectis locupletatum: vt qui contingant quibus vel ecclesiarũ subterfugium occidentibus tutis simum adseruatur; aut amittitur casus, vno pro rostris libello Iudicibus simul & Aduocatis innotescant: Tu autem boni cõsule, & quæ reipublice cõmodo elaborantur lauda & amplexare.

ANTE

ANTELVDIVM PRIMVM.

SVMMARIVM.

1 *Homicidiorum in Cathalonia frequentia detestanda.*
2 *Homicidium iure diuino ingens peccatum.*
3 *Homicida Diabolus in diuinis litteris nominatur.*
4 *Homicide dies suos non dimidiant.*
5 *Homicidia multis ecclesiæ conflijs detestata.*
6 *Homicidium iure canonico grauissimum delictum.*
7 *Homicidæ clerici grauissime puniuntur.*
8 *Homicida iure ciuili spectet quod fecit.*
9 *Deus maximus vite hominum terminum dedit.*
10 *Ortus & hominum interitus apud Deum est.*
11 *Hominum vita in Dei potestate.*
12 *Aristotelis ad Alexandrum monitum.*
13 *Hermogenis de homicidis traditio.*
14 *Homicida Deum, Regem occisum & cognatos ledit.*
15 *Homicidę omni iure rei mortis, infames, & intestabiles.*

DE HOMICIDII CRIMINE detestando & quibus antiquitus pœnis iure diuino & humano puniretur.

1 RRumpit hisce † tẽporibus; Tam effrenata occidendi rabies, & necandi libertas, vt ex leuissimis indies culpis trucidentur homines, occidãtur, dilanientur, & plusquam fęrarum more (quę secum minime soeuiunt) impia impij & horrenda ad
2 mittant homicidia & flagitia ingens: homicidum † facinus,

cuius

ſpes tota reposita, quis non videat Deum iniuria afficere homicidam proximi ſui. id enim vſurpat quod ad Deum pertinet non alium exo.cap.20.Math.ca.5..cap ſi quis voluntarie 50. diſtinctio.

12 Monitum fuiſſe † ab Ariſtotele olim Magnum ſcio Alexandrum ne humanum profunderet iniuſte ſanguinem, ſoli enim id Deo Ethenicus illi pertinere arbitrabatur lib. de Regi Princi.ca.de Reg.iuſti.

13 Hermogens vir clariſsimus † ſcriptum relinquit, mortem poſt cœlorum omnes cõclamare virtutes, Deumque alloqui dicentes, ſeruus tibi ſimilis eſſe cupit. Deo reſpondente occidens occidatur, ſed michi vindicta, & ego retribuam.

14 Et vt finiam Deum occidens ledit † primum, Regem, patriam, occiſum, agnatos omnes l. Cornelia. ff. de iu.iu.

15 Neque amplius homicidas premam † quod omni iure iudicati rei mortis ſint Ioſep.Ludo. deciſio.Luca.16.nu.30. 31. Infames, Marſilli.in l. 1. nu.76. ad l. Corne. de Sicca. qui nec in re graui teſtimonium dicere poſsint idem Marſil.in prac.crimina.§.Agrediorum.14.

ANTELVDIVM SECVNDVM.

SVMMARIVM.

1 *Sacrarum ædium immunitas, an ſit iuris diuini vel humani.*

2 *Immunitatẽ eccleſiarũ iuris eſſe diuini loca multa teſtãtur.*

3 *Immunitatem Iuris eſſe diuini qui exiſtimauerint.*

4 *Conſilia ſacra quid corca immunitatem ſtatuerint.*

5 *Ius canonicum ſacram ſtatuit immunitatem.*

6 *Immunitatis teſtimonia antqua.*

7 *Ius cæſareum immunitates templorum confirmat.*

Immu-

Sixtus

IMMVNITAS ECCLEsiarum an sit iuris diuini vel humani egregia decertatio & quę inde vtilitas.

1 Illud nunc plane † inuestigandum, an ecclesiarum immunitas iuris sit diuini, an naturalis vel humani: Nec minimum controuertia adfert fructum. Quod si Iuris sit diuini aut naturalis, nullis huminum Regum ne placitis tolli aut minui possit.

2 Et quistem iuris † esse diuini multa suadere sacra loca videntur: Exo. cap. 3. Moses tollens tabernaculam extra castra tetendit vocauitque nomen eius tabernaculam fœderis. c. 19. eiusdem. Sic Deus. Constituesque terminos populo per circuitum & dices ad eos cauete ne ascendatis in montem, nec tangatis fines illius: omnis qui tetigerit montem morte morietur: ca. 21. Qui nō est insidiatus sed Deus tradidit illum in manus eius, constituam tibi locum in quo fugere debeat,

Et hæc Dei verba ad Mosem ca. 21. Si quis per industriam & per insidias proximum occiderit ab altari meo euelies vt moriatur: quibus plane verbis a sensu contrario (vt capite dixerim) sequenti, his immunitas conceditur Qui citra insidias quemquam occiderint

Num.

Num.ca. 35. ad Mosem Dominns, loquere (inquit) filijs Israel & dices ad eos, quando transgressi fueritis iordanem in terram Chanan, decernite quæ vrbes esse debeant in præsidia fugitiuorum qui nolentes sanguinem fuderunt. Et ca. 19. dum iterum Deus Maximus de his refugiorum vrbibus agit, hęc: Idcirco pręcipio vt tres ciuitates ęqualis intra se spatij diuidas: cum autem dilatauerit dominus Deus tuus terminos tuos sicut iurauit patribus tuis & dederit tibi cunctam terram quam eis pollicitus est, si tamen custodieris mandata eius & feceris quę hodie precipio tibi, & diligas dominum Deum tuum, & ambules in vijs eius omni tempore, adde tibi alias tres ciuitates & supra dictarum trium vrbium numerum duplicabis, vt non effundatur sanguis innoxius in medio terræ, quam dominus Deus tuus dabit tibi posidendã, ne sis sanguinis reus: si quis autem odio habens proximum suum insidiatus fuerit, fugeritque ad vnam de dictis ciuitatibus mittent seniores ciuitatis illius & accipient de loco effugij tradentque in manus proximi cuius sanguis effusus est, & morietur non misereberis eius & auferes noxium sanguinem de Israel vt bene sit tibi ca. illa. 15. Quęs. 1. id ipsum Deutero.ca. 19. Iassu.ca. 20.

Et Diuinns ille vates Dauidicus Psal. 70. Esto mihi in Deum protectorem & in domum refugij.

3 His adducti † non pauci immunitatem iuris diuini esse censuerunt Turcere in ca. omnes basilice. distinc. 1. Hug. 5. victo. tract. de offi. quatuor prela. Rub. de Ciuita. refu. Castul. tract. de Impera. quęs. 9. ad finem Bceri. Aufred. Ioan. Lupu. quos probat & sequitur Rem. tract. de immun. ecclesia. in prin. ca 2. Igne. in l. 1. nu. 20. 27. 28. Ad 5. c. Sylla. Et receptiorem Germoni de Sacro immu. li. 3. c. 16. nu. 4. 5. & sequen.

4 His concinit † quod sacra olim (maxime vnum Toletanum Consilia immaculatam ecclesiarum voluerint esse

esse immunitatem: Toletanum diffinit sacrum concilium vt nullus audeat confugientes ad ecclesiam vel residentes inde vi abstrahere, aut quandocunque nocibilitatis vel dãni vel spolij resistentibus loco sacro inferre, sed esse potius his ipsis qui ecclesias petunt per ōmnia licitum intra triginta passus ab ecclesiæ ianuis progredi, in quibus triginta passibus vniuscuiusuisque ecclesiæ in circuitu toto reuerentia ecclesiæ defendatur. Hæc consilium in ca. diffiniuit 17. quæst. 4. Sed & Aurialense: Id constituimus obseruandũ quod ecclesiastici canones decreuerunt & lex Romana constituit, vt ab ecclesię atriis vel domo Episcopi eos abstrahere non liceat, sed nec alteri consignare, nisi ad Dei euangelia datis Sacramentis de morte & debilitate & omni pœnarum genere sint securi, qui si Sacramenta sua conuictus fuerit violasse reus periurij non solum à communione ecclesię, vel omniũ clericorũ, verum etiam catholicorum conuiuio separetur. ca. id constituimus. 17. quæst. 4.

5 Probata hæc † fuere consilia sacro canonico iure. ca. inter alia de immu. ecclesia. ca. intuentes. 17. quęst. 4. Ad sunt rursus testimonia sanctorum patrum quibus ecclesiarum defenditur immunitas Di. Aguſ. sua ad Bonifa. Episto. Miror quod tam cito fidei murum acies rnperit inimici. Noui enim qua semper deuotione sis veneratus ecclesiam Dei quo instigante facinore hominem de ecclesia rapuisti tuus si de suo amico forte presumeret fugitiuus, posset pro culdubio intercessoris causa veniam promereri. Ergo si amicus intenditur cur Deus offenditur, ecclesiæ igitur illesum reuoca quem irrelligiosissime rapuisti, oblatio vero domus tuæ ne a clericis suscipiatur interdixi, donec per acta pœnitentia tempore ordinato pro hoc facto, corde contrito et humiliato dignum offeras Deo sacrificium. Hucusque Augusti. vt modo innumeros alios reticeam.

9 Ego vero † vt quedam alia interpretibus nostris adiungam

iugam insigne D. Prosperi lib. de predes. 3. cap. 38. Eutio bij viri notissimi & anno imperij Archadij & Honorij Quincti consulis cum Manilio Theodoro dum res ab eo gestas, exilium & necem recens et hunc in primis paganum fuisse affirmat, & ne vel ab Arcliadio occideretur aut illius militibus ad ecclesiam confugisse nec ab ea abductum, testatur his verbis. Eutropius quoque prępotens anima & mente paganus cum in contumeliam ecclesiæ edictum obreptitie ab Archadio Christiano Imperatore surriperet, vt si quis ad ecclesiam confugeret, etiam ab altari sublatus pœnas lucret ampliores, diuino iudicio sue sententię prior propinatus est: offensam quippe prædicti Regis incurrens ad eius refugium quam oderat conuolauit, quem sancta mater pietatis gremio suo Suscepit inimicum: cui per venerabilem sacerdotem Ioannem (de Ioanne loquitur Chrysostomo vt moxdixerim) impetrans veniam osori & superbo vitam contulit & salutem: eius exemplo cunctos ad monens inimicos vanum fore contra stimulum calcitrare: Hæc D. pros. Sed & D. Chrysostomus quid in Eutropij fuga ad ecclesiam fecerit, Zosimus vir clarissimus suis prodidit monumentis. Is lib. 5. postulata (ait) a Gaiene ab Imperatore scilicet hæc continebant, vt malorum omnium author Eutropius sibi dederetur in quem ipse statueret quidquid vellet. His auditis Archiadius & accersit Eutropium & abrogata dignitate dimittit: Eutropius cursu ad Christianorum ecclesiam fugit quæ ab illo imperatore ius Asyli consequuta retinet: opus habuit confugere ad ecclesiam qui haud pridem est (vt vidimus anno superiori) ius ecclesiarū superba licentia violauerat Aderat tunc temporis ibi Ioannes Chrysostomus qui miserrimum altaris prensantem basim protexit, nec sinit inde a satellitibus abstrahi hominem nisi apposito ab

Impe-

Imperatore iureiurando, non dandum fore ad necem Gaine ipsum Eutropium. acta hæc post, paschalis dies cum Imperator, milites, atque populus communibus votis ac vocibus necem Eutropij conclamassent, sed cum Imperator audiuisset ipsum ad ecclsiam confugisse, religione repressus, velut diuinitatis quibusdam fulgoribus repercussus, continuit se, imo & furentes adhuc milites habita oratione compescuit ne in ecclesiam ad necem hominis auderent irrumpere: Hæc ille. Vnde vetera duo D. Prosperi. & Augustini testimonia in ea quę supra verba adducta, immunitatis ecclesiæ ab
7 initio iam, testimonium perhibent apertissimum.

Post hæc † Cæsareum ius sacrarum ædium immunitatem amplexum est; ne quisquam suo ductu in ecclesiam fugientes abduceret: iustum enim Christianissimis visum fuit Imperatoribus ad Dei Max. & Pontificum formulam immunitates stabilire ecclesiarum.
8 l. 2. l. præsenti & to. titul. de sacro eccles. & titul. de His qui ad eccles. confu.

Alij a jure † naturali immunitates digredi ecclesiarum arbitrantur; & argumento esse aiunt, quod apud omnes fere gentes etsi barbaras & indomitas Deorum ædium immunitas religiose fuerit custodita, atque hic honor ab illis datus templis quibus veri Dei cognitio deerat: Nam Asyla apud antiquiores Ethenicos frequentius constituebantur: erantque eorum more sacra loca
9 quibus quemquam abducere fas non esset.

Primus Asylum † extruxit Cadmus, vt Thebas vrbem quam condiderat maiori compleret numero. Ipsum imitatus Romulus cum Romam construxit Asylum indicit. Liuio, Dionysio Halicar. & aliis antiquitatum obseruatoribus testantibus: quod & Virgilius eleganti Carmine modulatur. 8. Aeneidos:

Huic lucum ingentem quem Romulus acer
Aſylum retulit, & gelida monſtrant ſub rupe lupercal.

10 Huc multa alia ex† humanioribus litteris vetuſta prodidit Dida. li. reſo. 2. cap. 20. nu. 2. verſi. Tertia concluſio: Quibus hæc non iniucunda adiungi poſſunt. Poſtquam inquit Seruius Hercules migrauit e terris nepotes eius timentes inſidias eorum quos auus aflixerat, Athenis ſibi primi aſylum, hoc eſt templum miſericordiæ collocarunt vnde nullus abduci poſſet. Et Cicer. 3. Ver. Nuper M. Aurelio ſcauro poſtulante, quod is Epheſi ſe queſtorem vt prohibitum eſſe dicebat quominus e phano. Dianæ ſeruum ſuum qui in illud aſylum confugerat, abduceret pericles Ephaſinus, &c.

Strabo. lib. 5. hæc de Collatinis, Auetinis, Fidenatibus & Lauinienſibus, orta igitur inter eos ſeditione Remum inter moenia occiſum fuiſſe traditur, vrbe deinde condita Romulus mortales conuenas aggregat, ſacrum quendam aperit inter collem & Capitolliũ quo perfugientes finitimos ciuitate donatos deſignat. Liui. lib. 5. de bello Maced. templum eſt Appollinis Delium imminens, mari quinque millia paſuum a Tanagra ab eſt, minus quatuor millium inde in proxima Eu borca eſt mari traiectus: vbi in ſacro luco, eaquer eli gione, & eo iure ſancto qno ſunt templa quæ Aſylon Græci appellant. Modulatur Stati. Theb. libro. ſegundo.

Fama eſt defeſſos acie poſt buſta paterni
Numinis Herculeos ſedem fuudaſſe nepotes
Sic ſacraſſe loco communc animantibus agris
Confugium.

Et Ouid. 4. faſto.

Romu-

Romulus vt Saxo locum circundedit alto.
Quilibet. Heu inquit huc fuge tutus eris.

11 Sic Budeus Asyla † ab Asylo dicta recte putat, quæ ius veniæ simul & libertatis vindicant, ea quisque ad sacras cõfugiens aras consequitur. Meminit & Asyli Iuris con. in l. si quis fugitiuus §. apud labeonem ff. de iniu.

12 Nullus, † igitur tam incircunspectus esse potest qui abneget Iuris canonici decreta iuste statuta, quæ barbarorum & gentilium exemplis illustrentur; potuisseque optimo iure summos Pontifices immunitates ecclesijs cõ-
13 cedere vt Dida, recte animaduertit: ad † solos enim pertinet Pontifices ecclesiarum cultus, religio, honor sicut Oldrad. Cardi. Vitalli. Panor. Fab. Alex. Cassa. Bellu. Alciat. & numero plures. Quos in id ipsum congessit Dida. docuerunt.

14 Principes † igitur Reges ve etsi augere, aut confirmare ecclesiarum iura & immunitatem possint, tollere autem vel minuere nequeunt, vt Dida. & alij asseuerant omnes: Nam & si antiquitus Cæsares hanc ecclesijs immunitatẽ soli concessissent, post, tollere vel minuere non fas esset, cum vt inferius dixero, semel ab Imperatoribus concessa
15 ecclesijs priuilegia irreuocabilia sint. vt † non immerito Galiarum & Lusitaniæ leges non iustas fore opiner. quæ immunitatem minuerint ecclesiarum, ab his late qui potestate caruerint vt me prior Remi. docuit. Decian. sequitur respon. 80. nu. 28. Gutier. li. 3. pract. quæstio. 5. nume. 4.

16 Alij in † contrariam abierunt sententiam non iuris diuini immunitatem ecclesiarum huius antesignanus Dida. est. li. resolu. 2. ca. 2. nume. 2. ea vtitur argumentatione, non nouo inductam testamento immunitatem sed veteri, plane leges ille veteris testamenti Christi morte obliterate penitus & extincte fuere. cap. translato. de Consti. Tho. par. 2. Quæs. 98. artic. 1 & quæsti. 10. Magis.

ſen. vbi ad eum ceteri. Sic ille, licet (inquit) Moſayca lege ab altari, templo, aut vrbibus illis refugiorum nullus etſi atrocioris reus criminis abduci poſſet, lege autem euangelica nemini hæc fuit conceſſa im-
17 munitas: Erant † enim veteris teſtamenti precepta iudicialia, vel moralia, aut Cerimonialia, quæ paruis Deus verbis Deutero. cap. 3. preſcripſerat: Loquar (inquit) tibi omnia mandata mea, cęremonias, atque iudicia: Et ca. ſequenti. Hæc ſunt pręcepta ceremonie atque iudicia: Paulus item Apoſtolus eadem recenſuit ad Roma. 7. Itaque lex quidem eſt ſancta, & mandatũ ſanctum iuſtũ & bonũ. His namque verbis vt D. Thomas interpretatur. 1. 2. q. 99. arti. 4. mandatum ſanctum ad ceremonias, iuſtum ad iudicia bonum ad mores reduxit, & poteſt eundem Thomam & alij omnes, idem Dida. li. 1. reſo. ca. 1. Aragon. de Iuſ. & Iu. ques. 87. artic. 1. Tiraq. in prefa. de vtroque retrac. nu. 8. Alph. de Caſ. de here. li. 9. verbo. lex. Sot. de Iuſ. & Iur. li. 2. Quæſ. 5 artic. 1. Aragon. ſup. Ludo. de Molin de Hiſpa. primo. li. 2. ca. 5. num. 63. Qui ob id adducti nunc iuris humani immunitatem exiſtimant. Ex nouiſsimis duo. Farina. 1. to. qq. crim. titu. de Carce. nu. 1. quęſtio. 18. Boudil. in po. li. li. 2. cap. 14. nu. 3. in fine.

18 Verũ hęc etſi multorũ opinio † nũquã placuit, nã & a iure naturali plurimũ pẽdere idẽ fatetur Did. natularia autẽ vt & ille cum alijs perhibet Chriſti morte abrogata nõ fuere.

19 Sed & Iuris diuini † recte illud dicitur quando Dei eccleſia diuino ducta ſpiritu quidquam ſtatuerit cap. 2. de priuil. in 6. cap. nimis ex. de Iu. Iuran. diuine enim legis authoritate quæ ſuper formam petram (Chriſtum ſcilicet) locata eſt, Eccleſia ſtatuit cap. quam pio. 1. q. 2. cap. qui ſtudet. 1. quæſ. ea quia ſuperius cap. canonica. 3. q. 5. ius hoc diuinum recte appellab.tur. Archi. in cap. 2. de adſcrip. in 6. Igne. in l. 1. nume. 32. ad S. Con.

Sylla Azpil.in tract.de reddi.eccles.quæst.3.monit 2.n.5.
20 Et cum multi.de immunitate † ecclesiarum post sacrum
consilium tractauerint: nullum hucusque vidi Qui ani-
maduertat decisam fuisse tridentino consilio Questio-
21 nem Iuris esse diuini clericorum & ecclesiarũ immunitatẽ
cap.20.sessioo.25. de Refor. illis verbis: Ecclesię & sa-
crarum personarum immunitatem Dei ordinatione & ca
nonicis sanctionibus constitutam &c. Quæ verba recte
ad aliud tamen institutum, (in exemptione scilicet perso
22 narum ecclesiasticarum) me ante perpendi contra Vene
tos in ecclesię libertatem Illus.& Reue,† Cardinalis Bellar
minius,in apologetica defensione,aduersus innominatum
Quendam theologũ si Theologũ nominare fas est, quod
antea predixerat in opusculo de exemp. clerico.ca.1.pro-
po. 5. versi. probatur. Vir impense doctus, abdu-
ctus enim fuit a societate Iesu, & præ nimia erudi-
tione in sacrosancte Romanæ ecclesiæ Cardinalem eue
ctus,iure Petri successor creditur.Neque recte satis ad ver
23 ba consilij animaduertentes Farina.& Boua.ad suam cum
alijs existimantibus immuni tatem non iuris diuini esse lo
cum consilij & illius verba deflexere,cum aperte dei ordi
natione immunitatem instituam dixerit.

Sed etsi Iuris † sit diuini immunitas eodem ipso & iure
24 canonico declaratur vr non in omni casu vindicet sed in
Quibusdam vt suo loco dicemus.

Reticẽdũ † autẽ nõ esse putauerim immunitatũ priuilegia ecclesiarũ a Christianissimis cõcessa Imperatorib. irreuocabilia esse,etsi nõ diuini Iuris foret aut naturalis immunitas,que enim semel in ecclesiã Iura transiere ab Imperatoribus irreuocabilia sũt,neq; humana potestate infringi aut minui possũt:quemadmodũ post Ias.& alios scripsit nouissime Petra,trac.de potes.prin.c.24.nu.228. cum sex sequenti. Vbi ex Lu. de Pen. egregiam prodidit sententiam,† Principes Regesq.Deum imitari oportere qui nus-

quam beneficia à se collata reuocat, sed magis magisque coaceruat & auget: Decet enim vt in regula iuris est bene
25 ficia principum esse mansura. Quinimo idem Petra eodem tracta. cap. 27. num. 45. aperte scripsit, non posse Roma. Pontifi. cum aliquo dispensare principe, vt is in clericos omnes Iurisdictionem excerseret. Quia inquit, Iuris diuini exemptio est, igitur reuocari aut tolli ecclesiarum priuilegia ab Imperatoribus concessa nequeunt l. priuilegia C. de Sa. eccles. C. alc. Rom. Inno. Castren. Ias. & alij quorum meminit eos probans Pet. supra & Gutier. in pract. Quest. ca. 5. nu. 3. li. 3.

26 Plane Qui † Cæsarum iura, bello, conuentione, vel prescriptione vindicarunt, siue Reges sint aut vrbes Quarum primipilaris Venetia est, clericorum aut ecclesiarum immunitati derogare non possunt, quod plus iuris in eos translatum non sit quam illi habent, vt in regula iuris est: Prior Cæsarum quam regum & Vrbium potestas fuit & quæ illi semel concessere adimi nunc nequeunt, sic omni-
27 bus nostris affirmantibus. Hinc Oliban. in † Comm. vsa. Alium namque. cap. 14. nu. 86. vere scripsit Regem non posse personas distringere ecclesiasticas, aut probter delicta admissa cohercere, quod in eos nullam habeat iurisdictionem.

28 His † summa corripi verecundia debent qui in Dei O. M. sacerdotes irruentes, male multant, eos distringunt iniurijsque incessunt, Pontificis maximi & Christi vicarij potestati detrahunt cum se Christianos esse glorientur factis autem abnegent & detestentur.

29 Enimuero si † ecclesiarũ immunitas Iuris est diuini, Quis de personis poterit dubitare, cũ res et personas simul Cõsilij tridẽtini decretum cõprehẽdat digniores certe sũt rebus persone: vnde & clericorũ exẽptionẽ Iuris diuini fore, ante cõsiliũ tridẽtinũ & post multi censuere Quorũ & cõmunẽ esse opinionẽ Did. qui cũ alijs paucis contrariam tu

tur,

tur, confitetur d. ca. 30. prac. qq. nu. 1. glo. in ca. si. Impera tor 99. dis. & in ca. quamquam de Censi. in 6. Cardi. Roman. Pahor. Felm. Deci. Rola. Ro. Aufre. Cur. & Rebufquorum Dida. meminit, & preter eos Pil. quæst. 140. nu. 1. diuer. Ferre. consi. 141. lib. 1. Geme. in ca. non licet & cap. certum num. 3. & cap. suscipimus dis. 10. Ripa res. 13. lib. 1. nu. 7. de legi. Ioan. Crot. fuse. consi. 196. nu. 18. lib. 2. Bolog. descisio. 27. num. 31. 1. par. Petra. trac. de potest. Princ. cap. 24. nu. 241. Chachera descisio. Pedemon. 5. a nu. 1. Neque dida. dissentit; † potuisse Rom.
30 Pontifi. exemptionem inducere clericorum, quasi id ad publicam spectet vtilitatem; & recte quoniam ius publicum in his maxime consistit quæ ad sacrorum & sacer dotum cultum spectant. l. 1. §. ius publicum ff. de ius. & iur. l. inter stipulantem §. sacram de ver. obliga.

31 Hoc iure affirmauerim † eos qui in Christi vicariũ & sacerdotes quidquam ausint Deum vltorem habituros; & sicut murmuratio illa Chore, Datani, & Abiron aduersus Mosem vindicata à Deo fuit, acerbas sic nouatores pœnas luent.

Vt autem ad institutum † redeam à quo discesserã im-
32 mutatis ecclesiarum, minime silendum olim Tiberium Cæsarem ne vel Asyli aut ædium sacrarum spe homines licentiosi in deteriora irruperent (vti hodie) immunitaté illam sustulisse omnino Vulpell. consil. 120. nu. 11. Corasi. lib. miscella. 5. cap. 16. & his non relatis Bouadil. in politi. lib. 2. cap. 14. nu. 15. in fine.

Porro Gregorius 13. nisi in quibusdam casibus apostolico diplomate immunitatem ecclesiarũ opitulari noluit.
33 Sixtus † Quintus Cardinaliũ ędes quibus antea dabatur immunitas constitutione sustulit. Nec † male facturũ Re
34 gem Catholicum nostrum opinarer, ob frequentissimas hominũ cædes & homicidia quæ serpẽte Diabolo in hoc Principatu Cathaloniç patrantur, vt sanctissimum exhora

ret Pontificē qui lege sacra paulisper saltim ecclesiarum reprimeret immunitatem, vti ex eadem causa † aliquando factum a Pio quincto Pon. Max. testatur Io. Ludo. decisio. Luca. 36. nu. 37.

TERTIVM ANTELVDVM SVMMARIVM.

1 *Panormitani opinio & intellectus ca. 1. de homi.*
2 *Tex. in ca. 1. de homi. loquitur de homicida clerico non laico.*
3 *Intellectus Panor. reprobatus ab omnibus.*
4 *Clerici nisi incorrigibiles post degradationē non traduntur brachio seculari.*
5 *Panormi. sensus ab authore denuo improbatus.*
6 *Panormi. traditio improbata.*
7 *Secundus intellectus ca. 1. de homici.*
8 *Secundus intellectus ab authore refellitur.*
9 *Intellectus Hostiensis ad dictum ca. 1. improbatus.*
10 *Quartus ad ca. 1. de homi. sensus, qui & reicitur.*
11 *Quintus intellectus c. 1. reiectus.*
12 *Sextus intellectus ca. 1. reprobatus.*
13 *Septimus intellectus ca. 1. idemque confutatus.*
14 *Octauus intellectus ca. 1, a Didaco amplexatus.*
15 *Octauus intellectus confutatur.*
16 *Nouus & verus intellectus ad ca. 1. de homi.*
17 *Noua traditio ab authore expensa.*
18 *Panor traditio commendata.*
19 *Constitutio iuris certos prescribens casus, alios non abrogat parem aut maiorem rationem habentes.*
20 *Ca. 21. Exo. qualiter interpretandū & de vulgata æditione.*
21 *Consilium Tridentinum in specie vulgatam æditionem id. ca. 21. Exodi comprobauit.*
22 *Antiquitatis nihil ignorandum.*
23 *Chaldaica translatio quæ ca. 21. Exo.*

Inter-

Tex. in c. 1. de Hom. quã multis sensibus intelligatur: idẽ nouo & vero illustratur tũ de linguarũ varia translatione ad c. 21. Exodi, multa egregia adducta.

CVm tex. in ca. inter alia de immu. ecclesia. omnem etsi grauissimi criminis reũ immunitate perfrui ad ecclesiam confugientem, preter famosum latronẽ & agrorũ depopulatorẽ dixisset, ex his Tudiscus † existimauit quemuis aliũ proditoriũ licet homicidam immunitatis beneficio gaudere: nã duos tantũ ille textus casus excepit, proin regulam in cõtrariũ dicit l. nã quod, cũ vulga. de supel. lega. huius author sentẽtie Tudis. in d. c. inter alia, & in c. 1. de homici. verũ cũ tex. in d. c. 1. dixerit homicidam insidiosum immunitate non perfrui, intellexit, nõ de laico loqui † sed clerico, qui cum grauius laicis peccet in tanti tãq; sacri ordinis dedecus, ecclesiæ subterfugio gaudere nõ debet qui ipsã cõtumelioſe offendit. Atq; ideo ab ecclesiastico iudice solẽniter ordinibus illis sacris exauthoratus & degradatus, iudici sit tradendus seculari qui ipsum male perdat, & occidat, nulla alia interim expectata contumacia, etsi incorrigibilis (vt iura aiunt canonica) non sit. Hoc enim iure

in gra-

in grauissimis & atrocioribus cum clericis agitur, nullo prius monitu vel contumacia spectata, vt in heretico, falsario litterarum apostolicarum, Assasino, & his similibus. Id ipsum alibi idem docuit Tudiscus in ca cum non ab homine de iudi. & in c. at si clerici nu. 39. eo. hunc nouissime sensum amplexatur Gutier. lib. 1. prac. q. 2. num. 7. Verum
3 hic ad capi. 1. de † homi. sensus a multis & recte quidem improbatur atque a Dida. post alios in d. c. 20. nu. 7. Crebius enim apud nostros receptum est, clericos non aliter post degradationem iudicibus tradendos secularibus
4 quam si incorrigibiles † fuerint & superiorum iussa spernentes d. c. cum non ab homine. ca. tue de pœni, nam etsi in quibusdam hisque paucissimis delictis aliud obseruetur, in homicidio tamen per clericum patrato iuris regulis inheremus, vnde frequentius Panor. opinio confutatur, vt Areti. Deci, Alciat, Diaz, & alij multi perhibent quos Dida. sequitur in dicto cap. 20.

5 Sed nec michi ipsi facit † satis intellectus, cum tex. in d. cap. 1. de homi. abductus sit a ca. 21. Exo. hic autem locus de laico loquitur non clerico, ad alienum igitur sensum textum illum perducere & absurdum prius tum in-
6 concinnu videtur. Neque cum Panor. dixeris † in d. cap. 1 ad finem nu. 21. non admodum a recto abhorrere sensu interpretationem, etsi enim sacer exodi locus de laico loquatur, in ius tamen canonicum translatum recte de clerico intelligi poterit, quod iure canonico nusquam mortis poena detur ca. sententiam sanguinis cum alijs multis, ne cleri. vel mona. arguta sane consideratio, sed que vera non est vt mox dixerim.

7 Alij in secundum abierunt † intellectum, ca. 1 intelligentes in altaribus veteris testamenti que non tante erant apud Hebreos existimationis, qualia apud nos nostra, in quibus verus resi det Deus. In hūc sensum dicessere Inno-
8 cen. & Godofred. Cocterum † hunc intellectus licet a nemi-

ne

ne improbatus sustineri non potest. quis enim credet Gregorium Pon.Maxi.in eo textu nihil decidere voluisse, sed tantum quę veteris erant testamenti referre, omnis autē lex non superflua iudicanda.§ quibus in prima C. constitutione Gregorius in proemio Decretalium in versi. per dilectum nostrum fratrem Raymundum,&c.Vbi diui nostri Raymundi opera insignis commendatur.

9 Vnde Hostien.† aliter docuit, vt tex.intelligatur in clerico in corrigibili qui depositus,& degradatus curię traditur seculari.ca.cum non ab homine de Iudi.Hic sensus a Panormitano amplexus superius fuit confutatus, vt nunc amplius immorandum non sit.

10 Quartus † vulgo adfertur, verba textus ca. 1. vt moriatur intepretanda in peccatis, scilicet vt in peccatis moriatur: Sed neque hic intellectus facit satis, quoniam exodi locus de naturali morte loquitur non spirituali,& cum verba in propio sensu accipienda sint l.non aliter de lega.3, recipi intellectus non potest.

11 Alij in quintum posilierunt intellectum moriatur verbum, id est poenitentia plectatur interpretandū, quasi poenitens pro mortuo habeatur: sensus hic ex multis impingi impugnarique potest, sed neque vt referatur dignus videtur nam exodi caput toties memoratum non penitentiā instingit homicide sed mortem; vt modo alia multa preteream quibus sensus posit infringi.

12 Sextum † alij autumant, vt moriatur pro deponatur vsurpandum sit, vt vellit Gregorius Pontifex, insidiosum homicidam sue dignitatis gradu exuendum, atque ita verbum moriatur de morte dignitatis homicidæ intelligatur non naturali. Cœterum hic sensus eodem modo quo superior inuertitur, litteram enim corrumpit,& verborū subuertit sensum genuinum.

13 Septimus a quibusdā adducitur, verbum moriatur, explicandū id est ab ecclesia non defendatur, inconcina certe explicatio, & quę defendi minime posit. Sed cum tex. in d.

in d.ca.inter alia,in modum regule dixerit quemuis præter agrorum de populatorem famosum latronem, ab ecclesia defendi vt gaudeat immunitate,quis superiorē poteris amplecti interpretationem?

14 In octauum post antiquiores † decurrit sensum Dida. vt totus tex. d.c.1. in laico loquatur homicida insidioso qui ecclesie immunitate nō gaudet hunc sensum crebriorem videro verum & hic sensus † ex multis labe factari po

15 test,qui enim fiet vt Tudiscus scripsit,ius posse canonicum mortis pœnam inflingere. Porro ad iudices non pertinet ecclesiasticos mortis homicidā pœna dānare sed laicos, cum tamen c.1.dixerit, ab altari meo auellas vt moriatur.

Sed & cum tex.in d.ca.inter alia.nisi duos casus excepe rit de populatorem agrorum & viarum latronem, recte quisquam argumentabitur homicidam licet insidiosum immunitate gaudere ecclesiæ,ex veteri diuerbio.l. nam quod §.fina. de suppel. legat. difficilis certe nodus & salebrosus vt alius sit in toto iure canonico & cuius hucusq. nullus veram pertingit solutionem quam tamen ipse vel luce meridiana ita cōspicuam efficiam,vt nullus post hac dubitandi locus relinquatur.

16 Animaduertendum igitur † tex.in d. ca. inter alia omnem quamuis facinorosum voluisse preter duos,de populatorem agrorum,alterum latronem qui agresionis insidijs(hæc enim sunt verba textus) in vijs & stratis euntes obsidet & agreditur,immunitate perfrui ecclesiæ Abhorret enim Deus Maximus insidiosos qui callida premeditatione,& veluti aliud agentes homines circumueniunt. vt de primo serpente diabolo Gene. 1.cap.facer.ille locus ostendit. Innocen.itaque. Tertius in d. ca.inter alia,non omnem latronem immunitatem amittere statuit sed insidiosum in eaque supra scripsi verba,hanc ipsam insidiarum rationem omni iure exosam considerauit tex. in d. cap. 1. de homi. vt non omnis homicida sed insidiosus

diosus tantum immunitatem minime consequatur, non igitur contrarium statuit Gregorius eius quod antea Innocentius tradiderat, qualitas enim insidiarum qui latronibus immunitatis beneficium sustulit hæc ipsa in homicida magis viget, vterque inde eodem iure iudicatur, ne immunitatis gaudeāt beneficio: facilis certe & vera solutio.

17 Sed neque † ego opinarer vt finiam, & nouum aliud prȩter alios doceam, tex. in d. c. 1. de homici. pugnare d.c. inter alia, cum c. 1. posterius sit, & priori dispositioni c. inter alia addere potuerit. l. non est nouum cum l. sequē. ff. de legibus vbi illic Bar. & posteriores, vt cum duos tantum Innocen. excepit casus, post Gregorio alterum insi-
18 diosi homicide adiungere placuerit. Vnde nec † male aut absurde Tudiscus docuit in d.c. inter alia nu. 15. iuris cōsti
19 tutionem † certos casus præscribentem, in alijs minime abnegare in quibus par. aut maior ratio sit. c, ad audientiā vbi idem Tudis. nu. 2. de cleri. non residen. glo. insignis vbi Barto. in l. serui. ff. de vsucapio. Felin. in ca. quoniam frequenter nu. 3. vt li. non contesta. Dida. lib. reso. 2. ca. 5. nu. 6. vt alios preteream.

20 Nunc aliterā excutiamus † quercū & de interpretatione verborū Exodi. c. 21. paulisper tractemus: vulgata hȩc sustinet verba æditio: Siquis per industriā occiderit proximū suū, & per insidias, ab altari meo euelles vt moriatur.

21 Et cū vulgaris probata sit tridētino † cōsilio sacrorū bibliorū ses. 4. decreto de editione & vsu sacrorū librorū, nihil certe aliud ad decisionē aptius erit, eoque magis quod eodē sacro tridētino cōsilio eadē vulgata æditionis verba ex presim fuerint relata & probata, in c. 7. de reform. ses. 14. in hæc quæ sequūtur: Cū etiā qui per industriā occiderit proximū suū & per insidias, ab altari euelli debeat. &c. Parū igitur ȩditiones aliȩ cōducere possūt: neautē antiqui
22 tatis quidquā ignoretur † vt dixit. I.C. in l. 1. de orig. iu. alias adferre libet, vt quisque collatione vulgaris cum alijs

facta, vulgatam intelligat communibus ferec omnium translationibus linguarum ad ſtipulari.

Chaldaica † tranſlatio ſic: & quando impie egerit vir contra proximum ſuum vt interficiat eum per inſidias, de conſpectu altaris mei tolles eum vt interficiatur.

24 Hebrea lectio ſub Bearma † vocabulo continetur, id eſt, vt Lippomanus transfert in catena c. 21. Et cum ſuperbierit, vel cum temere egerit vir contra fratrem ſuum, vt occidat eum per inſidias &c.

25 Alij ſic: ſi quis ſuperbierit † contra proximum ſuum ad occidendum eum doloſe vel cum fraude vt per arrogantiam, & de induſtria interfecerit proximum ſuum do lo, nuſquam erit tutus, ſed etiam ab altari meo abſtrahatur vt moriatur.

26 Alij transferunt † ſin vero voluntarie egerit contra ſocium ſuum occidendo eum dolo &c.

27 Plures explicant † Etſi homo machinetvr in proximũ ſnum vt dolo occidat, &c.

28 Vatablus vero † inuertit, ſi aliquis volens, & calide machinetur proximo ſuo necem, ab hara mea illum rapies vt interficiatur.

29 In ſcholijs eiuſdem † Vatabili in huncmodum cap. 21. Si quis ſuperbierit in proximum ſuum ad occidendum eum cum fraude, id eſt cum per orrogantiam & de induſtria interfecerit proximum dolo, nuſquam erit tutus.

30 Caietanus* vero aliter. Et quando ſtuduerit vir ſuper ſocium ſunm ad occidendum eũ in ingenio, ab altari, &c.

31 Verum enimuero † ſiptuaginta interpretes quorum in transferendis & explicandis locis ſacrorum bibliorum maior eſt authoritas, ex Græco ſermone ſic traduxere: ſi quis agreſſus fuerit proximum ſuum vt occidat eum do lo, & fugiat, ab altari meo accipies eum vt occidatur.

23 Quas ob id interpretationes † volui referre vt omnes viderint paucas a vulgari diſcedere quæ non induſtriam

tan-

tantum, sed & insidias vellit vt homicida immunitatem amittat. Sed de his inferius prolixius.

SVMMARIVM.

1 *Immunitate gaudere eum qui fortuito, & preter intentionē alium occidit nullus dubitauit.*

2 *Homicidio spont, neo an amittatur immunitas difficilis quæstio.*

3 *Homicidio spontaneo, an amittatur immunitas tres diuersæ opiniones apud nostrates.*

4 *Difficultas propositę quæstionis tota ab intellectu. cap. 1. de homicid. pendet.*

5 *Natura copulæ, & concursum vtriusque copulati requirit.*

6 *Copula, & etiam in penalibus vtriusque copulati concursum postulat.*

7 *Verba. cap. 1. de homicidio qualiter a quibusdam interpretentur.*

8 *Græcum vocabulum quo vsi septuaginta interpretes, id est industria.*

9 *Didaci traditio confutata.*

10 *Ciceronis locus expensus.*

11 *Donati regula & traditio.*

12 *Industria ab insidiis qualiter differat.*

13 *Alexandri & multorum opinio qualis.*

14 *Panormitani opinio qualis.*

15 *Panormitanus quibus rationibus suam defendit opinionem.*

16 *Panormitani sententiam qui fuerint sequti.*

17 *Glosæ & Abbatis antiquioris opinio tertia, & quam plures hanc fuerint sequti & que receptior est.*

18 *Glosæ & abbatis antiquioris opinio receptior sed minus vera.*

19 *Exodi. locus ca. 21. adducitur & declaratur.*

20 *Veteris testamenti leges iudiciales Christi morte abrogatæ.*

21 Ioannis Petri Ferrariensis rationes confutate & quam suspectus de heresi.

22 Iuste heretice prauitatis Inquisitores Ioanni Petro Ferrariensi multa detraxisse.

23 Argumenta Ioannis Petri de Ferrara nullius stimationis.

24 Ca.1.de homi.declaratum.

25 Ca.1.de homi.aliter interpretatum.

26 Authoris opinio vera.

27 Copula & non copulatiue sed continuatiue aut alternatiue sumitur in d.c.1.de homicid.

28 Copula & perfecta iam oratione & suo verbo conclusa non cõiunctiue, sed alternatiue consideratur.

29 Copule, & antiquiorum & neoreticorum pronuntiatum.

30 Copula & apud bonarum litterarum authores perfecta oratione disiunctiue vsurpatur.

31 Copula & apud sacros Theologos & in diuinis litteris perfecta oratione, continuatiue vel alternatiue sumitur.

32 Salmeronis societatis Iesu religiosus laudatus.

33 Emanuel sa societatis Iesu frater laudatur.

34 Occidens iusto ductus dolore ad ecclesiam confugiens immunitate gaudet.

35 Occidens paulo post rixam, & iniuriam sibi illatam, fugiens ad ecclesiam gaudet immunitate.

36 Occidens inimicum post rixam etsi non proditorie, sed animo deliberato an gaudeat immunitate.

37 Obseruantia Cathalonie.

38 Michael Ferrer in aduertenter loqutus.

39 Occidens inimicum insidiose an gaudeat immunitate.

40 Authoris conciliatio noua.

41 Occidens vel vulnerãs rixantem cum filio vel consanguineo si occidat a tergo an gaudeat immunitate.

42 Occidens post rixam vel iustum dolorem multo post tempore non gaudet immunitate.

43 Occidens insidiose non gaudet immunitate.

Insidio

67 *Ecclesia sanguine poluta reconciliatione indiget numero. 67.*

68 *Occidens aliquem se defendendo ecclesie immunitatem non perdet. num. 68.*

69 *Sacerdos missam dicens agressus & occidens, ceptam missam perficere potest. nu. 69.*

70 *Reconciliatio ecclesiis propter iniuriam ipsis illatam contingit. nu. 70.*

71 *Occidens in una ecclesia ad alteram fugiens, immunitate non gaudet. nu. 71.*

72 *Consuetudo Siluestri reprobata. nu. 72.*

73 *Consuetudo tribuens delinquendi occasionem, inualida. numero. 73.*

74 *Immunitas ecclesiarum religiose apud veteres custodita. num. 74.*

75 *Iniuria ecclesiam afficiens illius caret subterfugio. numero. 75.*

76 *Violans libertatem ecclesiæ illius non est immunitate dignus. num. 76.*

77 *Dida. opinio. nu. 77.*

78 *Dida. ratio improbata. nu. 78.*

79 *Occidens vel mutilans iuxta ecclesiam vel cœmiterium, immunitate non gaudet. nu. 79.*

80 *Animi præmeditati signum efficax, ecclesiæ proximitas. numero. 80.*

81 *Occidens spe absolutionis bulle Cruciatæ, an absolui in vim illius possit. nu. 81.*

82 *Occidens spe bullæ Cruciatæ ex receptiori theologorum, absolui potest. nu. 82.*

83 *Priuilegio abutens illud perdere, quomodo intelligatur. numero. 83.*

84 *Azpil. distinctio. num. 84.*

85 *Paz. lapsus. nu. 85.*

86 *Paz. error. nu. 86.*

Panor.

in d.ca.inter alia,in modum regule dixerit quemuis præter agrorum de populatorem famosum latronem, ab ecclesia defendi vt gaudeat immunitate,quis superiorẽ poteris amplecti interpretationem?

14 In octauum post antiquiores † decurrit sensum Dida. vt totus tex. d.c.1. in laico loquatur homicida insidioso qui ecclesie immunitate nõ gaudet hunc sensum crebriorem videro verum & hic sensus † ex multis labe factari po

15 test,qui enim fiet vt Tudiscus scripsit,ius posse canonicum mortis pœnam inflingere. Porro ad iudices non pertinet ecclesiasticos mortis homicidã pœna dãnare sed laicos, cum tamen c.1.dixerit, ab altari meo auellas vt moriatur.

Sed & cum tex.in d.ca.inter alia.nisi duos casus excepe rit de populatorem agrorum & viarum latronem, recte quisquam argumentabitur homicidam licet insidiosum immunitate gaudere ecclesiæ,ex veteri diuerbio.l. nam quod §.fina. de suppel. legat. difficilis certe nodus & salebrosus vt alius sit in toto iure canonico & cuius hucusq. nullus veram pertingit solutionem quam tamen ipse vel luce meridiana ita cõspicuam efficiam,vt nullus post hac dubitandi locus relinquatur.

16 Animaduertendum igitur † tex.in d. ca. inter alia omnem quamuis facinorosum voluisse preter duos,de populatorem agrorum,alterum latronem qui agresionis insidijs(hæc enim sunt verba textus) in vijs & stratis euntes obsidet & agreditur,immunitate perfrui ecclesiæ Abhorret enim Deus Maximus insidiosos qui callida premeditatione,& veluti aliud agentes homines circumueniunt. vt de primo serpente diabolo Gene. 1.cap.sacer.ille locus ostendit. Innocen.itaque. Tertius in d. ca.inter alia ,non omnem latronem immunitatem amittere statuit sed insidiosum in eaque supra scripsi verba, hanc ipsam insidiarum rationem omni inre exosam considerauit tex. in d. cap. 1. de homi. vt non omnis homicida sed insidiosus

diosus tantum immunitatem minime consequatur, non igitur contrarium statuit Gregorius eius quod antea Innocentius tradiderat, qualitas enim insidiarum qui latronibus immunitatis beneficium sustulit hæc ipsa in homicida magis viget, vterque inde eodem iure iudicatur, ne immunitatis gaudeāt beneficio: facilis certe & vera solutio.

17 Sed neque † ego opinarer vt finiam, & nouum aliud prȩter alios doceam, tex. in d. c. 1. de homici. pugnare d.c. inter alia, cum c. 1. posterius sit, & priori dispositioni c. inter alia addere potuerit. l. non est nouum cum l. sequē. ff. de legibus vbi illic Bar. & posteriores, vt cum duos tantum Innocen. excepit casus, post Gregorio alterum insi-
18 diosi homicide adiungere placuerit. Vnde nec † male aut absurde Tudiscus docuit in d.c. inter alia nu. 15. iuris cōsti
19 tutionem † certos casus præscribentem, in alijs minime abnegare in quibus par. aut maior ratio sit. c, ad audientiā vbi idem Tudis. nu. 2. de cleri. non residen. glo. insignis vbi Barto. in l. serui. ff. de vsucapio. Felin. in ca. quoniam frequenter nu. 3. vt li. non contesta. Dida. lib. reso. 2. ca. 5. nu. 6. vt alios pretercam.

20 Nunc aliterā excutiamus † quercū & de interpretatione verborū Exodi. c. 21. paulisper tractemus: vulgata hȩc sustinet verba æditio: Siquis per industriā occiderit proximū suū, & per insidias, ab altari meo euelles vt moriatur.

21 Et cū vulgaris probata sit tridētino † cōsilio sacrorū bibliorū ses. 4. decreto de editione & vsu sacrorū librorū, nihil certe aliud ad decisionē aptius erit, eoque magis quod eodē sacro tridētino cōsilio eadē vulgata æditionis verba ex pressim fuerint relata & probata, in c. 7. de reform. ses. 14. in hæc quæ sequūtur: Cū etiā qui per industriā occiderit proximū suū & per insidias, ab altari euelli debeat. &c. Parū igitur ȩditiones aliȩ cōducere possūt: neautē antiqui
22 tatis quidquā ignoretur † vt dixit. I.C. m. l. 1. de orig. iu. alias adferre libet, vt quisque collatione vulgaris cum alijs facta,

facta, vulgatam intelligat communibus feree omniũ trãslationibus linguarum ad stipulari.

Chaldaica † translatio sic: & quando impie egerit vir contra proximum suum vt interficiat eum per insidias, de conspectu altaris mei tolles eum vt interficiatur.

24 Hebrea lectio sub Bearma † vocabulo continetur, id est, vt Lippomanus transfert in catena c. 21. Et cum superbierit, vel cum temere egerit vir contra fratrem suum, vt occidat eum per insidias &c.

25 Alij sic: si quis superbierit † contra proximum suum ad occidendum eum dolose vel cum fraude vt per arrogantiam, & de industria interfecerit proximum suum do lo, nusquam erit tutus, sed etiam ab altari meo abstrahatur vt moriatur.

26 Alij transferunt † sin vero voluntarie egerit contra socium suum occidendo eum dolo &c.

27 Plures explicant † Etsi homo machinetvr in proximũ snum vt dolo occidat, &c.

28 Vatablus vero † inuertit, si aliquis volens, & calide machinetur proximo suo necem, ab hara mea illum rapies vt interficiatur.

29 In scholijs eiusdem † Vatabili in huncmodum cap. 21. Si quis superbierit in proximum suum ad occidendum eum cum fraude, id est cum per orrogantiam & de industria interfecerit proximum dolo, nusquam erit tutus.

30 Caietanus* vero aliter. Et quando studuerit vir super socium sunm ad occidendum eũ in ingenio, ab altari, &c.

31 Verum enimuero † siptuaginta interpretes quorum in transferendis & explicandis locis sacrorum bibliorum maior est authoritas, ex Græco sermone sic traduxere: si quis agressus fuerit proximum suum vt occidat eum do lo, & fugiat, ab altari meo accipies eum vt occidatur.

33 Quas ob id interpretationes † volui referre vt omnes viderint paucas a vulgari discedere quæ non industriam

tan-

tantum, sed & insidias vellit vt homicida immunitatem amittat. Sed de his inferius prolixius.

SVMMARIVM.

1 *Immunitate gaudere eum qui fortuito, & preter intentionẽ alium occidit nullus dubitauit.*

2 *Homicidio spont. neo an amittatur immunitas difficilis quæstio.*

3 *Homicidio spontaneo, an amittatur immunitas tres diuersæ opiniones apud nostrates.*

4 *Difficultas propositæ quæstionis tota ab intellectu. cap. 1. de homicid. pendet.*

5 *Natura copulæ, & concursum vtriusque copulati requirit.*

6 *Copula, & etiam in penalibus vtriusque copulati concursum postulat.*

7 *Verba. cap. 1. de homicidio qualiter a quibusdam interpretentur.*

8 *Græcum vocabulum quo vsi septuaginta interpretes, id est industria.*

9 *Didaci traditio confutata.*

10 *Ciceronis locus expensus.*

11 *Donati regula & traditio.*

12 *Industria ab insidiis qualiter differat.*

13 *Alexandri & multorum opinio qualis.*

14 *Panormitani opinio qualis.*

15 *Panormitanus quibus rationibus suam defendit opinionem.*

16 *Panormitani sententiam qui fuerint sequti.*

17 *Glosæ & Abbatis antiquioris opinio tertia, & quam plures hanc fuerint sequti & que receptior est.*

18 *Glosæ & abbatis antiquioris opinio receptior sed minus vera.*

19 *Exodi. locus ca. 21. adducitur & declaratur.*

20 *Veteris testamenti leges iudiciales Christi morte abrogatæ.*

Insidio

Pro-

IMMVNITAS ECCLE-
siç quali homicidio amittatur casus omnes adferuntur.

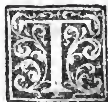

¶ TAndem quæstio nunc † enucleanda superest proposita , num sacra homicidio amittatur immunitas . Plane dubitasse neminem scio immunitatem fortuito, vel preter occidentis intrn-

intētionem patrato homicidio, minime amitti, quod & antiquitus veteri testamento obseruatum fuit Exodi locus non semel in superioribus repetitus testatur. Ex nostris omnes in d. cap. 1. de homi. & in d. ca. inter alia. Clar. in §. fina. quæst. 30. nu. 11.

2 Alter nostros angit scrupulus, † spontaneo an homicidio consulto & scienter admisso amittatur, in tres enim iurisperitorum scinditur schola sententias, quas nullus hucusq; ordinatim distinxit sic cōfuse loquentes omnia perturbarunt: quo malo Remigius & neoterici, omnes laborarunt.

3 Existimarunt multi nusquam † hanc perdi immunitatē homicidio, nisi simul insidię adsint atque hanc hucusque obseruatam in Cathalonia scimus Per. in obser. li. 3. c. 241. & duobus sequētibus. Huius opinionis cardo totus in d. c.
4 1. de homi. † repositus est, is hæc textus continet verba : si quis per industriam occiderit proximum suum & per insidias, ab altari meo euelles vt moriatur. Est enim natura co
5 pula † &, vt vtriusque, (quemadmodum nostri perhibēt) copulati concursum vellit l. si heredi de condi. & demōs. l. 51. is qui ducenta. §. vtrum, & vbique Bartol. de re. dub. Socin. consi. 40. num. 28. li. 4. Natt. cōsi. 573. n. 14. li. 1. Bartol. Aretin. Gozad. Socin. Ancha. Ruin. & Crau. quos in id coaceruauit Menoc. consil. 117. nu. 54. cum multis sequē.
6 li. 2. Quinimo idque deterius † penali licet & in odiosa dispositione, (qualis hic de qua verba facimus) copula & suā obseruat naturam, Socino testante consil. 33. li. 3. sequitur Socinum Osas. decision. Pedemon. 71. nu. 66. ad finem valida certe argumentatio cui vix est vt responderi possit: Porro vt non semel admonui sacrum tridentinum concilium ad verbum eandem d. c. 1. de homi. dispositionem re
7 fert in c. 7. de reforma. sess. 14. Hinc eius † c. 1. verba. si quis per industriam occiderit, & per insidias, interpretati sunt multi, id est per industriā insidiosam, vt eorum verbis vtar. Felin. in d. ca. 1. Dida. lib. resol. 2. ca. 20. num. 7. vers. tandē his

præno-

ra. Blan.& alij quidam quorum meminit Clar.in §. fina. q. 30.nu.12. Hostie. in sum. titul. de homicid. §.in quantum Maria.Socin.in ca.1.de homi.& in tract. de cita. art. 17. q. 6.Bossi.in pract. crimi. titu. de captu. ar.21.& secundum hanc ipsam aliquando iudicatum apud regna Castellæ testatur Gonsal. de Paz. in practi. 5. par. 1. tom.ca,3.§.3.nu. 311. hanc eandem de iure veriorem scribit Dida.li.reso.2. ca.20.nu.7.in fine. Clauasi. in summa verbo immunitas.§. 16.Portolesi olim Ilerde charissime condiscipulus patrie in scho.ad Molin.titul de Compe.Iuris.q. 7.num.4. His sane interpretes non tantum antiqam iuris veteris dispositionem qua suam tutantur opinionem habent,sed nouam vt dixi sacri tridentini consilij d. ca. 7.sess. 14.in eandem obiter etsi nemine adducto concendit Meno.de Arbi.iud. q.lib.2 casu.361.num.19.

14 Altera Panor. iuualuit opinio omnibus aduersa.homicidam omnem etsi insidiosum immnnitate gaudere tribus
15 adducitur argumentis; † primo,quoniam tex. in cap. inter alia generaliter & in modum regulæ statuit quemuis etsi enormia patrantem immunitate perfrui cum ad ecclesiã confugerit.Secundo.quando ille textus nisi duos casus exceperit depopulatorem agrorum,& insidiosum viarum latronem,in alijs tã firma regula permanet vt nihil amplius querendnm videatur.l.nam quod.§.fina. cum vulga.de supel.lega. Tertio ad fert textum in ca.fina. de immu. ecclesia.nam cum ille textvs a regula etiam exceperit eum qui intra ecclesiam delinquit,si voluisset de homicida insidioso dixisset.

Respondet autem ad tex.in c.1.de homicid. in clerico intelligendum homicida,quemadmodum tertio scripsi an
16 teludio & ante Panor. †id ipsum docuerãt Henric.Boi.& Ioan.And.in d.c.fina. Alberti.in trac.de hereti. q.11.n.69. Ioan.de Visch.tract. de immu.ecclesia fallen.5.Gutier.lib. pract. 3.q.5.n.1.& nu.5.idem lib.1.q.2.nu.6.Tibe. Decian.

respon.

respon.80.nu.18.19.& seq.lib.3.

Tertia nunc prodeat † opinio, eum qui consulto occidit, etsi nullis interiectis insidiis immunitate minime gaudere, cum sufficiat si id sponte admittat, vnde ecclesiæ sanctę operculo defendi non debet sic enim locus Exo. cap. 21. expressim statuit. & ca.1. de homi. dum recte intelligatur vt inferius dixerim eos autem qui hãc tenuere opinionem seriatim ex ordine colligere referreque volui, vt cũ ijs qui contrariam tenuere sententiam coniuncti quę receptior & plurium numero sit authorata dignoscatur. Tenuere nouem primam opinionẽ Hostien. & Alexandri. Secundam Panormitani septem. Hanc extremã sequentes.

1 *Glo in d.c.1.de homi.*
2 *Abbas Antiquior.in eodem ca.1.*
3 *Anchar. in eodem met capite.*
4 *Anto.de Butrio ibidem.*
5 *Ioannes de Annania in eodem loco.*
6 *Feliu.post antiquiores in dicto.ca.1.*
7 *Specula.tract.de consil.2.par.titul.45.*
8 *Guid.Pap.decisio.121.a nu.1.*
9 *Iacob.de Bello.tracta.de Crim.titu de fuga reorum, & immu.eccles.versi.sed si quis delinquat extra ecclesiam.*
10 *Ioan.Petrus de Ferra in sua pract.titu.de forma inquisitio. vers.ex his potest probabiliter queri.*
11 *Tibe.Decian sibi contrarius.2.to.ques.criml.lib.7.ca.30.nu. 6.& lib.6.c.28.nu.12.*
12 *Cassan.in consue.Burgund.Rub.1.nu.112.*
13 *Dida.Perez.in l.6.titu.2.li.1.*
14 *Alciat. tract.de presum.regul.3.pres.33.nu.4.idem Alciat. lib.7.parerg.cap.16.*
15 *Ioannes Gallus in Arestis questione 172.versicul.per arrestum.*
16 *Paponi lib.1.titu.2.arrest.18.*

17 *Mayne.in l.nemo de domo nu.20. de re. iuris.*

18 *Remigi tract.de immu.ecclesia.fallen.12.nu.12.& sequentibus.*

19 *Iulius Clar.qui crebiorem in § homicidium nume.12.vbi hanc dixit opinionẽ amplexatum senatum mediolani & totius orbis vsu receptam.*

20 *Huma.inscho.ad Grego.Lop.in l.4.tit.11.par.1.*

21 *Azebed.in l.3.num.9.titu.2.lib.1.*

22 *Nico.Boeri.decisio.Burdegalen.109.*

23 *Igne.in l.1.§.si domus num.7.ff.ad syllam S.C.vbi magis comunem & vsureceptam scribit.*

24 *Placa.in ep.delicto ca.12.nu.5.in vers.Rursus huius criminis vbi commu nem licet contrariã veriorẽ arbitretur*

25 *Dida.d.ca.20.nu.7.ad finem hanc admittit licet putet contrariam veriorem.*

26 *Gonsal. de Paz in prac.d.c.3.§.3.nu.132.*

27 *Mencha.tract. de successio.creatio.lib.3§..22.nu.53.*

28 *Anto.Gomes.lib.3.resolu.cap.9.num.2.*

29 *Ioan. Mart.Monti.in prac.crimina.regula.12.nu.25.*

30 *Berberi.in viato.iuris.rub.3. deuiola.immuni.vers.septimus casus.*

31 *Ioseph.Ludo.decisio..Luca.16.num.33.*

32 *Rebuf,in ll.Regias.to.tit.de immu.ecclesia art. 1.q.5.*

33 *Gigas tract.de crim. lese maies.li.1 titu. qua.& aqui. crimen lese maies.q.10.nu.17.*

34 *Bouadil.lib.2.ca.14.nu.33.*

35 *Prospe.Farina.in quæstio.Crimina.vbi hanc receptiorem, & iudiciorum vsu receptam scribit a qua nephas est iudices recedere titul. de carceri. quæstione 28.nume. 25.limita.2.*

36 *Plot.inter consilia criminalia consil.133.a nu.1.*

37 *Azpil.videtur in eandem concencendere in manuali confesso.ca.25.nu.21.*

38 *Anast.Germa.tract.de sacro.immun.lib.3.ca.16,num.59.*

Faquin

Faquin: in suis qq. li.9.ca.93. Et Peguer. Decisione huius senatus post primam huius libelli æditionem deci.54.

18 Hanc, † igitur opinionem etsi minus veram placa. Did. & Antonius Comes iudicauerint, quin tamen receptior sit non illi abnegant, & vix est, vt cum Iudices crebrioribus ad stipulari traditionibus teneantut in foro poli, ab hac discedere tuto possint.

19 Omnes ij vno tantum argumento † veriorem suadent, ex illo Exo. cap. 21. quo aiunt apertam constitui differentiam eos inter qui consulto occidunt, qui ve casu nolentes: his enim ciuitates refugiorum decernuntur ne moriantur, alios consulto humanum sanguinem profundentes ab altari Deus iubet euelli, vt moriantur: id ipsum eo in loco fere insigniores Theologi docuere. Nico. de Ly. Abulen. & Stepha. Raba. ex nostris Farin. Placa. & nunc ante memorati.

Rursus aiunt 2. Regu. ostendi. ca. 2: vbi Ioab qui Abner & Amasan gladio interfecerat, Salamone imperante in templo occidi Iussus est Iosep. lib antiqui Iudeo. 8. ca. 1. sic & Banajas filius Ioaide in loco, quo se abdiderat Ioab, inter templum & altare gladio interemit.

20 Verum hæc iuris diuini capita † etsi veteri testamento obseruarentur, cum tamen ad iudicia pertineant Christi morte inueterata & abolita fuere, quemadmodum. Pan. Dida. & alij numero plures quos anteludio secundo coaceruaui affirmabant.

21 Neque argumentationes placent † Ioan de Ferra qui supra modum audax neque obiecto ca. 1. de homici. respondere sciens, ius asserit canonicum pro arbitrio & beneplacito conditum, heresis certe effrenata, vt mirandum non sit quam † pie & iuste heretice prauitatis inquisitores multa huic detraxerint, & ab illius practica expunxerint, quę tam male audiunt, vt alia sint.

22 Argumentatur ille communem † iuuans in hunc modum. ejecit Christus ementes & vendentes de templo. ca.

eijciens dominus 88.distinctio. Quod noluerit templum Dei spelluncam fieri posse latronum cap. decet de immu. Ecclesia.magis multo (ait homicidas in ecclesia quia grauius delinquant tutos esse noluit. Nullius stimationis argumentum, cum longe deterius sit in ecclesia delinquere, quam extra ecclesiam delinquendo se in eadem post recipere: proin iudei emendo, & vendendo in ecclesia & Dei Maxime intus templum, cum multa vsuraria prauitate & fraude patrarent, Christus qui domum Patris & suam orationis non spelluncam latronum vult, ejicit omnes ementes: nam qui in ecclesia delinqunt aut iuxta eam, illius subtergio gaudere nequeunt. cap. fina. de immu. ecclesi. De his vero nostra disputatio est qui extra ecclesiā delinqunt

24 Tota opinionum vis, cardo, & fundamentum † in d. cap 1. de homic. repositum est, qui ille tex. intelligatur, Octo ex ordine anteludio tertio recensui intellectus, & nouum superaddidi. Placet autem & nunc liberius circa illius ca. dispositionem spatiari.

25 Si quispiam in Tudisci † cupit ire sententiam huic potest solutionē adiungere, vt in clerico loquatur homicida, quem sensum superius cōfutaui: aut idque verius; cum iuxta iuris diuini locum Exodi verba faciat, & nihil ad nos post noui testamenti legem, non officit quod Panorm presensit & alij superius anteludio secundo adducti. Verum hanc traditionem perbelle confutaui anteludio tertio vers. Alij in secundum abierunt intellectum: quod verisimile non sit Grego. Pon. Maxi verba Exodi traduxisse illic vt nihil disponerent, id enim iuris regulis aduersatur. §. quibus in. 1. C. consti.

Si in Hostien & Alexandri, Bosi. Blan & aliorum opinionem quisquam concendat, nihil aduersatur cap 1 cum ipsorum probet sententiam, ex homicidio etenim scienter licet & consulto patrato dum insidie absint non immunitas amittitur, cum vt ea non gaudeat homicida vtrum-

T que

triumque vellit textus industriam & insidias, insidiosam sci licet industriam.

26 Hic autem non facit satis sensus, † vnde ingenue fateor me ab ea ætate qua huic iuri operam nauare, tum & ab eo tempore quo publice interpretari & de loco superiori docere iura ciuilia cepi ad hanc vsque senescentem Hostien. & Alexand. veriorem me credidisse opinionem quā Cathaloniæ vsus custodierat, nunc autem maturius questione perpēsa, atque ab oculorū & mētis caligine celerius fugata negare me non posse fateor extremam hanc tertiā crebioremque opiuionem veriorem ceteris, non argumē tis adductis ab his qui hanc defendunt interpretibus ea enim facile vitantur vt antea scripsi, sed sequentibus verba iterum d.ca.1. adducam: si quis per industriam occiderit proximum suum, & per indias, &c. Quæ verba Exo. sunt d c.21. nec semel dicta, & eadem ipsa d.ca.7. de reformat. sess. 14. ante omnium nunc oculos est Grego. Pontificem statuere, eum qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari euellendum vt moriatur. Due sunt partes huius capitis, prior sua oratione, & verbō conclusa integrum retinet sensum, dum dicit si quis per industriam occiderit proximum suum, subsequitur tum

27 dictio &, & per insidias, sane copula & post perfectam orationem non copula aut coniungit, sed disiungit, & sumitur pro aut, seu, vel, Bartol. noster in l. seie. §. Caie. nume. 3. ff. de fund. inst. sunt enim inquit separate dispositiones

28 † quo in casu. Et non cōiungit proin in priori dictū oratione in altera repetitum non censetur. Sic Bartolum egregie declarauit Alexan. consil. 66, nu. 6. lib. 3. Pet Pau. parisi. consil. 38 num. 26. li. 2. Socin. Iuni consilio 142. numero fina. consi. 143. numer. 2. lib 2. Alciat. respon. 96.

30 num. 26. ij sane omnes docuere in clausulis separatisque † orationibus, & non repetere. sed continuare magis, vnde cum Roma Pontifex, perfectam antea instruxisset oratio nem

nem, in ea quę supra verba scripsi, licet post addiderit, & per insidias, augendo & continuando id quod antea dixerat scripsisse censetur.

30 Neque ab hac dicendi ratione discedunt bonarum † litterarum authores & puritatis latine lingue obseruatores, namque Lau. valla in Elegan. lib 2. ca 38. id ipsum ex probatissimis docet.

31 Adstipulantur sacri † Theologi (vt vna sit concors omnium sententia & vnum symbolum Grece enim & pro disiunctiua vel, seu aut vsurpatur. Ita quidem actuum 19. cap. Nunquam Inquit manducaui omne commune & immũdum: vbi & pro vel. Id ipsum apertissime ex eo. Exo. ca. 21. liquet, nam post verba toties repetita: si quis proximum suum per industriam &c. Paulo infra hæc, qui percusserit patrem suum aut matrem, morte moriatur cum iuxta Hebream litteram, sic pattem & matrem coniunctiue. Sed diuinus ille & summus verbi Dei dissiminator. Paulus ad Corin. ca. 11. hæc, quotiescunque manducabitis panem hunc (& pro vel) calicem bibetis mortem domini annunciabitis, cum tamen edens vel bibens tantum mortẽ domini anuntiet, vt illico D. Paulus idipsum declarans subdit Itaque quicunq; manducauerit panẽ huc vel biberit calicem &c. Et legunt in ea verba Ambrosius, & Cypria-

32 nus, quos recensuit Salmeronius societatis Iesu clarissimus theologus (multos enim eruditissimos religio hęc sacrosancta in bonũ ecclesiæ peperit) in prologo. ad Euãgelia prologi 16. Alia pleraq; in cõprobationẽ adduxit Ema.

33 † Sa. eiusdem societatis Iesu in annotationibus ad vniuersã scripturam, tabula idiotismorum in littera. E.

Ex his sequitur etsi non tutis fundamentis, recte tamen sensisse quadraginta illos interpretes quos memoraui, spontaneo perdi immunitatem homicidio, quæ me ipsum opinio adigit cogitq; vt in eandem, pronus cõcẽdã: vt autẽ cõplectar disputationẽ perspicuo & omnes vel etsi hębetes

aut ingenio tardi percipiant.seqnentes constituo casns.

34 Primus cum occidens interim † rixans aut iusto dolore impulsus mortē intulit ira imminenti prorumpens quam Cicero impulsionem apud Rethores appellari scribit l 2. de Inue.& exēpla adfert non spernedda Men.de Arb. iud. lib.2.casu 36 1.n.8 &.9.Hic sane fugiens immunitate fruetur,quoniam inconsulto occidit,neque vllus ex nostris dissentit quos recensere non oportet.

35 Secundus casus,quoties occidens † interimit paulo post rixam iustum ve dolorem,aut iniuriam sibi illatam, non nunc ex proposito aut consulto occidere dicitur,sedatoue animo durat enim impulsio (vt Cicero dixit) & iracundiæ calor quo homicidium admittitur argu.l.lecta vers.dicebā de re credi. permultos in hanc coaceruat sententiam quos nunc traducere non oportet Meno.d.casu an.18.vsque an 24.sequitur sic occidentem immunitate gaudere,ea enim ratio qua moti interpretes fuere quod consulto homicidiū fiat,in hoc non vindicat casu, quare diuersum ius statuendum. Dicitur autem homicidium fieri continenti vel paulo post rixam,cum triginta dierum non transeunt interualla vt ex multis d.casu.nu.20.21.Menoc.resoluit.

36 Ex his illa finiri questio † ambigua potest,an post rixā habitam occidens inimicum, etsi non proditorie vel per insidias,consulto tamen,immunitate gaudeat,& crebrior obtinuit sententia minime hunc gaudere,eam reddiderūt rationem quoniam non multum ab insidioso distat homicidio animus tā deliberatus,porro is in dubio presumitur, atque in hanc accessere opinionem specula.Ancha. Guid. Cassan. Alciat.Farina.& alij quos recenset Bouadil.lib 2.c. 14.nu.36.

Cōtrariā sentētiā tenuere Pan & alij quos idē Boua.recēset d.c.n.77.quales Alex.Con.Blā.Boz.Germ.Paz. etsi superiorem receptiorem scribat illic nu.36.ad finem opinatur Bouadi.hanc extremam veriorem dum homicidium

admissum

admissum fuisset absque proditione, vel insidijs, armorum disparitate seclusa, facie ad faciem, etsi enim ex proposito id foret gauderet occidens immunitate, vbi itaque id post triginta dierum lapsum contigisset cum animi calor desinit vti ex proposito & industria factum non occidēs immunitate frueretur ex Meno. nunc ante adducta traditione.

37 In Cathalonia autem † posterior ex duabus Panor. scilicet

38 obseruatut Ferr. in † obserua. cap. 241. 3. par. quamquā inibi Panor. & Ioan. de Visch. incircunspecte adduxerit ad probandum voluntariam absque insidijs homicidam immunitate gaudere, cum tamen docuerint omnem etsi insidiosum vel proditorium homicidam ad ecclesiam fugientem illius defendi immunitate quemadmodum supra num: 14 scripsi.

39 Tertius casus, † cum quis inimicum a tergo occidit insidiose ve, existimauit Bart. hunc immunitate gaudere quoniam occisus debuit precauere sciens occidentem inimicum sic Barto. docuit in l. respiciendum. §. delinqunt. ff. de poeni. quem sequti sunt Bal. Ancha. Gerar. & alij quos recēset Gonsal. de Paz. d. §. 3. nu. 117. quæ sentētia merito a Dida. improbatur d. c. 7. negari enim nequit factū proditorie idq; sufficit vt immunitatē amittat d. c. 1. idem aperte sensit Anto. Gomes. d. c. 3. n. 7. Germ. de sacro. imm. lib. 3. c. 16. n. 64. Bouadil. d. c. 14. n. 35. & iterum nu. 37. ad medium vbi in Barto. sententiam adduxit Bur de Paz. consil. 22. nu. 17. Azebed. in l. 11. titul. 8. nu. 1.

40 Michi autem aliquando placuit noua conciliatione contrarias opiniones coniungere, vt si occisi inimicitia ortum habuisset, que cuilibet nociua est, opinio Barto. vindicet, si vero occisoris tunc Dida. & aliorum obtinet sententia ne gaudeat immunitate quæ certe etsi opinio noua probabilis tamen & cum iure coniuncta videtur.

41 Ex superioribus † illud egregie sequitur eum qui a tergo & proditorie vulnerat occidit ve rixantem cum filio vel cō

ſanguineo, ad eccleſiam fugientem immunitate gaudere quoniam non id ex propoſito cõſulto ve contingit, ſed caſu defendẽdi vel coadiuuandi conſanguineum gratia naturęque impulſu. Quo nos & noſtra defendimus, quod cum multis verũ eſſe oſtendat Gutie. lib. 1. prac. q. 2. a nu. 1. huſque ad finẽ, nõ iterũ refricare oportet.

42 Quartus caſus cũ diurixa † cõtingit ſed vtriuſq. animus & impulſio, deſinit id apud Italos a ſanguefredo dici Author eſt Men. d. caſu. n. 22. 23. tũc occidẽs, cõſulto id facere dicitur, multorũ oſtẽdit authoritate idẽ Men. d. caſu nu. 20. 21. 22. Ex hac ipſa conijcio receptiori ſentẽtia occidentem ſacrã amitere immunitatẽ, quoniam hic caſus, ſub diſpoſitione d. c. 1. de hom. continetur, vt paulo ante nu. 36.

43 Quintus, cum quiſquam † inſidijs proximũ interimit, non eſt hic dnbitabilis caſus quoniam ſi ex propoſito homicida immunitatẽ amittit d. c. 1. multo magis vbi inſidię adsũt, nã animus propoſitũq; occidẽdi etſi deſint inſidiæ dari poteſt, inſidię vero niſi ab ſpõtanea volũtatẽ pronoq; ad occidẽdũ animo dimanare nequeũt ſic recte Clar. ſcripſit in d. § homicidiũ verſ. ex inſidijs. Multi fariam † contin-

44 gere poſſunt. cũ quis latitat vt preuideri nõ poſit, vbi a tergo alter alterum agreditur. aut habitu mutato adoritur & occidit quod Bartol. preclare docuit in l. reſpiciendum §. delinquunt nu. 1. de pœn. Clar. 5.

45 His fuit necatus inſidijs Milon. † a Clodio vt Cicero ſua pro Milone oratione oſtendit, & pulchro emblemate modolatur Sambu.

Cur mihi blandiris vulpina veste sodalis.
Quid toties priscam fingis amicitiam.
Odisti dudum, nihil credo dextera fallit.
Et didicit caudam flectere leua manus.
In syluis æque non latro leuet opacis.
Quam simulata fides, subdole & insidiæ.

46 Vnde non recte aut vere ſatis docuit † Caſſoni. ſecundo

de Malefi.trac.c.1.ad finē scripsit animū præmeditatū nō dici nisi insidiæ præcesserint id enim verū nō est neq; defendi potest,& aperte repugat Gregorij Noni decreto in d.c.1.de homi.vbi industriam ab insidijs seiungit & tanquā diuersa constituit:explorati enim iuris est,copulam &,nō eadem copulare aut coniungere sed diuersa glo.vbi alij turmatim in rub.C.de iu.& fac.ignoran.

47 Enimuero quoties tractatus † antecedit,couētio ve, aut consilium,deliberati cōsultoq;homicidij admissi tam efficax coniectura est vt alia quenis sit l.3.ibi qui turbæ seditionis ve faciende consilium inierint.ff.ad l.Iuli de vi pub Alberi. tracta. statuto par. 3.q.64.Casso. Bossi & Clar quos in hanc perducit sententiam Menoch.d.casu nu.32. vbi & viginti consulto admissi criminis cōiecturas per belle coaceruat.

48 In alteram nunc speciem † congrediamur,num immunitate perfruatur vulnerans proditorie aut insidijs,dum occidendi animo adoriatur & percutiat Existimarunt quidā non ab ecclesia hunc euellendum quia non occidit, atque ideo cū de occidēte Greg.Nonus,verba fecerit in d.ca.1. de homi.ad vulnerantē in pœnis protendi nō debet. Iuuerit rursus quod cum de occiso loquatur,perfectum actum

49 dicit,proinde vulnerantem tantum excludit.l.1 §.hęc verba.ff.quod.quis.iur.l.1.ff.de extra.crimini.

50 Crebior tamen in alteram abijt sententiam opinio, occidere enim,& is dicitur † qui occidēdi animo vulnera incutit.l.1.§.diuus ff.ad l Corne.de Sicca. & probat aperte Exo.locus c.21.qui(inquit) percusserit hominem volens occidere morte moriatur:qui non est insidiatus sed Deus tradit illum in manus eius,constituam tibi locum in quo fugere debeat.His plane verbis consequitur contrario sensu insidijs percutientem cum occidere fatagit,nullū illi cōstitui in quem fugere possit.

Porro si ex insidiis latro qui non necat,immunitate non

gaudet d. c. inter alia. Is certe qui ex insidijs quemquam adoritur & vulnerat, gaudere non debet, verum in hanc disputationem Igne. Latius & ad vtramque in l. 1. §. si dominus a nu. 7. ff. ad Silla. S.C. Re. in tract. de immun. eccle. fallen. 13. nu. 6. vers. prædictis non obstantibus. Boeri d. decisio. 10. § in fine. Dide. d. cap. 20. post. nu. 7. Rebuf. in ll. Regias. 2. to. rub. de immunita. ecclesia arti. 1. Placa. in epi. delict. c. 21. nu. 4. Farinaci. in 2. to. quęst. 10. criminali tit. de carce. quæst. 28. nu. 5. Anto. Gome. lib. 1. resolu. ca. 3. nu. 5. in fine. Azpil. in manu. Confessorum. ca. 25. nu. 21. Menoch. obiter tamen d. casu. 361. nu. 19. Gonsal. de Paz. in prac. 5. par. 1. tom. c. 3. §. 3. nu. 126. Azebe. qui communem in l. 3. tit. 2. nu. 9. Gutier. lib. 3. prac. q. 7. nu. 55. Bouad. in d. ca. 14. nu. 34. Et his nõ relatis post primam æditionem Pegue. decisio. 62.

51 Conuerso ordine, † altera nunc excutienda species facti cum insidiose agreditur quisquam, non occidit aut vulnerat, animo tamen vel occidendi aut vulnerandi agrediebatur, id tunc contingit cum telo aut ense in alterum agit, fugit agressus & celeri pede manus euadit inimici, vel cũ aliquis manuali ignifero instrumento in proximum insidiatur occidere cupiens, disoluit, errat tamen, is an immunitate gaudeat queritur. Et magis est vt non gaudeat, insidiarũ enim qualitas in eo viget, qua precipue, non tãtum ipso homicidio, vel lethali vulnere amittitur. sic Igne. docuit in l. §. si dominus. Rem. d. falle. 13. n. 8. & nũc ante adducti.

52 Plane vbi quisquam † occideret aut vulneraret insidiose neque vulnerare aut occidere vellet, immunitate gauderet, nam verbum occideri (vt pro regula nostrates tradiderunt) in legibus non † ab euentu sed ab animo metien-
53 dũ est, is itaq; occidete apud nostros dicitur aut vulnerare qui ex animo id tentat. l. aut facta. §. euentus. ff. de poenis. l. 1. § si. diuus. ff. a A. l. Corne. de sicca. Rem. d. fallen. nu. 6. Igne. Did. Azpil. quos memorat Gonsal. de Paz. d. § 3. nu. 127.

Verum

54 Verum hanc † etsi communem opinionem, errorem
55 communē semper existimaui, cum ipsis contrarios † animaduertam eosdem; nam in superiori specie num. 45. non ad homicidium aut vulnera, sed ad insidias respexere, cum occidere volens aut vulnerare non occidit, nec vulnerat, qualitas etenim insidiarum ei immunitatem adimit, cœterum hęc eadem insidiosa captatio in eo vindicat qui cum occidere aut vulnerare nollet occidit & vulnerat, cur ergo ius diuersum statuemus l. illud ad l. aqui l. a titio ff. de fur.

Nec quidquam leges in contrarium adducte faciunt, etsi enim pœna mortis tunc non detur, quin tamen extraordinaria inflingi posit non negant iura, neque interpretes, proinde verius esse existimo neque hos gaudere immunitate.

56 Ex genere † sane armorum percipitur an occidens, vel vulnerans, occidere vel vulnerare voluerit. Remi. d. fallen. 13. nu. 7. & alij paulo ante adducti omnes, & post eos Meno d. casu nume. 4. 5. 6.

56 Et vt finiam † qui quemquam ad mortem insidiose duxerit vt occidatur, immunitate non gaudet etsi non occidat, vtili enim legis aquiliæ actione tenetur ac si occidisset. l. item si obstetrix vbi glo. in verbo factum l. qua actione. §. sed si quis de ponte ff. ad l. Aquil. glo. in §. penul. de l. Aquil. insti. Remi. fallen. 14. in principio. Igne. in d. §. si dominus Gonsal. de paz. d. §. 3. nu. 124.

58 Preditorie autem † quemquam occidere aut per insidias pro eodē apud nostros in hac vsurpatur tractatione omnes in d. c. 1. de homi. Gutier. lib. 1. practica q. 2. nu. 9. innuit. Meno. d. casu. nu. 25. 26. explosa superstitiosa quorundam dinstinctione qui proditionē ab insidiis seiungũt aduersus vim verborum, cũ vbi proditio sit ibidē insidie ad fin. i. ipsum ostendit Gonsal in prac. d. §. 3. nu. 113. cũ sequen. Bouadil. d. ca. 14. nu. 35. Decisio nouissima Cata

taloniæ nostræ post priorem huius libelli editionem subscripsit sententiæ. Decisio. 54. nu. 8. admedium vbi me & eiusdem numeri locum memorat. & expresim Remigi. quem prima non adduxeram æditione, trac. de immuni. eccles. fall. 14. nu. 2. in vers. Nota. ibi per industriam. Ex his quæ 5. casus decem peruestigauimus homicidii, alios nunc decurram.

59 Vndecimus † casus, cum quis in ecclesia occidit vel grauiter vulnerat, hũc minime gaudere immunitate punctim statuit tex. in d. c. fin. de immunitate eccle. glo. Panor. ceteri. Neq. enim is ecclesiæ subterfugio gaudere debet, qui in ea delinquit: aspernari enim eam videtur, & contẽnere c. de viro. 12. q. 2. c. quia frustra. de vsur c. an sit de appella. neque aliquis dubitat vti ex Dida. Clar. resoluit §. fin. q. 30. nu. 15. tex. in §. quin vero, ita in aucten. vt lice. ma. & auiæ in verbis: nõ enim debẽt. huiusmodi personę munimẽ habere in venerabili loco, quem ipsi despexere, vbi Angel. Anto. Gome, lib. 3. res. c. 9 Azpil. in manua. ca. 25. nu. 20 Farina. to. 1. tit. de Carce. q. 28. numero. 52. & alijmulti sequitur Boua. lib. 2. cap. 14. numero. 24. tex. in l. axiliũ. §. in delictis. de mino. in verbis: & non sit ętatis excusatio aduersus præcepta legum ei, qui dum leges inuocat contra eas committit, Gutier. lib. 3. pract. qq. quæst. 1. nu. 1. & sequen.

60 Perplexa tamen † quęstio est, an is qui intra ecclesiam homicidium admiserit nulla immunitatis spe consequendæ adauctus, immunitate gaudeat. Existimant multi minime neque hunc gaudere, † cum delinquens intra ecclesiam, & occidens summa afficiat ipsam iniuria, quę cum munda sit & immaculata, impium sane est deturpare eam vel inficere, & vbi crimina obsecrationibus & piis dimittuntur precibus, ibidem mala instruere, & grauiora committere d. c. de viro, d. cap. quia frustra, & cap. fin. de immunitate ecclesię. Hanc † ipsam opinionem recepisse iu-

dicio

diciorum praxim testantur Aufre. decisio. Tolos.422. Az
62 pilqueta in manua. confesso. cap. 25. nu. 15. Pazi. in pra-
cti. 1. to. c. 3. §. 3. numero 78. ad finem. Azebed. in l. 3.
num. 26. lib. 1. tit. 2. Menoch. lib. 5. presum. 10. num.
9: Gutier. lib. 3. quæsti. 1. num. 8. Boua. d. cap. 14. num.
25. post bermo. & alios aduersus Dida. & Gutier.

63 Alij contrariam tenuere sententiam: gaudere immunitate homicidam qui intra ecclesiam citra vllam immunitatis consequende spe occidit fortuito, & preter intentionem non enim ecclesiam aspernari videtur, vel iniuria afficere, qui immunitatis illius consequendę spe nullo proposito in ea delinquit: cessantque iura & rationes omnes in hac specie, quę ab his, qui contrariam tuentur, adducuntur. Crebrior hæc ipsa opinio est a maioribus tradita, Hostien. in d. c. fin. Panor. qui communem ibi n. 8. Ioan. And. Anto. de Butr. Cardinal. Collectan. Turrecrema Angel. Aufre. Syluest. Bell. Mayne. & numero plures, quos recenset Remigi de immuni. ecclesi fallen. 3. a nu. 2 vbi ille diffusius. Si igitur inopinatus fuerit homicidij casus, ecclesiæ occidens iuuabitur immunitate. In dubio † autem spe im-
64 munitatis occidisse præsumendum est: Henrric. in c. ecclesię. de immunitate ecclesia. Anchar. in d. c fina. hos sequitur Alciat. de præsu. reg 3. præsu. 33. nu. 3. Baiar. ad Clar. d. §. 30. num. 20. 21. Gutier. d. quæst. 1. num. 8. post principium Atze. in d. l. 3. num. 26.

65 Et † vt meam ipse opinionem patefaciam, communẽ sententiam non veram esse crediderim: negare enim non potest occidentem vel vulnerantem in ecclesia, illius iura lædere, aspernari, & contemnere, qui ea admittat, quę tantopere ecclesia detestatur. Sicuti igitur, qui verba amplexus, aduersus legis nittitur voluntatem in eam incidit pœnam, quę ab eadem irrogatur, l. non dubium C. de legi. sic is, qui etsi se non ledendi ecclesiam animo in ea occidisse dixerit aduersus illius agens præscripta in

poenam

pinatum deducet casum, sicut Gutier. ex Azebed. 5. animaduertit.

71 Id ipsum † animaduertunt interpretes cum quis in ecclesia occidens vel delinquens in alterã fugit spe sanæ immunitatis consequendæ hic frustrabitur: qui enim vnam offendit ecclesiam & illius iura lędit, ecclesias omnes offendisse videtur: vna est ecclesia, vna fides, vnum baptisma, & vno regitur diuino spiritu, extrau. vnam sanctam. de maior. & obedi. & si diuersa templa, sacræ ædes, sacella, oratoria, vna Romana ecclesia est Heri. in c. ecclesiæ de immunita. ecclesiam Rem. communem supra fallens 11. nu. 2. qui alios Dida. d. cap. 20. nu. 15. lib. 2. Pazi. d. §. 3. nu. 79. Hęc vbique opinio recipitur, sicuti Sil. in sum. §. immunitas 3. q. 2. Clar. d. quęst. num. 15. ad medium, & Pazi. testatur: quanquam alicubi Syluest. contrariam inualuisse consuetudinẽ scripserit, quæ etsi nec ab eo aut aliis

72 post improbetur † vbi fit iure sustineri non potest: tribuit enim delinquendi occasionem, & in sacram ecclesiarum puritatem polluendam homines reddit audaciores: sic enim singulas impius quisque decurrens ecclesias, omnes offenderet, quando in vna vel multis delinquens ab aliis iuuaretur, quod & male audit impium & turpe dictu videtur. † Nam & consuetudo, quæ delinquendi incendium

73 tribuit, nec consuetudo dici aut nominari potest arg. l. conuenire cũ simil. de pact. dotal. sicut & in alia specie Baiar. ad Cla. admonuit q. 38. nu. 56. post Craue. Rolan. & alios, Moron. consil. 76. nu. 8.

74 Atque adeo † veteres religiose sacram ecclesiarum immunitatem custodiere vt nedum homicidium in ecclesia: aliudue graue facinus admittentes perdere immunitatem illius voluerint: sed & cum post alia patrauerint crimina, quibus immunitatis consequendę spe: alioquin minime fraudarentur sic illi existimant omnium delictorum ante admissorum, postque immunitate frustrari, qui semel in eccle-

iniuria illata criminis multa abolita, sic proprie respondit Boeri. d. decisio. 120. sequitur Pazi. dicto §. 3. numero. 84. & ante ipsum Remi. d. fallen. 11. numero fina. Durum enim (ait ille) videretur, vt semel in ecclesiam delinquens perpetuo illius immunitate priuaretur. Atque ideo denuo fugiens vbi de secundi agitur animaduertione delicti, illius fruetur immunitate. Sequitur Baiar. ad Clar. dicta quęstio. 30. numero. 22. Gutier. d. quęst. 1. numero. 18. Azebed. d. l. 3. titulo 2. num. 27.

79 Duodecimus † casus, cum quis iuxta ecclesiam occidens vel mutilans cæmeteriumue in ecclesiam, vel cæmeterium aufugit: non hic immunitate gaudebit: spe enim proximę ecclesiæ cœmeteriiue, delinquisse videtur: non aliter occisurus d. cap. finali; de immunita. ecclesia. qui etsi de occidente in ecclesia verba faciat: ad hanc etiam speciem interpretes protendunt, cum & in ecclesia is delinquere censeatur, qui proxime occidit vel mutilat.

80 Hinc † fere omnes ex loco, illius etiam vicinitate præmeditati animi præsumptionem arripiunt, Alberi. Bossi. Blan. Casso. & alij, quorum meminit Menoc. de arbi. centu. 4. lib. 2. casu. 361. numero. 38. idem Menoc. de pręsu. lib. 5. præsump. 10 numero 12. & 15. Et ex antiquioribus prior hanc docuit opinionem Hostien. in summa. tit. de immunitate ecclesię §. nunquam admedium. Adden. ad Panormit. in dicto cap. final. Fab. in l. 1. C. de his, qui ad eccles. Socin. tractatus de citatio. quæstio. 5. vers. & quid si non delinquat in ecclesia, Mant. & alij. eosdem meminit & sequitnr Remigi. tractatu de immunitate ecclesia. fallen 25. num. 1. & 2. Alciatus de præs. reg. 3. præsc. 23. num. 3. Dida. qui alios lib. 2. variar. resolu. capitu. 20. nu. 15.

tionem gaudet, animo deliberato ex proposito minime.
85 Paz. † vero non hanc legem Lusitanam ex iuris fore distinctione arbitrantur in aduertenter, sed & fœde Azpil. reprehendit.
86 Id enim † apud probatissimos iuris nostri interpretes receptum est, vt iuxta ecclesiam fortuito & præter intẽsionem delinquens, & ad eam fugiens, illius gaudeat subterfugio: non enim spe immunitatis illius occidit, qui nulla animi deliberatione & præter intentionem delinquit iuxta ecclesiam, quia nec illius spernit dignitatem, aut iniuriam infert, vti ex Hostien. Socin. Hugo & alijs Remi. animaduertit d. fallen. 25. a pertius fallen. 3. numero 4. versi. conclusio ex prędictis resultat. Gutiérr. d. quæstio. 1. numero 16 post princip. Id ipsum sequitur. Menoch. etsi is nullum referat de arbi. iud. casu 361. numero 38.
87 non † enim (inquit) locus solus præsumptionem animi indicat præmeditati: si enim rixa ad fuit & iustus dolor aut ira repentina, præsumptio veritati cedit: neque in hac locum habet specie: recte ille sensit & iusta opinio est, aqua in iudicando non recedere fas sit.

88 Hinc † multi existimarunt nec delinquentem in eadẽ ecclesia fortuito præter intentionem, illius etiam gaudere immunitate, quam receptiorem scripsi fore suprà vndecimo casu: etsi me minime illius albo subscripserim quãquam & eandem post temperauerim in defendente, vt inibi.

89 In dubio sane, † sicuti is qui in ecclesia delinquit spe: illius consequendæ immunitatis, delinquisse præsumitur, vti d. casu 11. animaduerti. iuxta ecclesiã vel cœneterium occidens illius spe subterfugij occidisse præsumetur, nisi aut rixa, repentinu sue motus probetur, sicut Menoch. d. casu ostendit, & Gutier. lib. 3. pract. qq. q. 1. numero 23.

90 Decimus † tertius casus, dum quispiam ab ecclesia vel

cœmeterio aliumaccidit intra ecclesiam,delicto in ecclesia cœpto extra ecclesiam consumato: eadem ratio in hac vindicat specie,quæ tunc cum intra ecclesiam alterum occidit vel mutilat eadem igitur d.c.fina.dispositio , quę de occidente in ecclesia loquitur ad hunc protrahenda est locum , Panor.in d.c.fin.nu.11.Silues. vsrbo immunitas, Dida. d. cap. 20.num. 15.3.q.6.Azpil.d.ca.25.nume.21. Paz.d.§.3.n.97.id ipsam adductis multis secutus est Rem. tract.de immuni. ecclesi.fallen. 4.a num.1.& sequen.inspicitur enim initium in delictis regulariter, & ecclesiam, sic offendit suo ausu occidens extra ecclesiam existentē, ac si in ecclesia occidisset & Gutier.lib.3.pra,qq.q.1.num.23. Tibe.Decia.li. 6. crim.ca.28.nu.6. Hippol. & alij quos sequitur Bouadi.sup.nu.29.

91 Verum † temperanda traditio est etsi millus animaduertat nisi ab ecclesia occidens fuisset prius prouocatus, seque defendens homicidium patrasset,nullam enim tunc iniuriam ecclesię inferet defendens,neque occidit spe immunitatis,qui intra ecclesiam agressus alterum interimit extra ecclesiam se occidere volentem: sic sæpius temporibus nostris apud Perinęos contingit montes,vt ex aliquibus banniti delictis,& intra ecclesiã degentes ab inimicis obsessi, & se defendentes plerumq. alios extra ecclesiam occidant Declarandam tamen existimem nostram tra-
92 ditionem ne tunc vindicet, cxm obsessi in ecclesia non aliter sese ab hostium possunt liberare incursu : quam occidendo : alioquin cum pauci forent inimici , & multi intra ecclesiam : ecclesia etiam tutissima foret , turris & propugnaculum in ea , vix est vt illius occidentes immunitate gauderent. quod voluntarie occiderent. Id autem cum incertum sit & ex varietate casuum cõtingere possit certa regula, de finiri non potest iudicis igitur recti arbitrio terminandum est. Temperarunt altero modo Gutierr. d. q. 1. numer.28.quoties, qui ab ecclesia delinquit

quit probationes offerret, se non consulto & præmeditato animo occidisse: eo in casu immunitate frui posset, vt ille inibi latius & ipse diffuse vndecimo casu. Quę etsi receptior sit suspecta est, sicut inibi scripsi.

93 Decimus † quartus casus, cum quis ab ecclesia delictum vel homicidium extra ecclesiam, fieri iubet: nam & is immunitate perfrui ecclesię non potest, qui turpi mandato ecclesiam fœdasse videtur, & sicut is qui in ecclesia delinquit, illius nequit subterfugio gaudere d. ca. fin. & ex his quę sup. casu 11.& 12. pariter nec qui ab eadem ecclesia homicidium alibi fieri instruxit resoluit fuse Gutier. li. 3 pract. qq. quęst. 2. nu. 11. & sequenti.

Verum ex aduerso gaudere immunitate posse mandantem videtur, quod homicidium alibi extra ecclesiam admissum sit: atque ideo immunitatis iura subsi-
94 stant. Ab ea pendet † decisio quæstione, an mandans ibi cohercendus, vbi delictum admissum, vel in mandato loco, dixi ipse trac. de brach. seculari lib. 3. cap. 49. numero 21. auctorita. Alberi. Iacob. Castre. Cur. Deci. Marsil. Angel. Felin. Monticel. Socin. Conrad. Proba. Remi. Clari. Bonacass. Farinaci. & aliorum receptiorem, delictum, non in mandati loco: sed admissi homicidij patratum videri. Et ideo mandantem ad eum remittendum iudicem, in cuius territorio admissum est homici-
95 dium: non enim † ex mandato mandans: sed ex delicto secuto puniendus, Bart. in l. non solum. §. si mandato. numero 9 ff. de iniu. Bossi. Clar. & alij, quos illic recensiuimus: cum obligatio † ex delicto defluat: non ex man-
96 dato. l. si quis vxori. §. neque verbo l. qui seruo. §. 1. ff. de fur. glo. in l. 1. §. persuadere. ff. de seruo. corrup. Hinc mādantem gaudere immunitate posse videretur, quod extra ecclesiam homicidium fuerit admissum Panorm. in c.

 fin.

fina.nu. fi. de immu. eccl. Barto. in l. si vt proponitur de fideius. Rem.tract.de immu.ecclesia.fal..5nu.3.Atzeb.in l. 3.tit.2.li.1.Bouad.d. c.14.nu.38.

97 Verum enim uero † non tutam omnino hanc opinionẽ fore scripsi ibidẽ nu.24.& 25.cum mandans ex mandato solo extra ordinem posit saltim puniri vt ex traditione Bart. Ange. Alex. Conrad.Pla.Farina.Menoch.Dida.Car

98 re. & aliorũ annotaui. Affectus enim † in atrocioribus non

99 secuto punitur effectu,& verius ipse post alios † censui ex solo homicidij mandantem extraordinarie puniri poena posse:& de in ad iudicem loci,vbi homicidium fuerit patratum remittendum,vt ex eo multetur:quę latius ibi.

100 Hac igitur veriori accepta traditione iusta distinctione superior potest quæstio terminari,aut agitur de immunitaste ecclesiæ ex mandato in ecclesia instructo ,& non mandans immunitategaudebit:quia ecclesia violata,& summa fuerit iniuria affecta,aut de homicidio extra ecclesiam , & gaudere hunc verius est , quando non in ecclesia fuerit homicidium admissum præsentit post alios quosdam distinctionem Remi.d.fallen,5.ad fin. Azpil.d.ca.25.nu.21.Paz.

102 d.§ 3.num.98.Ex hoc ipso † casu defluit alterius decisio, cum extra ecclesiam degens in ecclesia adstantem occidi mandat: aut enim de immunitate agitur ecclesię ex mandato,vel homicidio ipso immunitate minime perfruatur mandans sin mixus ex homicidio non denegabitur , vti ex Socin.Felin.& alijs sensit Remi.fallen.7.Paz.d.§.3.nu.100: & licet Guti.lib.3.pract.qq.quęst.num.15.hanc improbet distinctionem.ab ea tamen iudices non recedere debent quod iusta sit.

102 Decimus † quinctus casus in eo est,qui ecclesiam stans in eadem aliquem occiderit,vel mutillarit:non hic gaudet, ecclesię immunitate:quoniã ecclesiam suo foedauit ausu, & illius sacrã deturpauit auctoritatẽ d.c.fin.fuit enim vere homicidiũ in ecclesia patratũ:etsi alibi cœptũ. Pan.in d. c. fin.

fin. vbi alij post Dida. a Bald. Castren. Marsil. d. cap. 20. num. 15. vers. vigesimo septimo. Azpilcue. d. cap. 25. num. 21. Remigi. fallen. 6. Pazin. d. §. 3. nume. 99. quæ receptior sententia est, & licet Gutier. in pract. qq. q. 1. num. 23. contrariam tutari aduersus Dida. tentarit, leuissimis tamẽ & nullius pretij argumentis Et tandem in eandem concendit. Decian. 2. to. crimina. li. 6. ca. 28. nu. 9. Bouadil. d. c. 14. nu. 29. Ex his hec recepta defendi sententia potest, qua nos ipsi tract. de brachio secul. scripsimus 3. li. ca. 49. sagittã
103 † immittentẽ ab vño in aliud alicui territorium ab eo puniri iudice vbi homicidium sagitta fuerit consumatum ex Bart. & multorum traditione: sin minus, vt alij autumant ab vtroque iudice pro inde non semper remissioni locum esse, vt hęc & alia inibi a me.

104 Certe nõ † superior regula vindicare potest, cum extra ecclesiam occidens eum, qui intra ipsám foret, se defendẽs occideret, vel mutilaret, defensio licita sit, & sicut de eo dixi supra vndecimo, & casu decimo tertio, qui se defendens intra ecclesiam quemquam occideret.

105 Decimus † Sextus casus, cum quis vi quemquam ab ecclesia abducit, & extra ecclesiam in loco occidit non sacro, non gaudere immunitate potest: vim enim occiso prius: demum ecclesiæ intulit & iniuriam d. cap. fin. vbi Hostien. & Panor. numero. 10. Remi. 9. fallen. Azpilcue. d. cap. 25. numero. 21. Pazi. d. §. 3. numero 101. sic illi omnes sentiunt, neque aliud amplius dicunt. Ve-
106 rum mihi † vere traditio hęc declaranda videtur, vt tunc vindicet, cum agitur de vi illata: an scilicet immunitatis iura ille ammiserit, qui vim intulit, at si de delicto & homicidio extra ecclesiã patrato, gaudebit certe occidẽs: non enim nunc de vi illata in ecclesia agitur: sed de homicidio, & cũ diuersa sint, & in diuersis patrata locis: ius etiã diuersum constituendum est. Sic etenim & omnes scripsere in eo casu, cum in ecclesia existens homicidium extra ec-

clesiam fieri mandauit:non enim immunitate gaudet mandans,si de mandato ageretur cohercendo vbi de homicidio maxime:quia extra ecclesiam admissum est,& non iniuria illata ecclesię fuit,aut illius sacra violata: libertas, vt ex Panor.Remi & alijs scrisi sup.casu 14.

107 Id ipsum censeo, etsi nec interpretes reminiscantur, cũ dolo quispiam: quemquam ab ecclesia extrahit, vt postea occidat: nam ob dolum in ecclesia admissum dolosus minime immunitate gaudere potest; id autem verissimum est, neque dubitari potest. si enim insidiose quemquam ad locum quispiam duxerit, vt occidatur: minime immunitate gaudet: vti ex vera omnium resolutione scripsimus supra nu. 57. ex l si obstetrix, vbi glo.in verbo factum. ff.ad l. Aquil. maiori certe ratione. qui in ecclesia ipsa dolum parans & insidiose ducens occisum, non immunitate gaudere potest quod ecclesiam dolo & sua iniuria violauerit.

108 Neque † aliud dici potest in eo qui mandauit cuipiã, vt existẽtẽ in ecclesia abduceret,& foras mitteret vt occideretur vel mutilaretur ex mãdato leditur ecclesia:atq;ideo mãdãs minime illius frui immunitate poterit, si de homicidio ageretur potest,vt post antiquiores Remi,fallen. 10. nu. 4. Azpil.d.c.25 n.21.Paz.d.§.3 n.102.dixi latius casu.14.

109 Decimus † septimus idẽ nouus non ab aliquo agitatus, in eo,qui actu & re ipsa confitentem sacerdoti,occidit, vel grauiter vulnerat:id sępius malo nostro cõtingit cũ inimici secũ congredientes,& vndiq;decertantes vulnerãtur grauiter.& ex vulneratis semi mortuis cõfessionem aliqui acclamantes sacerdoti confitentur,interim sacerdotis, & tanti necgecta veneratione& reuerentia sacramenti confitentis ab inimicis occiduntur: non ipse reor eos immunitate posse gaudere ecclesię, qui in sacramenti confessionis vilipendium tantum admittunt facinus; ecclesiam,Deum maximum sacramentorum,& bonorum omniũ auctorem

& lar-

& largitorem, sacerdotem etiam contemnunt, & ledunt, iniuriam sacramentis inferunt, & veluti impudici hæretici existimandi, qui digni non sint, vt ab ecclesia recipiantur arg.d.a.fin.de imm.eccle. Quod si insidiosa homicidia patrantes, & proditoria & qui in ecclesia occidunt, vel extra ecclesiam spe ad eam confugiendi immunitate priuantur: tum & violatores ecclesiarum maiori hercle ratione, qui in dedecus tanti sacramenti interimunt. Id ipsum censeo & desumentibus reliqua sacracramenta, vt si interim occiderentur, immunitatem amitterent occidentes.

110 Decimus † octauus, veneno occidens immunitate non gaudet: proditorius enim homicida est, & tuto incauteque interimit ausu insidioso: ideoque proditorij & impij legibus damnantur Bal.in c. 1.qui.mo.feu.ami. Felin.in c.1.de hom. Paz.d.§.3.num.121. Decia. Giga. & Boeri. eos sequitur Boua.d.cap.14.nu.74.

111 Magis enim delinquit qui veneno occidit: quam gladio interimit l.1.C.de malef & mathem. † id ipsum de his qui sortilegijs & diris excrationibus, incantationibus ve homines occiderent: hoc enim grauissimum facinus est, impiũ & insidiosum, his similes alij, lamiæ, quique prȩter rerum ordinem aduersus Chtisti, & ecclesiæ traditiones interimunt, aduersus quos acerrime fuerunt pœnæ indictȩ, vt per Carre. in pract verbo veneficorum & in verbo sequenti maleficorum. Clar. & alij ex his, qui criminales agunt quæstiones passim. Non igitur ij (etsi nullus animaduertat) gaudere immunitate poterunt, quod scelera tissimorum genus hominum sit, insidijsque nefandis detestabile

Decimus nonus, † occidens pater filium, aut filius patrẽ immunitate frustratur; qui enim fieri potest, vt tãtã tamq; dirm & execrandam præcauere pater filij audaciam possit. Respondit Parisi.consi.96.lib.1. Paz.sup.numero. 123.

Verum hic casus nullam continet dubitationem: si enim quilibet alius quiuis ,ile sit, alterum occidens premeditato animo,vel ex insidijs, non immunitate gaudet, minus multo filius patrem interimens.

112 Declaranda † igitur,(ne quemquam fallat Parisij traditio & Paz.) vt non quouis parricidio in patrem admisso filius immunitatis iura amittat.sed ex insidioso vel in cauto: alioquin si simul pater & filius digladiarent,& vnus alterũ in rixa occideret, non ex qualitate sola parricidij filius immunitatem amitteret:nullibi enim id iure cautum, vel ab aliquo dictum.

113 Vigesimus † casus, socium occidens & in itinere vel alibi interimens, immunitatem amittit: quomodo enim potuit socius id precauere ab eo, cuius personam itineris sociam eligerat,tutamque credebat.Bar. in l. respiciendũ, §.1. de poen. Remi. fallen. 14. Pazi. d. §. 3. nu 125. sed & hic casus nnllam continet dubitationem sicut superior: si enim quilibet alius, etsi non socius insidiose agens & alium interimens immunitatis iura amittit: magis multo socius, qui societatis iura inuertens & fidem

114 fallens, socium necat. † Ceterum hec traditio sic vt superioris casus interpretanda est, vt si socius, forsitan cum socio rixans, eum occideret: immunitate gauderet: non enim ex sola societatis qualitate, immunitas amittitur: sed cum socius insidiose & caute socium interimit: id enim insidiosi hominis est & scelestissimi.

115 Vigesimus primus,† assassinus,qui pecunia quemquam occidi iusserit,is certe nõ gaudet immunitate,quod crimẽ vsque in cœlũ detestabile sit & grauissimũ,c.1.de hom. in 6. insidiose enim agit, vt alter occidatur:is igitur mãdans, nec mandatarius minime ecclesiæ indultis & libertate perfrui poterunt, sic multorum auctoritate scripsit Remi. tracta. de immuni.ecclesi. fallen. 16.numer. 8.& 9. Dida

d.c.20.

d. cap. 20. nu. 10. ad finem, Pazi. in d. §. 3. num. 140. Mant. lib. 5. obseruat. 41. Placa. in epi. delicto. cap. 19. num. 24. qui & illic communem recenset sicut & receptam testatur Farina. 1. tom. qq. crim. quæstio. 28. nu. 26. etsi is inibi nec Dida. nec. Pazi. meminerit. Gutier. lib. 3. pract. qq. quæst. 7. num. 50. vbi idem Gutier. alios affert decisionem etiam nouam Grego. 13. quam supra
116 memoraui. Boua. d. ca. 14. nu. 76. Protendit † idem Farina & recte etsi secutus non fuerit effectus: secundo in receptatoribus, & opitulatoribus, Placa. d. cap. Farina Dida.
117 Pazi. omnes hac vtuntur ratione, † quod in grauioribus & atrocissimis, quorum ausu clerici exauctorantur & curiæ traduntur seculari, immunitas minime delinquentibus conceditur ecclesiarum, vt passim nostri docent, & plerisque adductis resoluit idem Farina. d. q. 28. numero
118 8. Assassinio † autem clerici degradantur & curiæ traduntur seculari d. cap. 1. eandem amplectitur Gutier. d. quæst. 3. num. 54. qui & alios.

Assassinos eos vocant interpretes nostri, qui Christiani cum sint & catholicam amplexati fidem, in hoc incidunt crimen Domi. Anchar. Francus, Gemini. Prob. Archidi. in dicto cap. 1. Remi. d. fallen. Bart. in l. non solum, §. si mandato. ff. de iniur. sic etiam intellexit Gom. lib. 3. resolu. ca. 3. n. 11. Clar. & Bajar. ad eum in §. homicidium. Farina. dicto
119 loco, Pla. d. cap. Gutier d. q. 3. nu. 51.

Non enim † mihi placet interpretatio Dida. qui assassinos eos esse scribit, qui infidelium opera principum Christicolas interimunt, & de his loqui proprie tex. in d. ca. 1. de hom. quoniam interpretatio hæc ad illum tex. admitti non potest inter ceteras enim pœnas in eo. ca. aduersus assassinos inflictas potissima excommunicatio est at si de infidelibus occidere Christianos curantibus tex. ille loqueretur, non inflicta ex communicationis foret censura, qua hi tantum constringi possunt, qui intra ecclesiam sint: ethnici

enim, Mauri, qui que extra eam fuerint minime excommunicari possunt,ca. gaudemus cum vulg.de diuor. Hanc igitur assassini pœnam patiuntur, vt nec his ecclesia opituletur, cum ad eam confugiunt: iniquissimum enim est. flagitium. pestilens & inuerecundum, vt quos Deus maximus sui corporis sacrosancti sanguine & pretio redemit, eorundem sanguinem pretio & pecunia profundere velle: † nam & mulier, quæ accepta pecunia fœtum etsi in
121 animatum abortu ambigerit mortis pœna cœrcetur. l. Cicero. ff. de pœnlicet aliter sola metalli pœna iniungenda vel honestior releganda. l. si quis aliquid §. abortionis. ff. de pœnis.

122 Vicesimus † secundus, clerici & religiosi si quando in homicidia prorumpant, & ad ecclesiam confugiant non immunittate gaudent, glo. in cap. nullus 17. q.4

Neque enim ius canonicum respexisse, nisi ad laicos videtur, non clericos vel relligiosos, quorum admonuit rectores & præsides pontifex vt idoneam cautionem a iudicibus exigerent secularibus, ne aut mortem, menbrorumne mutilationem in eos qui extrahuntur irrogarent. Non enim de clericis vel religiosis censisse videtur, quorum cohertio & multa ad eosdē pertinet ca. cum ab ecclesiarum prælatis de offi.ordi.ca.reum ca. constituimus. 18.q.4.

123 Verum hæc duo † Tudis. argumenta, quibus suam tuetur opinionem in cap. inter alia nu. 13. de immunit. ecclesia. euelli possunt, quod auctoritas glossæ probabilis sit: non necessaria. Secunda ratio leuissima est: etsi enim tex in d.ca. inter alia de laicis meminercit, non clericis, id ex eo factum existimem: quia raro clerici (quorum eximia, esse sanctitas debet) in tam graue homicidii scelus prorum pant: lex autem ad ea, quę frequentius accidunt constitui solet, l. nam ad ea. de legi.

Argumentatur tertio Panor. apertissimamque fore ratiocinationem dicit: inquit relligiosos fere nunquam clau-

stra

ftra egredi monasterii, ca. placuit 16. q. 1. nu. 2. ij tamen si delinquant intra septa, verberari, coerceri & multari a præsidibus possunt, cap. vniuersitatis. de sent. excommunic. ca.
124 fin. cum multis. de regula idipsum de clericis statutum. † Nam & intra ecclesiam episcopi iudicant ca. præceptum. 2. q. 2. cum aliis, quæ ille inibi. Sed & hęc ratio vitari potest cum siue laici sint siue religiosi in ecclesia delinquentes non ex eo immunitatem consequentur: quia ecclesiam spernere & eidem iniuriam irrogare censentur, vti latius dixi supra casu. 11.

Quarto argumentatur Panor. in summum fore ecclesiarum dedecus immunitatem clericis vel religiosis con-
125 cedere delinquentibus † non enim ecclesia defendere scelera clericorum debet, quos sanctos esse oporteat c. oportet 80. dis. atque pro excessibus deponi, grauiter cohercefi & puniri iubet, cap. atsi clerici. cap. cum non ab homine. de iudi. Hæc enim argumentatio in clericis vindicat, qui sese foeuis & illicitis immiscentes ab eorum prælatis extra ecclesiam capiuntur: non sic in his quæ sese receptui dederũt ecclesias ingressi, alioquin (quod absurdum foret) deterio-
126 ris † clerici quam laici cõditionis forent. Sanctos autẽ esse clericos oportet, neque ecclesia eorum defendit scelera: id enim de his intelligenda regula est criminibus, quibus immunitate non gaudent, qui ea admisserint: alioquin secus.
127 Sed neque † quinctum argumentum officit ex Clen. 1. de priui. vbi grauitter reiligiosi coercentur, qui in ea delinquerint: nam & de his intelligendus textus criminibus, quorum grauitas non immunitatem tollit ecclesiarum.

Extremo argumentatus, ij (inquit) qui in ecclesia delinquunt illius minime perfrui possint immunitate d. c. sic fieret vt nusquam clerici, vel religiosi, (qui vix ecclesias vel monasteria exeunt) delinquendo, puniri vsquam possent, quod sæpius in ea delinquant: id autem aduersari d. c. nullus 17. q. 4. c. 2. cum illorum. de sented. excnmmuni.

Cęterum

dam sequitur Gutier. in prac. qq. q. 3. a nu. 1. cum sequen. Visc. autem, Remi. & alii apertæ hanc probari putant opi-
132 nionem † Ilerdensis patriæ nostræ carissimæ, decreto, in cap. 8 illius consilii, cap. nullus. 17. q. 4. Nullus (inquit) clericorum, seruum aut discipulum suũ ad ecclesiam confugientẽ extrahere audeat, vel flagellare præsumat. Quod si fecerit, donec digne pœniteat a loco, cui honorem non dedit, segregetur. hęc tex. ille.

133 Verum † enimuero tex. ille vitari potest: non enim loquitur de homicidio alioquin grauissimo, & atrociori delicto: sed aliis leuioribus delictis, quę nisi vel flagella: minoremue postulent vindictam, vti idem tex. scribit. Neque verisimile est voluisse sacrum Ilerdense consilium homicidii casum alioquin ab eadem ecclesia in clericis detesta-
134 tum in cludere. Neque † tres illæ priores Roma. rationes, quibus nullus respondit, faciunt. Non prior. Etsi enim minime canones inter clericos distinguant, & laicos: ex vi tamen legis canonice, & illius apertissima mente distinctionem conijcimus, vt cum hi probatissimi esse debeant & immaculati, quorum scelera minime defendat ecclesia, vt Panor. dicebat, occidendo deterioris esse condicionis, quam laici debeant.

235 Non † secunda. non enim in grauibus tuta domus Cuiusque est neque l. nemo. de reg. iu. hodie obseruatur: sed etsi id affioret, vel ex eadem ratione clerici homicidæ im munitatem amitterent: quia in ecclesia ipsorum domo de linquant, vt Panor. animaduertit.

136 Neque tertia: etsi enim locis sacris immunitatis iura concessa sint, non personis, atque ideo clericos gaudere: lemma sic interpretandum est, nisi ad ecclesiam confugiẽtes ea admittant crimina, quibus immunitatum iura amittuntur, vt ex homicidio a clerico vel laico patrato insidioso scilicet vel præmeditato.

137 In quam † ipse conscendam sententiam, vix scio, posse

noue

noue conciliari vtrasque contrarias putem: aut clerici & religiosi in eadem, qua, delinquunt ecclesia, degunt, aut extra ecclesiam, vti hodie omnes clerici, eo in casu homicidio extra ecclesiam admisso ad ecclesiam confugientes gaudere immunitate existimo, nisi animus ex aduerso confugiendi coniecturis (vti id solet) probaretur, si intra ecclesiam degant & occidant minime ecclesię libertate perfrui posse opinor cuius fœdauerint dignitatem inuria affe-
138 cerint & violarint sanctitatem & memini, me † Ilerdæ pubescente, extra cœnobium diui Francisci nocte, quendam egressum monachum, ingressum post diui Hilarij monialium monasterium, quod ad duorum millia ab altero plus minusue passuum distat, parietibus supergressis in cellulam cuiusdam monialis, quam ipse supra modum oderat, causam reticeo, ingressum, eandem mucrone occidisse, qui post captus, & ab ordinibus exauctoratus, curiæ traditus seculari, tracidatus fuit. Tutius igitur vti animaduertunt Panor. Clar. Did. Paz. Farina. Azebe. Gutier. & alij, eam ex his sequi, quam amplexata fuerit consuetudo.

139 Vigesimus † tertius. non difficilis, cum qui sese receptui & pedibus dedisset ecclesiam ingressus libere, post egressus ab regijs administris captus de homicidio accusatur: non enim sufficit ad ecclesiam confugere, & semel eam ingressum egredi postea, vt occidens immunitate
140 fruatur, nam cum iura † canonica vim fieri in ecclesijs vt abducantur interdicant dicto cap. inter alia. §. 2. & toto titulo de immunitate eccle. Volentis autem nulla sit iniuria, cap. scient. de reg. iu. in 6. sic immunitatis post libertatem vindicare absonum foret cap. frater. vers. reluctantem 17. q. 4. in hanc omnes comueniunt sententiam, Hostien. Colle. Ioan. And. Cardi. Ancha. Panor. in dicto cap. fin. Hugo, Archidia. Vis. & alij, quos memorat Remi. fallen. 12. Azpil. in man. confes dicto capitulo 25. nu. 21. ad finem Pazi. dicto §. 3. nu. 165.

Vige-

141 Vigesimus † quartus, cum clericus occiditur, non occidens gaudet immunittate: cum enim in ecclesia delinquens & occidens illius nequeat (quan violarit) perfrui immunitate dicto cap. fin. de immunitate ecclesia. dixi supra casu ij. maiori hercle ratione in clericum impias inijciens manus vel occidens, cum digniores rebus personę sint idipsum non obscure vnus † ex his, qui ad
142 illum tex. afferuntur sensus, cap. nullus 17 quæstio. 4. probat, quo censueuerunt plerique probari clericum alterum percutientem in ecclesia, abduci ab episcopo posse & puniri glosa & Inno. in dicto cap. finali. de in ecclesia.

143 Ceterum † prior ratio euelli potest, quod etsi personæ digniores sint, non tamen personis: sed locis sacris immunitatis fuerit libertas concessa vti Azpil. & alij, quos mox adduxerim, existimant. Neque tex. in dicto cap. nullus, id probat, alius enim est verus illius capitu. sensus. qui vulgo ab scriptoribus illic circumfertur.

Tenuere tamen superiorem opinionem Archidia. in dicto cap. frater 14. quæst. 4. Innocen. in dicto cap. fin. Anchar. in regula eaquæ de regula iu. Gigas. qui alios tract. de crim. læs. maiest. libro 1. rub. quali. & a qui cri. læ. maiest. quest. 10. numero 16. Berbe. in via. iu. rubrica 33. versiculi secundus in interficiente clericum, Boeri. decisione 109. numero 7. vbi & id magis in vulnerante sacerdotem obseruatum testatur. Iad. Damho. in pract. crim. cap. 106. rubrica de viola. templo. numero 14. Id ipsum nouissime Farina. sequitur tomo 1. qq. crim. titulo de carcera quæst. 28. numero 28. & 29. qui eam addidit rationem: quoniam sacrilegium (inquit) ad. mittens ecclesiæ subterfugio, & illius minime gaudet immunitate, vt is idem eadem quæst. numero 12.

per-

144 percutiens au tem clericum † sacrilegus est ca. si quis deinceps. 17.q.4. consequenter nec is, qui in personam ausit sacratam sacer dotis manus in ijcere, immunitate perfrui poterit. Sed & hęc ratio non tuta est: vt enim sentiunt Remi. Azpil. Paz. & alij priuilegium immunitatis, non personis: sed ecclesiis concessum est, proinde sacrilegium aduersum ecclesias commissum, immunitatem tollit: non id, quod aduersus ecclesiasticas personas eandem cum alijs sequitur Boua. d. cap. 14. nu. 46.

145 Contrariam itaque docuere † opinionem Boeri. decis. 109. n. 3. Remi. fallen. 32. Azpil. in man. confe. cap. 25. nu. 19. Paz. in prac. d. §. 3. nu. 169. 170. 171. & hi adducta nunc argumentatione vtuntur, quod immunitatum iura ecclesiis non personis fuerit concessa. Neque officere putant tex in d. ca. nullus loquitur enim de clerico, clericum percutiente, qui non gaudet immunitate.

146 Ego ipse veriorem putauerim prioré, quæ crebrior est: nam etsi rebus & sacris immunitas concessa ecclesiis fuerit: negari tame nequit, quin dignior sacerdos sit laico, quod si laicum occidens, & ad ecclesiam fugiens, immunitate frustratur, magis qui clericum occidit. Rursus non ne sacrata persona sacerdos est, & aduersus sacerdotes audax sacrilegium committit? vt supra dicebam. sacrilegium autem admittens immunitate priuatur: neque distinxere iura canonica inter eum, qui res sacras violauerit, & eum qui personas: quinimo vno iure omnes vt sacrilegi coercentur: sub inde nec gaudere immunitate poterunt.

147 Verũ ipse † noue & vere contrarias posse conciliari opiniones putauerim: prior tunc vindicat, cum occidens clericum non priuato odio: sed illius officij vel dignitatis nacta occasione occidit vel mutilat, vt quia aduersus occidentem agens clericus ecclesiarum iura, aut patrimonium defenderet, vel fraterna caritate increparet argueretne occisorem: in hac sane specie, quod Dei vel ecclesiæ

odio

odio occideretur,minime immunitate posset gaudere:quia Deũ O.max. primũ:demũ ecclesiã supra modũ offendit, & illius iura, decreta,& libertatẽ lædit.Quod si odio priuato,nulla,quod clericus sit occasione occideretur. immunitate tũc gaudere existimauerim:nõ enim vti clericus occiditur sed vt alius quispiã. Simile perhibẽt interpretes nostri in eo,qui regiũ occidit, vel mutilat ad ministrũ,si priuato occiditur odio:nec crimẽ lęsæ maiestatis admitatur,nec ordinaria in occidentẽ pœna datur,si vt regius interim officialis,& crimẽ admittitur maiestatis,& ordinaria in occidẽtẽ pœna inflingitur,resoluit multorũ auctoritate post veteres Farina. 1.to. qq. crim.tit. de delic.q.17.nu.39.& 40.& hæc veriora videntur proculdubio.

148 Vicesimus † quintus,cum lege regia pacis fœdera perfringentes vti proditores habeantur,si quispiã inita pace,aut indicta cum alio treuga eundẽ occiderit rixãs,nõ ad ecclesiã fugiens gauderet immunitate,quod regia lege vt proditor sit iudicãdus:cũ autẽ proditorius homicida immunitatẽ amittat,vt superius scripsi, hũc sicut proditorẽ,subter fugio quoq.ecclesiæ frustrãdũ videbatur.Aliud ipse censeo:non enim quoad immunitatũ iura amittenda leges humanæ principũ statuere quicquã possunt,proditorẽ efficere,proditorũ pœnas publicã,aut priuatã pacẽ infringentibus infligere leges queunt:ecclesiarũ iura tollere,augere,vel minuere. illis minime licet:sic multis in simili resoluit Gutier.lib.1.pac.qq c. 1.n 9. 10.& 11.& erudite prolixius Paz.5.p.1.to.c.3.§ 3. n. 151. 152.153.154.Sed & ego ipse ad solos spectare Pontifices maximos tradidi in 2.anteludio sup.n.17.immunitatũ iura,tollere,augere,vel minuere proin placita principũ nulla affore, quæ aliud sentirent vel statuerent,vt ex Panor. Fab. Alex. Cassom. Alcia. Molin Dida.Remi.Gutier. Bellar. Cardina. illustrissimo scripsi ibi ie n.

149 His homicidiorũ casibus exaratis opportune nũc quę in dubiũ maxime refricari possũt quinq.quæstiones agitandæ: prior illa:an quoad perdẽdę immunitatis priuilegiũ delicti admissi plena, aut semi plena probatio requiratur.Difficilis certe quęstio, nec satis a nostratibus elaborata:etsi nõ ignorẽ millies in hoc iudicatũ principatu,semi plenã sufficere,& apud omnia fere alia Hispaniarũ regna

id ipsum declaratum, sicut & in Aragonia Portolesi cōdiscipulus olim Ilerdæ patriæ testatur in scho. ad Molin. sub foro 8. Mōtejo. quæst. 8. idipsum dū Maioricarū senatus regius forē cōsiliarius, obseruatū memini: apud Lusitanos scripsit Gā. decis. 279. & deci. 281 sed & apud regna Castellæ decisionē illā Lusitanorū obseruatā sæpius fuisse asseuerat Flore. in addi. ad dictam decisio. 179. quā notandam dixit. Sane aliud alij ex Hispaniæ vlterioris interpretibus opinātur, vt mox dixerim. Sed & idē Gam. alibi decisio. 281. ad finē cū Auendaynū per legisset, qui cōtrariā tutatur opinionē: uō illius improbat sententiā. Idipsum Auenday. post altera impressione, Gam. adducēs, neq. illius ausus est improbare iudiciū. Ego autē quid iuris videatur libere dixerim † Gam Portoles & regnorū
150 praxis vna ratione defenditur, quod Panor. in c. si clericus laicū n. 9. & Felin. illic. n. 2. docuerint, semiplenā sufficere probationē etsi de aqualitate, † quę cuiquā iurisdictionē tribuat ageretur, superaddit Portol. tex. in c. 1. de homi. vbi & interpretes ait docere cleri-
152 cū assasinū fori amittere priuilegiū, cū ad delicti probationē, coniecturæque apud bonos probari possent adducerentur.
Gāma. † porro decis. 179. aliquādo in fauorē asserit ecclesię iudica-
153 tum et si post aduersum nihil autem adducit, quod suam posit opinionem tutari. Contrariū † igitur sentētiā tenuit Plac. in epi. delic. c. 29. n. 23. apertissime Auenday. tracta. de exequē. manda. reg 1. p. c. 22. n. 3. 4. 5. & seq. vbi nu. 9. addit, reū ad ecclesiā fugientē in atrocioribus minime illius perfrui libertate immunitatis: idtamē interpretādūquoties integraveraq. probatione delictū admissū fuisse cōstaret, secus vbi vel indiciis, aut pręsūptionib⁹ tātū, ꝙ nemo ex præsūptionibus dānari pœna ordinaria debeat.
154 Superaddit † idē Auenday. n. 7. nusquā tertio præiudiciū fieri (vti in hac specie ecclesiæ) neq. illius posse infringi priuilegiū præsumptis probationibus aut coniecturis, quæ sæpius iudices & homines fallunt, vti ex Felin. Hypoli. Bal. Carreri. & aliis existimat & dixit idē n. 5. 6 Lenocinij crimē, & alia quædā nō præsumptiones admittere sicut & sentētia ex falsis testibus, probationibusue lata nulla est præsumpta minime, & ideo restitutione opus est.
155 Quarto † nō minimū præstare opinioni auxiliū putat Aretin. traditionē in c. cū nō ab homine de iudi. is docuit neminē clericali posse pręsumptionibus, priuilegio frustrari, nisi secularis iudex ve-
ris

ris id probationibus viderit probari.Cassa.in cōsue.Burgū.rub.1.§.5 n. 66.verbo nagrace.

Quincto † notorius proprietatis defectus petēti obstat restitutionē c.ad decimas de resti.spoliato.c.significasti.cū vul.de diuor.
156 sic tamē intelligēdū declarat nostrates,cū veris probationib. defectus proprietatis innotescit,si pręsumptis secus,vti ex Rosel.& aliis scribit,vbi & alia quædā nō iniucūde notatu miscuit Digna. Et cū Gāma.post secundā tractatus Auēdy.æditionē,suarūq. decisionū Auendayū perlegisset,nō illius ausus est opinionē improbare decisio.281.quanquā decis.279 nihil ad institutū facere dixerit. Aretin.&Casa.traditiones ab eo adductas,cū tamē sup.modū cōferāt.
157 Sexto † adduxit n.6.Anchar.consi.408.respōdit magna auctoritate,statutū,cū voluit quēpiā pro cōuicto, & cōfesso haberi, non quoad qualitatē,quæ grauius reddit delictū intelligēdū:hec enim nō præsūptis:sed apertissimis probationib.deferēda est,neq. ficta ex contumacia,cōfessio sufficit, Zazi.in l.2.ff.so.mat. His ipse addiderim Ias.in l.si duo patroni.§.si quis iurauerit n.9.de iniu. Augu. ad Ange.de malefi.in verbo,qui dñs iudex n.4.& 38.Forleri.prac. crim 4.p.verbo cōfitētur n.9.Benedic.ad c.Reinūcius verbo mortuo itaq. testatore n.268.de testa.Hypol.in prac.crim.§.post quā. n.62.Cathari.in tract.de execu.sent crim.n. 358. etsi is inibi multos cōtrariū sentientes,quorū nō receptior opinio est, adduxerit.
158 Multis † hercle probari Auēda.sentētia potest nā & assassiniū nō veris nisi probationibus elucidatur,etsi cōiecturę adsint,quibus crimē præsumi posit,tūc maxime cū de clerico assasino ageretur a iudice seculari puniēdo,Iuā.And.Gemin.& alii in d.c.1.de homi. Alex.Carre.Plac.Brun.Mōticel.Rolā.quos seriatim recēsuit pulchre Farina.1.to.qq.crim.rub.de inquisitio.q.8.n.75.agitur enim de ecclesię & tertij præiudicio & incōmodo. Octauo nō parū iu-
159 uerit,fictā ex cōtumacia cōfessionē,verā nō dici delicti probationē,sicuti Ange.Forler.Benedic.Marsil.& Rolā.superius scripsere, quibus ad stipulatur Farina.1.to.qq.crim.rub. de delic.quæst.24. nu.174.vbi ille sic ratiocinatur:quādo quis ex alterius conuenitur delicto,haud quidē præsumptā:sed verā exigi probationē, Noni. cōs.94.nu.3. Quod si aduersum contumacē ficta:licet ve æ cōfessionis vires sustineat,in præiudiciū cōtumacis intelligēdū,nō tertij cui ficta nocere cōfessio nequit nā illius minime personā egre-

ditur,l.eius qui delatorē.ff.de iu.fiſ. ſic & ille argumētatur † cōtumaciā patris & præſumptā illius cōfeſsionē nō filio nocere,aut ſi-
160 lij patri obeſſe,vti ex Nell & Ange. adduxit. Carta. Caſ. Benedic
161 Alcia. Aſlhan Bruno.Boſsi.& innmemeris,quos luculenter affert.

Suſpecta † igitur,ne dicā,iniqua praxis videtur,quæ intertij ad ecclesiā cōſugiētis:tū eiuſdē eccleſiæ voluerit ſemiplenā ſufficere
162 probationē.Neq.oberit † c.1.de homicid. verbis probabilibus argumētis.Nō enim inficiari poteſt argumētis & cōiecturis,indiciis & præſumptionibus aſſaſsiniū poſſe probari.Cæterū ita intelligēdū,dū indicia,cōiecturę & præſumptiones pleniſsime probentur: nā ſemiplena minime ſufficit probatio,vti latius altera quæſtione dixero,& in ſpecie de aſſaſsino loquēs poſt Boſsi.ſenſit Gutier. in prac.qq.li.3.q.7.n.21.ad mediū.Farina.d.q.86. ad med.

163 Et indiciū omne,duobus probādū eſt teſtib.Bar.in l.fin.n.7.ff. de queſ.ab omnibus receptū ſcripſit Maſcar.de probat.to.1.cōclu. 497.n.17. Neq.† placet Portoleſij excuſatio iure declarari potuiſ-
164 ſe,quaſi in his videatur regnis hanc ſibi regē catholicū prærogatiuā pręſcripſiſſe,quæ publico bono,vt facinoroſi ſpe delinquētes immunitatis,coerceātur,inducta ſit & ſufficiat conſuetudinē,etſi minime immemorialē,ſic annisquibuſdā † interpretatā,quę leges & hominū diſpoſitiones declarat Panor.c.fin.n.16.de conſue. Iaſ. cōſ.46.li.1.Craue.cōſ.201.n.12.& qui multos Ludo.de Moli.de Hiſpa.primo.lib.1.c.5.n.39.& alios adiūgit Gutier.li.3.prac.q.q.62.n.
165 26.& 27.† Nō enim regia ſolū apud nos vtūtur:ſed & apoſtolica iuriſdictionecācellarij,quibus a Gothorū fere tēporib⁹,vſq.adhæc noſtra incūbit munus immunit.eccle. iura diſcernere & iudicare:
166 quieo grauius cū adminiſtri ſiut apoſtolici iura lædētes eccleſiarū reprehēſione digni videntur. Neq.vlla aduerſus eccleſiarū libertatē & iura,maxime intertij præiudiciū pręſcriptio poſsit tollerari

Animaduertione dignū magis,vt cū inmunitatis ius eccleſia reis
167 cōſugientibus largitur abſq. eiuſdē eccleſiæ & Rom. Pōti.diſpenſatione nullo regū imperio auferri poteſt,vt & innuit aperte motus proprius Grego. xiiij.cuius meminit Gutier.li.3.pract.q.q.1. n.31.exiſtimē igitur delictū,quo immunitas amittitur eccleſię nō ſemi tantū:ſed plena indigere probatione,quæ lucidius opinio ex his quæ mox ſequēti nunc dixerim quęſtione verior iudicabitur.

Secun-

168 Secunda † quæstio.vbi indicijs delictum probatur:num hæc quo ad immunitatis iura amittenda plene probari debeant in suo genere, vt nostri loquuntur, an semi plena indiciorum sufficiat probatio:suo aliquando nec multis ab hinc in hac vrbe mensibus sufficere semiplenam declaratum,ea ducti ratione,quod & semiplena sufficiat, quoad immunitatem amittendam probatio delicti,quo reus non immunitate gaudet ecclesiæ:sed cum impia sit obseruatio iuste damnari potest. Nec tantum tribuendum probationi,quæ ex indicijs fit & coniecturis,vt ordinarie delictorũ: planesi ex his quæ supra altera quæstione scripsi, semiplena probatio non sufficit, qui fieri potest vt quæ coniecturis priuilegiatis & extraordinarijs fit probationibus, & quæ nisi in subsidium admittitur, semiplena tantum ad infringenda ecclesiarum iura, & tertij præiudicium sufficiat: vnde cum insidiæ afferuntur vt homicida ecclesiæ
169 immunitate minime perfruatur .Insidiarum sane probatio plenissima esse debet.

170 Superius quoque scripsi altera quęstione in vers.& indicium,duobus quęque indicia probanda esse testibus.

Et in specie Auendaij tract.de exeq.man. reg.1 par.c.22. nu.4.versi. si vero præsumptiue,aperte docuit insidiarum vel proditionis qualitatem,qua quispiam ex homicidio sacram † amittit immunitatem,plenissime fore probandam neque præsumptiones, aut indicia sufficere, Aret.& Casla. ductus auctoritate,id ipsum repetit num.7.vbi recte existimat priuilegia immunitatum ecclesijs concessa & in tertij
171 præiudicium presumptis, probationibus minime tolli posse,cuius & nos priori quæstione traditionem & argumẽta probamus.

Quarto Farinac.vis certe doctus to.1.qq.criminal.rub. de inquisition. quæst.8:nu. 85.in hanc ipsam incidit quæstionem † an assassinus clericus a iudice seculari condemnari possit,vbi de qualitate assassin j minime plene constaret,

sed indicijs tantum & præsumptionibus. Prius constare
172 (inquit) debet de assasinio, quod nisi qualitate probata iudex secularis minime in clericos criminis possit sententiam dicere Io. And. Geminia. Alex. Carreri. Brun. Pla. Monticel. Rolan. quos ille adduxit. Rationem post subiunxit, quam Auenday. antea scripserat d. ca. & nu. Quia † qualitas. qua cuiquam iurisdictio defertur prius probanda est l. 2. §. sed si dubitetur ff. de iudi. l. si quis aliena. eo. l. 1. §. ait prętor. ff. ne quid in flumi. publi. Nam etsi quoad iurisdictionis exercēdæ rationem id libello sufficiat eam institue re qualitatem, etsi de veritate possit dubitari, vt ex Butri. Mil. Lap. Angel. & alijs deduxit. vbi tamen hæc negatur a principio qualitas, summarie, plene tamen (ait ille) probari debet, receptamque opinionem hanc ex Alexan. Felin. Aymo. Afflic. & alijs testatur: alioquin (subdit ille) sequeretur absurdum, clericum ex sola assassinij accusatione priuilegium amittere clericale posse
173 vbi erudite obseruationem contrariam aduersus Cla. & Gramma. improbat, iudices etiam admonet, ne, ab hac, quæ receptior sit & verior traditio discedant.

Quincto Gutier. † lib. 3. pract. qq. q. 7. num. 22. ad med. Boss. amplectens traditionem: hęc eadem effert verba, cum de probanda assasinij agit qualitate & inquit idem Bossi. in titu. de man. ad homi. nu. 20. quod veritas est, vt intelligatur probatum legitime, quando citata parte, & per testes idoneos etiam sunt probata indicia & argu-
174 menta ita probabilia & verisimilia sicut requirit tex. in d. c. 1. hæc Gutier.

Sexto, sextum supra modum confert argumentum a me altera adductum quæstione † ex Anchar. cons. 408. respōdit, statuti qualitates in criminalibus causis, plenius fore probandas: etsi ex ficta contumacia delictum vt confessum habeatur: Auenday. secutus est d. ca. 22. num. 6. vbi
175 Zazi. adduxit & illis super addidit Iason. Angel. Forlerius

Benedi.

Benedi. Hyppo. de Marsil. & Cathari.

Septimo † in hac ipsa specie respondit Hieronymus Gabriel cons.170.nu.26.lib.1.quem ipse Romœ virum impẽse eruditum & summum causarum agnoui patronum: aduersum assassinum minime posse ius dici nisi veris, integris
167 plenisque probationibus assasinij qualitas fuerit explorata: vbi & meminit Anchara. consilij.

Octauo † in eisdem terminis respondit Gramma. cons. 1. nu.36 assasinii qualitatem integre, pleneque fore probandam, quia in ea specie & casu (sicuti in hac) ageretur de tribuenda laico iudici iurisdictione in clericum, quę nisi plenissime probetur ecclesiasticum iudicem minime
177 ab ea quæ illi in clericos datur spoliat iurisdictone.

Nono † in hac specie & casu idipsum respondit Deci. consil.13.col.2.Merend.consil.88.num.7.2 vol.consilior. crimini sequitur Riminal.iun. 685.nume.9.lib.6.atq; huic innittuntur rationi nusquam qualitatem, qua ab ecclesiasticis iudicibus in laicos transfertur iurisdictio summatim indicijs & pręsumptionibus recte, nisi plena officere ecclesię probatione. Ex his igitur inficiari nequit insidiarum & proditionis, homicidij qualitatem cum de tertij agitur prẹiudicio, & ecclesiæ, cui immunitatis libertas qualitate illa adimitur plenissime fore probandam. Quis igitur posthac ausit contrariam aduersum ecclesiam
178 Tertium & receptissimas traditiones iudicare.

Ceterum † scriptum reliquit Portolesi. sup.nu.17.delictum non perfectum, attentatum tantum non efficere, vt facile sic frustretur immunitate confugiens, quod in grauioribus conatus minime puniatur, nisi vt Bald. dixit, conatus pars sit eiusdem delicti, Anna. in capit. 1. de homici in 6. Cassane. ad consueti Burgun. rubric. 1. §. 5. verbo sina grace. numero 68. Auenday. d. cap. 22. numero
179 81 & licet in † ceteris delictis fateri posset; in assasinio tamen aliud iudicandum, in quo prætextu tanti

 criminis,

criminis, foeditatis, & audaciæ conatus non secuto puniatur effectu. d. cap. 1. de homi. in verbis quanquam ex hoc mors forsitan non sequatur. Cuius verbis indiscriminatim interpretes assassinij affectum & conatum mortis poena damnari censuerunt, sicuti Di. Ang. Corne. Clari. Gram. Afflic. & aliorum scripsit auctoritate Gutier. in pract. qq. lib. 3. q. 7. nu. 26. Et licet Gutier. in terminis quo ad immunitatis libertatem amittendam quid censerit, omisit: in eadem tanen specie Placa epito. dilecto. cap. 17. nu. 24. & sequen. id aperte docuit secutus fuit, Placam. Farina. in qq. erim. tomo 1. titulo de carcera. quæst. 28. numero 27.

180 Tertia. nunc † noua agitanda quæstio est, an posit a iudicibus semel captus. Laicis in ecclesia laicus, ab eadem repetitus, immunitati post a se aduersus regios iudices productæ renunciare: quę non multis ab hinc mensibus in hac vrbe contingit: videretur non posse: quoniam ius ecclesię quęsitum fuit, & illius libertati & iuribus minime
181 potuit reus renunciaie: etsi enim †(quod notabile est) posit quisque iuri suo renunciare. Ceterum vbi actus non solum renunciantis fauore inductus est: sed & alterius nequit renuncians renunciare, Bald. Salice. Castr. vbi post Ias. nu. 14. in l. penul. Co. de pact. decidit Surd. decisi. 194. nu. 35. immunitas autem, ecclesiarum ergo inducta. est non confugientis tantum: atque ideo illi renuuciari non potest.

182 Immunitas porro ecclesiarũ siue iuris sit diuini, naturalis vel canonici vt secundo tradidi anteludio, nullo regum imperio tolli aut minui potest. Remi Decian. Gutier. & alij quos eodem anteludio nu. 18. & 19. adduxi †. Solis enim
283 pontificibus pertinet ecclesiarum cultum, decus, iura & leges discernere, Oldrad. Cardin. Vitalli. Panor. Alex. Cassa Bellu. Alciat. Molin. & Dida. quos illic etiam num. 17 congessi. Absurdum igitur videret, vt quæ ab eccle-

sia

ſia orthodoxa, & illius ſanctiſsimis patribus ſtatuta ſunt immunitatis iura, ſolius confugientis tolli renunciatione poſſent.

Sed † nec poteſt quiſquam ſuis contractibus vel teſta-
184 mento efficere, ne leges, aut canonicę pontificum ſanctiones in eis locum habeant ad tex in l. nemo poteſt vbi innumeris id ipſum exemplis oſtendunt interpretes de lega. i.

Quarto, † idque fortius, quod exiſtiment omnes im-
185 munitatis iura eccleſijs: non perſonis fuiſſe tributa vti ex Roma. Mendoſi. Viſc. Remi. Dia. de Luco, Clar. & Farina. ſcripſi ſup. caſu 22. nu. verſ. tertio immunitatis iura.

Aduerſa † placet etque verior eſt: non enim principa-
186 liter eccleſiarum intuitu conceſſa immunitatum iura fuere: ſed perſonarum ſacrarum quærentium ſubterfugium eccleſiarum: ſic factum, vt voluntarie captus in eccleſia & abductus ſi nolit eccleſiæ reſtitutionem poſtulare, poſſit iudicis ſecularis ſententiam, pœnaſque ſubire: non enim volenti iniuria infertur, & † niſi vim fieri in templis iura in-
187 terdicant canonica cap. inter alia. verbis non eſt violenter ab eccleſia extrahendus. de immun. eccleſiar. quæ volenti non infertur. ca. ſcienti. de reg. iu. & cano. frater. in verbo reluctantem 17. q. 4. ca. id inſtituimus in verbis vt ab eccleſię atrijs, vel domo epiſcopi reos abſtrahere omnino non liceat. cap. diffiniunt. verbis vel reſidentes inde abſtrahere ea. cau. & queſt. & apertè in can. reum. ea. queſt. reum inquit ad eccleſiam fugientem nemo abſtrahere audeat &c. Si quiſquam igitur volens exeat neque eccleſię operculo, & illius gaudere immunitate velit, & ſeſe abduci patiatur, minime ab accleſia vindicabitur. Vndæ præſentiens Remigius dubitationem hanc tract. de immuni. eccleſia. fallen. 12. ad finem. † Hæc effert verba: licet
188 fugiens ad eccleſiam non debeat inuitus extrahi: tamed ſi voluntarie velit exire, poteſt extrahi etiam contradicenti-

 bus

bus ministris ecclesiasticis, cum talis fugiens per hoc renunciet priuilegio, quod licitum est, cap. vxor. 17.q.4. dicitur, quod sola violentia punitur, vt supra dictum est. Hæc remigi.

189 Ceterum quæ † nos aduersando adduximus non oberint, ecclesijs immunitatis iura concessa fuere reis volentibus, quod si illius nolint perfrui libertate, nec eos ecclesiæ defendet, qui sponte sese abduci permittant, & templorum immunitatem spernant.

Sane etsi ecclesijs immunitas concessa sit, non personis: velentibus tamen, non reluctantibus lemma intelligendum est, neque cogit ecclesia: sed allicit & inuitat.

190 Quarto † quæritur an is, qui duo admisit delicta alterum, quo immunitate non gaudet: alterum quo ecclesiæ libertem potest acclamare: vtrum posit ab ecclesia iuste abduci & puniri ex eo crimine, quo ecclesiæ immunitatem amisit. Huius quæstionis non minima vtilitas est: quoniam puniri ex illo crimine poterit, & executione acta ad ecclesiam reducis: & Non abduci posse videbatur: quod ecclesia eum tueri debeat ex eo crimine, quo ecclesię immunitate gaudet, & cum semel illius subterfugium susceperit, nequit ab ecclesia reus diuelli. Quam olim opinionem Io. de Vis. defendere visus est tract de immunit. ecclesia. nu. 64.

191 Aduersam tenuere allij, & † recte, sententiam: impium enim foret, & ab omni relligionis cultu alienum, vt eos ecclesia defenderet, qui illius nequeunt immunitate gaudere. Porro cum delicta suas pænas habeant, & diuersorum, multa diuersa sit, fieri non potest vt alterius criminis, cuius ecclesia non immunitatem concedit, reus libertatem consequatur, sic olim arrestis Galliæ decissum refert Aufred. decisio. Tolosa. 422. Nico. Boeri. decisio. 110. nume. 10. & 11. Remigi. tract. de immunit. ecclesi.

fallen.

fallen. 11. ad medium. Et apud Lusitanos Gam. decis. 52. nu. 1. & 2. vbi Add. ad eam. alios adfert.

192 Intellexit † Boer. & Remi. post eum dicto fallen. nisi criminis reus, quo ecclesiæ frustratur immunitate, punitus illo fuisset tunc sane extrahi ab ecclesia non posset: non enim de illius nunc: sed alterius agitur multa, cuius ecclesię gaudet immunitate: id ipsum Flore. ad dictam decisio. 52. vbi Decian. Dida & alios quosdam adduxit, & nouissime Gutier. lib. 3. pract. quæst. q. 1 num. 18. ad fin. Azebed. in l. 3. nume. 27. titulo 2. lib. 1. Igitur abduci ab ecclesia reus poterit & puniri, post ad ecclesiam reduci;

193 arg. tex. in l. si cui crimen. §. fin. de accusatio. quo † illud proditum minime iudicem vnum alteri petenti iudici dimittere, reum teneri, cum is & in suo delinquit territorio, nisi ab his prius multatum criminibus, quæ in suo admisit. Et nos ipsi id idem censiuimus, aliter, atque aliter declarantes post Bossi. Clar. Farina. & alios tract. de brachio secula. ecclesi. præs. libro 3. cap. 48. a numer. 1. cum sequen.

194 Quincto † quæritur, an qui sese simul ad rixam prouocauerint & duellum indixerint, immunitate gaudeant: nec defuere ex huius vrbis nostratibus aduocatis existi-

195 mantes, gaudere, quod animus præneditatus, † si insidię desint, aut proditio minime occidentem sacra spoliet immunitate ex ea, quæ hucusque etsi nō iure obseruata praxi. sicut principio dixi huius cap. nu. 1. 2. 3. & 4. Id ipsum verum esse opinantur ex nouissimo Grego. XIIII. decreto, & motu proprio, cuius meminit Gutier. in pract. quęst.

196 q. 1. numero 36. dum ex eo † putant Gregorum statuisse homicidas nisi proditorios vel insidiosos immunitatis libertate gaudere: etsi præmeditati animi affectu quęquam occidant, quod receptissime refragatur traditioni & clasi quadraginta interpretum iuris, quos illic coceruaui n. 17.

Verum hæc opinio impia, piorum aures offendit, & mentem

mentem perturbat: † quis enim dixerit excommunicatos,
197 & ab ecclesia deiectos: quibus sacro sepultura loco interdicitur. cap. 19. de reform sess. 25. eos ecclesię posse perfrui immunitate, quos nolit mortuos intra ecclesiam vel cœmeteriam sepeliri. Quod si mortuos ecclesia a sacro loco depellit, & ex humaniri iubet, quis viuos illius subterfugio gaudere affirmet.

Nec verisimile voluisse sanctissimum pontificem suo motu (quando non id dixit) proprio ad immunitatem reos ecclesiæ recipere. Nec vno itidem verbo sanctissimam sacri concilii mentem & dispositionem sustulisse: l. si quando. C de ino. testa. Neque † (salua semper in omnibus S. sedis
198 auctoritate dixerim) existimē motū propriū eos includere voluisse homicidas, qui premeditato animo, etsi nō insidijs aut proditorie, quemquā interficerint: etsi enim opinio illa aliquādo apud veteres, etsi paucos inualuerit: post tamen qui rectius censuerunt viri ex nostris grauissimi veteres & neoterici aliud docuerūt, quos ipse vt modo dixi, ad quadraginta recensui numerum classe illa principio huius c. n. 17. Hec de publicis intelligenda solemnibus quibus patroni vtrinque aderant, locus & arma cōuenta, in quę sacrum inuehit consilium tridentinum.

Neque aliud opinor cum duo simul decertantes sese certo in loco ad duellum prouocarent, & alterum vnus occideret, nam animus occidendi premeditatus adest, quo si veriorem sequimur sententiam, & receptā, solus sufficit vt quis ecclesię immunitatem amittat, Et licet Bouadil. d. c. 14. num. 39. & 40. aliud iudicatum fuisse scripserit cum is
199 & receptiorē sustineat quem aliorum albo ascripsi d. c. nu. 17. aliud illum opinatum, quamquam arresti auctoritate ductus nihil dixerit) persuasum habeo.

200 Id ipsum † existimauerim (quod sæpius contingit) cum se duo simul querunt interficere: neque enim hos immunitate gaudere putem, quod vterque vno, & eodem, quo

ecclesiæ

ecclesię amittitur immunitas malo præmeditati laborant animi. Neque † motus ille oberit proprius non rectę perceptus. quoniã cum ex proemio, finalis causa conditoris agnoscatur, l. fin. cum sim. de her. instit. motus autem proprij causę cum ex proemio: tum ex multis illius verbis, abusibus fuerit obuiare principium aliorumque iudicum, quibus priuilegiis sedis apostolicę concessum fuerat ab ecclesiis abducere, & punire, qui eo audatiores effecti, & indultis abutendo apostolicis, licentiosius in reos animad, tendo, eos ab ecclesiis extra concessos abducebant casus, statuit- certamque formulam, qua vterentur suo præscripsit decreto: sic decretum nihil immutauit ex his, quæ iuræ canonico statuta fuerant antea: atque ita & rectius intellexit Gutier. prolixius declarãs Gregorij XIIII. proprium motum lib. 3. pract. quæst. q. 1. nu. 36 vsque ad quęstionis illius finẽ, cuius cum vera opinio sit amplexanda est, atque eo magis, vt homicidiorum detestanda frequentia paulatim reprimatur: neue aliud in hoc principatu obser tur in quo tot hominum cædes & strages indies admittuntur: quàm in aliis regnis, quæ solam animi præmeditati qualitatem spectantes homicidam ecclesiæ libertate iudicant spoliari, sicut Clar. d. §. 30. nu. 12. Dida. Papien. & alij testantur.

LAVS DEO.

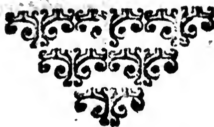

INDEX

ditur, l. eius qui delatorẽ. ff. de iu. fiſ. ſic & ille argumẽtatur † cõtu-
160 maciã patris & præſumptã illius cõfeſsionẽ nõ filio nocere, aut fi-
lij patri obeſſe, vti ex Nell & Ange. adduxit. Carta. Caſ. Benedic
161 Alcia. Aflhan Bruno. Boſsi. & innmemeris, quos luculenter affert.
Suſpecta † igitur, ne dicã, iniqua praxis videtur, quæ intertij ad ec-
cleſiã cõfugiẽtis: tũ eiuſdẽ eccleſiæ voluerit ſemiplenã ſufficere
162 probationẽ. Neq. oberit † c. 1. de homicid. verbis probabilibus ar-
gumẽtis. Nõ enim inficiari poteſt argumẽtis & cõiecturis, indiciis
& præſumptionibus aſſaſsiniũ poſſe probari. Cæterũ ita intelligẽ-
dũ, dũ indicia, cõiecturę & præſumptiones pleniſsime probentur:
nã ſemiplena minime ſufficit probatio, vti latius altera quæſtione
dixero, & in ſpecie de aſſaſsino loquẽs poſt Boſsi. ſenſit Gutier. in
prac. qq. li. 3. q. 7. n. 21. ad mediũ. Farina. d. q. 86. ad med.
163 Et indiciũ omne, duobus probãdũ eſt teſtib. Bar. in l. fin. n. 7. ff.
de queſ. ab omnibus receptũ ſcripſit Maſcar. de probat. to. 1. cõclu.
497. n. 17. Neq. † placet Portoleſij excuſatio iure declarari potuiſ-
164 ſe, quaſi in his videatur regnis hanc ſibi regẽ catholicũ prærogat-
uã pręſcripſiſſe, quæ publico bono, vt facinoroſi ſpe delinquẽtes
immunitatis, coerceãtur, inducta ſit & ſufficiat conſuetudinẽ, etſi
minime immemorialẽ, ſic annisquibuſdã † interpretatã, quę leges
& hominũ diſpoſitiones declarat Panor. c. fin. n. 16. de conſue. Iaſ.
cõſ. 46. li. 1. Craue. cõſ. 201. n. 12. & qui multos Ludo. de Moli. de Hiſ-
pa. primo. lib. 1. c. 5. n. 39. & alios adiũgit Gutier. li. 3. prac. q. q. 62. n.
165 26. & 27. † Nõ enim regia ſolũ apud nos vtũtur: ſed & apoſtolica
iuriſdictione cãcellarij, quibus a Gothorũ fere tẽporibus, vſq. ad hæc
noſtra incũbit munus immunit. eccle. iura diſcernere & iudicare:
166 quieo grauius cũ adminiſtri ſiut apoſtolici iura lædẽtes eccleſiarũ
reprehẽſione digni videntur. Neq. vlla aduerſus eccleſiarũ liber-
tatẽ & iura, maxime intertij præiudiciũ pręſcriptio poſsit tollerari
Animaduertione dignũ magis, vt cũ inmunitatis ius eccleſia reis
167 cõfugientibus largitur abſq. eiuſdẽ eccleſiæ & Rom. Põti. diſpen-
ſatione nullo regũ imperio auferri poteſt, vt & innuit aperte mo-
tus proprius Grego. xiiij. cuius meminit Gutier. li. 3. pract. q. q. 1.
n. 36. exiſtimẽ igitur delictũ, quo immunitas amittitur eccleſię nõ
ſemi tantũ: ſed plena indigere probatione, quæ lucidius opinio ex
his quæ mox ſequẽti nunc dixerim quęſtione verior iudicabitur.
Secun-

168 Secunda † quæstio. vbi indicijs delictum probatur: num hæc quo ad immunitatis iura amittenda plene probari debeant in suo genere, vt nostri loquuntur, an semi plena indiciorum sufficiat probatio: suo aliquando nec multis ab hinc in hac vrbe mensibus sufficere semiplenam declaratum, ea ducti ratione, quod & semiplena sufficiat, quoad immunitatem amittendam probatio delicti, quo reus non immunitate gaudet ecclesiæ: sed cum impia sit obseruatio iuste damnari potest. Nec tantum tribuendum probationi, quæ ex indicijs fit & coniecturis, vt ordinarie delictorũ: plane si ex his quæ supra altera quæstione scripsi, semiplena probatio non sufficit, qui fieri potest vt quæ coniecturis priuilegiatis & extraordinarijs fit probationibus, & quæ nisi in subsidium admittitur, semiplena tantum ad infringenda ecclesiarum iura, & tertij præiudicium suffi-

169 ciat: vnde cum insidiæ afferuntur vt homicida ecclesiæ immunitate minime perfruatur. Insidiarum sane probatio plenissima esse debet.

170 Superius quoque scripsi altera quæstione in vers. & indicium, duobus quęque indicia probanda esse testibus.

Et in specie Auendaij tract. de exeq. man. reg. 1 par. c. 22. nu. 4. versi. si vero præsumptiue, aperte docuit insidiarum vel proditionis qualitatem, qua quispiam ex homicidio sacram † amittit immunitatem, plenissime fore probandam neque præsumptiones, aut indicia sufficere, Aret. & Casla. ductus auctoritate, id ipsum repetit num. 7. vbi recte existimat priuilegia immunitatum ecclesijs concessa & in tertij

171 præiudicium pręsumptis, probationibus minime tolli posse, cuius & nos priori quæstione traditionem & argumẽta probamus.

Quarto Farinac. vis certe doctus to. 1. qq. criminal. rub. de inquisition. quæst. 8: nu. 85. in hanc ipsam incidit quæstionem † an assassinus clericus a iudice seculari condemnari possit, vbi de qualitate assassinij minime plene constaret,

sed indicijs tantum & præsumptionibus. Prius constare
172 (inquit) debet de assasinio, quod nisi qualitate probata iudex secularis minime in clericos criminis posit sententiam dicere Io. And. Geminia. Alex. Carreri. Brun. Pla. Monticel. Rolan. quos ille adduxit. Rationem post subiunxit, quam Auenday. antea scripserat d. ca. & nu. Quia † qualitas. qua cuiquam iurisdictio defertur prius probanda est l. 2. §. sed si dubitetur ff. de iudi. l. si quis aliena. eo. l. 1. §. ait prętor. ff. ne quid in flumi. publi. Nam etsi quoad iurisdictionis exercēdæ rationem id libello sufficiat eam institue re qualitatem, etsi de veritate posit dubitari, vt ex Butri. Mil. Lap. Angel. & alijs deduxit. vbi tamen hæc negatur a principio qualitas, summarie, plene tamen (ait ille) probari debet, receptamque opinionem hanc ex Alexan. Felin. Aymo. Afflic. & alijs testatur: alioquin (subdit ille) sequeretur absurdum, clericum ex sola assasinij accusatione priuilegium amittere clericale posse
173 vbi erudite obseruationem contrariam aduersus Cla. & Gramma. improbat, iudices etiam admonet, ne, ab hac, quæ receptior sit & verior traditio discedant.

Quincto Gutier. † lib. 3. pract. qq. q. 7. num. 22. ad med. Boss. amplectens traditionem: hęc eadem effert verba, cum de probanda assasinij agit qualitate & inquit idem Bosi. in titu. de man. ad homi. nu. 20. quod veritas est, vt intelligatur probatum legitime, quando citata parte, & per testes idoneos etiam sunt probata indicia & argu-
174 menta ita probabilia & verisimilia sicut requirit tex. in d. c. 1. hæc Gutier.

Sexto, sextum supra modum cōfert argumentum a me altera adductum quæstione † ex Anchar. cons. 408. respōdit, statuti qualitates in criminalibus causis, plenius fore probandas: etsi ex ficta contumacia delictum vt confessum habeatur: Auenday. secutus est d. ca. 22. num. 6. vbi
175 *Zazi.* adduxit & illis super addidit Iason. Angel. Forlerius

Benedi.

Benedi. Hyppo. de Marsil. & Cathari.

Septimo † in hac ipsa specie respondit Hieronymus Gabriel consi.170.nu.26.lib.1.quem ipse Romœ virum impẽse eruditum & summum causarum agnoui patronum: aduersum assassinum minime posse ius dici nisi veris, integris
167 plenisque probationibus assasinij qualitas fuerit explorata: vbi & meminit Anchara.consilij.

Octauo † in eisdem terminis respondit Gramma. consi. 1. nu.36 assassinii qualitatem integre, pleneque fore probandam, quia in ea specie & casu (sicuti in hac) ageretur de tribuenda laico iudici iurisdictione in clericum, quę nisi plenissime probetur ecclesiasticum iudicem minime
177 ab ea quæ illi in clericos datur spoliat iurisdictone.

Nono † in hac specie & casu idipsum respondit Deci. consil.13.col.2.Merend.consil.88.num.7.2 vol.consilior. crimini sequitur Riminal.iun. 685.nume.9.lib.6.atq; huic innittuntur rationi nusquam qualitatem, qua ab ecclesiasticis iudicibus in laicos transfertur iurisdictio summatim indicijs & pręsumptionibus recte, nisi plena officere ecclesię probatione. Ex his igitur inficiari nequit insidiarum & proditionis, homicidij qualitatem cum de tertij agitur pręiudicio, & ecclesiæ, cui immunitatis libertas qualitate illa adimitur plenissime fore probandam. Quis igitur posthac ausit contrariam aduersum ecclesiam
178 Tertium & receptissimas traditiones iudicare.

Ceterum † scriptum reliquit Portolesi. sup.nu.17.delictum non perfectum, attentatum tantum non efficere, vt facile sic frustretur immunitate confugiens, quod in grauioribus conatus minime puniatur, nisi vt Bald.dixit, conatus pars sit eiusdem delicti, Anna. in capit. 1. de homici in 6. Cassane. ad consueti Burgun. rubric. 1. §. 5. verbo si na grace. numero 68. Auenday. d. cap. 22. numero
179 81 & licet in † ceteris delictis fateri posset; in assassinio tamen aliud iudicandum, in quo prætextu tanti

 criminis,

criminis, foeditatis, & audaciæ conatus non secuto puniatur effectu. d. cap. 1. de homi. in verbis quanquam ex hoc mors forsitan non sequatur. Cuius verbis indiscriminatim interpretes assassinij affectum & conatum mortis pœna damnari censuerunt, sicuti Di. Ang. Corne. Clari. Gram. Afflic. & aliorum scripsit auctoritate Gutier. in pract. qq. lib. 3. q. 7. nu. 26. Et licet Gutier. in terminis quo ad immunitatis libertatem amittendam quid censerit, omisit in eadem tanen specie Placa epito. dilecto. cap. 17. nu. 24. & sequen. id aperte docuit secutus fuit, Placam. Farina. in qq. erim. tomo 1. titulo de carcera. quæst. 28. numero 27.

180 Tertia nunc † noua agitanda quæstio est, an possit a iudicibus semel captus. Laicis in ecclesia laicus, ab eadem repetitus, immunitati post a se aduersus regios iudices productæ renunciare: quę non multis ab hinc mensibus in hac vrbe contingit: videretur non posse: quoniam ius ecclesię quęsitum fuit, & illius libertati & iuribus minime
181 potuit reus renunciare: etsi enim †(quod notabile est) possit quisque iuri suo renunciare. Ceterum vbi actus non solum renunciantis fauore inductus est: sed & alterius nequit renuncians renunciare, Bald. Salice. Castr. vbi post Ias. nu. 14. in l. penul. Co. de pact. decidit Surd. decisi. 194. nu. 35. immunitas autem, ecclesiarum ergo inducta est non confugientis tantum: atque ideo illi renuuciari non potest.

182 Immunitas porro ecclesiarũ siue iuris sit diuini, naturalis vel canonici vt secundo tradidi anteludio, nullo regum imperio tolli aut minui potest. Remi Decian. Gutier. & alij quos eodem anteludio nu. 18. & 19. adduxi †. Solis enim
183 pontificibus pertinet ecclesiarum cultum, decus, iura & leges discernere, Oldrad. Cardin. Vitalli. Panor. Alex. Cassa Bellu. Alciat. Molin. & Dida. quos illic etiam num. 17 congessi. Absurdum igitur videret, vt quæ ab eccle-
sia

sia orthodoxa, & illius sanctissimis patribus statuta sunt immunitatis iura, solius confugientis tolli renunciatione possent.

Sed † nec potest quisquam suis contractibus vel testa-
184 mento efficere, ne leges, aut canonicę pontificum sanctiones in eis locum habeant ad tex in l. nemo potest vbi innumeris id ipsum exemplis ostendunt interpretes de lega. i.

Quarto, † idque fortius, quod existiment omnes im-
185 munitatis iura ecclesijs: non personis fuisse tributa vti ex Roma. Mendosi. Visc. Remi. Dia. de Luco, Clar. & Farina. scripsi sup. casu 22. nu. vers. tertio immunitatis iura.

Aduersa † placet etque verior est: non enim principa-
186 liter ecclesiarum intuitu concessa immunitatum iura fuere: sed personarum sacrarum quærentium subterfugium ecclesiarum: sic factum, vt voluntarie captus in ecclesia & abductus si nolit ecclesiæ restitutionem postulare, possit iudicis secularis sententiam, pœnasque subire: non enim volenti iniuria infertur, & † nisi vim fieri in templis iura in-
187 terdicant canonica cap. inter alia. verbis non est violenter ab ecclesia extrahendus. de immun. ecclesiar. quæ volenti non infertur. ca. scienti. de reg. iu. & cano. frater. in verbo reluctuntem 17. q. 4. ca. id instituimus in verbis vt ab ecclesię atrijs, vel domo episcopi reos abstrahere omnino non liceat. cap. diffiniunt. verbis vel residentes inde abstrahere ea. cau. & quęst. & apette in can. reum. ea. quęst. reum inquit ad ecclesiam fugientem nemo abstrahere audeat &c. Si quisquam igitur volens exeat neque ecclesię operculo, & illius gaudere immunitate velit, & sese abduci patiatur, minime ab acclesia vindicabitur. Vndæ præsentiens Remigius dubitationem hanc tract. de immuni. ecclesia. fallen. 12. ad finem. † Hæc effert verba: licet
188 fugiens ad ecclesiam non debeat inuitus extrahi: tamed si voluntarie velit exire, potest extrahi etiam contradicenti-

 bus

bus ministris ecclesiasticis, cum talis fugiens per hoc renunciet priuilegio, quod licitum est, cap. vxor. 17.q.4. dicitur, quod sola violentia punitur, vt supra dictum est. Hæc remigi.

189 Ceterum quæ † nos aduersando adduximus non oberint, ecclesijs immunitatis iura concessa fuere reis volentibus, quod si illius nolint perfrui libertate, nec eos ecclesiæ defendet, qui sponte sese abduci permittant, & templorum immunitatem spernant.

Sane etsi ecclesijs immunitas concessa sit, non personis: velentibus tamen, non reluctantibus lemma intelligendum est, neque cogit ecclesia: sed allicit & inuitat.

190 Quarto † quæritur an is, qui duo admisit delicta alterum, quo immunitate non gaudet: alterum quo ecclesiæ libertem potest acclamare: vtrum posit ab ecclesia iuste abduci & puniri ex eo crimine, quo ecclesiæ immunitatem amisit. Huius quæstionis non minima vtilitas est: quoniam puniri ex illo crimine poterit, & executione acta ad ecclesiam reducis: & Non abduci posse videbatur: quod ecclesia eum tueri debeat ex eo crimine, quo ecclesię immunitate gaudet, & cum semel illius subterfugium susceperit, nequit ab ecclesia reus diuelli. Quam olim opi nionem Io. de Vis. defendere visus est tract de immunit. ecclesia. nu. 64.

191 Aduersam tenuere allij, & † recte, sententiam: impium enim foret, & ab omni relligionis cultu alienum, vt eos ecclesia defenderet, qui illius nequeunt immunitate gaudere. Porro cum delicta suas pænas habeant, & diuersorum, multa diuersa sit, fieri non potest vt alterius criminis, cuius ecclesia non immunitatem concedit, reus libertatem consequatur, sic olim arrestis Galliæ decissum refert Aufred. decisio. Tolosa. 422. Nico. Boeri. decisio. 110. nume. 10. & 11. Remigi. tract. de immunit. ecclesi.

fallen.

fallen. 11. ad medium. Et apud Lusitanos Gam. decis. 52. nu. 1. & 2. vbi Add. ad eam. alios adfert.

192 Intellexit † Boer. & Remi. post eum dicto fallen. nisi criminis reus, quo ecclesiæ frustratur immunitate, punitus illo fuisset tunc sane extrahi ab ecclesia non posset: non enim de illius nunc: sed alterius agitur multa, cuuis ecclesię gaudet immunitate: id ipsum Flore. ad dictam decisio. 52. vbi Decian. Dida & alios quosdam adduxit, & nouissime Gutier. lib. 3. pract. quæst. q. 1 num. 18 ad fin. Azebed. in l. 3. nume. 27. titulo 2. lib. 1. Igitur abduci ab ecclesia reus poterit & puniri, post ad ecclesiam reduci;

193 arg. tex. in l. si cui crimen. §. fin. de accusatio: quo † illud proditum minime iudicem vnum alteri petenti iudici dimittere, reum teneri, cum is & in suo delinquit territorio, nisi ab his prius multatum criminibus, quæ in suo admisit. Et nos ipsi id idem censiuimus, aliter, atque aliter declarantes post Bossi. Clar. Farina & alios tract. de brachio secula. ecclesi. præs. libro 3. cap. 48. a numer. 1. cum sequen.

194 Quincto † quæritur, an qui sese simul ad rixam prouocauerint & duellum indixerint, immunitate gaudeant: nec defuere ex huius vrbis nostratibus aduocatis existi-

195 mantes, gaudere, quod animus præneditatus, † si insidię desint, aut proditio minime occidentem sacra spoliet immunitate ex ea, quæ hucusque etsi nō iure obseruata praxi. sicut principio dixi huius cap. nu. 1. 2. 3. & 4. Id ipsum verum esse opinantur ex nouissimo Grego. XIIII. decreto, & motu proprio, cuius meminit Gutier. in pract. quęst.

196 q. 1. numero 36. dum ex eo † putant Gregorum statuisse homicidas nisi proditorios vel insidiosos immunitatis libertate gaudere: etsi præmeditati animi affectu quęquam occidant, quod receptissime refragatur traditioni & classi quadraginta interpretum iuris, quos illic coceruaui n. 17.

Verum hæc opinio impia, piorum aures offendit, & mentem

ecclesię amittitur immunitas malo præmeditati laborant animi. Neque † motus ille oberit proprius non rectę perceptus. quoniã cum ex proemio, finalis causa conditoris agnoscatur, l. fin. cum sim. de her. instit. motus autem proprij causę cum ex proemio: tum ex multis illius verbis, abusibus fuerit obuiare principium aliorumque iudicum, quibus priuilegiis sedis apostolicę concessum fuerat ab ecclesiis abducere, & punire, qui eo audatiores effecti, & indultis abutendo apostolicis, licentiosius in reos animad, tendo, eos ab ecclesiis extra concessos abducebant casus, statuit certamque formulam, qua vterentur suo præscripsit decreto: sic decretum nihil immutauit ex his, quæ iuræ canonico statuta fuerant antea: atque ita & rectius intellexit Gutier. prolixius declarãs Gregorij XIIII. proprium motum lib. 3. pract. quæst. q. 1. nu. 36 vsque ad quęstionis illius finẽ, cuius cum vera opinio sit amplexanda est, atque eo magis, vt homicidiorum detestanda frequentia paulatim reprimatur: neue aliud in hoc principatu obser tur in quo tot hominum cædes & strages indies admittuntur: quàm in aliis regnis, quæ solam animi præmeditati qualitatem spectantes homicidam ecclesiæ libertate iudicant spoliari, sicut Clar. d. §. 30. nu. 12. Dida. Papien. & alij testantur.

LAVS DEO.

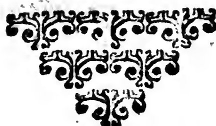

INDEX

INDEX NOTABILIVM QVAE IN HOC OPVSculo de sacra immunitate ecclesie,&c. continentur: primus numerum, secundus Folium.

A.

Anchar

sed

Cano

D.

E.

Ius

S.

S.

T.

V.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google